

Айзък Азимов

Втората Фондация

За тези, които не са чели „ФОНДАЦИЯ и ИМПЕРИЯ“

Един от последните велики генерали на умиращата Първа галактическа империя – Бел Райъс, се опълчва срещу предначертания от древната наука психоистория план за изграждането на Втора галактическа империя. Психоисторическата наука и нейният гениален създател Хари Селдън предвиждат появата на новата империя след продължителен период на варваризъм за отцепилите се от Империята светове, който може да бъде намален само с цената на целенасочени усилия. Поради тази причина преди смъртта си Селдън основава две фондации – в двата края на Галактиката, които да се противопоставят на сепаратизма и анархията, съпровождащи разпадането на Първата Империя.

Райъс започва издирването на тези фондации и след откриването на първата от тях ѝ обявява война на живот и смърт. Но дворцовите интриги и властолюбието на имперските лакеи се оказват достатъчна причина за краха на Райъс – генералът е отзован, осъден и убит. Първата Фондация печели войната в съответствие с грандиозния план на Селдън.

След победата на Фондацията, по всичко изглежда, че в бъдеще няма да се намери генерал като Райъс, способен да оспори психоисторическия план на Хари Селдън. Но тайнствената и неоткриваема Втора Фондация продължава да тревожи мислите и сънищата на хората, още повече, че изплува представата, според която тъкмо тя е призвана да гарантира осъществяването на Селдъновия план.

На галактическия „тепих“ се появява Мулето – мутант, израснал в „задните улички“ на Космоса, който с помощта на своите паранормални способности за двадесет и две години се превръща от комплексирано дете в галактически завоевател. Той твърдо е решен да подчини Първата Фондация и след като издири и унищожи загадъчната Втора Фондация, преждевременно да създаде Втората галактическа империя.

Благодарение на маниакалната си упоритост и способността си да овладява и манипулира човешките емоции, Мулето „покръства“ в своята вяра капитан Хан Притчър от военното разузнаване на Първата Фондация и го издига в ранг полковник от своята армия. Жертва на Мулето стават и мнозина други фондации, между които и психологът Еблинг Майс, чийто мозък мутантът изкуствено стимулира и настройва на вълна „издирване на Втората Фондация“.

Всичко се развива в съответствие със замисъла на Мулето и с помощта на музикалния видеоорган, който действа като фокусираща леща, усилваща неговите способности, той успява да разгроми безкървно

Първата Фондация. Но сметките на този манипулатор на човешки емоции излизат криви – предават го неговите собствени чувства. Байта Даръл, фундацианка по произход и обикновена жена, със своята човещина и съчувствие към физическите недъзи на Мулето, събужда неговите лирически симпатии и той оставя психиката ѝ недокосната от емоционалния му контрол. В това време психологът Еблинг Майс разкрива тайната на местоположението на Втората Фондация, ала в мига, в който е готов да я съобщи, Байта съзнателно и хладнокръвно го убива.

И Мулето отново трябва да започне от нулата в търсенето на енигматичната и призрачна Втора Фондация...

ПЪРВА ЧАСТ МУЛЕТО ИЗДИРВА

1. Двама мъже и Мулето

МУЛЕТО... – Конструктивните аспекти на режима на Мулето се оформят след падането на Първата Фондация. При окончателното разпадане на Първата галактическа империя той пръв влиза в историята с една наистина имперска по обхват обединена територия. Премишната търговска структура на падналата Фондация е била по-дезорганизирана и с хлабави връзки, въпреки недоловимата подкрепа на предсказанията на психоисторията.

Тя не би могла да се сравнява с твърдото управление на Съюза на Световите под властта на Мулето, включващ една десета от обема на Галактиката и една петнадесета от нейното население. Особено през епохата на на така нареченото Търсене...¹

ЕНЦИКЛОПЕДИЯ ГАЛАКТИКА

Доста повече, отколкото е писано в Енциклопедията, може да се каже по въпроса за Мулето и неговата Империя, но почти всичко не е свързано с непосредствената ни тема, а и в по-голямата си част това е прекалено суха материя за нашите цели. Основно статията се занимава в този текст с икономическите условия, довели до възхода на „Първия гражданин на Съюза“ – официалната титла на Мулето – и с икономическите последиствия от него.

Ето защо изоставяме Енциклопедията и продължаваме по собствен път за нашите цели, като подемаме историята на Великото Междущарстие – между Първата и Втората галактическа империя – в края на петте години консолидация.

В политическо отношение Съюзът е спокоен. Икономиката му процъфтява. Малко са онези, които биха сменили мира при твърдото управление на Мулето с предшествания го хаос. В световите, които пет години преди това са познавали Фондацията, може и да са останали носталгия и съжаление, но нищо повече. Водачите на Фондацията вече бяха

1. Всички цитати от Енциклопедия Галактика тук са взети от 116-то издание, публикувано през 1020 г. от Ерата на Фондацията от Енциклопедия Галактика Пъблишинг Къмпани, Терминус, с разрешение на издателите. Б.а.

мъртви, където не бяха нужни; и „покръстени“, когато от тях имаше полза.

А от приспособените най-полезен беше Хан Притчър, сега генерал-лейтенант.

По време на Фондацията Хан Притчър бе капитан и член на нелегалната демократична опозиция. Когато Фондацията се предаде на Мулето без борба, Притчър встана срещу него. Докато бе, така да се каже, „покръстен“.

„Покръстването“ не беше обикновено преобръщане, причинено от по-висш разум. Хан Притчър знаеше добре това. Промениха го, защото Мулето беше мутант с психически сили, които лесно можеха да пригаждат състоянието на обикновените хора за негово удобство. Но това го удовлетворяваше напълно. Така и трябваше да бъде. Самото задоволство от „покръстването“ също беше следствие от него, но Притчър вече дори не изпитваше любопитство към този проблем.

А сега, когато се връщаше от петата си голяма експедиция в безграничната Галактика извън границите на Съюза, космическият ветеран и разумавач мислеше за предстоящата среща с Първия Гражданин с нещо подобно на непристорена радост. Коработо му лице, като че ли издялано от тъмно дърво без жилки, което сякаш не би могло да се усмихне, без да се натроши, не го показваше, но външните изяви бяха излишни. Мулето виждаше вътрешните емоции, до най-малката, също както обикновен човек би забелязал трепването на вежда.

Притчър остави своя аерокар при старите вицекаралски хангари и, както се изискваше, влезе пеша в района на двореца. Вървя около километър и половина по обозначеното със стрелки шосе, което беше празно и тихо. Знаеше, че по цялата площ от няколко квадратни километра на двореца нямаше нито един пазач, нито един войник, нито един въоръжен човек.

Мулето не се нуждаеше от пазачи.

Той беше сам за себе си най-добрият и всемогъщ покровител.

Стъпките на Притчър отекваха тихо в ушите му, докато дворецът издигаше пред него блестящите си невероятно леки и здрави метални стени в дръзки свръхразцъфнали почти трескави арки, които характеризираха архитектурата на късната Империя. Беше надвиснал могъщо над празните пространства, над многолюдния град на хоризонта.

Вътре в двореца беше съвсем сам същият този човек, от чиито нечовешки умствени способности зависеше новата аристокрация и цялата структура на Съюза.

При приближаването на генерала огромната масивна порта се разтвори плавно и той влезе. Стъпи върху широката подвижна пътека, която се изкачваше нагоре. Безшумният елеватор го издигна бързо. Застана пред малката обикновена врата на стаята на Мулето сред блясъка на най-високите дворцови кули. Тя се отвори...

Бейл Чанис беше млад и непокръстен. Казано с други, по-прости думи, Мулето не беше преобразувал емоционалната му нагласа. Тя си оставаше точно както я бе оформила наследствеността му и последвалите промени в околната среда. И това го удовлетворяваше.

Още ненавършил тридесет години, на него гледаха с добро око. Беше красив, с бърз ум и поради това се радваше на успех в обществото. Беше интелигентен и хладнокръвен – затова имаше успех пред Мулето. И изпитваше пълно задоволство и от двата успеха.

А сега Мулето за първи път го бе повикал на лична аудиенция.

Краката му го носеха по дългото блестящо, право като стрела шосе, водещо към извисилите се алуминиеви кули, които на времето са били резиденция на вицекраля на Калгън, управлявал под властта на старите императори. По-късно дворец на принцове на Калгън, господствали от свое име, сега те бяха седалище на Първия Гражданин на Съюза, който ръководеше собствена империя.

Чанис си тананикаше тихо. Не изпитваше съмнение за какво става дума. Естествено, за Втората Фондация! Това всеобхватно плашило, само мисълта за което бе отблъснала Мулето от политиката му на неограничена експанзия към очаквателна предпазливост. Официалният термин беше „консолидация“.

Носеха се слухове – не можеш да спреш слуховете. Говореше се, че Мулето отново ще започне офанзива. Че е открил местоположението на Втората Фондация и ще я нападне. Че е сключил споразумение с Втората Фондация и са си поделили Галактиката. Че е решил, че Втората Фондация не съществува, и ще превземе цялата Галактика.

Нямаше смисъл да се изброяват всички слухове, които човек чуваше из предверията. Не за първи път се разнасяха подобни слухове. Но сега те сякаш бяха по-добре подплатени и всички свободни експанзивни души, които вирееха добре по време на война, при военни авантюри и политически хаос и увяхваха във времена на стабилност и „застоял“ мир, изпитваха радост.

Бейл Чанис беше от тях. Не се страхуваше от загадъчната Втора

Фондация. Ако ставаше въпрос, не се боеше и от Мулето и даже се хвалеше с това. Вероятно някои, които не одобряваха този толкова млад и толкова състоятелен човек, чакаха мрачно да се тегли чертата на веселия женкар, който открито използваше остроумието си за сметка на физическия вид и затворения живот на Мулето. Никой не се осмеляваше да се присъедини към него и малцина си позволяваха да се смеят, но след като нищо не му се случваше, престижът му се повишаваше.

Сега Чанис импровизираше текст за песента, която си тананикаше. Безсмислени думи с повтарящ се рефрен: „Втората Фондация заплашва нацията и цялата креация“.²

Стигна до двореца.

Огромната масивна врата се разтвори плавно при приближаването му и той влезе. Стъпи върху широката подвижна пътека, която се изкачваше. Безшумният елеватор го издигна бързо. Застана пред малката обикновена врата на стаята на Мулето сред блясъка на най-високите дворцови кули.

Тя се отвори...

Човекът, който нямаше друго име, освен Мулето, и никаква титла, освен Първи Гражданин, погледна навън през еднопосочно прозрачната стена към светналия и величествен град на хоризонта.

Сред притъмняващия здрач се появиха звезди и не една от тях беше под неговата васална зависимост.

При тази мисъл той се усмихна с тръпка на горчивина. Бяха васали на личност, която малко хора бяха виждали някога.

Мулето не беше човек, когото можеше да гледаш без присмех. Не повече от 55 килограма бяха вмъкнати във високото му 170 см тяло. Крайниците му представляваха костеливи клечки, които стърчаха неугледно от мършавата му снага. А слабото му лице почти се губеше под изпъкналата плът на издадената напред месеста осемсантиметрова човка – нос.

Само очите му опровергаваха фарса, който представляваше на вид Мулето. В техния мек поглед – странна мекота за най-великия завоевател в Галактиката! – тъгата никога не се изличаваше напълно. В града можеха да се намерят всичките развлечения на една луксозна столица на луксозен свят. Имаше възможността да установи столицата си на Фондацията, най-силният от вече завоюваните му неприятели, но тя

2. От лат. „creatio“ – създаване, сътворяване. Б. ред.

беше в края на Галактиката. Калгън беше разположен по в центъра с дълготрайна традиция на игрална зала за аристокрацията и му подходеше повече – от стратегически съображения.

Но сред традиционните забавления, подсилени от нечувано благоденствие, той не намираше покой.

Страхуваха се от него, подчиняваха му се, дори може би го уважаваха – от значително разстояние. Но кой би могъл да го гледа без презрение? Само онези, които бе „покръстил“. А каква стойност имаше тяхната изкуствена вяръност? Липсваше й душа. Мулето би могъл да си присвои титли, да наложи ритуали и да измисли сложни отношения, но дори и те не биха променили нищо. По-добре, или поне не по-зле, беше просто да е Първия Гражданин и да се крие.

Внезапно у него избухна бунт – силен и брутален. Не биваше нито една част от Галактиката да му бъде отказана! В течение на пет години бе останал мълчалив и погребан тук, на Калгън, заради вечната, мъглява, затаена в космоса заплаха от невиданата, нечуваната и неизвестна на никого Втора Фондация. Беше на тридесет и две години. Тялото му, независимо от умствените способности на мутант, беше физически слабо.

Всяка звезда! Всяка звезда, която виждаше или не можеше да види. Всички те трябваше да бъдат негови!...

Да си отмъсти на всички. На човечеството, към което не принадлежеше. В Галактиката, в която за него нямаше място.

Хладната сигнална светлина на тавана замига. По нея следеше пътя на човека, влязъл в двореца, и в същото време, докато сетивата му на мутант сякаш бяха подсилени и станали по-чувствителни от самотния полумрак, той усети как вълна на емоционално задоволство обля фибрите на мозъка му.

Без усилие разпозна личността на посетителя. Беше Притчър.

Капитан Притчър от бившата Фондация. Капитан Притчър, който бе пренебрегван и незабелязван от бюрократите на разпадащото се правителство. Притчър, чиято дейност като дребен шпионин той бе премахнал и когото бе извадил от тинята. Капитанът, когото най-напред бе направил полковник, а после генерал и чийто обхват на дейност бе разпрострял из цялата Галактика.

Сегашният генерал Притчър, който макар да бе започнал като бунтовник, му беше напълно предан. И въпреки всичко не беше верен заради получените облаги, нито от благодарност или като израз на отплата, а само чрез изкуството на „покръстването“. На Мулето беше известен

здравия неизменен повърхностен слой на вярност и обич, който оцветяваше всяко завихряне и водовъртеж в емоционалния свят на Хан Притчър, слой, който сам той му бе присадил преди пет години. Но под него оставаха първоначалните черти на упорита индивидуалност, нетърпимост спрямо властта, идеализъм – макар че даже той вече едва успяваше да ги различи.

Вратата зад него се отвори, и той се обърна. Прозрачната стена се замъгли и червеникавата светлина на вечерта отстъпи пред белия блясък на атомната енергия.

Хан Притчър седна в посоченото му кресло. В частните аудиенции при Мулето нямаше поклони и коленопреклонности, нито се използваша почтителни изрази. Той беше просто Първи Гражданин. Обръщаха се към него със „сър“. В негово присъствие можеше да седнеш и нямаше нищо лошо, ако се наложеше да му обърнеш гръб.

За Притчър това беше доказателство за сигурната и уверена мощ на мъжа и тя го изпълваше с горещо задоволство.

– Последния ви доклад получих вчера – поде Мулето. – Не отричам, че го намирам малко потискаш, Притчър.

Веждите на генерала се сключиха.

– Да, сигурно, но не виждам до какви други заключения бих могъл да стигна. Просто няма Втора Фондация, сър.

Мулето се замисли, а после бавно поклати глава, както бе правил много пъти преди.

– Съществуват доказателствата на Еблинг Майс.

Винаги са налице доказателствата на Еблинг Майс. За Притчър това беше позната история.

– Майс може и да е бил най-великият психолог на Фондацията, но в сравнение с Хари Селдън е като новородено – заяви без уговорки той. – По времето, когато изследваше трудовете на Селдън, Майс се намираше под изкуствената стимулация на вашия умствен контрол. Вероятно е да сте го притиснали твърде силно. Би могъл да сбърка. Сър, той трябва да греши.

Мулето въздъхна с издадено напред печално лице върху тънката шия.

– Ако бе останал жив поне още една минута... Тъкмо се канеше да ми каже къде е Втората Фондация. Той знаеше, повярвайте ми! Нямаше да се наложи да се оттегля. Нито да чакам. Толкова време загубено. Пет години пропуснати за нищо!

Генералът не би могъл да осъди безсилния копнеж на своя владетел

– не го допускаше контролираната му умствена настройка. Затова пък се безпокоеше, изпитваше неясен смут.

– Но какво друго обяснение би могло да съществува, сър? – попита той. – Пет пъти тръгнах. Вие сам планирахте маршрутите. И не оставих непроверен нито един астероид. Предполага се, че преди триста години Хари Селдън от старата Империя е основал две фондации, за да послужат като ядро за нова Империя, която да замести загиващата стара формация. Сто години след Селдън Първата Фондация – която познаваме толкова добре, – е била известна из цялата Периферия. Сто и петдесет години след Селдън – по времето на последната битка със старата Империя, тя е била известна из цялата Галактика. А сега са изминали триста години и къде би трябвало да се намира тази тайнствена Втора Фондация? В никое завихряне на Галактическия поток не са чували за нея.

– Еблинг Майс твърдеше, че тя се крие. Само секретността може да превърне слабостта ѝ в сила.

– Толкова дълбока тайна е невъзможна, ако не приемем, че не съществува.

Мулето вдигна големите си очи с пронизателен и предпазлив поглед.

– Не. Тя наистина съществува – костеливият му пръст се стрелна рязко. – Ще направим малка промяна в тактиката.

– Да не възнамерявате сам да тръгнете? – попита намръщено Притчър. – Не бих ви посъветвал да го сторите.

– Не, разбира се. Ще трябва отново вие да заминете, за последен път. Но с още един човек в общо командване.

Настъпи тишина и после прозвуча твърдо гласът на Притчър.

– Кой, сър?

– Тук на Калгън живее един млад мъж. Бейл Чанис.

– Никога не съм чувал за него, сър.

– Сигурно не сте. Но той има бърз ум, амбициозен е и... не е „покръстен“.

За миг острата брадичка на Притчър потръпна.

– Не виждам предимство в това.

– Съществува поне едно, Притчър. Вие сте съобразителен и опитен човек. Служили сте ми добре. Но сте „покръстен“. Вашата мотивация се свежда до наложена и безпомощна върност към мен. Когато загубите естествената си мотивация, заедно с нея се лишавате и от нещо друго, от някаква неуловима предприемчивост, която не ми е възможно да заменя.

– Не се усещам така, сър – заяви мрачно Притчър. – Много добре си спомням какво представлявах, когато ви бях враг. Не се чувствам по-лошокачествен.

– Естествено – устата на Мулето се изкриви в усмивка. – Вашата преценка по въпроса едва ли е обективна. А що се отнася до Чанис, той е амбициозен... за себе си. Може да му се има пълно доверие, поради верността му само към самия него. Знае, че се вози за полите на палтото ми, и ще направи всичко възможно, за да засили мощта ми, така че пътешествието да продължи дълго и надалеч и целта му да бъде величествена. Ако тръгне с вас, в неговото търсене ще има още един допълнителен подтик... подтик за него самия.

– В такъв случай – продължи настоятелно Притчър, – защо не отстраните моето „покръстване“, щом смятате, че това ще ме направи по-добър. Сега едва ли не може да ми се има доверие.

– Това никога няма да стане, Притчър. Докато сте на една ръка разстояние, или на един изстрел от мен, винаги ще бъдете държан твърдо „покръстен“. Ако ви освободя в тази минута, в следващата ще бъда мъртъв.

Ноздрите на генерала се разшириха.

– Наскърбен съм, че мислите така.

– Не искам да ви огорчавам, но за вас е невъзможно да осъзнаете какви ще бъдат чувствата ви, ако сте свободен да ги оформите съобразно естествената ви мотивация. Човешкият разум негодува срещу контрола. Поради тази причина обикновеният хипнотизатор не може да хипнотизира някоя личност против волята ѝ. Аз успявам, защото не съм хипнотизатор и, повярвайте ми, Притчър, не бих искал да се изправя пред негодуванието, което не можете да изразите и дори не знаете, че кипи у вас.

Притчър наведе глава. Безсилието го измъчваше и го оставяше с чувството на душевна пустота.

– Но как можете да се доверявате на този човек – изрече той с усилие. – Имам предвид напълно... както имате доверие в мен заради „покръстването“ ми.

– Е, предполагам, че не мога изцяло. Затова трябва да тръгнете с него. Разбирате ли, Притчър – и Мулето се намести по-надълбоко в голямото кресло, на фона на чиято облегалка изглеждаше като оживяла клечка за зъби, – ако случайно му хрумне, че споразумение с тях би се оказало по-доходно, отколкото с мен... Нали разбирате?

В очите на Притчър проблисва светлина на дълбоко задоволство.

– Това е по-добре, сър.

– Точно така. Но помнете, той трябва да има колкото е възможно по-голяма свобода на действие.

– Разбира се.

– И... хм... Притчър. Младият мъж е красив, приятен и изключително чаровен. Не се оставяйте да ви заблуди. Той е опасна и безскрупулна личност. Не му се изпречвайте на пътя, без да сте се подготвили добре. Това е всичко.

Мулето отново беше сам. Остави светлината да помръкне и стената наново просветля. Небето беше станало пурпурно, а градът представляваше петно светлина на хоризонта.

И за какво беше всичко това? Ако наистина беше господар на всичко, което съществуваше, тогава? Дали наистина щеше да попречи на хора като Притчър да остават високи и стройни, самоуверени и силни? Дали Бейл Чанис щеше да загуби красотата си? А самият той щеше ли да се измени?

Прокле съмненията си. Какво преследваше всъщност?

Хладната сигнална светлина на тавана запримгва. По нея следеше пътя на човека, влязъл в двореца, и почти против волята си усети лека вълна от емоционално доволство да облива фибрите на мозъка му.

Разпозна личността му без усилие. Беше Чанис. Сега Мулето долови не еднаквост, а примитивното „биене“ на силен разум, недокосван и неоформян, освен от многообразната дезорганизация на Вселената. Той се гърчеше в приливи и вълни. На повърхността се четеше предпазливост, тънък заглаждащ ефект, но с нюанси на цинична разпуснатост в скритите му водовъртежи. А под него струеше силен поток от егоизъм и себелюбие, с изблици тук-там на жестокост и най-отдолу – дълбоко притихнало езеро от амбиция.

Мулето почувства, че може да посегне и да заприщи потока, да излее езерото от басейна му и да го отправи в друго русло, да пресуши един поток и да зароди друг. Но какво от това? Ако успееше да преклони кдравата глава на Чанис в най-дълбоко обожание, щеше ли това да промени собствената му уродливост, която го караше да бяга от деня и да обича нощта и го правеше отшелник в безусловно неговата империя?

Вратата зад него се отвори и той се обърна. Прозрачната стена се замъгли и мракът отново отстъпи пред белия блясък на атомната енергия.

Бейл Чанис седна и каза:

– Това е не съвсем неочаквана чест, сър.

Мулето потърка хобота си едновременно с всичките си пръсти, а отговорът му прозвуча леко раздражено.

– А защо, млади човече?

– Предчувствие, предполагам. Освен ако пожелае да си признае, че съм дочувал разни слухове.

– Слухове ли? Кои от няколкото десетки разновидности имате предвид?

– Онези, които твърдят, че се планира подновяване на галактическата офанзива. Моята надежда е, че това е вярно и че аз бих могъл да играя подходяща роля.

– В такъв случай мислите, че наистина съществува Втора Фондация?

– Защо не? Това би направило всичко значително по-интересно.

– И в това ли намирате интерес?

– Разбира се. В самата загадка! Каква по-добра тема за догадки би могла да се открие? Напоследък приложенията на вестниците са пълни само с това – което вероятно е знаменателно. В „Космос“ един от журналистите е създал някаква фантазмагория за свят, който се състои от същества, надарени с „чист“ разум – Втората Фондация, нали разбирате, – в който са развити умствени сили с достатъчно огромна енергия, за да съперничат на всички досега известни на физическите науки. Космически кораби могат да бъдат премествани мигновено на светлинни години, планети се извеждат от орбитите им...

– Интересно. Да. Но имате ли някакви схващания по въпроса? Приемате ли това понятие за умствената енергия?

– Галактиката ми е свидетел, че не! Нима смятате, че подобни същества биха стояли на собствената си планета? Не, сър. Според мен Втората Фондация остава скрита, защото е по-слаба, отколкото си мислим.

– В такъв случай мога да ви обясня лесно за какво става дума. Ще ви хареса ли да оглавите експедиция, която да намери Втората Фондация?

За миг Чанис сякаш попадна във внезапния прилив на събития, който бе нахлул с малко по-голяма скорост, отколкото бе очаквал. В продължителната тишина езикът му явно се бе завързал.

– Е? – подхвърли сухо Мулето.

Чанис набърчи чело.

– Разбира се. Но къде ще трябва да отида? Имате ли някаква информация?

– Генерал Притчър ще бъде с вас...

– В такъв случай не аз ще я командвам?

– Ще прецените сам, когато свърша. Слушайте, вие не сте от Фондацията. Роден сте на Калгън, нали? Да. Добре, познанията ви за плана на Селдън може да са неясни. Когато първата Галактична империя се е разпаднала, Хари Селдън и група психоисторици анализирали бъдещия ход на историята чрез математически инструменти, които вече не съществуват в тези изродени времена, и създали две фондации, по една във всеки край на Галактиката, така че бавно развиващите се икономически и социални сили да ги превърнат във фокуси за Втората Империя. Според плана на Селдън това е трябвало да се постигне за хиляда години, а без Фондацията са щели да бъдат необходими тридесет хиляди. Но не е могъл да разчита на мен. Аз съм мутант и не мога да бъда предвиден от психоисторията, която работи само със средната реакция на числата. Разбирате ли?

– Напълно, сър! Но каква е моята роля?

– Скоро ще узнаете. Възнамерявам да обединя Галактиката сега и да постигна хилядолетната цел на Селдън за триста години. Една Фондация – светът на физиците – все още процъфтява под моето управление. При благоденствието и реда на Съюза атомните оръжия, които създадох, са способни да се справят с всичко в Галактиката, с изключение може би на Втората Фондация. Поради това трябва да зная повече за нея. Генерал Притчър определено смята, че тя въобще не съществува. Аз обаче зная нещо друго...

– Откъде имате сведения, сър? – попита деликатно Чанис.

Думите на Мулето внезапно се изпълниха с възмущение.

– Защото някой се намесва в умовете, намиращи се вече под мой контрол. Деликатно! Незабележимо! Но не дотолкова, че да не го открива. И тези намеси се увеличават и поразяват ценни хора във важни моменти. Учудва ли ви при това положение, че известно благоразумие ме принуди да не предприемам нищо през последните години? Ето къде е вашето значение. Генерал Притчър е най-полезният човек, който ми е останал, така че вече не е в безопасност. Разбира се, той не го знае... Но вие не сте „покръстен“ и поради това не могат веднага да ви открият като човек на Мулето. Възможно е да заблуждавате по-дълго Втората Фондация, отколкото би успял някой от моите хора... вероятно достатъчно по-дълго. Разбрахте ли?

– Хм-м, да. Но, извинете ме сър, за въпроса. Как биват разстройвани тези ваши хора – за да мога да доловя някаква промяна у генерал

Притчър, ако настъпи такава. Престават ли да бъдат „покръстени“? Не са ли ви повече верни?

– Не. Казах ви, че промяната е почти незабележима. Още по-смущаващо е, че трудно се разпознава и понякога се налага да изчакам, преди да предприема нещо, тъй като не съм сигурен дали определена личност на отговорен пост проявява нормална нестабилност или някой се е намесил в съзнанието ѝ. Верността им остава непокътната, но се изличават инициативността и изобретателността им. Оставен ми е свършено нормален на вид човек, но напълно безполезен. През последната година шестима бяха обработени по този начин. Шест от най-добрите ми хора. – Едното ъгълче на устата му се повдигна. – Сега командват тренировъчни лагери и моето най-горещо желание е да не им се наложи да вземат решения при критични обстоятелства.

– Да предположим, сър... че не е Втората Фондация. Ами, ако е някой друг, като вас например... друг мутант?

– Планирането е твърде внимателно, прицелът е прекалено далечен. Сам човек щеше да бърза повече. Не, цял свят е и вие ще бъдете моето оръжие срещу него.

– Възхитен съм от подобна възможност – каза Чанис с блеснали очи.

Но Мулето долови внезапния емоционален прилив.

– Да, явно сте разбрали, че ще извършите неповторимо деяние, заслужаващо уникална награда – дори да станете мой наследник. Точно така. Но знайте, че има и уникални наказания. Емоционалната ми гимнастика не се ограничава само със създаване на лоялност.

И когато Чанис подскочи ужасен от креслото, леката усмивка върху тънките устни на Мулето беше зловеща.

За миг, само един отлитнал веднага миг, Чанис изпита болката от всеобхватна скръб, нахлула в него. Беше го поразила физическа болка, която потопа в непоносим мрак разума му и веднага се изпари. Накрая не остана нищо освен силен прилив на гняв.

– Гневът няма да помогне – подметна Мулето. – ...Да, сега го прикривате, нали? Но аз го долавям. Така че запомнете – подобно нещо може да се направи по-силно и да се поддържа. Убивал съм хора чрез контрол на чувствата и не съществува по-жестока смърт. – Той помълча. – Това е всичко!

Мулето отново беше сам. Позволи на светлините да помръкнат и стената пред него пак стана прозрачна. Небето беше черно и надигащата се Галактична леща разпръскваше звездите си из кадифените дълбини

на космоса.

Цялата омая на мъглявината се дължеше на купища от толкова многобройни звезди, че те се преливаха една в друга и образуваха облак светлина.

И всичко това щеше да бъде негово...

А сега оставаше да свърши само още едно последно нещо и можеше да заспи.

ПЪРВА ПРЕЛЮДИЯ

Изпълнителният съвет на Втората Фондация заседаваше. За нас те са само гласове. Засега нито точната картина на заседанието, нито самоличността на присъстващите са от значение.

Строго погледнато, не ще успеем дори да си представим същинско възпроизвеждане на която и да е част от заседанието, освен ако пожелаем да пожертваме напълно и минималната разбираемост, която бихме могли да очакваме.

Имаме работа с психолози – и не само психолози. Да кажем по-скоро учени с психологична насоченост. С други думи, хора, чиито основни възгледи за философията на науката са насочени в коренно различна посока от всички, които са ни известни. „Психологията“ на учени, отгледани чрез аксиомите, дедуцирани чрез наблюдателни навици от физическите науки, която има само далечна връзка с ПСИХОЛОГИЯТА.

Дотолкова бих могъл да обясня какво е цвят на сляп човек, когато и аз съм също толкова сляп, колкото е и той.

Същественото е, че събраните умове взаимно разбираха напълно дейността си не само чрез общи теории, но и посредством специфично приложение в продължителен период от време на тези теории към отделни индивиди. Говорът, какъвто го познаваме ние, не им беше необходим. Част от изречение представляваше почти задъхано многословие. Жест, промърморване, извивката на лицева черта – дори знаменателно подбраната пауза даваха нужния информационен сок.

Поради това си позволяваме свободно да преведем малка част от конференцията в крайно специфични комбинации от думи, необходими за умове, които още от детството им са били ориентирани към философията на физическите науки; дори с риска да се изгубят по-фините оттенъци.

Преобладаваше един „глас“ и той принадлежеше на личността,

известна просто като Първи Говорител.

– Сега е ясно съвсем определено какво е спряло Мулето при първото му лудо нападение. Не бих казал, че това помага на... е, на организацията на положението. Явно той едва не е научил къде сме чрез изкуствено подсилена мисловна енергия на един, както те го наричат, „психолог“ в Първата Фондация. Психологът е бил убит точно преди да успее да съобщи своето откритие на Мулето. Събитията, довели до това убийство са абсолютно непредвидени за всички изчисления под Фаза Три. Вие продължете.

Чрез интонацията на гласа бе посочен Петия Говорител.

– Сигурно е, че не сме се справили добре със ситуацията – поде той с мрачни нотки. – Разбира се, ние сме силно уязвими при масово нападение, особено при атака, ръководена от подобен мозъчен феномен като Мулето. Скоро след като си бе спечелил за първи път известност в Галактиката със завладяването на Първата Фондация, за да бъдем ясни – половин година, той отиде на Трантор. След още половин година щеше да бъде тук и вероятностите щяха да са поразително срещу нас – за да бъдем точни, 96,3 с толеранс плюс, минус 0,05%. Беше ни необходимо значително време, за да анализираме силите, които го спряха. Естествено, по начало знаехме какво го подтиква. Вътрешните разклонения на физическата му уродливост и уникалният му ум са очевидни за всички нас. Но само чрез проникване в Третата фаза успяхме да определим – след събитието – възможността да постъпи ненормално в присъствието на друго човешко същество, което изпитва истинска обич към него.

И доколкото подобно ненормално действие зависеше от присъствието на друго такова същество в подходящо време, дотолкова цялата работа беше непредвидима. Нашите агенти са сигурни, че една млада жена е убила психолога на Мулето – девойка, към която той е изпитвал доверие поради добри чувства и поради това не я е манипулирал емоционално – просто защото тя го е харесвала.

След това събитие – за онези, които искат подробности, е изготвена математическа обработка на темата за Централната библиотека, – ние бяхме предупредени и държахме Мулето надалеч чрез необичайни методи, с което ежедневно рискувахме цялата Селдънова схема на историята. Това е всичко.

Първия Говорител помълча известно време, за да позволи на събралите се цялостно да възприемат направените изводи.

– В такъв случай положението е крайно нестабилно – каза той накрая. – След като оригиналната схема на Селдън е огъната до точка на

пречупване – и трябва да подчертая, че сме правили груби грешки в цялата тази бъркотия поради ужасяващата ни липса на предвидливост, – сега сме изправени пред невъзвратно проваляне на Плана. Времето ни отминава. Мисля, че остава само едно разрешение, но и то е рисковано. Трябва да позволим на Мулето да ни намери... в известен смисъл. – Той отново помълча, докато възприеме реакцията, а после добави: – Повтарям... в известен смисъл!

2. Двама мъже без Мулето

Корабът беше почти в готовност. Не му липсваше нищо, освен местоназначение. Мулето бе предложил да се върнат на Трантор – светът, който беше негодна останка от несравнимия галактически метрополис на най-огромната империя, позната на човечеството, мъртвият свят, който е бил столица на всички звезди.

Притчър не одобряваше. Беше стара следа, проверена вече хиляди пъти.

Завари Бейл Чанис в навигационната кабина на кораба. Къдравата коса на младия мъж беше достатъчно разрошена и само една къдрица бе паднала върху челото, сякаш внимателно е била нагласена там, а усмивката му показваше равни зъби, които като че ли предизвикателно отговаряха на немирната къдрица. Коровосърдечният офицер неясно почувства, че охлаждава още повече към младежа.

Възбудата на Чанис беше очевидна.

– Притчър, твърде голямо съвпадение е!

– Не ми е известна темата на разговора – студено подхвърли генералът.

– О... тогава придърпай един стол, приятелю, и да поговорим. Преглеждах бележките ти. Намирам ги превъзходни.

– Колко... приятно е, че мислиш така.

– Но се питам дали си направил изводите, до които стигнах аз. Опитал ли си се въобще да анализираш проблема чрез дедукция? Съгласен съм, че е много добре да се претърсват световите наслуки, стореното от теб по време на петте експедиции си е истинско скачане по звездите. Това е ясно. Но изчислявал си си колко време ще отнеме с подобна скорост проверката на всеки известен свят?

– Да. Няколко пъти. – Притчър не изпитваше желание да помогне на младежа, но беше от съществено значение „опипването“ на

съзнанието му, неговия неконтролиран и поради това непредсказуем разум.

– Добре тогава, да предположим, че анализираме проблема, и да се опитаме да решим какво точно търсим.

– Втората Фондация – заяви мрачно Притчър.

– Фондация от психолози – поправи го Чанис, – която е толкова слаба физически, колкото Първата Фондация беше слаба по отношение на психологията. Е, ти си от Първата Фондация, а аз не съм. Вероятно изводите са ти ясни. Трябва да намерим свят, който управлява чрез умствени способности и в същото време е твърде изостанал в науките.

– Дали е непременно така? – попита спокойно Притчър. – Нашият Съюз на Световите не е изостанал в науките, макар владетелят ни да дължи силата си на своите умствени способности.

– Понеже има възможността да се възползва от постиженията на Първата Фондация – се разнесе леко нетърпеливият отговор, – и това е единственият такъв резервоар на познания в Галактиката. Втората Фондация сигурно живее сред остатъците на разпадналата се Галактическа империя. Там няма какво да се намери.

– В такъв случай ти допускаш, че умствената им мощ е достатъчна, за да властват над група светове, независимо от физическата си безпомощност?

– Относителна физическа безпомощност. Те са способни да се защитават от западналите съседни области. Не биха могли да удържат срещу възраждащите се сили на Мулето с неговата основа от зряла атомна икономика. В противен случай защо още от самото начало основателят им Хари Селдън, а сега и те самите така добре крият местоположението си?! Вашата Първа Фондация не е пазила в тайна съществуването си, нито го е подпомагала, когато преди триста години са били незащитен единствен град на самотна планета.

Гладкото тъмно лице на Притчър се набръчка саркастично.

– След като приключи задълбочения си анализ, сигурно ще пожелаеш списък на всички кралства, републики, планетарни държави и диктаторски режими в политическите джунгли там, далеч, които отговарят на твоето описание и на още някои фактори?

– Значи всичко това е било обсъждано? – Чанис не загуби нищо от своята безочливост.

– Естествено, няма да го намериш тук, но сме изработили пълен справочник за политическите формации в отсрещната Периферия. Нима наистина си предполагал, че Мулето ще работи изцяло наслуки?

– Е, тогава – гласът на младия мъж стана още по енергичен, – какво ще кажеш за олигархията Звездокрай?

Притчър докосна замислено ухото си.

– Звездокрай ли? О, мисля, че я зная. Те май са в Периферията, нали? Струва ми се, че се намират на около една трета по пътя към центъра на Галактиката.

– Да. И какво от това?

– Според данните, с които разполагаме, Втората Фондация е в другия край на Галактиката. Космосът ми е свидетел, това е единственото сведение, от което можем да тръгнем. Защо да говорим за Звездокрай въобще? Ъгловото му отклонение от радиана на Първата Фондация е само около сто и десет до сто и двадесет градуса. Далеч от сто и осемдесет.

– В архивите има и друго нещо. Втората Фондация е била основана на „края на звездите“.

– Досега не е открито такова място в Галактиката.

– Понеже е било местно название, по-късно заличено, за по-голяма секретност. Или може би специално изработено за тази цел от Селдън и групата му. Но не мислиш ли, че въпреки всичко съществува някаква връзка между „края на звездите“ и Звездокрай?

– Подобното звучене? Не е достатъчно.

– Бил ли си някога там?

– Не.

– Въпреки това се споменава в твоя доклад.

– Къде? О, да, но се отбихме само, за да вземем храна и вода. Светът не беше забележителен с нищо.

– На управляващата планета ли кацнахте? Която е център на правителството?

– Не съм в състояние да го твърдя.

Под студения поглед на събеседника си Чанис се замисли.

– Би ли погледнал за миг лещата заедно с мен? – подхвърли после той.

– Разбира се.

Лещата беше може би най-голямата и актуална новост на междузвездните кораби. Всъщност представляваше сложна изчислителна машина, която можеше да покаже върху екран репродукция на нощното небе, както се вижда от всяка определена точка на Галактиката.

Чанис нагласи координационните точки и светлинните панели в пилотската кабина загаснаха. Лицето му заблестя ръждиво в слабата

червеникава светлина от контролния пулт на Лещата. Притчър седна в пилотското кресло, кръстоса крака и лицето му потъна сред полумрака.

След като измина индукционният период, бавно върху екрана започнаха да се открояват светлинни точки. После те станаха гъсти и бляскави, като отразяваха обилно населените звездни групи в центъра на Галактиката.

– Ето – обясни Чанис – зимното нощно небе, както се вижда от Трантор. Това е същественото, доколкото ни е известно, което е било пропуснато засега от вашите издирвания. Всяка разумна ориентация трябва да започва от Трантор като нулева точка. Трантор е бил столица на Галактическата империя. Дори повече в научно и културно отношение, отколкото в политическо. И поради това значимостта на всяко описателно название би трябвало в девет случая от десетте да произтича при ориентация от Трантор. В тази връзка ще си спомниш, че макар Селдън да е бил от Хеликон, някъде близо до Периферията, неговата група е работила на Трантор.

– Какво се опитваш да ми покажеш? – равномерният глас на Притчър се вклини ледено в надигания се ентузиазъм на младия мъж.

– Картата ще го обясни. Виждаш ли тъмната мъглявина? – сянката на ръката му падна върху екрана, който изобразяваше препълнената със звезди Галактика. Сочещият му пръст спря върху малка черна ивица, която приличаше на дупка в повърхността от блестящи точки. – В стелографичните справочници се нарича Мъглявина на Пелот. Гледай я. Ще разширя образа.

Притчър и преди бе наблюдавал как се разширява изображението на Лещата, но въпреки това затаи дъх. Беше също като наблюдателния екран на космически кораб, който лети с огромна скорост сред препълнената с небесни тела Галактика, без да влиза в хиперпространството. Звездите се разклоняваха към тях от един общ център, прелитаха встрани и изчезваха зад краищата на екрана. Единични точки ставаха двойни, после отново превръщаха в къмба. Мъгливи ивици се разпадаха в безброй петна. И непрекъснато се създаваше илюзията за движение.

През цялото време Чанис говореше.

– Ще забележиш, че се движим по пряката линия от Трантор към Мъглявината на Пелот, така че в действителност все още гледаме със звездна ориентация равностойна на онази от Трантор. Вероятно съществува малка грешка поради гравитационното отклонение към светлината, която не съм изчислил, защото ми липсва математически инструмент, но съм сигурен, че не е значителна.

Мракът се разпростираше върху екрана. Когато скоростта на увеличение намаля, звездите започнаха да напускат четирите страни на екрана, сякаш съжаляваха, че си отиват. По ръбовете на нарастващата мъглявина внезапно блесна свят от звезди, символ на светлината, която оставаше скрита зад завихрените неизлъчващи атомни частици от натрий и калий, запълващи кубически парсеци от космическото пространство. Чанис посочи отново.

– Обитателите на този район на космоса са нарекли това Устата. И е знаменателно, защото прилича на уста само при ориентация от Трантор – той посочи един пролом в тялото на мъглявината, оформен като неравна захилена уста в профил, очертана от бляскавата величествена звездна светлина, с която беше изпълнена.

Образът на екрана отново се увеличи малко, докато мъглявината се разпростря встрани от Устата, за да запълни целия екран, освен тясната струйка и пръстът на Чанис я последва безмълвно надолу, където изтъняваше в косъм и по-нататък до мястото, в което самотно блестеше една единствена звезда. Пръстът му спря там, защото по-нататък цареше само еднообразен мрак.

– Звездния Край – изрече просто младият мъж. – Там плътността на мъглявината е малка и светлината на тази единствена звезда намира пътя си през нея само в тази посока, за да свети на Трантор.

– Май се опитваш да ми кажеш, че... – гласът на генерала на Мулето замря в подозрение.

– Не се опитвам. Това е Звездокрай – краят на звездите.

Светлините се запалиха. Лещата изгасна. Притчър стигна до Чанис с три дълги крачки.

– Какво те накара да помислиш за това?

Чанис се облегна в креслото със странно озадачен израз на лицето.

– Стана неволно. Бих искал да си припиша интелектуалната заслуга, ала беше само случайност. Но независимо как се случи, изглежда пасва. Според нашите справочници Звездокрай е олигархия. Управлява двадесет и седем населени планети. Не е напреднала в научно отношение. И най-вече е затътен свят, придържащ се към пълен неутралитет в местната политика на онази звездна област без експанзионистични прояви. Мисля, че трябва да я видим.

– Осведомил ли си Мулето за това?

– Не. И няма да го сторим. Сега сме в космоса и се готвим за първия скок.

С внезапно обзел го ужас Притчър подскочи към екрана за външно

наблюдение. Когато го регулира, пред очите му възникна леденият космос. Вгледа се втренчено в гледката, после се обърна. Ръката му автоматично посегна към твърдата, удобно извита дръжка на бластера.

– По чие нареждане?

– По моя заповед, генерале – Чанис за първи път използваше неговата титла, – докато те залъгах тук. Вероятно не си усетил ускорението, защото започна в мига, когато разширявах обхвата на Лещата, и несъмнено си си въобразил, че е илюзия от привидното движение на звездите.

– Защо... Какво точно вършиш? В такъв случай какъв е смисълът на глупостите ти за Звездокрай?

– Не бяха глупости. Бях напълно сериозен. Отиваме там. Тръгнахме днес, защото по програма трябваше да излетим след три дни. Генерале, ти не допускаш, че съществува Втора Фондация, а аз съм убеден. Ти само изпълняваш заповедите на Мулето, без да вярваш; аз разпознавам сериозна опасност. Втората Фондация е имала вече пет години, за да се подготви. Не зная как са се приготвили, но ако имат агенти на Калгън? Ако в мислите ми съществува знанието за местоположението на Втората Фондация, те могат да го открият. Тогава е вероятно животът ми да не бъде повече в безопасност, а аз много го обичам. Даже при такава незначителна и далечна възможност предпочитам да постъпвам предпазливо. Затова никой освен теб не знае за Звездокрай и ти го научи едва след като бяхме вече в космоса. Дори при това положение съществува въпросът за екипажа. – Чанис отново се усмихваше иронично, явно напълно овладял положението.

Ръката на Притчър се отдръпна от бластера и за миг той бе обзет от неясно безпокойство. Какво му бе попречило да действа? Какво го бе вдървило? Имаше време, когато беше непокорен, заобикалян при повишенията капитан от търговската империя на Първата Фондация, когато той, а не Чанис, щеше да извърши подобно бързо и дръзко действие. Беше ли прав Мулето? Нима неговият контролиран разум беше дотолкова обзет от послушание, че да се лиши от инициатива? Усети как засилващото се униение го завлича в странна отпадналост.

– Добре изработено! – каза той – Но в бъдеще ще се съветваш с мен, преди да вземаш подобни решения.

Вниманието му привлече мигаща сигнална светлина.

– От машинното отделение е – подхвърли небрежно Чанис. – Загряха с петминутно предупреждение и ги помолих да ме уведомят, ако има някакви нередности. Ще пазиш ли крепостта?

Притчър кимна, без да продума, и сред внезапно връхлетялата го самота се замисли за бедите на приближаващите петдесет години. На екрана за външно наблюдение имаше редки звезди. Центърът на Галактиката се замъгли от единия край. Какво ли щеше да е, ако беше свободен от влиянието на Мулето...

Но при тази мисъл той се ужаси.

Главният инженер Хъкслани изгледа строго младия мъж без униформа, който се държеше с увереността на флотски офицер и изглежда притежаваше власт. Хъкслани като професионален флотски човек от дните, в които устата му миришеше мляко, обикновено бъркаше властта с отличителните знаци.

Но Мулето бе назначил този човек и, разбира се, Мулето имаше последната дума. Единствената при това. Той не го оспори дори в подсъзнанието си. Контролът на чувствата стигаше надълбоко.

Хъкслани подаде малкия свален предмет на Чанис, без да каже нищо дума. Чанис го вдигна и се усмихна чаровно.

– Вие сте човек на Фондацията, нали, шефе?

– Да, сър. Преди Първия Гражданин да я поеме, служих осемнадесет години във флота на Фондацията.

– Във Фондацията ли сте учили за инженер?

– Квалифициран техник първи клас – Централен институт на Анакреон.

– Много добре. И намерихте това в комуникационната верига, там, където ви казаха да търсите?

– Да, сър.

– Трябваше ли да е там?

– Не, сър.

– Какво е то?

– Хиперустройство за следене, сър.

– Не е достатъчно. Аз не съм от Фондацията. Какво представлява?

– Устройство, което позволява корабът да бъде проследен през хиперпространството.

– С други думи, можем да бъдем наблюдавани навсякъде.

– Да, сър.

– Добре. Май е скорошно изобретение, а? Беше разработено в един от изследователските институти, създадени от Първия Гражданин, нали?

– Мисля, че е така сър.

– И все пак е тук. Любопитно.

В продължение на няколко секунди Чанис прехвърля равномерно хиперустройството от ръка в ръка. После внезапно го подаде.

– Вземете го и го поставете обратно, точно където сте го намерили и точно в същото положение. Разбрахте ли? След това забравете за инцидента. Напълно!

Главният инженер потисна почти автоматичното козируване, извърна се и излезе.

Корабът скачаше през Галактиката, а пътят му представляваше пунктирана линия с големи промеждутъци между звездите. Тиретата, за които става дума, бяха оскъдните интервали от десет до шестдесет светлинни секунди, прекарани в нормалното пространство, а помежду им се простираха пролуки от сто и повече светлинни години, които обозначаваха „скоковете“ през хиперпространството.

Бейл Чанис седеше пред пулта за управление на Лещата и докато я съзерцаваше, отново изпита неволен пристъп почти на обожание. Той не беше човек на Фондацията и за него взаимодействието на сили при завъртането на копче или прекъсването на контакт не представляваше втора природа.

Макар че Лещата не би отегчила дори човек от Фондацията. В невероятното компактно ѝ тяло имаше достатъчно електронни вериги, за да определят безпогрешно местоположението на сто милиона отделни звезди и точното им взаимно разположение. И сякаш това не беше постижение само по себе си, тя беше способна още да трансформира всяка дадена част от галактичното поле, по която и да е от трите пространствени оси или да го върти около центъра му.

Именно поради това Лещата бе извършила почти революция в междувъзвездните пътешествия. В ранните дни на полети сред звездите изчисляването на всеки „скок“ през хиперпространството изискваше тежък труд за ден или седмица, а по-голямата част от работата се състоеше в повече или по-малко стриктно определяне на „положението на кораба“ в галактичната координатна система. Основно това означаваше точното наблюдение на три много отдалечени една от друга звезди, чието положение спрямо производната тройна нула³ на Галактиката бе известно.

И именно в думата „известно“ е уловката. За всеки, който познава

3. Т.е. началото на условната тримерна координатна система. Б. ред.

добре звездното поле от определена изходна точка, звездите са толкова индивидуални, колкото и хората. Но когато прескочиш десет парсека, не може да познаеш дори собственото си слънце. Възможно е то дори да не се вижда.

Разбира се, отговорът беше в спектралния анализ. В продължение на векове главната цел на междузвездното инженерство беше анализът на „светлинния подпис“ на все повече звезди с все повече подробности.

С тези постижения и все по-голямата точност на самите „скокове“ бяха възприети стандартни маршрути за пътуване из Галактиката и междузвездните полети се превръщаха все повече от изкуство в наука.

Въпреки това, дори по времето на Фондацията с подобрени изчислителни машини и нов метод за механично сканиране на звездното поле за известни „светлинни подписи“, понякога отнемаше дни да се локализират три звезди и след това да се изчислят местоположения в райони, неизвестни допреди на пилота.

Лещата промени всичко това. Първо на нея ѝ беше необходима само една звезда. От друга страна, дори космически новак като Чанис можеше да работи с нея.

Според изчисленията за „скокове“ в момента най-близката по-едра звезда беше Винстори и на екрана за външно наблюдение действително беше центрирана една ярка звезда. Чанис се надяваше, че тя е Винстори.

Екранът на Лещата беше поставен направо до екрана за външно наблюдение и Чанис внимателно набра с пръсти координатите на Винстори. Съедини едно реле и звездното поле светна. В него, също в центъра, имаше блестяща звезда, но в друго отношение двете сякаш нямаха връзка. Чанис регулира Лещата по оста и увеличи образа на полето, докато фотометърът показва, че звездите в двата центъра имат еднакъв блясък.

После потърси на визиекрана втора звезда с достатъчен блясък и намери подобна на нея върху екрана на полето. Бавно завъртя екрана до аналогично ъглово отклонение. Изкриви уста и с гримаса отхвърли резултата. Отново завъртя, докара в позиция втора, после трета звезда. И тогава се ухили. Работата стана. Вероятно някой специалист с трениран усет за съотношение би могъл да успее от първия път, но той остана доволен и от третия.

Това беше регулировката. На последния етап двете гюлета се наложиха едно върху друго и се сляха в море от непълно съвпадение. Повечето звезди бяха почти близнаци. Но фината регулировка не отне много време. Двойните звезди се препокриха, остана едно поле и сега

местоположението на кораба можеше да се отчете направо по скалите... Цялата процедура бе отнела по-малко от половин час.

Чанис намери Хан Притчър в личното му помещение. Генералът явно се готвеше да си ляга. Той вдигна поглед.

– Новини?

– Нищо специално. Ще стигнем до Звездокрай с още един скок.

– Зная.

– Не искам да те безпокоя, ако възнамеряваш да си лягаш, но прегледа ли филма, който взехме в Сил?

Притчър хвърли пренебрежителен поглед към въпросния предмет, поставен в черната си кутия на ниската му полица за книги.

– Да.

– И какво мислиш?

– Смятам, че ако някога в историята е имало наука, то в този район на Галактиката тя е изчезнала напълно.

Чанис се ухили с широка усмивка.

– Зная какво искаш да кажеш. Доста скучно е, нали?

– Не, ако се наслаждаваш на лични хроники на владетели. Бих казал, че вероятно са недостоверни и в двете посоки. Когато историята се занимава предимно с личности, илюстрациите стават само черни или само бели, в зависимост от интересите на автора. Мисля, че тази наука е безполезна.

– Но там се говори за Звездокрай. Това исках да изтъкна, когато ти дадох филма. Беше единственият, който успях да открия, където въобще да се споменават.

– Добре. Те са имали добри и лоши владетели. Завоювали са няколко планети, спечелили са някои битки и са загубили други. В тях липсва нещо забележително. Нямам високо мнение за теорията ти, Чанис.

– Но си пропуснал някои неща. Не забеляза ли, че никога не са образували коалиции? Винаги са оставали извън политиката в този ъгъл на звездния кошер. Както казваш, покорили са няколко планети, но след това са спрели и то без да имат никакви особени загуби. Сякаш просто са се разпрострели достатъчно, за собствената си сигурност, но не до толкова, че да привлекат внимание.

– Много добре – разнесе се безизразният отговор. – Не възразявам срещу приземяването. В най-лошия случай ще изгубим малко време.

– О, не. В най-лошия случай ни очаква пълно поражение. Ако е Втората Фондация. Спомни си, че ще бъде свят с неизвестно колко Мулета.

– Какво възнамеряваш да правиш?

– Да кацна на някоя по-малка подчинена планета. Най-напред да научим колкото успеем за Звездокрай и после на тази основа да импровизираме.

– Добре. Не възразявам. А сега, ако нямаш нищо против, наистина бих искал да загася светлината.

Чанис си тръгна, като му махна с ръка.

А в мрака на малката стая на островче от летящ метал, загубен сред безкрайността на космоса, генерал Хан Притчър остана буден и проследяваше мислите, които го водеха през такива фантастични простори...

Ако всичко, което с толкова мъка бе решил, е вярно – а как само всички факти започваха да пасват, – тогава Звездокрай наистина беше Втората Фондация. Не можеше да не е така. Но как? Защо?

Възможно ли беше това да е Звездокрай? Един обикновен свят? Без никакви отличителни особености? Бордей, залутан сред останките от Империята? Треска сред отпадъците?!

Видя някак отдалеч сбърченото лице на своя владетел и чу тънкия му глас, когато говореше за Еблинг Майс, стария психолог от Фондацията, единственият човек, който беше – може би – научил тайната на Втората Фондация.

Притчър си припомни напрежението в думите на Мулето. „Сякаш Майс бе изумен. Сякаш нещо за Втората Фондация бе надминало всичките му очаквания, бе тръгнало по направление, напълно различно от онова, което той бе си представял. Ако можех само да разчета мислите му, вместо неговите чувства! И все пак чувствата бяха напълно ясни и над всичко висеше огромната изненада.“

Изненадата беше основното. Нещо изумително, невероятно! А сега идваше това момче, този захилен младеж, радваш се словоохотливо на Звездокрай и неговата неразличима субнормалност. И сигурно беше прав. Трябваше да е прав. В противен случай нищо нямаше смисъл.

В последната съзнателна мисъл на Притчър имаше нещо зловещо. Онзи уред за следене в хиперпространството си беше все още на етеричната тръба. Преди час, докато Чанис беше някъде далеч, той го бе проверил.

ВТОРА ИНТЕРЛЮДИЯ

Срещата в предверието на залата на Съвета беше случайна – само

няколко мига, преди да влязат в залата и да се заемат с текущата работа – и редките мисли запрелитаха бързо напред-назад.

– Значи Мулето е тръгнал.

– И аз го чух. Рисковано! Много рисковано!

– Не, ако работите не се отклоняват от установените функции.

– Мулето не е обикновен човек и не е лесно да се манипулират избраните му инструменти, без той да го открие. Контролираните мозъци трудно се докосват. Говори се, че е разпознал няколко случая.

– Да, не виждам как може да се избегне това.

– Неконтролираните съзнания са по-лесни. Но при неговото управление твърде малко от тях имат високо обществено положение...

Те влязоха в залата. Последваха ги и други от Втората Фондация.

3. Двама мъже и един селянин

Росем е един от страничните светове, обикновено пренебрегван от историята на Галактиката, който почти никога не се натрапва на вниманието на хората от безбройните по-щастливи планети.

В късния период на Галактическата империя неговите пустоши се обитаваха от няколко политически затворници, а една обсерватория и малък военен флотски гарнизон се стараеха да не бъде напуснат напълно. По-късно през бедствените дни на конфликтите, още преди появата на Хари Селдън, някои по-слаби хора, изтощени от периодичните десетилетия на несигурност и опасност, на които им бе дошло до гуша от разграбвани планети и призрачни редици от мимолетни императори, намятаха плащеницата за няколко безплодни, тежки години, бягаха от населените центрове и търсеха подслон в безлюдните заливчета на Галактиката.

В ледените пустини на Росем се гушеха села. Слънцето му беше червеникавокафяв скъперник, който криеше капките топлина за себе си, докато на планетата валеше слаб сняг всеки девет месеца от годината. През тези снежни месеци упоритото местно зърно лежеше задрямало в почвата, после, когато неохотното слънчево излъчване повишаваше температурата до близо шестнадесет градуса, то с почти паническа скорост израстваше и узряваше.

Малки, подобни на кози, животни пасяха тревата, като разравяха снега с трикопитните си крачка.

По такъв начин хората на Росем осигуряваха хляба и млякото си, а

когато можеха да се лишат от някое животно – и месото. Тъмните зловещи гори, които се кривяха над половината екваториална област на планетата, даваха твърд и с фини нишки дървен материал за строеж на къщи. Този материал заедно с някои кожи и минерали ставаше дори за износ и понякога корабите на Империята идваха и донасяха за обмен селскостопански машини, атомни отоплители и дори телевизори. Последните не бяха излишни, защото дългата зима налагаше на селянина самотно зимуване.

Историята на Империята течеше покрай селяните на Росем. Търговските кораби нарядко ги изненадваха с новини, от време на време пристигаха нови бегълци, веднъж сравнително голяма група дойде и остана – и всички те обикновено носеха вести за Галактиката.

Тогава жителите на Росем научаваха за яростните сражения и унищожаваните народи или за тираничните императори и бунтуващите се вицецарале. Сетне въздишаха, поклащаха глави, загръщаха по-плътнo кожените яки около обраслите си с бради лица, когато седяха на селския площад под слабото слънце и философстваха за злото у хората. После, след известно време, престанаха да идват търговски кораби и животът стана по-тежък. Прекратиха се доставките на чужди, по-приятни храни, на тютюн и на машини. Неясни слухове, породени от телевизорите, носеха все по-обезпокоителни новини. И накрая се разчу, че Трантор е бил плячкосан. Великият свят-столица на цялата Галактика, великолепният, легендарният, недостижимият и несравним дом на императорите е бил разграбен, опустошен и оставен в руини.

Трудно беше да се възприеме това и за много от селяните на Росем, които дращеа с мъка нивите си, изглеждаше, че настъпва краят на Галактиката.

След това в един ден, който по нищо не се различаваше от другите, пристигна отново кораб. Старите хора във всяко село закимаха мъдро и повдигнаха натежалите си клепащи, за да зашепнат, че така е било и по времето на бащите им... но не съвсем.

Корабът не беше имперски. На кърмата му липсваше емблемата на Империята – космически кораб и слънце. Бе недосялан, направен от части на по-стари кораби, а хората в него се наричаха войни на Звездокрай.

Селяните се объркаха. Не бяха чували за Звездокрай, но въпреки това посрещнаха войниците с традиционното гостоприемство. Ново-дошлите разпитваха подробно за естеството на планетата, за броя на жителите и градовете ѝ – дума, която селяните погрешно сметнаха, че

означава „села“, – за характера на нейната икономика и така нататък.

Появиха се и други кораби и се издадоха прокламации навсякъде, че сега Звездокрай е управляващият свят, че данъчни станции ще се изградят около екватора – обитаемата зона, – че всяка година ще се събират проценти от зърното и кожите по съответни математически формули.

Жителите на Росем запримигаха тържествено, без да са сигурни какво означава думата „данъци“. Когато настана времето да се събират данъците, много хора платиха или стояха отстрани, докато чуждоземци в униформи товареха прибраното зърно и кожите на големи широки наземни коли.

Тук-там възмутени селяни се събираха и вадеха древни ловни оръжия, но от това не излезе въобще нищо. Когато пристигаха хората от Звездокрай, те се разпръскваха и с удивление наблюдаваха как борбата им за оцеляване ставаше още по-тежка.

Но бе достигнато ново равновесие. Непреклонният звездокрайски губернатор живееше сурово в селото Джентри, в което не пускаха никой от жителите на Росем. Събирачите на данъци, росемити на служба на Звездокрай, идваха периодично, но вече ги възприемаха по навик – а и селянинът се бе научил как да крие зърното, да откарва в гората добитъка и да не допуска колибите му да изглеждат твърде показно благоденстващи. Тогава, с тъпо, неразбиращо изражение той посрещаше всеки заядлив въпрос по отношение на имуществата му и само сочеше онова, което и без това можеше да се види.

А то ставаше все по-малко, данъците намаляваха, сякаш Звездокрай се бе уморил да изтръгва грошове от такъв свят.

Търговията се разрасна и може би Звездокрай установи, че тя е доходоносна. Хората от Росем вече не получаваха в обмен лъскавите произведения на Империята, но дори машините и храните на Звездокрай бяха по-добри от местните стоки. А за жените имаше дрехи от други материали, освен от домашните сиви тъкани, и това беше твърде важно.

Така, още веднъж историята на Галактиката се плъзна край тях достатъчно мирно и селяните продължиха с труд да извличат хляба си от коравата земя.

Когато излезе от къщата си, Нарови духна в брадата си, за да се стопли. Първият сняг вече ръсеше по твърдата почва, а небето беше навъсено и оцветено в мрачнорозово. Той се вгледа внимателно нагоре с

присвити очи и реши, че не приближава истинска буря. Можеше да пътува до Джентри без особени неприятности и да се отърве от излишното зърно в замяна на достатъчно консервирани храни, които да му стигнат за цялата зима.

– Напълнена ли е колата с гориво, младо? – ревна той през вратата, която бе поотворил за тази цел.

Отвърте подвикна някакъв глас, а после към него се присъедини най-старият му син с къса червена брада, която още не бе успяла да надрасне момчешката си рехавост.

– Колата – отвърна той намусено – е заредена с гориво и върви добре, с изключение на лошото състояние на мостовете. Не съм виновен за това. Бях ти казал, че трябва да я ремонтира специалист.

Старият мъж се отдръпна и огледа сина си изпод навъсените вежди, после изпъчи гъстата си брада напред.

– А моя ли е грешката? Къде и по какъв начин мога да намеря специалист за ремонт? Нима реколтата не беше оскъдна в продължение на пет години? А дали стадата ми избягнаха чумата? Да не би кожата сами да са се...

– Нарови! – добре познатият глас от вътрешността го прекъсна на половин изречение.

– Добре, добре – изръмжа той, – а сега майка ти трябва да се набърка в отношенията между баща и син. Изкарай колата и се погрижи товарните ремаркета да са здраво съединени.

Той потупа една о друга облечените си в ръкавици ръце и отново вдигна поглед нагоре. Тъмноръждивите облаци се събираха, а надничашото в пролуките сиво небе не носеше никаква топлина. Слънцето остана скрито.

Тъкмо щеше да премести поглед, когато очите му забелязаха нещо и пръстът му почти автоматично се насочи нагоре, а устата му зяпна във вик, без да обръща никакво внимание на студения въздух.

– Жено – повика я той живо. – Стара жено, ела тук!

На прозореца се появи глава с възмутено изражение. Очите на жената проследиха пръста му и тя също зяпна. С крясък се втурна надолу по дървените стълби и на минаване грабна една стара наметка и парче платно. Изскочи навън с платното, увито набързо около главата ѝ, и развяваща се на раменете ѝ наметка.

– Кораб от космоса е – изсумтя тя.

– А какво друго би могло да бъде? – подметка нетърпеливо Нарови.
– Имаме гости, жено, гости!

Корабът бавно се спускаше, за да кацне върху голата замръзнала земя в северната част на фермата на Нарови.

– Ама какво ще правим? – задъха се жената. – Можем ли да им предложим гостоприемство на тези хора? Възможно ли е да приемат пръстения под на нашата колиба и останките от сухата царевична питка?

– Тогава да вървят при съседите, така ли? – лицето на Нарови се изчерви вече не само от студа, а ръцете му в коженото си покритие сграбчиха мускулестите рамене на жената.

– Съпруго на душата ми – замърка той, – ще вземеш двата стола от нашата стая долу; ще се погрижиш едно младо животинче да бъде заколено и изпечено с гулии; ще опечеш прясна питка. Сега отивам да посрещна и поздравя тези мъже с голяма мощ от космоса и... и... – той млъкна, кривна широката си шапка и се почеса колебливо. – Да, ще взема и моята кана с ферментиралото питие. Почерпката от сърце е хубаво нещо.

По време на тази реч устата на жената се отваряше и затваряше безмълвно. Когато този етап отмина, от нея се раздаде тънък писък. Нарови вдигна пръст.

– Стара жено, какво казаха старейшините на селото преди една седмица? А? Поразмърдай си паметта, Старейшините, самите те, минаха по фермите! Представи си колко е било важно! Съобщиха ни, че ако някакъв кораб от космоса кацне, трябва да ги уведоим незабавно и това е заповед на губернатора. А сега не бива ли да се възползваме от случая, за да си спечеля благоразположението на хората, които имат власт? Погледни този кораб. Виждала ли си някога подобен на него? Тези хора от външния свят са богати, велики. Самият губернатор изпраща такива вести за тях, че старейшините ходят от ферма на ферма в студа. Сигурно по целия Росем е разпространено съобщението, че тези хора са търсени от владетелите на Звездокрай, а те кацат в моята ферма. – Той изпитваше тревога и надежда. – Само да ги посрещнем добре сега, после да се спомене името ми пред губернатора и всичко може да бъде наше!

Жена му внезапно усети студът да пронизва тънкото платно. Подскочи към вратата, като викна през рамо:

– Тогава бързо тръгвай!

Но тя говореше на човек, който още в същия миг тичаше към замръзналото поле, където корабът се снижаваше.

Нито студът на този свят, нито неговите безмълвни празни пространства безпокояха генерал Хан Притчър. Нито бедната околност, нито самият изпотен селянин.

Тревожеше го въпросът дали е разумна тактиката им, той и Чанис бяха сами тук.

При обичайни обстоятелства корабът, оставен в извънпланетното пространство, можеше сам да се грижи за себе си, но той въпреки това не се чувстваше сигурен. Разбира се, за този ход беше отговорен Чанис. Погледна към младия мъж и го видя да намира жизнерадостно в пролуката на завесата от кожи, в която за миг се появиха надзъртащите очи и зейналата уста на една жена.

Чанис поне изглеждаше напълно спокоен. Притчър кисело задоволен от този факт. Неговата игра нямаше да продължи още дълго, както той я желаше. Но междуременно единствената им връзка с кораба бяха наръчните им УКВ-радиостанции.

Тогава селянинът домакин се захили до уши и каза с глас, омазнен от уважение:

– Благородни лордове, моля покорно да ми разрешите да ви съобщя, че най-големият ми син, добър, достоен момък, когото бедността ми попречи да образовам, както заслужава мъдростта му, ме уведоми, че старейшините ще дойдат скоро. Надявам се, че престоят ви при нас ще бъде дотолкова приятен, доколкото позволяват скромните ми възможности, защото аз съм беден, макар и трудолюбив, честен и скромнен фермер, както ще го потвърди всеки тук.

– Старейшини ли? – подхвърли небрежно Чанис. – Главните хора в този район?

– Точно така, благородни лордове, при това честни, достойни хора, защото цялото наше село е известно в Росем като място на справедливост и добродетели, макар животът да е труден и добивите от нивите и горите да са малки. Може би ще споменете пред старейшините, благородни лордове, за моето уважение и почит към пътниците и е възможно те да поискат нова моторна кола за нашето стопанство, защото старата едва пълзи, а от нейните останки зависи нашето оцеляване...

Видът му издаваше плахо желание и Хан Притчър кимна с подобаващо сдържано снизхождение, изисквано от ролята на „благородни лордове“, с която бяха дарени.

– Съобщение за вашето гостоприемство ще стигне до ушите на старейшините.

Притчър се възползва от следващите мигове на уединение, за да

поговори на привидно полузаспалия Чанис.

– Не ми харесва особено много тази среща със старейшините – по-де той. – Какво мислиш по въпроса?

Чанис сякаш остана изненадан.

– Нищо. Какво те тревожи?

– Струва ми се, че имаме нещо по-добро да вършим, отколкото да се набиваме на очи тук.

Чанис заговори забързано с полумонотонен глас:

– Може да се окаже необходимо при следващите ни ходове да рискуваме да привлечем внимание. Няма да намерим онзи тип хора, които искаме, Притчър, само като бръкнем с ръка в тъмна торба и се опитаме да ги напипаме. Хора, които управляват чрез силата на ума, може и да нямам непременно очевидна власт. На първо място, психолозите на Втората Фондация вероятно са нищожно малцинство от цялото население, точно както в твоята Първа Фондация техниците и учените са образували малцинство. Обикновените жители вероятно са точно такива – съвсем обикновени. Възможно е психолозите дори да са добре скрити, а хората, които явно държат властта, честно да мислят, че те са истинските господари. Решението на този проблем би могло да се намери тук, на тази замръзнала планета.

– Не разбирам всичко това!

– Ами, виж, всичко е доста ясно. Звездокрай вероятно е огромен свят с милиони или стотици милиони. Как бихме могли да разпознаем сред тях психолозите и да бъдем в състояние да съобщим достоверно на Мулето, че сме намерили местоположението на Втората Фондация? Но тук, на този малък селски свят и подчинена планета, както ни уведомяват нашите домакини, всички звездокрайски ръководители са съсредоточени в централното им село Джентри. Тук вероятно те са няколкостотин, Притчър, а сред тях трябва да има един или няколко от Втората Фондация. Накрая ще отидем там, но нека най-напред да видим старейшините – това е логична стъпка по пътя ни.

Те бързо се отдръпнаха един от друг, когато чернобрадият им домакин се запрепъва отново в стаята.

– Благородни лордове, старейшините пристигат. Копнея да ми разрешите още веднъж да ви замоля да споменете, ако е възможно, някоя добра дума за мен... – той се бе превил почти на две в пристъп на раболепие.

– Непременно ще си спомним за вас – отвърна Чанис. – Това ли са вашите старейшини?

Явно те бяха. Трима на брой.

Единият приближи. Поклони се и изпълнен с достойнство каза:

– За нас е чест. Превозът е уреден. Уважаеми господа, надяваме се, че ще имаме удоволствието да ни удостоите с присъствието си в нашата зала за съвещания.

ТРЕТА ИНТЕРЛЮДИЯ

Първия Говорител се взираше с копнеж в нощното небе. Парцаливи облаци се носеха бързо през бледата звездна светлина. Космосът изглеждаше активно враждебен. В най-добрия случай беше студен и ужасен, но сега в него беше и онова странно същество – Мулето, и даже само този факт сякаш го вмрачаваше и съгъстяваше допълнително в злоещата заплаха.

Заседанието бе свършило. Не бе продължило дълго. Обсъждаха се съмненията и въпросите, внушавани от трудния математически проблем да се справят с умствен мутант от неизвестна порода. Трябваше да се вземат предвид всички гранични пермутации.

Дали вече можеха да са сигурни? Някъде в тази област на космоса – на достатъчно близко разстояние, ако се мереше в галактичен мащаб – се намираще Мулето. Какво щеше да предприеме той?

Беше доста лесно да се справят с неговите хора. Те бяха реагирани и реагираха – съобразно плана.

Но как щеше да действа Мулето?

4. Двама мъже и старейшините

Старейшините в този район на Росем не изглеждаха точно такива, каквито можеха да се очакват – същински представители на своята селска класа, само че малко по-възрастни, по-властни и не толкова приятелски разположени, колкото останалите.

Съвсем не.

Достойнството, което ги бе отличило при първата среща, се бе засилило, докато се превърна в преобладаващата им характеристика.

Седяха около овалната си маса като важни и бавноподвижни мислителци. Повечето бяха прехвърлили физическия разцвет на силите си, макар че малцината, които притежаваха брада, я носеха къса и добре

подстригана. И все пак доста от тях изглеждаха под четиридесетте, сякаш за да бъде съвсем очевидно, че названието „старейшини“ беше израз по-скоро на уважение, отколкото буквално описание на възрастта.

Двамата от космоса седяха в единия край на масата и сред тържествената тишина, съпътстваща доста скромната храна, която изглеждаше повече церемониална, отколкото питателна, попиваха новата атмосфера.

След като се нахраниха и една-две почтителни реплики – твърде къси и обикновени, за да се нарекат речи – бяха изречени от онези старейшини, които явно се ползваха с най-голям авторитет, сред събраните се възцари непринуденост.

Подчертаното достойнство, съпровождащо тържественото посрещане, отстъпи пред добродушните и прости селски качества – любопитство и приятелско разположение.

Струпаха се около двамата чужденци и ги заляха с поток от въпроси.

Питаха дали трудно се управлява космически кораб, колко души са необходими за това, дали е възможно да се направят по-добри двигатели за техните наземни коли, дали е вярно, че на други светове рядко вали сняг, както се говореше, че е на Звездокрай, колко хора живееха в техния свят, беше ли той толкова голям, колкото Звездокрай, дали бе далеч, как се изпридаха дрехите им и какво им придаваше металния блясък, защо не носеха кожи, всеки ден ли се бръснеха, що за камък красеше пръстена на Притчър... – списъкът се удължаваше.

И почти винаги въпросите се отправяха към генерала, сякаш, също както старейшината, те автоматично го обличаха с по-голяма власт. Притчър се видя принуден да отговаря все по-надълго. Като че ли беше попаднал сред тълпа от деца. Въпросите им бяха изпълнени с безкрайно и обезоръжаващо изумление. На страстното им желание да знаят не можеше да се устои.

Генералът обясни, че не е трудно да се управляват космическите кораби, а екипажът зависи от размерите им и се състои от един до много хора, че не познава в подробности двигателите на техните наземни коли, но те несъмнено могат да се подобрят, че климатът на различните светове е безкрайно разнообразен и че стотици милиони живеят в неговия свят, само че той е значително по-малък и по-незначителен от великата империя на Звездокрай, че дрехите им са от силициеви пластмаси, в които металният блясък се получава по изкуствен път, като се ориентират подходящо молекулите по повърхността, и че могат да се нагриват, така че не са им необходими кожи, че не се бръснат всеки ден, а

камъкът на пръстена му е аметист... Списъкът се удължаваше. Установи, че противно на желанието си, се разтапя с тези наивни провинциалисти.

И когато отговаряше, старейшините шепнешком се разбърбяха, сякаш обсъждаха получената информация. Трудно беше да се следят техните диалози, защото говореха на собствената си версия на универсалния галактичен език, която поради дългата раздяла с теченията на живия говор бе станала архаична.

Би могло да се каже, че кратките забележки помежду им почти достигаха границата на възприятие, но някак успяваха да се изплъзнат от лепкавите пипала на схващането.

Докато накрая Чанис ги прекъсна.

– Добре, господа, а сега вие трябва да ни отговаряте известно време, защото ние сме чужденци и се интересуваме от всичко, което можем да узнаем за Звездокрай.

Тогава настъпи голяма тишина и всеки от словоохотливите дотогава старейшини замълча. Ръцете им, които се движеха в такъв скоростен и деликатен акомпанимент на думите им, сякаш, за да им придадат по-голямо въздействие и разнообразни оттенъци на смисъла, внезапно се отпуснаха. Споглеждаха се плахо и явно очакваха другият да поеме целия разговор.

– Моят колега пита напълно приятелски – бързо се намеси Притчър, – защото славата на Звездокрай се носи из Галактиката и, разбира се, ние ще уведомим губернатора за верността и любовта към нея от страна на старейшините на Росем.

Не се разнесе нито една облекчителна въздишка, но лицата просветляха. Един старейшина поглади брадата си с палеца и показалеца, подръпна малка къдрица от нея и оповести:

– Ние сме верни слуги на повелителите на Звездокрай.

Раздразнението на Притчър от директния въпрос на Чанис се уталожи. Поне беше явно, че възрастта, която напоследък започваше да усеща, че го наляга, все още не го е лишила от способността му да изглажда чужди грешки.

– В нашата далечна част от Вселената – продължи той, – не знаем много за миналата история на владетелите на Звездокрай. Предполагаме, че те властват благонамерено тук от доста време.

Отговори същият старейшина, който се бе обадил преди. Бе станал говорител автоматично, някак деликатно.

– Дори дядото на най-стария от нас не може да си спомни време,

когато владетелите не са били тук.

– Мир ли цареше през този период?

– Беше време на мир! – старейшината се поколеба. – Губернаторът е силен и мощен владетел, който не се двоуми, ако трябва да накаже предателите. Разбира се, никой от нас не е изменник.

– Предполагам, че в миналото е наказвал някои, които са го заслужавали.

Отново колебание.

– Тук никой никога не е бил предател, нито бащите ни, нито бащите на бащите ни. Но на други светове е имало изменници и смъртта ги е настигала бързо. Няма защо да мислим за това – ние сме скромни хора, бедни фермери и не се занимаваме с политика.

Тревогата в гласа му, общата загриженост в очите на всички бяха очевидни.

– Бихте ли ни осведомили, как можем да уредим аудиенция при вашия губернатор? – запита спокойно Притчър.

Внезапно в атмосферата се вля елемент на озадаченост.

След продължителна пауза старейшината каза:

– Ама вие не знаехте ли? Губернаторът ще бъде тук утре. Той ви очакваше. Това е голяма чест за нас. Надяваме се... най-искрено, че непременно ще го уведомите за нашата вярност към него.

Усмивката на Притчър едва потрепна.

– Значи ни е очаквал?

Старейшината с учудване погледна от единия към Другия.

– Ами... вече от седмица ви чакаме.

За този свят стаите им бяха несъмнено луксозни. Притчър бе живял и в по-лоши. Чанис показваше само безразличие към обстановката.

Но помежду им се чувстваше елемент на напрежение, различен от преди. Притчър усещаше, че приближава времето за окончателно решение, но все още у него съществуваше желание да изчака още. Да се срещнат най-напред с губернатора, означаваше да се повиши рискът до опасни размери, но ако спечелеха, печалбите можеха да се увеличат многократно. Обземаше го пристъп на гняв от леката бръчка между веждите на Чанис и от деликатната несигурност, с която младият мъж прехапваше долната си устна с горните зъби. Мразеше безполезните актьорски прояви и желаше да настъпи краят на всичко това.

– Изглежда са предугадили появата ни – поде той.

– Да – отвърна просто Чанис.

– Само толкова? Нямах ли да прибавиш нещо по-съществено? Идваме тук и установяваме, че губернаторът ни чака. Вероятно от него ще узнаем, че самият Звездокрай ни очаква. Каква стойност има тогава цялата ни мисия?

Чанис вдигна поглед, без да се старее да скрие нотката на досада в гласа си.

– Да ни очакват е едно, но да знаят кои сме и за какво сме дошли е съвсем друго.

– Нима мислиш, че е възможно да скриеш тези неща от хората на Втората Фондация?

– Може би. Защо не? Да не би да си готов да се признаеш за победен? Да предположим, че корабът ни е бил засечен в космоса. Нима е необичайно за някое кралство да поддържа наблюдателни постове по границите си? Дори да бяхме обикновени чужденци, щяхме да представляваме известен интерес.

– Достатъчен, за да дойде губернаторът при нас, вместо обратното?

– Ще трябва да се справим с този проблем по-късно – повдигна рамене Чанис. – Нека видим какво представлява този губернатор.

Притчър оголи зъби в кисела гримаса. Положението изглеждаше нелепо.

– Знаем поне едно – продължи Чанис с изкуствено оживление, – Звездокрай е Втората Фондация, или милиони късчета доказателства единодушно сочат в погрешна посока. Как тълкуваш явния ужас, който тези аборигени изпитват от Звездокрай? Не виждам признаци на политическо господство. Техните групи от старейшини явно се събират свободно и без каквато и да е намеса. Данъчното облагане, за което говорят, не ми се вижда особено тежко, нито пък се осъществява твърде ефикасно. Местните жители говорят много за бедност, но изглеждат здрави и охранени. Къщите са недосягани и селата им са примитивни, но очевидно задоволяват нуждите им. Всъщност този свят ме омайва. Никога не съм виждал по-непривлекателен, но въпреки това съм убеден, че населението му не страда и че примитивният живот им носи добре уравновесено щастие, каквото липсва на прекалено изтънчените общества в напредналите центрове.

– Нима си почитател на селските добродетели?

– Не, звездите са ми свидетели! – Чанис сякаш се забавляваше от подобна идея. – Само изтъквам значението на всичко това. Явно Звездокрай е способен администратор – ефикасен в напълно различен

смисъл от ефикасността на старата Империя, Първата Фондация или дори на нашия Съюз. Те всичките са осигурили някаква механична продуктивност на своите поданици, но в замяна на по-малко духовни ценности. А Звездокрай дава щастие и удовлетворение. Не виждаш ли, че цялата насоченост на тяхното господство е различна? Не е физическа, а психологическа.

– Наистина ли? – Притчър си позволи известна ирония. – А ужасът, с който старейшините говореха за наказанията за предателство от страна на тези добросърдечни администратори психолози? Как се вметва това в твоята теза?

– Били ли са те обект на наказание? Говориха само за нечии чужди наказания. Изглежда знанието за възможните санкции им е така добре внушено, че не е необходимо да се използва самото наказание. Подходящата умствена настройка е толкова добре закрепена в мозъците им, че съм сигурен – на планетата няма нито един войник от Звездокрай. Не разбираш ли това?

– Ще го разбере може би – отвърна хладно Притчър – когато се срещна с губернатора. Ами, между другото, ако нашата умствена настройка е обработена?

Чанис отвърна с брутално презрение.

– Ти би трябвало да си свикнал с това.

Притчър пребледня като платно и с усилие се извърна. Този ден не си проговориха вече.

В тихото безветрие на мразовитата нощ, докато се вслушваше в леките сънни движения на другия, Притчър безшумно настрои ръчния си предавател на ултракъси честоти, на които не се настройваше предавателя на Чанис, и с леки докосвания на нокътя на пръста си се свърза с кораба.

Отговорът бе затруднен от периодични безшумни вибрации, които едва се долавяха над границата на усещанията.

– Има ли вече някакви съобщения? – попита два пъти Притчър.

– Никакви. Непрекъснато чакаме – му отговори на два пъти.

Стана от леглото. В стаята беше студено и той се загърна в одеяло, когато седна на стола и се загледа навън в струпалите се звезди, толкова различни по блясъка и сложното си подреждане от равномерната мъгла на Галактичната леща, доминираща сред нощното небе на родната му Периферия.

Някъде там сред звездите беше отговорът на усложненията, които го объркваха, и той изпита желание това решение най-сетне да се получи и да сложи край на всичко.

За кой ли път се запита беше ли прав Мулето – дали „покръстването“ го бе лишило от твърдата и решителна самоувереност. Или това се дължеше просто на възрастта и постоянните промени през последните години?

Всъщност беше му напълно безразлично. Беше уморен.

Губернаторът на Росем пристигна почти без никаква парадност. Единственият му придружител беше униформеният мъж, който управляваше наземната кола.

Машината беше с луксозен дизайн, но на Притчър му се видя ненадеждна. Завиваше тромаво, на няколко пъти явно запридръпва – както изглежда при твърде бързата смяна на предавките. От конструкцията ѝ веднага ставаше ясно, че се движи с химическо, а не с атомно гориво.

Звездокрайският губернатор пристъпи внимателно върху тънкия слой сняг и мина между двете редици от почтителни старейшини. Не ги погледна, а бързо влезе. Те го последваха.

От определените им места двамата мъже от Съюза на Мулето го наблюдаваха. Беше набит, доста як, но не особено внушителен.

И какво от това?

Притчър се наруга заради разстроените си нерви. Разбира се, лице то му оставаше ледено спокойно. Не се беше издал пред Чанис, но много добре знаеше, че кръвното му налягане се е повишило и гърлото му е пресъхнало. Не ставаше дума за физически страх. Не беше от онези тъпаци без въображение, съставени сякаш от месо без нерви, които бяха твърде глупави, за да изпитват страх въобще – той можеше да разпознае физическия страх и да го преодолее.

Но това беше нещо различно. Друг страх.

Хвърли бърз поглед към Чанис. Младият мъж лениво разглеждаше ноктите на едната си ръка и спокойно чоплеше някаква дребна грапавина.

Нещо в душата на Притчър се възмути дълбоко. Как можеше Чанис да се опасява от умствена манипулация?

Генералът въздъхна и се замисли. Какъв бе бил преди Мулето да преобрази същността му на непоклатим демократ? Беше му трудно да си спомни. Не можеше да определи мисловната си категория. Нямахше

как да прекъсне омоталите го проводници, които го свързваха емоционално с Мулето. Рационално той можеше да си припомни, че на времето се бе опитал да убие Мулето, но макар и да се напругаше до краен предел, не успяваше да възпроизведе тогавашните си чувства. Ала това вероятно се дължеше на защитата на собственото му съзнание, защото при интуитивната мисъл какви биха могли да са тези чувства – без да осъзнава подробностите, а само усещайки насочеността им – започваше да му се повдига.

Ами ако губернаторът се намесеше в съзнанието му?

И ако нематериалните умствени пипала на Втората Фондация се вмъкнеха в емоционалните пукнатини на същността му, ако ги разбъркаха и ги съединяха отново...

Първият път не бе усетил нищо. Не бе имало болка, умствено сътресение, нито дори чувство за някаква загуба. Винаги бе обичал Мулето. Ако много отдавна въобще бе имало време – например преди тези пет кратки години, когато не го бе харесвал, а мразил, то сега това беше просто ужасна илюзия. Мисълта за нея го смущаваше.

Но не бе имало болка.

Дали срещата с губернатора щеше да го повтори? Дали всичко, случило се преди – цялата му служба при Мулето, насоката на живота му – щеше да се разтвори в мъглата, в съня за другия му живот, в който се съдържаха думата демокрация? Мулето – също сън, а цялата му вярогност към Звездокрай...

Той се извърна рязко.

Изпитваше желание да повърне.

Това гласът на Чанис отекна в ушите му.

– Мисля, че е това, генерале.

Притчър се обърна отново. Един старейшина беше отворил тихо вратата и стоеше на прага с израз на достойно и спокойно уважение.

– Негово превъзходителство губернаторът на Росем от името на владетелите на Звездокрай има удоволствието да даде разрешение за аудиенция и желае да се явите пред него – съобщил той.

– Разбира се – отвърна Чанис, оправи с дръпване колана си и намести на главата си росемийската качулка.

Притчър стисна зъби. Това беше началото на истинската рискована игра.

Губернаторът на Росем не поразяваше със своя външен вид. Най-напред, беше гологлав и оредяващата му светлокафява и посивяваща коса му придаваше кротък вид. Изпъкналите вежди се спускаха над очите

му, разположени сред фина мрежа от бръчки, а погледът му изглеждаше пресметлив, но свежоизбръснатата му брадичка беше мека и малка и според общоприетата практика на псевдонауката за определяне на характера по костната структура на лицето – изглеждаше „слаба“.

Притчър избегна очите и се загледа в брадичката. Не знаеше, дали това ще му помогне и дали въобще нещо би могло да помогне.

Гласът на губернатора беше писклив, но равнодушен.

– Добре дошли в Звездокрай. Приветстваме ви в мир. Нахранихте ли се?

Ръката му – с дълги пръсти и възлести вени – направи почти кралски жест към масата с формата на латинската буква „U“.

Те се поклониха и седнаха. Губернаторът беше от външната страна на извивката, те от вътрешната, а по протежение на крилата се наредиха двойни редици старейшини.

Губернаторът говореше с къси, резки изречения, похвали храната като внесена от Звездокрай и тя наистина беше някак различна, макар и не кой знае колко по-добра от грубата храна на старейшините, напомни с пренебрежение за климата на Росем, подметна сякаш случайно нещо за сложнотиите на космическите пътешествия.

Чанис говореше малко, Притчър мълчеше.

После всичко свърши. Приключиха с малки сварени плодове; салфетките бяха употребени и захвърлени, а губернаторът се облегна назад.

Малките му очи заблестяха.

– Разпитах за вашия кораб. Естествено, бих желал да се погрижат подобаващо за него и да го ремонтират. Съобщиха ми, че не е известно местоположението му.

– Вярно – отвърна безгрижно Чанис. – Оставихме го в космоса. Голям кораб е, подходящ за продължителни пътувания, понякога във враждебни райони и сметнахме, че ако се приземи тук, може да породи съмнения относно миролюбивите ни намерения. Предпочетохме да кацнем сами и невъоръжени.

– Приятелска постъпка – коментира губернаторът без особено убеждение. – Голям кораб, казахте?

– Не е военен, Ваше превъзходителство.

– Аха... Откъде идвате?

– Един малък свят в сектора Сантани, Ваше превъзходителство. Може да не ви е известно съществуването му, защото му липсва значимост. Заинтересувани сме да установим търговски взаимоотношения.

– Търговия, а! И какво имате да предложите за продан?

– Всякакви машини, Ваше превъзходителство. В замяна – храни, дървен материал, руди...

– Хм... – губернаторът сякаш изпитваше съмнение. – Зная малко по тези въпроси. Вероятно ще е възможно да се открие взаимна изгода. Може би след като разгледам на спокойствие вашите акредитивни писма – защото ще е необходима доста информация, моето правителство ще изисква много сведения, преди да продължат преговорите, нали разбирате, – и след като огледам кораба ви, ще можете да се отправите към Звездокрай.

Не последва отговор и отношението на губернатора видимо охладня.

– Но във всеки случай ще е необходимо да видя кораба ви.

– За съжаление – отвърна отчетливо Чаиис, – в този момент той се ремонтира. Ако Ваше превъзходителство не възразява да ни даде срок от четиридесет и осем часа, корабът ще бъде на ваше разположение.

– Не съм свикнал да чакам.

За първи път Притчър срещна пряко заплашителния поглед на събеседника си и дъхът му избухна безшумно вътре в него. За миг изпита чувството, че се дави, но после откъсна очи.

Чанис не се разколеба.

– Корабът не може да се приземи за четиридесет и осем часа, Ваше превъзходителство – отвърна той. – Ние сме тук и не сме въоръжени. Можете ли да се съмнявате в почтените ни намерения?

Последва продължително мълчание, след това губернаторът настоява раздразнено:

– Разкажете ми за света, от който идвате.

Това беше всичко. Така се размина. Нямахме повече неприятности. След като изпълни официалните си задължения, губернаторът явно загуби интерес, а обкръжението замря напълно.

Когато всичко свърши, Притчър се озова отново в стаята си и си направи самопроверка. Внимателно, като задържаше дъх, той „прослуша“ чувствата си. Не, със сигурност не се усещаше различен, но дали въобще щеше да открие някаква промяна в себе си? Беше ли се почувствал по-друг, след като Мулето го бе „покръстил“? Нима тогава всичко не бе изглеждало нормално? Както и би трябвало да бъде...

Направи опит.

С хладнокръвна решителност изкрещя в тихите кухни на разума си и викът беше: „Втората Фондация трябва да бъде намерена и унищожена!“.

Чувството, което го придружаваше, беше чиста омраза. В него нямаше дори колебание.

После трябваше само да замени „Втората Фондация“ с „Мулето“ и от обзелото го чувство не можа да си поеме дъх, а езикът му се скова.

Дотук добре.

Но дали не го бяха обработили по друг начин – по-незабележимо? Дали не бяха извършили дребни промени, които не можеше да открие, защото самото им съществуване изкривяваше преценките му?

Нямаше как да го разбере.

Но продължаваше да изпитва абсолютна вярност към Мулето! А щом това не беше се променило, нищо друго не бе от значение.

Отново насочи мислите си към действие. Чанис беше зает в другия край на стаята. Нокътят на палеца на Притчър се насочи към свързочното устройство върху китката му.

После, когато се получи отговор, го заля вълна на облекчение, а след като тя отмина, усети слабост.

Отпуснатите мускули на лицето му не го издадоха, но вътрешно крещеше от радост, а щом Чанис се обърна към него, разбра, че фарсът е почти свършил.

ЧЕТВЪРТА ИНТЕРЛЮДИЯ

Двамата Говорители се разминаха по пътя и единият спря другия.

– Получих съобщение от Първия Говорител.

В очите на втория се появи полузагрижен блясък.

– Точка на пресичане?

– Да! Дано да сме живи да видим изгрева!

5. Един мъж и Мулето

В никоя от постъпките на Чанис нямаше признак, че долавя някаква малка промяна в поведението на Притчър и в отношенията помежду им. Облегна се назад върху твърдата дървена пейка и разпери крака пред себе си.

– Какво впечатление ти направи губернаторът?

Притчър сви рамене.

– Никакво. Със сигурност не ми се видя паранормален гений.

Твърде жалък представител на Втората Фондация, ако се предположи, че е такъв.

– Знаеш ли, според мен не е. Не зная какво да мисля. Да предположим, че ти си от Втората Фондация – Чанис се замисли, – какво би направил? Да приемем, че имаш известна представа за нашата задача тук. Как би постъпил с нас?

– „Покръстване“, разбира се.

– Като Мулето? – Чанис вдигна рязко поглед. – Щяхме ли да знаем, ако са ни „покръстили“? Питам се... Ами, ако са просто психолози, но много умни?

– В такъв случай доста бързо щях да наредя да ни убият.

– А нашият кораб? Не – Чанис размаха пръст. – Ние блъфираме, приятелю. Може да е само блъф. Дори и да са усвоили напълно контрола над чувствата, ние двамата сме само разузнавачи. Всъщност те трябва да се бият с Мулето и затова са също толкова внимателни спрямо нас, колкото сме ние към тях. Допускам, че знаят кои сме.

– Какво възнамеряваш да правиш? – Притчър се взираше в него със студен поглед.

– Да чакам – Чанис изплю думата. – Нека дойдат при нас. Тревожат се, може би от кораба, но повече от всичко заради Мулето. Те блъфираха с губернатора. Нищо не се получи. Ние останахме спокойни. Следващият човек, който ще изпатят, ще бъде от Втората Фондация и той ще ни предложи някаква сделка.

– А после?

– След това ще сключим сделката.

– Не съм на същото мнение.

– Защото мислиш, че с нея ще бъде измамен Мулето? Няма.

– Не, Мулето може да се справи с твоите измами, с всяка от тях, която би могъл да изобретиш. Но въпреки това не съм съгласен.

– Тогава, сигурно защото смяташ, че не можем да заблудим хората от Втората Фондация?

– Вероятно няма да успеем. Но причината е другаде.

Чанис сведе поглед към онова, което събеседникът му държеше в ръка.

– Искаш да кажеш, че това е причината – подхвърли той мрачно. Притчър стисна по-здраво бластера.

– Правилно. Арестуван си.

– Защо?

– За измяна спрямо Първия Гражданин на Съюза.

Устните на Чанис се свиха.

– Какво става?

– Вече казах – предателство. И необходима корекция на ситуацията от моя страна.

– Какви са доказателствата ти? Или поне улики, предположения, фантазии? Да не си полудял?

– Не. А ти? Нима мислиш, че Мулето изпраща младежи с жълто по устата си на смешни авантюристични мисии за нищо? Тогава ми се видя странно. Но изхабих доста време да се съмнявам в себе си. Защо трябваше да изпрати теб? Защото се усмихваш и се обличаш добре? Защото си на двадесет и осем?

– Сигурно, понеже може да ми се има доверие. Но дали си способен да мислиш логично?

– Или вероятно, защото не може да ти се има доверие? Което, както излиза, е достатъчно логично.

– Какво, да не би да си разменяме парадокси или това е игра на думи, в която се съревноваваме кой може да каже по-малко с най-много думи?

Бластерът се придвижи напред с Притчър зад него. Той застана изпънат пред по-младия мъж.

– Стани!

Чанис се подчини, като не бързаше особено, и усети дулото на бластера да докосва колана му, без мускулите на корема му да се свият.

– Мулето искаше да се намери Втората Фондация. Той не успя и аз се провалих, а тайна, която никоой от двамата не може да разкрие, е добре укрита. Така че оставаше само една очебийна възможност – да се намери такъв, който вече знае скривалището.

– И аз ли съм това?

– Явно ти си бил. Тогава, разбира се, не го знаех, но макар разумът ми сигурно да работи по-бавно вече, той все още се насочва в правилната посока. Как лесно намерихме Звездокрай! Как чудотворно изследва правилния район на Лещата сред безкраен брой възможности! И след като го направи, колко лесно откриваме тъкмо върнатата точка на наблюдение! Неловък глупак! Нима толкова си ме подценил, че никаква комбинация от невъзможни случайности не ти се е видяла прекалена, за да я преглътна?

– Искаш да кажеш, че съм постигнал твърде голям успех?

– Прекален успех за всеки предан човек.

– Понеже поставените от теб стандарти за успех бяха твърде

ниски?

Бластерът го ръгна, макар върху лицето, изправено срещу Чанис, само студеният блясък на очите да издаваше нарастващия гняв.

– Защо ти плаща Втората Фондация?

– Да ми плаща? – Чанис реагира с безкрайно презрение. – Докажи го.

– Или си под умственото им влияние.

– Без Мулето да го знае? Смешно.

– Мулето сигурно го знае. Именно това се опитвам да ти набия в главата, млади тъпако! Нима предполагаш, че в противен случай щяха да ти дадат кораб, с който да си играеш? Заведе ни при Втората Фондация, както се предполагаше, че ще направиш.

– Извличам някакво зърно от цялата тази огромна плява. Мога ли да попитам, защо правя всичко това? Ако бях предател, защо щях да те заведе при Втората Фондация? Защо да не те разкарам насам-натам из Галактиката, да поскитаме весело, без да намерим нещо повече, отколкото ти някога си откривал?

– Заради кораба. И понеже хората от Втората Фондация съвсем явно се нуждаят от атомни оръжия за самозащита.

– Ще трябва да измислиш нещо по-добро. Един кораб не би означавал нищо за тях, а ако си мислят, че с негова помощ ще усвоят науката и през следващите години ще построят атомни централи, те са твърде, твърде наивни жители на Втората Фондация. Толкова наивни, колкото теб, бих казал!

– Ще имаш възможността да обясниш това на Мулето.

– На Калгън ли се връщаме?

– Точно обратното. Оставаме тук. След около петнадесет минути Мулето ще дойде при нас. Нима си смятал, че няма да ни последва, плиткоумен пън, преизпълнен с възхищение от собствената си персона? Добре изигра ролята на обратна примамка. Може и да не доведе нашите жертви при нас, но със сигурност ни откара при тях.

– Мога ли да седна – попита Чанис – и да ти обясня нещо, като го нарисувам? Ако обичаш.

– Ще останеш прав!

– Тогава ще го кажа и прав. Мислиш, че Мулето ни е последвал благодарение на хиперследящото устройство в комуникационната верига?

Бластерът май трепна, но Чанис не би се заклел, че се е случило.

– Не изглеждаш изненадан – продължи той. – Само че няма да си

губя времето в съмнения, че си изненадан. Да, знаех за него. А сега, след като ти доказах, че ми е известно нещо, за което си мислеше, че не е, ще ти съобща друго, което ти не знаещ, а аз съм сигурен, че не ти е известно.

– Позволяваш си прекалено дълъг предговор, Чанис. Смятах те за по-изобретателен.

– Няма какво да изобретявам. Имаше предатели, или, разбира се, агенти на неприятеля, ако предпочиташ това название. Но Мулето научи за тях по доста странен начин. Разбираш ли, изглежда, че някои от „покръстените“ са били обработени.

Този път бластерът потрепна. Несъмнено.

– Наблягам на това, Притчър, по тази причина се нуждаеше от мен. Аз бях „непокръстен“. Той не ти ли изтъкна необходимостта от „непокръстен“? Независимо дали ти е съобщил истинската причина или не?

– Опитай нещо друго, Чанис. Ако бях срещу Мулето, щях да го зная. – Спокойно, бързо Пригчър обследваше съзнанието си. Усещаше го непроменено, Явно младият мъж лъжеше.

– Искаш да кажеш, че се смяташ за верен на Мулето? Вероятно. Лоялността ти не е била засегната. Мулето твърдеше, че твърде лесно се разпознава. Но как се чувстваш психически? Не мислиш ли малко побавно? Винаги ли си се усещал нормално, след като тръгнахме на път? Какво се опитваш да направиш, да пробиеш дупка в мен, без да натиснеш спусъка?

Притчър отдръпна бластера на сантиметър.

– Какво искаш да кажеш?

– Твърдя, че са се намесили в съзнанието ти. Бил си обработен. Не си видял Мулето да монтира хиперследащото устройство. Не си забелязал никой да го прави. Намерил си го и си предположил, че е Мулето, и оттогава приемаш като естествено, че той ни следва. Разбира се, наръчният ти предавател, който носиш, се свързва с кораба на дължина на вълната, която не действа за мен. Нима си мислиш, че не го знаех? – Чанис вече говореше бързо, гневно. Маската на безразличие се бе видоизменила в свирепост. – Но там отгоре не идва Мулето. Не е той!

– А кой, ако не е той?

– Ами ти кой предполагаш, че е? Намерих онова следащо устройство в деня, когато излетяхме. Но не мислех, че е Мулето. По това време той нямаше нужда да прибягва до обиколни пътища. Не разбираш ли колко е глупаво? Ако аз бях предател и той го е знаел, можеше да ме „покръсти“ толкова лесно, колкото и теб и щеше да извлече тайната на

разположението на Втората Фондация направо от съзнанието ми, без да ме изпраща на път през половината Галактика. Ти способен ли си да запазиш тайна от Мулето? А ако аз не съм знаел, нямаше да го отведе до нея. Тогава и в двата случая защо да ме изпраща?

Явно следящото устройство трябва да е било поставено от агент на Втората Фондация. Именно той идва сега към нас. А щеше ли да бъдеш измамен, ако не бяха обработили ценното ти съзнание? Доколко си нормален, щом си въобразяваш, че лудостта е мъдрост? Аз да предам кораб на Втората Фондация?! Та какво ще го правят този кораб?

Теб искат, Притчър. Ти знаеш повече за Съюза от който и да е друг с изключение на Мулето, а не си опасен за тях, докато той е. Затова са вмъкнали в съзнанието ми посоката на търсене. Разбира се, за мен беше напълно невъзможно да намеря Звездокрай чрез претърсване наслуки на Лещата. Знаех го. Но ми беше известно, че Втората Фондация ни преследва и че те са го устроили. Тогава защо да не поиграя на тяхната игричка? Всичко се превърна в битка на блъфове. Те искаха нас, а аз желаях да намеря местоположението им и да върви по дяволите онзи, който не устои на блъфа на другия!

Но докато се целиш с този бластер в мен, ние ще изгубим. И идеята явно не е твоя, а тяхна. Дай ми бластера, Притчър. Зная, че ти изглежда нередно, но сега не говори твоето съзнание, а Втората Фондация, проникнала в теб. Дай ми бластера, Притчър, и заедно ще се възправим срещу онова, което приближава.

Притчър с ужас посрещна нарастващото объркване. Правдоподобност... Нима можеше да греши толкова? Защо възникваше това вечно съмнение в него самия? Защо не беше сигурен? Какво правеше Чанис, та да звучи толкова правдоподобно?

Правдоподобност!

Или неговото съзнание се бореше срещу чужда намеса?!

Дали не беше раздвоен?

Сякаш съвсем в мъгла видя Чанис да стои пред него с протегнатата ръка – и внезапно разбра, че ще му даде бластера. А когато мускулите на ръката му бяха готови да се свият по подходящ начин, за да го направи, вратата зад него се отвори бавно и той се обърна.

Вероятно в Галактиката има личности, които могат да бъдат сбъркани една с друга дори от хора, които никога не бързат. Също така е възможно да съществуват състояния на съзнанието, при които човек да припознае неприличащи си двойки. Но Мулето се извисяваше над всяка комбинация от двата фактора. И даже цялата душевна агония на

Притчър не успя да спре мигновения умствен приток на хладнокръвна жизненост, който го заля в този миг.

Физически Мулето не можеше да овладее никакво положение. Ни-то контролираше сегашното.

Беше доста смешна фигура в слоевете облекло, които го убеждаваха твърде много за него, без да му позволят дори така да достигне нормални размери. Голяма част от лицето му беше скрита, а останалата се засенчваше от преобладаващата студеночервеникава издатина на човката му.

Вероятно не можеше да съществува нещо по-нелепо и несъвместимо като представа за спасение.

– Задръж бластера, Притчър – каза той. После се обърна към Чанис, който бе повдигнал рамене и седнал. – Емоционалната обстановка тук изглежда доста объркана и конфликтна. Какво означаваше това, че друг, а не аз ви е следил?

– По ваши заповеди ли е било поставено в кораба ни следящо устройство, сър? – намеси се рязко Притчър. Мулето го изглежда хладнокръвно.

– Разбира се. Нима е възможно друга организация в Галактиката, освен Съюза на Световете да разполага с такъв сложен апарат?

– Той твърдеше...

– Е, той е тук, генерале. Не е необходимо да се цитира косвено. Какво си разправял, Чанис?

– Явно погрешни неща, сър. Мнението ми беше, че следящото устройство е било поставено от някой, платен от Втората Фондация, и че са ни довели тук за свои собствени цели, които бях готов да парирам. Освен това имах до известна степен впечатлението, че генералът е в ръцете им.

– Говориш, сякаш вече не мислиш така.

– Опасявам се, че не. В противен случай нямаше вие да се появите.

– Е, тогава, нека се разберем – Мулето свали горните слоеве от подплатените и нагривани с електричество дрехи. – Имаш ли нещо против, ако и аз седна? А сега... тук сме в пълна сигурност и без никаква опасност някой да ни обезпокои. Никой от жителите на тази бучка лед няма желание да се приближи до това място. Уверявам ви в това! – наблягането върху паранормалните му способности бе направено с мрачна настойчивост.

– Защо ни е уединение? – прояви възмущението си Чанис. – Дали някой няма да ни поднесе чай и да докара танцьорки?

– Едва ли. Каква беше твоята теория, младежо? Човек от Втората Фондация ви е следил с устройство, каквото няма никой освен мен и ... как каза, че си намерил това място?

– Очевидно, сър, изглежда ясно, че за да се обяснят известните факти, някои понятия са били вкарани в главата ми...

– От същите тези хора на Втората Фондация?

– От никой друг, както предполагам.

– Тогава не ти е минавало през ума, че ако човек от Втората Фондация може да те принуди, примамва, или привлече да отидеш там за собствените му цели – и приемем, че си си представил, че е използвал методи, подобни на моите, макар, не забравяй, аз мога да имплантирам само чувства, а не мисли, – не си се сетил, че щом е способен да направи това, не е било необходимо да поставя следящо устройство на кораба ви.

Чанис вдигна рязко поглед и внезапно разтревожен срещна големи очи на своя владетел. Притчър изсумтя и раменете му се отпуснаха с видимо облекчение.

– Не – отвърна Чанис, – за това не съм се сетил.

– Или, че ако са били принудени да те проследят, не биха могли да се чувстват способни да те насочват, и че щом не си направляван, възможността да намериш пътя дотук, както си направил, би била твърде малка. Не се ли досети за това?

– Нито за него.

– А защо? Нима интелектуалното ти ниво неочаквано се е снижило до такава невероятно ниска степен?

– Единственият отговор е във въпроса, сър. Присъединявате ли се към генерал Притчър в обвинението му, че съм предател?

– Имаш ли оправдание, в случай че да?

– Само единственото, което представих пред генерала. Ако бях предател и знаех местоположението на Втората Фондация, можехте да ме „покръстите“ и пряко да го научите. Ако сте сметнали за необходимо да ме проследите, тогава не съм знаел предварително и не съм предател. Така че на вашия парадокс отговарям с друг.

– И какво е заключението ти?

– Че не съм предател.

– С което трябва да се съглася, тъй като доводът ти е неоспорим...

– Тогава мога ли да ви попитам защо сте ни следили тайно?

– Защото съществува трето обяснение на всички обстоятелства. И ти, и Притчър обяснихте някои факти по собствен начин, но не всичките. Аз – ако можеш да ми отделиш времето, – ще ти обясня всичко. И за

кратко време, така че няма опасност да се отегчиш. Седни, Притчър, и ми дай бластера си. Вече не съществува опасност да ни нападнат. Нито от тук, вътре, нито отвън. Всъщност даже и от страна на Втората Фондация. Благодарение на теб, Чанис.

Стаята беше осветена по обичайния за Росем начин с електрически нагрявани жички. От тавана висеше само една крушка и на слабата ѝ жълтеникава светлина тримата хвърляха своите сенки.

– Тъй като смятах за необходимо да проследя Чанис – поде Мулето, – явно, че с това съм целил да спечеля нещо. Понеже той стигна до Втората Фондация с изумителна бързина и твърде директно, можем с основание да приемем, че съм очаквал да се случи точно това. Понеже не съм научил нищо направо от него, нещо трябва да ми е попречило да го сторя. Това са фактите. Разбира се, на Чанис отговорът му е известен. Зная го и аз. Разбираш ли, Притчър?

– Не, сър – с недоумение отвърна Притчър.

– Тогава ще обясня. Само един вид човек може едновременно да знае местоположението на Втората Фондация и да не допусне да го науча. Чанис, опасявам се, че ти самият си от Втората Фондация.

Чанис се наведе напред, опря лакти в колената си и през стиснати гневно устни отрони:

– Какво е прякото ви доказателство? Днес дедукциите ви на два пъти се оказаха погрешни.

– Има и пряко доказателство, Чанис. Беше доста лесно. Разказах ви, че някой е обработвал моите хора. Явно, той трябва да е бил такъв, който: а) не е „покръстен“ и б) е много близко до центъра на събитията. Полето беше голямо, но не и безгранично. Прекалено голям успех имаше, Чанис. Хората те харесваха твърде много. Твърде добре се справяше. Почнах да се питам...

Тогава те повиках, за да поемеш ръководството на тази експедиция, и това не те изненада. Наблюдавах чувствата ти. Не те разтревожи. Прекали със самоувереността си, Чанис. Всеки наистина компетентен човек би проявил поне известна несигурност по отношение на такава задача. Тъй като умът ти я избегна, всичко опираше или в твоята глупост, или в някакъв емоционален контрол.

Беше лесно да се изпробват алтернативите. Улових разума ти в миг на отпускане, сетне го изпълних със скръб и после я отстраних. След това беше разгневен толкова изкусно, че бих могъл да се закълна, че е естествена реакция, ако не беше случилото се преди това. Защото, докато се занимавах с чувствата ти, само за миг, за съвсем кратък миг, преди да

се съвземеш, умът ти оказва съпротива. Единствено това ми трябваше да зная.

Никой не би могъл да ми устои дори и за толкова кратко време, без да притежава контрол, подобен на моя.

– Е, добре? А сега какво? – гласът на Чанис беше нисък и рязък.

– Сега ще умреш... като член на Втората Фондация. Това просто е необходимо и вярвам, че го създаваш.

Чанис още веднъж погледна дулото на бластера. Дуло, насочвано този път от разум не като този на Притчър, който би могъл да се извърти в собствена изгода, а също така зрял и устойчив на сила като неговия. И периодът от време, определен му за корекция на събитията, беше нищожен.

Всичко, което последва, е трудно да се опише от човек с нормален набор от чувства и обичайната неспособност за контрол върху тях.

През крайно малкото време, докато палецът на Мулето натискаше спусъка, Чанис осъзна основно следното.

Емоционалната нагласа на мутанта в момента бе съставена от твърда и завършена решителност, незамъглена ни най-малко от колебание. Ако Чанис бе достатъчно заинтересуван след това, за да изчисли изтеклото време от решението на Мулето да стреля до избухването на разрушителната енергия, би могъл да научи, че периодът, с който е разполагал, е бил една пета от секундата.

Оказа се едва достатъчен.

В същия кратък период Мулето осъзна, че емоционалният потенциал на мозъка на Чанис внезапно се извиси нагоре, без собственият му разум да го долови, и че едновременно с това прилив на чиста пронизваща омраза се изля върху него от неочаквана посока.

Именно този нов емоционален елемент отдръпна пръста му от спусъка. Нищо друго не би могло да го направи и почти успоредно с промяната в действията си, той осъзна напълно новата ситуация.

Беше замръзнала жива картина, продължила по-малко, отколкото бе изисквало значението ѝ от драматична гледна точка. Мулето бе отдръпнал пръста си от бластера и се взираше напрегнато в Чанис. Чанис стоеше изпънат и все още не смееше да си поеме дъх. Притчър седеше сгърчен в креслото, всичките му мускули бяха в спазъм, готови да се пръснат, всяко сухожилие се напрягаше в усилие да го изхвърли напред, лицето му, най-последно загубило тренираната си вдървеност, се бе превърнало в неузнаваема смъртна маска на ужасна омраза, а очите му се взираха изцяло и само в Мулето.

Между Чанис и Мулето бяха разменени само една-две думи, но те напълно разкриваха онзи мощен поток на емоционално осъзнаване, с чиято помощ се постигна пълноценното взаимно разбирателство между такива като тях. Заради собствената ни ограниченост е необходимо да преведем с повече думи онова, което стана тогава и след това.

– Вие сте между два огъня – произнесе напрегнато Чанис, – Първи Гражданино. Не сте в състояние да контролирате едновременно две съзнания, особено когато едното е моето. Така че имате избор. Сега Притчър е освободен от вашето „покръстване“. Прекъснах връзките. Той е старият Притчър, който на времето се опита да ви убие, който мисли, че сте враг на всичко свободно, справедливо и свещено. И освен това знае, че в продължение на пет години сте го унизявали с принудата да ви обожава безпомощно. Задържам го, като потискам волята му, но ако ме убие, това ще свърши и за значително по-малко време, отколкото ви е необходимо да пренасочите бластера или дори волята си, той ще ви ликвидира.

Мулето съвсем ясно го съзнаваше. Не помръдна.

– Ако се извърнете, за да го поставите под контрол, продължи Чанис, – да го убие или да направите каквото и да е, няма да сте достатъчно бърз, за да се обърнете и отново да ме спрете.

Мулето продължи да стои неподвижно. Само въздъхна тихо, сякаш потвърждавайки правотата на младежа.

– Така че – подкани го Чанис, – хвърлете бластера и нека отново се озовем при еднакви условия. Тогава ще си върнете Притчър.

– Направих грешка – каза накрая Мулето. – Сбърках, че допуснах да има трети човек при сблъсък с вас. Това внесе излишна променлива величина. Предполагам, че трябва да платя за тази грешка.

Той пусна безгрижно бластера и го ритна в другия край на стаята. В същото време Притчър се строполи в дълбок сън.

– Когато се събуди, ще бъде напълно нормален – заяви с безразличие Мулето.

От мига, когато палеца му започваше да натиска спусъка на бластера до жеста, с който го хвърли, целият диалог продължи по-малко от секунда и половина.

Но под границите на съзнанието и само за кратко над границата на усещането Чанис долови бегъл емоционален проблясък в съзнанието на Мулето. И това беше все още изблик на сигурен и уверен триумф.

6. Един мъж, Мулето и още някой

Двама мъже, външно отпуснати и напълно спокойни, физически крайно противоположни, всеки техен нерв трептящ напрегнато в ролята на емоционален детектор...

За първи път от много години Мулето не беше достатъчно сигурен в собствените си действия. Чанис го знаеше, макар че за момента успяваше да се предпази с голямо усилие. Известно му беше също, че нападението срещу него не изискваше същото напрежение от противника му. Той беше наясно, че в изпитанието на издръжливост щеше да загуби.

Но да мисли за това беше смъртоносно. Да се издаде пред Мулето с емоционална слабост означаваше да му подари оръжие. В съзнанието му вече бе зърнал нещо – нещо подобно на увереност в победата.

Да печели време...

Защо се бавеха другите? В това ли се криеше източникът на увереността на Мулето? Какво знаеше противникът му, което не му беше известно? Разумът, който наблюдаваше, не му съобщаваше нищо. Ако можеше поне да чете мисли!... И въпреки това...

Чанис грубо възпря собствения си мисловен водовъртеж. Само едно беше от значение – да печели време...

– Тъй като бе решено, и аз не го отрекох при дуела ни за Притчър, че съм член на Втората Фондация, бихте ли ми казали защо съм дошъл в Звездокрай.

– А, не – изсмя се Мулето самоуверено с тънък глас. – Аз не съм Притчър. Не е необходимо да ви давам обяснения. Вие изложихте вашите, тъй наречени, доводи. Каквито и да са, действията ви ме задоволяват и затова няма да разпитвам повече.

– И все пак, трябва да има някои непълноти във вашата версия. Звездокрай ли е Втората Фондация, която очаквахте да намерите? Притчър разказа доста за другия ви опит да я откриете и за психологичния ви инструмент Еблинг Майс. Понякога той се разбърбаше под моето... хм... леко поощрение. Помислете отново за Еблинг Майс, Първи Гражданино.

– Защо?

Самоувереност!

Чанис усети как самоувереността наднична открито, сякаш с течение на времето всяко опасение, което би могъл да изпитва Мулето, полека

лека се стапяше.

Като въздържаше решително прииждащото отчаяние, той каза:

– Значи ви липсва любопитство? Притчър ми разправи за огромната изненада на Майс от нещо. Съществувало е неговото неопишуемо драстично желание да бърза, да предупреди колкото е възможно по-скоро Втората Фондация. Защо? Защо? Еблинг Майс умря. Втората Фондация не бе предупредена. И въпреки това тя съществува.

Мулето се усмихна с истинско удоволствие и с внезапен и изненадващ изблик на жестокост, която Чанис почувства да се показва и после внезапно да се отдръпва. Накрая Първия Гражданин отвърна:

– Но явно Втората Фондация е била предупредена. В противен случай как и защо Бейл Чанис пристигна на Калгън, за да обработва хората ми и за да се заеме с доста неблагодарната задача да ме надхитри. Предупреждението е дошло твърде късно, това е всичко.

– Тогава – и Чанис позволи от него да се излъчи съжаление, – вие дори не знаете с какво се занимава Втората Фондация и какво въобще става сега...

Да печели време!

Мулето долови съжалението на събеседника си и очите му се присвиха във внезапна враждебност. Потърка носа си с четири пръста с приличния си жест и подхвърли рязко:

– Позабавлявайте се добре тогава. И какво можете да ми разкажете в такъв случай за Втората Фондация?

Чанис преднамерено заговори повече с думи, отколкото с емоционална символика.

– Доколкото чух, именно загадката, заобикаляща Втората Фондация, е озадачила Майс. Хари Селдън е основал двете си системи толкова различно. Първата Фондация е била самохвален показ, заслепил половината Галактика в продължение на два века. А Втората представлява тъмна бездна.

Няма да разберете защо е така, освен ако още веднъж почувствате интелектуалната атмосфера на дните, когато е умирала Империята. Било е време на абсолютни стойности, на велики последни обещания, поне в мисловната област. Разбира се, това е признак на разлагаща се култура – били са изградени бентове срещу по-нататъшното развитие на идеи. Именно бунтът му срещу тези бентове е направил Селдън прочут. Една от последните искри на младежкото му творческо вдъхновение е запалила с блясъка на залеза Империята и неясно е предсказала изгрева на Втората Империя.

– Много драматично. И какво от това?

– Той е създал фондациите си съгласно законите на психоисторията, но кой е знаел по-добре от него, че дори тези закони са относителни. Той никога не е създавал завършени продукти. Те са за декадентски мозъци. Неговият механизъм е развиващ се и Втората Фондация е била инструмент на тази еволюция. Ние, Първи Гражданино на Временния Съюз на Световите, ние сме пазители на Селдъновия план. Само ние!

– Да не би да се опитвате с приказки да се окуражите – попита с презрение Мулето, – или се мъчите да ми направите силно впечатление? Защото Втората Фондация, планът на Селдън, Втората Империя не ме впечатляват ни най-малко, нито докосват някаква струна на съчувствие, състрадание, отговорност или какъвто и да е друг източник на помощ, в чиито капан може би се опитвате да ме вкарате. Във всеки случай, бедни глупако, говорете за Втората Фондация в минало време защото тя е унищожена.

Когато Мулето стана от креслото и се приближи, Чанис почувства да се повишава силно емоционалния потенциал, който го притискаше. Съпротивляваше се отчаяно, но нещо непоколебимо се промъкваше в него, биеше по съзнанието му, превиваше го все по-назад.

Усети стената зад себе си, а Мулето стоеше изправен пред него със скръстени ръце и устни, които се усмихваха ужасно под огромния му извисяващ се като планински връх нос.

– Играта ви свърши, Чанис – заяви Мулето. – Играта на всички вас – на всички хора от онова, което е било Втората Фондация. Било е! Било!

За какво седяхте тук през цялото време, брътвейки си с Притчър, когато можехте да го повалите, да му отнемете бластера без никакво физическо усилие? Чакахте мен, нали, да ме издебнете в положение, което нямаше да възбуди подозрението ми!

Не ви провървя, затова защото не се нуждаех от никакво осъзнаване. Познавах ви. Много добре ви познавах, Чанис от Втората Фондация.

Но какво чакате сега? Продължавате отчаяно да ме обсипвате с думи, сякаш само звукът на гласа ви ще ме залепи за креслото. И през цялото време, докато говорите, нещо в мозъка ви чака, чака и все още чака. Но никой няма да дойде. Никой от онези, които очаквате никой от съюзниците ви. Тук сте сам, Чанис, и ще останете сам. Знаете ли защо?

Защото вашата Втора Фондация ме преценяваше погрешно до самия край. Отрано узнах плана им. Мислехте, че ще ви последвам тук и ще бъда подходяща съставка за тяхното ястие. Вие трябваше да сте

примамка – примамка за бедния глупав слаб мутант, толкова увлечен по следите на Империята, че да падне сяпа в очевидна клопка. Но нима съм техен пленник?

Питам се дали им е дошло наум, че едва ли бих бил тук без флотата си – срещу артилерията на всяка единица от която те са напълно и жалостиво безпомощни? Дали са се сетили, че няма да се бавя с преговори и да изчакам събитията?

Преди дванадесет часа моите кораби бяха хвърлени срещу Звездокрай и те са приключили изцяло своята мисия. Звездокрай е превърната в развалини, нейните населени центрове са унищожени. Не е имало съпротива. Втората Фондация вече не съществува, Чанис, и аз, немощният слабак, съм властелин на Вселената.

Чанис успя само да поклати слабо глава.

– Не... не...

– Да... да... – имитира го Мулето. – И ако вие сте последният останал жив, а това е твърде вероятно, също няма да е задълго.

Последва кратка напрегната пауза и Чанис почти изкрещя от внезапната болка на разкъсващото проникване в най-съкровените тъкани на мозъка му.

Мулето се отдръпна и промърмори:

– Не е достатъчно. Все пак не издържахте изпитанието. Отчаянието ви е преструвка. Страхът ви не се дължи на огромното поражение, което придружава разрушаването на един идеал, а е дребният пронизващ страх от личното унищожение.

И слабата ръка на Мулето сграбчи Чанис за гърлото в уж немощна хватка, от която той кой знае защо не успя да се освободи.

– Вие сте осигуровката ми, Чанис. Мой водач и предпазна мярка срещу всяко недооценяване от моя страна – очите на Мулето се втренчиха в него настойчиво, изпитателно... – Правилно ли съм преценил, Чанис? Надхитрих ли ви вас, хората от Втората Фондация? Звездокрай е разрушена, унищожена до основи. Защо тогава отчаянието ви е преструвка? Каква е действителността? Трябва да зная действителността и истината! Говорете, Чанис, говорете. Нима не съм проникнал достатъчно дълбоко? Дали опасността все още съществува? Говорете! Къде съм сбъркал?

Чанис усещаше думите да се измъкват от устата му. Не излизаха с желание. Стисна зъби, за да не ги изпускат. Прехапа езика си. Напрегна всички мускули в гърлото си.

И все пак те се заизнизваха – задъхани, измъквани със сила, и по

пътя си разкъсваха гърлото, езика и зъбите му.

– Истината – изписка той, – истината...

– Да, истината. Какво още трябва да се направи?

– Селдън е основал Втората Фондация тук. Тук, както вече казах. Не съм лъгал. Психолозите дошли и поели под контрол местното население.

– На Звездокрай? – Мулето проникна дълбоко в изблика на мъчение сред емоционалния прилив на другия, грубо го разкъсваше. – Разруших Звездокрай. Знаеш какво искам. Дай ми го.

– Не Звездокрай. Казах, че хората от Втората Фондация може и да не са онези, които привидно са на власт. Звездокрай е само маскировка... – Думите почти не се различаваха, учлениваха се против всеки атом на волята на Чанис. – Росем... Росем! Росем е светът...

Мулето отпусна хватката си и Чанис се строполи в кълбо от болка и ужас.

– И мислехте да ме измамите? – изрече тихо Мулето.

– Излъгах ви – това беше последното зрънце съпротива у Чанис.

– Но не продължи достатъчно дълго за вас и вашите. Имам връзка с моята флота. И след Звездокрай ще дойде редът и на Росем. А най-напред...

Чанис усети терзаещият мрак да се нахвърля срещу него и автоматично вдигнатата към очите му ръка не успя да го отблъсне. Беше мрак, който задушаваше, и докато усещаше разкъсаното си наранено съзнание да потъва в безкрайна тъма, зърна последния образ на тържествуващия мутант – смееща се пръчка с дълъг месест нос, трептящ от смях.

Звукът отмря. Тъмната го обгърна любовно.

Всичко свърши с разкъсващо чувство, подобно на насечения блясък на светкавица, и Чанис бавно се върна на земята, докато зрението му се възстановяваше болезнено в замъглени видения през напоените му със сълзи очи.

Главата го болеше непоносимо и само с остра агонизираща болка можа да вдигне ръка до нея.

Явно беше жив. Бавно, също като пера, подхванати от преминаващ въздушен вихър, мислите му се успокоиха и се утаиха. Усети в него да нахлува облекчение – отвън. Бавно, мъчително, склони глава и облекчението отново му донесе остра болка.

Защото вратата беше отворена и Първия Говорител стоеше на прага. Опита се да проговори, да извика, да предупреди, но езикът му се вдърви и разбра, че част от мощното съзнание на Мулето все още го

държеше и не пускаше думите му навън.

Сведе още веднъж глава. Мулето все още беше в стаята – разгневен и с бесен поглед. Вече не се смееше, но зъбите му бяха оголени в жестока усмивка.

Чанис почувства умственото влияние на Първия Говорител да преминава през съзнанието му с лечебно докосване, после дойде сковаващото усещане, когато в мигновена борба влезе в допир с отбраната на Мулето и се отдръпна.

Мутантът каза дрезгаво с ярост, която изглеждаше гротескно за дръгливото му тяло:

– Значи още един идва да ме посрещне – ловкото му съзнание протегна пипалата си извън стаята... навън...

– Вие сте сам – заключи той.

Първия Говорител го прекъсна, утвърдително кимвайки с глава.

– Аз съм съвсем сам. Необходимо е да бъда сам, защото преди пет години именно аз недооцених бъдещето ви. Ще изпитам известно удовлетворение, ако поправа грешката си без чужда помощ. За съжаление не взех предвид силата на вашето поле на емоционално отблъскване, което обкръжава това място. Трябваше ми доста време, за да проникна през него. Поздравявам ви за майсторството, с което е изградено.

– Няма защо да ми благодарите – беше враждебният отговор. – Не ми подхвърляйте комплименти. Да не би да сте дошли, за да струпате и отпадъците от своя мозък към оня раздробен стълб на вашето царство?

Първия Говорител се усмихна.

– Какво говорите! Човекът, когото наричате Бейл Чанис, изпълни добре мисията си, още повече, че далеч не ви беше равен по умствена мощ. Виждам, разбира се, че сте се отнесли зле с него, но вероятно ще бъде възможно дори сега да го възстановим напълно. Той е смел човек, сър. Пожела доброволно да се заеме с тази мисия, макар да бяхме в състояние да предскажем математически огромната възможност за повреда на съзнанието му – значително по-ужасяваща алтернатива на чисто физическото осакатяване.

Съзнанието на Чанис пулсираше напразно с онова, което искаше да каже и не можеше, предупреждението, което копнееше да изкрещи и не беше способен да го направи. Успяваше само да излъчва непрекъснат поток от страх... страх...

Мулето беше спокоен.

– Знаете, разбира се, за унищожаването на Звездокрай.

– Да. Нападението на вашата флота беше предвидено.

– Аха, предполагам – откликна мрачно Мулето. – Но не и предотвратено, нали?

– Не, не беше предотвратено. – Емоционалната символика на Първия Говорител беше ясна: нещо почти като ужас, отвращение от самия себе си. – И грешката е много повече моя, отколкото ваша. Кой можеше преди пет години да си въобрази вашето могъщество? От самото начало подозирахме – от момента, когато завзехте Калгън, че притежавате възможността за емоционален контрол. Това не е толкова удивително, Първи Гражданино, и мога лесно да ви го обясня.

Емоционалният контакт, какъвто двамата с вас владеем, не е новост. Въсщност той е вродено качество на човешкия мозък. Повечето хора успешно разчитат емоциите по примитивен начин, като ги свързват на практика с израза на лицето, тона на гласа и така нататък. У доста животни това качество е много по-развито – до голяма степен те използват обонянието, като разбира се, самите емоции са не толкова сложни.

Въсщност хората са способни на много повече, но преди милион години с развитието на говора способността за пряк емоционален контакт е започнала да се атрофира. Големият напредък на нашата Втора Фондация бе, че това забравено сетиво бе възстановено поне до известна степен на възможностите му.

Ала ние не се раждаме с неговата пълноценна употреба. Милион години упадък са страховтна пречка и трябва да възпитаваме сетивото, да го тренираме също като мускулите си. И тук е главната разлика. Вие сте роден с тази способност.

Дотолкова можахме да пресметнем. Също и въздействието на таква сетиво върху дадена личност в света на хора, които не го притежават. Зрящият в царството на слепите. Изчислихме предела, до който мегаломанията ще ви завладее, и мислехме, че сме подготвени. Но не бяхме готови за два фактора.

Първият беше големият обхват на вашето сетиво. Ние можем да установяваме емоционален контакт, само когато сме в зрителното поле, и затова сме по-безпомощни срещу физически оръжия, отколкото си представяте. Зрението играе такава огромна роля. При вас не е така. Точно е известно, че поставяте хората под контрол и освен това установявате емоционален контакт с тях, когато са извън полето на зрение и достатъчно далеч, за да ви чуват. Това бе открито твърде късно.

Второ, не знаехме за вашите физически недостатъци, особено онзи, който е толкова важен за вас, че сте приели прякора Мулето. Не предвидихме, че не сте само мутант, но и стерилен при това и не обърнахме

внимание на допълнителната физическа деформация, дължаща се на вашия комплекс за малоценност. Допускахме само мегаломания, но не и силна психопатична параноя.

Аз нося отговорността, заедно пропуснахме всичко това, защото бях ръководител на Втората Фондация, когато завзехте Калгън. След като унищожихте Първата Фондация, го открихме, но твърде късно и заради тази грешка милиони умряха в Звездокрай.

– И сега ще оправите нещата? – тънките устни на Мулето се присвиха, а съзнанието му пулсираше от омраза. – Какво ще промените? Ще ме угоите ли? Ще ми върнете мъжествеността? Ще изличите от миналото продължителното детство сред враждебна среда?! Нима окайвате моите страдания? За моето нещастие ли скърбите? Не изпитвам съжаление заради онова, което съм извършил поради необходимост. Нека Галактиката се брани, доколкото може, защото ни най-малко не се трогна да ме защити, когато се нуждаех от нея!

– Разбира се, вашите емоции – поде Първия Говорител, – са единствено рожби на средата ви и не трябва да се осъждат, а само да се променят. Унищожаването на Звездокрай беше неизбежно. Алтернативата щеше да бъде значително по-големи разрушения из цялата Галактика в продължение на векове. Направихме най-доброто, което успяхме при нашите ограничения. Евакуирахме колкото можяхме повече хора от Звездокрай. Децентрализирахме останалия свят. За съжаление, по необходимост мерките ни бяха далеч от адекватните. Оставихме милиони да загинат – не съжалявате ли за това?

– Никак. Не повече, отколкото скърбя за стоте хиляди, които трябва да умрат на Росем след не повече от шест часа.

– На Росем ли? – възкликна бързо Първия Говорител.

Обърна се към Чанис, който с усилие бе полуседнал и съзнанието му упражни силата си. Чанис усети дуела на мозъци над него, после настъпи кратко прекъсване на връзката и думите се изсипаха нестройно от устата му.

– Сър, провалих се напълно. Насили ме да му го кажа по-малко от десет минути преди да дойдете. Не успях да устоя и за мен няма прошка. Той знае, че Звездокрай не е Втората Фондация. Известно му е, че тя е на Росем – и парализиращите го емоционални вериги отново го изолираха от всичко наоколо.

– Разбирам – намръщи се Първия Говорител. – Какво възнамерявате да направите?

– Нима наистина питате? Наистина ли ви е трудно да проумеете

нещо съвършено ясно? През цялото време, докато ми проповядвахте за естеството на емоционалния контакт, докато ме засипвахте с думи, като мегаломания и параноя, аз работех. Влязох във връзка с моята флота и тя получи необходимите заповеди. След шест часа, освен ако по някаква причина не отменя нарежданията си, те ще бомбардират цялата планета, с изключение на това село и район от двеста и петдесет квадратни километра около него. Ще се справят напълно със задачата и после ще се приземят тук. Разполагате с шест часа, а за шест часа не ще успеете да надвиете съзнанието ми, нито да спасите останалата част от Росем.

Мулето разпери ръце и отново се изсмя, докато Първия Говорител изглежда трудно възприемаше новото положение на нещата.

– А каква е алтернативата? – попита той.

– Защо трябва да има алтернатива? Не мога да спечеля повече от това, което вече имам. Защо да скъпя живота на хората на Росем? Може би, ако позволите на корабите ми да кацнат и всички вие – хората на Втората Фондация, се подчините на умствен контрол, който да ме задоволи, бих могъл да отменя заповедта за бомбардиране. Вероятно ще бъде от полза да поставя под свой контрол толкова много хора с висок интелект. Но пък ще изисква доста усилия и може всъщност да не си струва, така че не настоявам особено да се съгласите, Какво ще кажете, жителю на Втората Фондация? С какво оръжие разполагате срещу моя мозък, който е поне толкова силен, колкото вашия, и срещу корабите ми, които са по-мощни от всичко, което някога сте мечтали да притежавате?

– Какво имам ли? – бавно изрече Първия Говорител, – Ами нищо, освен едно зрънце, толкова малко зрънце познание, което дори вие не притежавате.

– Говорете бързо – изсмя се Мулето, – говорете находчиво. Защото както и да се гърчите, няма да се измъкнете.

– Бедният мутант – рече Първия Говорител. – Няма от какво да се измъквам. Задайте си сам въпроса – защо Бейл Чанис бе изпратен на Калгън като примамка? Бейл Чанис, който макар да е млад и храбър е почти толкова по-немоощен умствено от вас колкото и този ваш заспал офицер Хан Притчър. Защо не съм отишъл аз или някой друг от нашите първенци, който би бил по-равностоен противник за вас?

– Вероятно – бе самоувереният отговор, – защото не сте били достатъчно глупави, тъй като сте разбрали, че никой от вас не може да се сравнява с мен.

– Истинската причина е по-логична. Вие знаехте, че Чанис е жител на Втората Фондация. Липсваше му способността да го скрие от вас.

Известно ви е било също, че сте по-силен от него, така че не сте се страхували да го разиграете и да го проследите, каквото е било и неговото желание, за да го надхитрите по-късно. Ако аз бях отишъл на Калгън, можехте да ме убиете, защото щях да представлявам истинска опасност, или ако избегнех смъртта, като скриех действителната си самоличност, нямаше да успея да ви убедя да ме последвате в космоса. Само познатата малоценност ви подмама. А ако бяхте останали на Калгън, цялата сила на Втората Фондация нямаше да успее да ви навреди, тъй като там бяхте заобиколени от вашите хора, машини и собствената ви умствена мощ.

– Умствената ми сила е все още с мен, гърчещо се червейче – каза Мулето, – а хората и машините ми не са далеч.

– Вярно е, но не сте на Калгън. Тук сте в Кралство Звездокрай – много логично представено ви като Втората Фондация, много логично. Трябваше да ви се представи така, защото сте мъдър човек, Първи Гражданино, и бихте възприели само логичното.

– Правилно и това беше мигновена победа за вашата страна, но все пак разполагах с достатъчно време, за да измъкна истината от вашия човек Чанис и все още имах мъдростта да осъзная, че подобна истина вероятно съществува.

– А на наша страна, о, не дотам мъдро, беше убеждението, че можете да направите още една крачка и затова Бейл Чанис беше подготвен за нея.

– Съвсем не е бил, защото оскубах мозъка му до голо като кокошка. Затрептя гол и разкрит пред мен и когато каза, че Росем е Втората Фондация, това си беше самата истина, тъй като така го бях смачкал и нивелирал, че никаква сянка от измама не би могла да остане скрита в някаква микроскопична гънчица.

– Напълно вярно. И толкова по-добре за предвидливостта ви. Защото вече ви казах, че Бейл Чанис беше доброволец. Знаете ли какъв доброволец? Преди да замине от Фондацията за Калгън при вас, той се подложи на драстична операция на емоциите. Мислите ли, че е била достатъчна, за да ви измами? Смятате ли, че ако Бейл Чанис беше непокътнат умствено, би било възможно да ви заблуди? Не, Чанис сам беше излъган по необходимост и с негово съгласие. До последната гънка на мозъка си Бейл Чанис честно вярва, че Росем е Втората Фондация. От три години вече ние, хората от Втората Фондация изградихме тази привидност тук, в кралство Звездокрай в подготовка и очакване на вашето идване. И успяхме, нали? Стигнахте до Звездокрай, след това и до Росем – но не ще

преминете по-нататък.

Мулето скочи на крака.

– Осмелявате се да твърдите, че Росем също не е Втората Фондация?

Под прилива на умствена мощ от Първия Говорител Чанис на пода усети да се пръскат окончателно веригите му и с мъка се изправи. Той викна недоверчиво:

– Искате да кажете, че Росем не е Звездокрай?

Жизнените му преживявания, всичко, което помнеше и знаеше, се завихри мъгляво и объркано около него.

– Виждате ли, Първи Гражданино – усмихна се Първия Говорител, – Чанис е толкова разстроен, колкото и вие. Разбира се, че Росем не е Втората Фондация. Да не сме луди, та да доведем вас, нашият най-голям, най-могъщ и най-опасен враг, в собствения си свят! О, не!

Нека флотата ви бомбардира Росем, Първи Гражданино, щом така желаете. Нека унищожи всичко, което може. Най-много да убият Чанис и мен, а това ще ви остави в положение, което няма да е с нищо по-добро.

Защото експедицията от Втората Фондация на Росем, която е тук от три години и действаше временно като старейшини на това село, излетя вчера и отива на Калгън. Разбира се, тя ще се изплъзне от вашата флота и ще бъде на Калгън поне един ден преди вас. Затова ви разкривам всичко. Освен ако отменя заповедите си, когато се върнете, ще заварите разбунтувала се Империя, разпаднало се кралство и само тези от флотата с вас ще ви бъдат верни, но в безнадеждно малцинство. Освен това хората от Втората Фондация ще се включат в останалата там флота и ще се погрижат да не „покръстите“ никого. С вашата империя е свършено, мутанте.

Мулето бавно сведе глава, докато гневът и отчаянието обзеха напълно мозъка му.

– Да. Твърде късно... Много късно... Сега разбирам.

– Понякога разбирате – съгласи се Първия Говорител, – а понякога не.

В отчаянието на момента, когато съзнанието на Мулето се разкри, Първия Говорител – готов за този миг и пределно наясно със същността му – бързо нахлу в него. Беше необходима само незначителна част от секундата, за да се завърши напълно промяната.

Мулето вдигна глава и попита:

– В такъв случай трябва да се върна на Калгън?

- Естествено. Как се чувствате?
- Превъзходно – челото му се набръчка. – Вие кой сте?
- Има ли значение?
- Не, разбира се. – Той престана да мисли по въпроса и докосна рамото на Притчър. – Събуди се, Притчър, отиваме си у дома.

Два часа по-късно Бейл Чанис се почувства достатъчно силен, за да върви сам.

- Няма да си спомня дори? – каза той.
- Никога. Запазва умствената си мощ и империята, но сега мотивите му са съвсем различни. За него понятието Втора Фондация не представлява нищо и той е човек на мира. Следователно отгук нататък ще бъде много по-щастлив човек в продължение на малкото години живот, които му остават поради несъвършения му организъм. А след като умре, планът на Селдън ще продължи... някак.
- А вярно ли е – настоя Чанис, – вярно ли е, че Росем не е Втората Фондация? Бих могъл да се закълна... казвам ви, че е. Не съм луд.
- Не сте луд, Чанис, а само, както вече обясних, малко променен. Росем не е Втората Фондация. Елате! Ние също ще се върнем у дома.

ПОСЛЕДНА ИНТЕРЛЮДИЯ

Бейл Чанис седеше в малката стая, облицована с бели плочки, и не мислеше за нищо. Беше доволен да живее в настоящето. Съществуваха стените, прозорецът и тревата навън. Не, те нямаха имена. Бяха просто предмети. Имаше легло, стол и книги, които се прожектираха бавно върху екрана в долния край на леглото. Една сестра му носеше храна.

Отначало полагаше усилия да съедини откъслеците, които чуваше. Като например онова, което двамата мъже си говореха.

– Сега настъпи пълна афазия – каза единият. Пречистен е напълно и мисля, че няма увреждания. Ще бъде необходимо само да върнем записа на оригиналната му настройка на мозъчни вълни.

Спомняше си наизустените някога звуци и по непонятна причина те му се струваха особени, сякаш означаваха нещо. Но защо да се безпокои?!

По-добре да гледа красивите променящи се цветове на екрана в основата на онова, върху което лежеше.

После някой влезе, направи му нещо и той спа дълго.

Когато и това премина, леглото беше вече легло, той знаеше, че е в болницата, и думите, които си спомняше, имаха смисъл.

Изправи се.

– Какво става?

Първия Говорител беше до него.

– Ти си във Втората Фондация и ти е върнато съзнанието – оригиналното ти съзнание.

– Да! Да! – Чанис осмисли, че си е отново той, предишният, и в това имаше невероятно тържество и радост.

– А сега ми разкажи – рече Първия Говорител, – знаеш ли къде се намира Втората Фондация?

Истината го заля в огромна вълна и Чанис не отговори. Също като Еблинг Майс преди него той усещаше само невероятна, вцепеняваща изненада. Накрая кимна и отвърна:

– Звездите на Галактиката са ми свидетели... сега зная!

ВТОРА ЧАСТ ФОНДАЦИЯТА ИЗДИРВА

7. Аркадия

ДАРЪЛ, АРКАДИ – писателка, родена на 11.05.362 година от ерата на Фондацията, починала на 01.07.443 г.е.ф. Макар да е предимно авторка на романи, Аркади Даръл е най-известна с биографията на баба си Байта Даръл. Основаващо се на непосредствена информация, в продължение на векове произведението служило като основен източник на данни за Мулето и неговото време.

... Подобно на „Непредизвикани възпоминания“, романът ѝ „Още и още и още веднъж“ е вълнуващо отражение на блестящото общество на Калгън през първото междуцарствие, основаващ се, както се твърди, на посещение на Калгън през младостта ѝ...

ЕНЦИКЛОПЕДИЯ ГАЛАКТИКА

Аркадия Даръл издекламира уверено в микрофона на своето възпроизвеждащо устройство:

– Бъдещето на Селдъновия план от А. Даръл.

После си помисли мрачно, че един ден, когато стане много известна писателка, ще пише всичките си шедеври под псевдонима Аркади. Само Аркади. Без фамилно име.

„А. Даръл“ щеше да остане просто нещо, което се е налагало да поставя под всичките си съчинения за част по композиция и реторика – нещо толкова лишено от вкус. Всички други деца трябваше да го правят, с изключение на Олинтгъс Дам, защото целият клас се смя, когато го направи за първи път. А „Аркадия“ беше име на малко момиченце, което ѝ бяха дали, защото прабаба и се казвала така. Родителите ѝ просто нямаха никакво въображение.

Сега, когато вече с два дни беше надхвърлила четиринадесетте години, човек би решил, че ще разберат простия факт на превръщането ѝ във възрастна личност и ще я наричат Аркади. Устните ѝ се свиха, когато помисли как баща ѝ ще вдигне поглед от апарата за микрофилми, за да каже: „Но, ако възнамеряваш да се преструваш на деветнадесетгодишна, Аркадия, какво ще правиш, когато станеш на двадесет и пет, а всички младежи мислят, че си на тридесет?“

От мястото си, просната през страничните облегалки и в кухнята на специалното си кресло, тя виждаше огледалото на тоалетната си масичка. Стъпалото ѝ пречеше малко, защото чехълът продължаваше да се върти около палеца ѝ, затова тя го нахлузи, седна с необичайно изправен врат и някак почувства със сигурност, че го е удължила с пет сантиметра до стройна царственост.

За миг се взря замислено в лицето си – беше прекалено пълно. Размърда челюсти на около два сантиметра зад стиснатите устни и огледа полученото се измършавяване от различни ъгли. Облиза набързо устни с върха на езика си и ги остави да се нацупят с влажната си мекота. После отпусна по светски уморено очи... О, само бузите ѝ да не бяха толкова глупаво розови!

Опита се да дръпне с пръсти външните краища на клепачите си, така че да придобие загадъчната екзотична унесеност на жените от системата на вътрешните звезди, но ръцете ѝ пречеха и не можеше да види добре лицето си.

После изпъчи брадичка, погледна се в полупрофил, с леко напрегнати очи от това, че гледаше с ъгълчетата им, и с лека болка в мускулите на шията, и каза с глас една октава под нормалната му височина:

– Наистина, татко, ако смяташ, че за мен има някакво значение какво си мислят разни момчетии, ти просто...

Тогавя си спомни, че все още микрофонът в ръцете ѝ работи и възкликна печално: „О, божичко!“, като го изключи.

Върху леко виолетовия лист с бежова линия за полето в лявата страна беше написано:

„БЪДЕЩЕТО НА СЕЛДЪНОВИЯ ПЛАН

– Наистина, татко, ако смяташ, че за мен има някакво значение какво си мислят разни момчетии, ти просто...

– О, божичко!“

Тя с досада извади листа от машината и друг се появи с прищракване на мястото му.

Но въпреки това раздражението ѝ се изличи от лицето и широката ѝ малка уста се разтегна в самодоволна усмивка. После деликатно подуши хартията. Всичко е както трябва – не липсват необходимите елегантност и шарм. А писателското майсторство беше последното, за което мислеше.

Машината бе доставена преди два дни на първия ѝ рожден ден като

възрастна. Беше казала: „Но, татко, всеки... абсолютно всеки, който има и най-малката претенция да е някой, притежава такава машина. Никой, освен старите глупаци не използва ръчни машини...“

„Няма друг модел толкова компактен, от една страна, и толкова адаптивен, от друга – бе заявил продавачът. – Изписва вярно думите и поставя препинателните знаци съобразно смисъла на изречението. Естествено, тя помага много за образованието, защото поощрява всеки, който работи с нея, да използва правилно произношение и дишане, за да е сигурен в точното изписване, да не говорим въобще за изискването за подходящо и елегантно оформяне, за правилна пунктуация.“

Дори тогава баща ѝ се бе опитал да вземе машина, пригодена за писане с клавиатура, сякаш тя беше някаква съсухрена стара мома учителка.

Но когато я донесоха, се оказа моделът, който бе пожелала – получен с малко повече вопли и подсмърчания, отколкото се полагаха за възрастен на четиринадесет години – а страниците се изписваха с прекрасен, съвсем женски почерк, с най-красивите изящни главни букви, каквито някой въобще е виждал.

Дори възклицанието „О, божичко!“ излъчваше очарование, когато машината го бе обработила.

Въпреки това трябваше да го оправи, затова седна изпъната в креслото, постави делово първото копие пред себе си и започна отново – стегнато и ясно; коремът ѝ беше прибран, гърдите повдигнати и дишането внимателно регулирано. Поде с драматичен жар:

– Бъдещето на плана Селдън.

Сигурна съм, че историята на Фондацията е добре известна на всички нас, които са имали щастието да бъдат образовани в ефикасната и с добри училища система на нашата планета.

(Така! Това щеше да се понрави на старата вещица госпожица Ърлкинг.)

Историята е предимно история на плана на Хари Селдън. Двете са едно цяло. Но въпросът в съзнанието на повечето хора днес е дали този план с цялата му мъдрост ще продължи да се изпълнява, дали ще бъде унищожен, или вече е бил ликвидиран. За да го разберем, може би ще е най-добре да прегледаме набързо върховете му точки, доколкото той е бил разкрит пред човечеството досега. В онези дни преди близо четири века, когато Първата галактическа империя е изпаднала в парализата, предшестваша смъртта ѝ, един човек – Хари Селдън – предвидил приближавания край. Чрез науката психоистория, чиито математически

тънкости са забравени отдавна... (Тя прекъсна в леко съмнение. Беше сигурна, че „тънкости“ се пишеше с „Ъ“, но изписването не ѝ изглеждаше правилно. Е, машината не можеше да греша...) той и хората, работили с него, можели да предскажат хода на великите социални и икономически течения, които заливали Галактиката по онова време. За тях било възможно да осъзнаят, че оставена на себе си, Империята ще се разпадне и че ще последват поне тридесет хиляди години анархичен хаос, преди да се изгради нова Империя.

Било твърде късно да се предотврати големият провал, но все още било възможно поне да се съкрати междинният период на хаос. Поради това бил съставен Планът, според който само едно хилядолетие щяло да отделя Втората империя от Първата. Сега завършва четвъртото столетие от тези хиляда години и много поколения хора са живели и умрели, докато Планът продължавал да действа неумолимо.

Хари Селдън основал две фондации в противоположните краища на Галактиката по начин и при такива обстоятелства, че да се получат най-добрите математически решения на неговия психоисторически проблем. В една от тях, нашата Фондация, основана тук, на Терминус, били съсредоточени физическите науки на Империята и чрез притежанието на тези науки Фондацията успяла да устои на нападенията на варварските крале от покрайнините на Империята, които се отцепили от нея и станали независими.

На свой ред Фондацията била способна да завоюва краткотрайните кралства благодарение водачеството на редица мъдри и героични мъже като Салвор Хардин и Хобър Малоу, които успели да изтълкуват Плана интелигентно и да преведат страната си през неговите... (Тук също искаше да напише „тънкости“, но реши да не рискува втори път.) ...усложнения. Всички наши планети все още тачат паметта им, макар да са минали векове.

Накрая Фондацията установила търговска система, която контролирала голяма част от Сиуенианския и Анакреонския сектор на Галактиката и дори победила останките от старата Империя под командването на последния велик генерал Бел Райъс. Изглеждало, че нищо не е в състояние да спре изпълнението на Селдъновия план. Всяка криза, планирана от Селдън, настъпвала в предвиденото време и била преодолявана, като с всяко решение Фондацията правела нова гигантска хръчка към Втората империя и мира.

И тогава... (На това място тя се задъха и изсъска думите през зъби, но транскриберът просто ги написа спокойно и грациозно.) ...когато

изчезнали последните останки от мъртвата Империя и само неефикасни диктаторчета управлявали отцепилите се територии на разпадащия се колос... (Тя взе тази фраза от приключенския филм по телевидеото миналата седмица, но старата госпожица Ърлкинг слушаше само симфонии и лекции, та нямаше никога да разбере.) ...се появил Мулето.

В Плана не бил предвиден този странен човек. Той бил мутант, чието раждане не могло да се предскаже. Притежавал странната и загадъчна способност да контролира и манипулира човешките емоции и по този начин успявал да подчини всички хора на собствената си воля. Със смайваща бързина станал завоевател и строител на Империята, докато накрая победил дори самата Фондация.

Но никога не успял да покори Вселената, защото при първото му мощно втурване напред бил спрял от мъдростта и смелостта на една велика жена... (Сега отново се появи старият проблем. Баща ѝ би настоял тя никога да не споменава факта, че е внучка на Байта Даръл. Всички го знаеха – Байта действително беше почти най-великата жена и наистина бе спряла Мулето сама.) ...по начин, чиято истинска история се знаеше изцяло от съвсем малко хора.

(Ето! Ако се наложеше да се чете пред класа, последното можеше да се изрече със загадъчен глас, някой сигурно щеше да попита каква е истинската история и тогава... ами тя не би успяла да скрие истината, щом я питат, нали? В мислите си Аркадия вече безмълвно развихряше разгорещеното си и красноречиво обяснение пред строгия и разпитващ я баща.)

След пет години ограничено управление настъпила друга промяна, причините за която са неизвестни, и Мулето изоставил плановете си за по-нататъшните завоевания. Последните му пет години били на просветен деспот.

Някои твърдят, че промяната в Мулето е била причинена от Втората Фондация. Но никой досега не е открил точното разположение на тази друга Фондация, нито знае точната ѝ функция, така че тази теория остава недоказана.

Цяло поколение е минало от смъртта на Мулето. А какво е бъдещето сега, след като той се появи и си отиде? Мулето прекъсна Селдъновия план и изглежда го е надробил на части, но веднага след смъртта му Фондацията се възроди като нова от мъртвата пепел на умираща звезда.

(Това сама го измисли.)

Планетата Терминус отново приютява центъра на търговска федерация, почти толкова голяма и богата, колкото и преди завоюването ѝ,

дори по-мирна и по-демократична.

Това било ли е планирано? Дали великата мечта на Селдън е още жива и дали все още предстои след шестстотин години да се създаде Втора галактическа империя? Самата аз го вярвам, защото... (Това беше значимата част. Госпожица Ърлкинг винаги изписваше онези широки грозни червени драсканици, които твърдяха: „Това е само описателно. Какви са личните ви реакции? Мисли! Изрази себе си! Вникни в собствената си душа.“ Много знаеше тя за душите с киселото си лице, което никога през живота ѝ не се бе усмихвало...) ...никога, по никое време политическото положение не е било толкова благоприятно. Старата Империя е напълно мъртва и периодът на управление на Мулето сложи край на ерата на военните диктатори, която го предшестваше. Повечето заобикалящи ни сектори на Галактиката са цивилизовани и мирни.

Още повече, че вътрешното здраве на Фондацията е по-добро от когато и да било преди. Деспотичните времена на наследствените кметове от преди завоеването отстъпиха на демократичните избори от ранните периоди. Вече няма дисидентски светове на независими търговци; не съществуват несправедливостите и дезорганизацията, придружавали натрупването на голямо богатство в ръцете на малцина.

Поради това няма причина да се плашим от провал, освен ако е истина, че самата Втора Фондация представлява опасност. Онези, които мислят така, нямат доказателства в подкрепа на своите твърдения, а се опират само на неопределени страхове и суеверия. Мисля, че увереността в самите себе си, в нашата нация и във великия план на Хари Селдън би трябвало да изместят от сърцата ни всякаква несигурност и... (Х-м-м. Това е ужасно старомодно, но в края на краищата се очаква нещо подобно!) ...затова казвам..."

„БЪДЕЩЕТО НА СЕЛДЪНОВИЯ ПЛАН“ стигна дотук в този момент, защото на прозореца се почука съвсем леко и когато Аркадия се изправи, подпряна върху страничната облегалка на креслото, видя срещу себе си зад стъклото едно усмихнато лице. Симетрията на чертите му беше интересно подчертана от късата вертикална линия на пръста, поставен пред устните.

С кратка пауза, необходима ѝ, за да добие не толкова озадачен вид, Аркадия се смъкна от креслото, отиде до кушетката пред широкия прозорец с привидението, клекна на нея и се вгледа замислено навън.

Усмивката върху лицето на мъжа бързо изчезна. Докато пръстите на едната ръка стискаха до побеляване перваза, другата направи бърз жест. Аркадия се подчини спокойно и натисна ключалката, която

спускаше плавно долната третина на прозореца в гнездото ѝ в стената, и позволи на топлия пролетен въздух да възпрепятства климатичната инсталация.

– Не можете да влезете – каза тя самодоволно. – Прозорците са напълно защитени и настроени само за хората, които живеят тук. Ако се вмъкнете, всякакви предупредителни устройства ще се развихрят. – Помълча, после добави: – Изглеждате доста глупаво, като се крепите върху перваза под прозореца. Ако не внимавате, ще паднете, ще си счупите врата и ще смачкате много ценни цветя.

– В такъв случай – отвърна мъжът на прозореца, който си мислеше точно същото с малко по-друг подбор прилагателни, – ще изключите ли алармените инсталации и ще ме пуснете ли да вляза?

– Няма смисъл – увери го Аркадия. – Вероятно имате предвид друга къща, защото аз не съм момиче, което пуска непознати мъже в своята... спалня по това време на нощта. – Когато го изрече, очите ѝ отправиха зноен поглед изпод натежали клепахи... или поне неразумно подобие на такова изражение.

Всякакви следи от чувство за хумор изчезнаха от лицето на непознатия младеж.

– Нали това е къщата на доктор Даръл? – измърмори той.

– Защо да ви осведомявам?

– О, Галактико...! Довиждане...

– Ако скочите, младежо, лично ще вдигна тревога.

(Намерението ѝ беше фразата да прозвучи като изискано и изтънчено подмятане, тъй като за просветения поглед на Аркадия натрапникът явно беше в зряла възраст, поне на тридесет... доста стар всъщност.)

Последва продължително мълчание. Накрая той изговори през зъби:

– Е, вижте какво, момичето ми, ако не искате да остана, нито да си отида, какво желаете да направя?

– Предполагам, че можете да влезете. Доктор Даръл наистина живее тук. Сега ще изключи предпазната преграда.

Внимателно, след като се огледа изпитателно, младият мъж протегна ръка през прозореца, после се повдигна и мина през него. Изтупа коленете си с гневни движения и вдигна към нея почервенялото си лице.

– Напълно сигурна ли сте, че ако ме заварят тук, престижът и доброто ви име няма да пострадат?

– Не повече, отколкото вашите, защото веднага щом чуя стъпки отвън, ще се развикам и разкрещя и ще кажа, че сте влезли насила.

– Така ли? – възкликна той с натъртена учтивост. – А как възнамерявате да обясните, че предпазната преграда е изключена?

– Пфу! Това няма да е трудно. По начало нямаше такава.

Очите на младежа се разшириха и в тях се появи изумление.

– Блъф ли беше? На колко години си, хлапе?

– Намирам този въпрос за твърде нахален, младежо. И не съм свикнала да се обръщат към мен с „хлапе“.

– Не се учудвам. Вероятно сте дегизираната баба на Мулето. Имате ли нещо против, ако сега напусна, преди да сте организирали група за линчуване, в която аз да играя ролята на жертва?

– Най-добре ще е да не си тръгвате, защото баща ми ви очаква.

Погледът на младия мъж отново се изпълни с предпазливост. Едната му вежда се повдигна, когато подметна:

– Охо? Има ли някой при баща ви?

– Не.

– Някой да го е посещавал напоследък?

– Само търговци и... вие.

– Нещо необичайно да се е случвало въобще?

– Само вие.

– Забравете ме, моля. Не, не ме забравяйте. Кажете, как разбрахте, че баща ви ме очаква?

– О, това не беше трудно. Миналата седмица получи лична капсула със самоокисляващо се писмо, наясно сте, нали? Изхвърли кожуха на капсулата в дезинтегратора за смет и вчера даде на Поли – това е прислужницата ни, нали разбирате, един месец отпуск, за да посети сестра си в Терминус Сити, а днес следобед приготви леглото в спалнята за гости. Затова знаех, че очаква някого, за когото се предполага, че няма да разбере нищо. А обикновено споделя всичко с мен.

– Наистина ли?! Изненадан съм, че се налага да го прави. Бих помислил, че узнавате всичко, преди да ви го разправи.

– Обикновено е така – Аркадия се изсмя. Започваше да се чувства съвсем непринудено. Посетителят не беше младичък, но изглеждаше много изискан, с къдрава кестенява коса и яркосини очи. Може би щеше отново да срещне някой като него, когато самата станеше възрастна...

– А точно сега – попита той, – как разбрахте, че аз съм очакваният посетител?

– Ами кой друг би могъл да бъде? Той очаква някого по толкова мистериозен начин, ако разбирате какво искам да кажа, а ето, че вие почвате да подскочате наоколо и се опитвате да се промъкнете през

прозореца, вместо да влезете през входната врата, както бихте направили, ако имавте малко ум в главата. – Тя си спомни един любим израз и го използва веднага. – Мъжете са толкова глупави!

– Май сте доста самовлюбено хлапе, а? Искам да кажа, госпожица. Може и да грешите. Ами ако ви уверя, че всичко това е загадка за мен и че доколкото ми е известно, баща ви очаква друг?

– О, не мисля. Не ви поканих да влезете, преди да видя, че изпуснахте куфарчето си.

– Какво?

– Куфарчето ви, младежо. Не съм сляпа. Не го изпуснахте неволно, защото най-напред погледнахте надолу, за да сте сигурни, че ще тупне на подходящо място. После вероятно сте разбрали, че ще падне точно под живия плет и няма да се вижда, така че го хвърлихте и след това погледнахте надолу. Сетне, това че се качихте на прозореца, вместо да отидете до вратата, трябва да означава, че се опасявате да се доверите на къщата, преди да огледате мястото. А след като си имавте малка неприятност с мен, се погрижихте за куфарчето си, преди да вземете мерки за собствената си личност, което значи, че смятате съдържанието му, каквото и да е то, за по-ценно от собствената си безопасност, а от това следва, че докато вие сте тук, вътре, а куфарчето е навън, вероятно сте доста безпомощен. – Тя млъкна, за да си поеме така необходимия ѝ дъх.

– Ако не се отчита – изцеди през зъби младежът, – това, че смятам да ви задуша почти до смърт и да изляза оттук с куфарчето.

– Ако не се отчита, млади момко, че случайно под леглото си имам бухалка за бейзбол, до която мога да стигна за две секунди от мястото, където съм, и че съм доста силна за момиче!

Безизходно положение. Накрая с присилена учтивост „младежът“ каза:

– Мога ли да ви се представя, след като се сприятелихме толкова? Казвам се Пелеас Антор. А вие?

– аз съм Арка... Аркади Даръл. Приятно ми е да се запозная с вас.

– А сега, Аркади, бъдете добро малко момиче и повикайте баща си.

– Не съм малко момиче – наежи се Аркадия. – Мисля, че сте много груб, особено когато молите за услуга.

– Много добре! – въздъхна Пелеас Антор. – Бихте ли били така добра, мила малка стара дамо, натъпкана с лавандула, да повикате баща си?

– Нямах точно това предвид, но ще му съобща за вас. Само че, без да отделям поглед от вас, млади момко! – и тя удари с крак по пода.

В коридора се разнесе шум от забързани стъпки и вратата се отвори със замах.

– Аркадия... – чу се експлозия от издишан въздух и доктор Даръл попита: – Вие кой сте, сър?

Пелеас скочи на крака с явно облекчение.

– Доктор Торан Даръл? Аз съм Пелеас Антор. Мисля, че сте били уведомен за мен. Поне дъщеря ви твърди, че е така.

– Дъщеря ми ли го твърди? – той се наведе напред и я изгледа с намръщен поглед, който отскочи безобидно от непроницаемата стена на невинност в широко отворените ѝ очи, с която тя посрещна обвинението.

– Наистина ви очаквах – каза накрая доктор Даръл. – Бихте ли дошли с мен долу, моля? – той млъкна, когато очите му доловиха леко движение, което видя едновременно и Аркадия.

Тя се втурна към транскрибера си, но това се оказа излишно, тъй като баща ѝ стоеше точно до него.

– Оставила си го включен през цялото време, Аркадия – изрече той любезно.

– Татко – изписка тя с истинска мъка, – съвсем неджентълменско е да четеш личната кореспонденция на друг човек, особено когато е разговорна!

– Аха – отвърна баща ѝ, – но „разговорна кореспонденция“ с непознат мъж в стаята ти! Като баща, Аркадия, трябва да те пазя от всяко зло.

– О, божичко... нямаше нищо подобно.

Пелеас внезапно се изсмя.

– А, точно така беше, доктор Даръл. Младата дама се канеше да ме обвини в какво ли не и настоявам да го прочетете, дори само за да се очисти името ми.

– Ох... – Аркадия успя с усилие да задържи сълзите си. Собственият ѝ баща ѝ нямаше доверие. И този глупав транскрибер! Ако проклетият глупак не бе се покатерил на прозореца и не бе я накарал да забрави да го изключи... А сега баща ѝ щеше да ѝ държи дълги кротки проповеди за това, което не се полага да вършат млади дами. Според него изглеждаше, че няма нищо, което те да могат да правят, освен може би да се задавят и да умрат...

– Аркадия – рече кротко баща ѝ, – струва ми се, че една млада дама...

Знаеше си го. Знаеше си го!

– ...не би трябвало да е толкова невъзпитана към по-възрастни от

нея мъже.

– Ами защо дойде да надзърта през прозореца ми? Една млада дама има право на спокойствие в стаята си... Сега ще трябва да правя отначало цялото си проклето съчинение.

– Не си ти тази, която ще оспорва правилността на това, че е попаднал на твоя прозорец. Просто не биваше да го пускаш да влезе. Трябвало е веднага да ме извикаш, особено ако си мислила, че го очаквам.

– По-добре щеше да е – отвърна тя свадливо, – ако въобще не го беше видял... този глупак. Той ще издаде всички наши тайни, ако продължава да се катери по прозорците, вместо да влиза през вратите.

– Аркадия, никой не иска мнението ти за неща, за които нямаш понятие.

– И още как имам! Става дума за Втората Фондация, това е то...

Последва мълчание. Дори Аркадия усети известно нервно потрепване в корема си.

– Къде си чула това? – попита тихо доктор Даръл.

– Никъде, но какво друго трябва да се пази в такава тайна? И не бива да се безпокоиш, че ще кажа на някого.

– Господин Антор – обърна се към посетителя доктор Даръл, – трябва да ви се извиня за всичко това.

– О, няма нищо – разнесе се доста глухият отговор на Антор. – Не е ваша вината, че се е продала на силите на мрака. Но имате ли нещо против да ѝ задам един въпрос, преди да излезем? Госпожице Аркадия...

– Какво искате?

– Защо мислите, че е глупаво да се влиза през прозореца, вместо през вратата?

– Защото изваждате на показ онова, което се стараете да скриете, глупчо. Ако аз имах някаква тайна, нямаше да си слагам пластир на устата, за да позволя на всички да узнаят, че крия нещо. Щях да говоря колкото обикновено, само че за друго. Никога ли не сте чели изказванията на Салвор Хардин? Той е бил нашият пръв кмет, ако знаете.

– Да, известно ми е.

– Е, той обичал да разправя, че само лъжа, която не се срамува от себе си, би могла да успее. Казвал е също, че не е задължително да се говори истината, но трябва да се говори правдиво. Е, когато влизате през прозорец, това представлява срамуваща се от себе си лъжа и не звучи истински.

– Какво бихте направили вие тогава?

– Ако исках да се срещна с баща ми по напълно секретна работа,

сях да се запозная съвсем открито с него и да разговарям за най-различни напълно законни неща. И после, когато всеки знае за вас и ви свързва с баща ми като нещо естествено, бихте могли да сте колкото си искате тайнствен и никой нямаше и да помисли да ви разпитва.

Автор изгледа със странен поглед момичето, а после доктор Даръл.

– Да вървим – предложи той. – В градината има едно куфарче, което искам да прибера. Почакайте! Само още един последен въпрос. Аркадия, наистина ли имате бухалка за бейзбол под леглото?

– Не! Нямам.

– Аха. Така си и мислех.

Доктор Даръл спря на прага на вратата.

– Аркадия – рече той, – когато пишеш отново съчинението си за Селдъновия план, не бъди толкова излишно загадъчна по отношение на баба ти. Не е необходимо да споменаваш тази част въобще.

Двамата с Пелеас слязоха по стълбите мълчаливо. После посетителят попита с напрегнат глас:

– Извинете ме, сър, но на колко години е?

– Онзи ден навърши четиринадесет.

– Четиринадесет? Велика Галактико... Кажете, говорила ли е някога, че някой ден очаква да се омъжи?

– Не, не е. Поне не пред мен.

– Е, ако някога реши, застреляйте го. Онзи, за когото ще се омъжи, имам предвид. – Той се вгледа съсредоточено в очите на по-възрастния мъж. – Говоря сериозно. В живота не може да има по-голям ужас, отколкото да живееш с онова, което тя ще бъде на двадесет години. Разбира се, не искам да ви обиждам.

– Не ме обиждате. Мисля, че разбирам какво искате да кажете.

На горния етаж обектът на техните нежни анализи стоеше пред транскрибера с негодувание и умора, когато изрече мрачно:

– Бъдещето на Селдъновия план.

Транскриберът с рядка самоувереност преведе това в елегантен сложен шрифт с необходимите главни букви като „БЪДЕЩЕТО НА СЕЛДЪНОВИЯ ПЛАН“.

8. Планът на Селдън

МАТЕМАТИКА – Синтезът на изчислените n -променливи с n -мерна геометрия беше основата на онова, което на времето Селдън бе нарекъл „моята малка алгебра на човечеството“...

ЕНЦИКЛОПЕДИЯ ГАЛАКТИКА

Представете си една стая...

Местоположението ѝ в момента не е от значение. Достатъчно е само да кажем, че в това помещение, повече от където и да е, съществува Втората Фондация.

Това е стая, която в продължение на столетия е била убежище на чистата наука и все пак не е разполагала с нито едно от устройствата, с които в течение на хилядолетия човечеството е привикнало да отъждествява науката. Вместо това тя е била наука, която е работила само с математически концепции по начин, наподобяващ философията на древни, древни раси в примитивните, праисторически времена, преди появата на технологията, преди човекът да напусне своята единствена, сега вече неизвестна планета, на която е възникнал.

От една страна, в това помещение се е намирал Първичният Радиант, който е съдържал в същността си пълния План на Селдън – предпазан от „умствена“ наука, все още неподдаваща се на нападение от страна на комбинираната мощ на останалата част от Галактиката.

От друга страна, в тази стая е имало и един човек – Първия Говорител.

Той беше дванадесетият по ред от главните пазители на Плана и титлата му нямаше по-дълбоко значение от факта, че при събиранията на водачите на Втората Фондация той говореше пръв.

Неговият предшественик бе победил Мулето, но останките от гигантската битка все още осейваха пътя на Плана. Вече двадесет и пет години той и неговата администрация се опитваха да върнат Галактиката на упоритите и глупави човешки същества към правия път. Задачата се оказва безкрайно сложна.

Първия Говорител погледна към отварящата се врата. Дори докато в самотата на помещението той мислеше за четвъртвековните си усилия, които сега бавно и неизбежно приближаваха връхната си точка, неговото съзнание „оглеждаше“ внимателно новодошлия с благоразположено очакване. Младец, ученик – един от онези, които накрая биха могли да

поемат наследството.

Младият мъж застана нерешително на прага, така че Първия Говорител трябваше да отиде при него и да го въведе с приятелски положена на рамото му ръка.

Ученика се усмихна смутено и Първия Говорител му отвърна, като каза:

– Най-напред трябва да ви осведомя защо сте тук.

Бяха лице в лице от двете страни на писалището. Никой от двамата не говореше по начин, който би могъл да бъде разпознат от който и да е човек в Галактиката, ако самият той не е член на Втората Фондация.

По произход речта беше средство, с чиято помощ човекът се бе научил да предава несъвършено своите мисли и чувства. Чрез съставянето на произволни звуци и комбинации от звуци, за да представят някои умствени нюанси, той бе развил метод на съобщаване, но толкова тромав, неясен, скован и неадекватен, че превръщаше целия финес на разума в груба гутурална сигнализация.

Надолу и все надолу... – резултатите можеха да се проследят и цялото страдание, което човечеството бе познало въобще, щеше да се сведе до простия факт, че никакви хора в историята на Галактиката преди Хари Селдън и малко на брой след него успяваха да се разберат истински помежду си. Всяко човешко същество живееше зад непроницаемата стена от задушаваша духовна мъгла, в която не съществуваше никой, освен самият него. От време на време се появяваха неясни сигнали от дълбините на пещерата, в която се намираше друг човек – така че всеки да може да запълзи към другия. Но понеже не се познаваха, не можеха да се разберат, не се осмеляваха да се доверят взаимно и още от детството си изпитваха ужаса и несигурността на крайната изолация – съществуваше постоянно преследващият ги страх на човек от човека, дивашкото хищничество на човек спрямо човека.

Краката в продължение на десетки хиляди години затъваха, влачеха се в калта и възпираха умовете, които в същото време бяха достойни за другарство със звездите.

Човекът мрачно и инстинктивно се беше стремил да заобиколи затворническите решетки на обичайния говор. Семантиката, символната логика, психоанализата – всички те бяха средства, чрез които речта можеше или да се избегне, или да се усъвършенства. Психоисторията бе развитие на „умствената“ наука, нейна окончателна математизация, която накрая бе успяла. Чрез развитието на математиката, необходима, за да бъдат разбрани фактите на неврофизиологията и електрохимията на

нервната система, които, от своя страна, трябваше, трябваше да се проследят от ядрените сили, най-напред стана възможно истински да напредне психологията. А чрез обобщаване на психологическите познания от индивида към групата и социологията бе математизирана.

По-големите групи – билионите, които населяваха планетите; трилионите, които обитаваха сектори; квадрилионите, които изпълваха цялата Галактика, се превърнаха от обикновени човешки същества в огромни сили, поддаващи се на статистическа обработка, така че за Хари Селдън бъдещето стана ясно и неизбежно и можа да се създаде Планът.

Същите основни постижения на „умствената“ наука, които доведоха до създаването на Селдъновия план, направиха ненужно Първия Говорител да използва думи, когато се обръща към ученика си.

Всяка реакция на даден стимул, колкото и слаба да беше, бе напълно показателна и за най-малките изменения, за всички искрици от токове, които протичаха в мозъка на другия. Първия Говорител не можеше инстинктивно да усеща емоционалната настройка на Ученика, както бе успявал да прави Мулето – тъй като Мулето беше мутант със способности, които никога нямаше да бъдат напълно разбираеми за обикновения човек, дори и за член на Втората Фондация – той по-скоро ги разпознаваше в резултат на интензивно обучение.

Но тъй като в общество, основаващо се на говора, по начало е невъзможно да се предаде методът на комуникация между членовете на Втората Фондация, от тук нататък няма въобще да се занимаваме с него. Първия Говорител ще се представя, сякаш говори с обичайни думи, и ако преводът не винаги е напълно точен, той поне ще е най-доброто, което може да се постигне при тези обстоятелства.

Поради това ще си въобразяваме, че Първия Говорител наистина казва: „Най-напред трябва да ви осведомя защо сте тук“, вместо само да се усмихне, ей така и да повдигне пръст по такъв и такъв начин.

И тъй:

– През по-голямата част от живота си вие сте изучавали упорито и успешно „умствените“ науки. Възприели сте всичко, което вашите учители са могли да ви дадат. Време е вие и още неколцина като вас да започнете стажа си за говорители.

Вълнение от другата страна на писалището.

– Не, трябва да го приемете спокойно. Надявали сте се, че ще се окажете подходящ. Опасявали сте се, че няма да е така. Всъщност и надеждата, и опасението са слабости. Знаели сте, че ще отговорите на изискванията и се колебаете да признаете този факт, защото подобно

знание може да ви бележи като самоуверен и поради това неподходящ. Глупости! Безнадеждно глупав човек е онзи, който не съзнава, че е мъдър. Част от квалификацията ви е знанието, че отговаряте на изискванията.

Успокоение от другата страна на писалището.

– Точно така. Сега се чувствате по-добре и предпазната ви броня е свалена. По-способен сте да се съсредоточите и да разберете. Помнете, за да бъдете действително ефикасен, не е необходимо да държите съзнанието си под строга контролираща бариера, която за интелигентното сондиране е по-осведомяваща, отколкото разголеното съзнание. По-скоро човек трябва да култивира невинност, липса на чувство за превъзходство на собствената си личност, които не ви оставят какво да криете. Моето съзнание е открито за вас. Нека бъде така и за двама ни!

– Не е лесно да си Говорител – продължи той. – По начало е трудно да бъдеш психоисторик, а не е казано, че дори и най-добрият психоисторик може да изпълни условията, за да стане Говорител. Има известна разлика. Говорителят не само трябва да познава математическите тънкости на Селдъновия план; необходимо е той да изпитва симпатия към него и целите му. Нужно е да обича Плана – за него той трябва да бъде животът и въздухът, който диша. Нещо повече, необходимо е Планът да се превърне в негов жив приятел.

– Знаете ли какво е това? – ръката на Първия Говорител надвисна леко над блестящия куб в средата на писалището, който нямаше никакви отличителни белези.

– Не, Говорителю, не ми е известно.

– Чували ли сте за Първичния Радиант?

– Това ли е?...

Изненада от другата страна на писалището.

– Очаквахте нещо по-благородно и вдъхващо страхопочитание? Е, това е естествено. Апаратът е бил създаден от хора по времето на Империята, докато Селдън е бил жив. Близко четиристотин години той напълно служеше на нуждите ни, без да изисква поправки и пренастройване. И за щастие, защото никой във Втората Фондация не е способен да се справи с него в техническо отношение. – Той се усмихна леко. – Хората от Първата Фондация биха могли да направят втори екземпляр, но, разбира се, те не трябва никога да узнаят това.

Той натисна едно лостче от неговата страна на писалището и стаята потъна в мрак. Но само за миг, защото с постепенно засилващото се сияние двете дълги стени на помещението заблестяха. Отначало

перленобяло, монотонно, със следа от лека тъмнина тук-там, и накрая с по някоя тънка червена ивица, която просветваше като промъкващо се ручейче през тъмна гора.

– Елате, момчето ми, стъпете тук пред стената. Няма да хвърлите сянка. Тази светлина не се излъчва от Радианта по обикновения начин. Да ви кажа право, сам не зная дори как се получава този ефект, но няма да хвърляте сянка. Това ми е известно.

Двамата стояха в светлината. Всяка стена беше дълга десет метра и висока три. Всеки сантиметър беше изписан с дребен шрифт.

– Това не е целият План – каза Първия Говорител. – За да се побере върху двете стени, отделните уравнения би трябвало да се намалят до микроскопични размери, но не е нужно. Това, което виждате сега, представлява главните части на Плана до този момент. Знаете го, нали?

– Да, Говорителю, известен ми е.

– Разпознавате ли някоя част?

Протяжно мълчание. Ученикът посочи с пръст и при това му действително линията уравнения се запуска по стената, докато само една поредица от функции, за която бе помислил – едва ли би могло да се сметне бързият обобщаващ жест за достатъчно точен – се разположи на нивото на очите му. Първия Говорител се изсмя тихо.

– Ще установите, че Първичния Радиант е настроен на вашето съзнание. Можете да очаквате и още изненади от малкото устройство. Какво щяхте да кажете за уравнението, което избрахте?

– То – заекна Ученика – е Ригелианов интеграл, който използва планетарно разпределение на смесване, обозначаващо наличието на две главни икономически класи на дадена планета или може би сектор плюс нестабилен емоционален модел.

– И какво означава?

– Представлява границата на напрежение, тъй като тук имаме – той посочи с пръст и уравненията отново се раздвижиха – сходяща се поредица.

– Добре – заяви Първия Говорител. – Кажете ми какво мислите за всичко това. Завършено произведение на изкуството, нали?

– Определено!

– Погрешно! Не е. – С по-остър тон: – Това е първият урок, от който трябва да се отучите. Селдъновият план не е нито пълен, нито безгрешен. Той просто е бил най-добрият, който е могло да се състави на времето. Над дванадесет поколения хора са размишлявали над тези уравнения, работили са по тях, разлагали са ги до последния десетичен знак и

отново са ги сглобявали. Направили са и нещо повече. Наблюдавали са как изминават почти четиристотин години, сравнявали са действителността с предвижданията и уравненията и са трупали опит.

Научили са повече, отколкото Селдън въобще знаел, и ако със събраните познания от вековете бихме могли да повторим неговия труд, щяхме да се справи по-добре. Ясно ли ви е това?

Ученика изглеждаше леко шокиран.

– Преди да станете Говорител – продължи Първия Говорител, – ще трябва сам да направите принос към Плана. Не е толкова голямо кощунство. Всеки червен белег, който виждате на стената, е приносът на отделен човек от тези, които са живели след Селдън. Ами... е... – той погледна нагоре. – Там!

Цялата стена сякаш се завихри около него.

– Това – посочи той – е мое. – Тънка червена линия обкръжаваше две разклонени стрелки и включваше около петдесет квадратни сантиметра във всяка посока. Между двете имаше поредица от уравнения в червено. – Не изглежда много – продължи Първия Говорител. – Намира се в точка на Плана, до която няма да стигнем за време, равно на онова, което вече е изминало. То е период на сливане, когато бъдещата Втора Империя ще се окаже в хватката на личности, които ще заплашват да я разкъсат, ако битката бъде прекалено изравнена по сили, или ще я стегнат в скованост, ако силите са неравни. Тук са взети предвид и двете възможности, проследени са и е посочен методът как и двете да се избегнат.

Но всичко е въпрос на вероятности и е възможно да съществува трети път. Той е малко вероятен – за да бъдем точни, дванадесет пункта от четири процента, – но дори и по-малки вероятности вече са се осъществявали, а Планът е завършен само до четиридесет процента. Тази трета възможност се състои в това, че се допуска компромис между две или повече противопоставящи се личности. Това – аз го доказвам – най-напред ще замрази Втората Империя в безполезна форма, а после, накрая, ще причини повече беди чрез гражданска война, отколкото ще са възможни, ако компромисът въобще не бъде постигнат. За щастие това може да се избегне. И тук е моят принос.

– Ако позволите да ви прекъсна, Говорителю... Как се прави промяна?

– Чрез Радианта. Във вашия случай ще установите например, че математическите ви разработки ще бъдат проверени щателно от пет различни комисии и че ще се наложи да ги защитавате срещу съгласувани

и безмилостни нападки. После ще минат две години и вашата разработка отново ще бъде обсъдена. Неведнъж се е случвало привидно свършената работа да разкрие недостатъците си след въстъпителен период от месеци или години. Понякога самият автор открива грешката си.

Ако след две години и още един преглед, не по-малко подробен от първия, все още премине – и още по-добре, ако междувременно младият учен е извадил на показ допълнителни подробности, нови доказателства – приносът ще бъде прибавен към Плана. Това беше връхната точка в моята кариера – тя ще бъде кулминация и за вашата.

Първичният Радиант може да се настрои на вашето съзнание и всички поправки и допълнения ще се правят чрез умствена връзка. Нищо няма да показва, че поправката или добавката е ваша. През цялата история на Плана не е имало персонализация. Той е по-скоро творение на всички нас заедно. Разбирате ли?

– Да, Говорителю!

– Тогава, достатъчно по този въпрос. – Една крачка към Първичния Радиант и стените отново се изчистиха, само по горните им ръбове останаха ивици нормално осветление. – Седнете до писалището и ми позволете да ви поговоря. За психоисторика като такъв е достатъчно да познава добре биостатистиката и неврохимическата електроматематика. Някои не знаят повече и могат да бъдат само техници по статистика, но Говорителят трябва да може да обсъжда Плана и без математика. Ако не самия План, то поне неговата философия и целите му.

Преди всичко, каква е целта на Плана? Моля, разкажете ми със собствени думи... и не търсете изящни изразения. Няма да ви преценяват по изискаността и блясъка, уверявам ви.

Това беше първата възможност на Ученика да изрече нещо повече от възкличания и той се поколеба, преди да навлезе в разчистеното му пространство.

– В резултат на онова, което съм научил – поде той нерешително, – вярвам, че смисълът на Плана е да създаде човешка цивилизация, основаваща се върху ориентация, коренно различна от всичко, което е съществувало преди. Ориентация, която според откритията на психохимията, никога не би могла да се осъществи спонтанно...

– Спрете! – възкликна настоятелно Първия Говорител. – Не бива да казвате „никога“. Това е мързеливо пренебрегване на фактите. Всъщност психоисторията предвижда само възможности. Дадено събитие може да е безкрайно малко вероятно, но вероятността винаги е по-голяма от нула.

– Да, Говорителю. Ако мога да се поправа, добре известно е, че желаната ориентация не притежава значима вероятност да се осъществи спонтанно.

– По-добре. Каква е ориентацията?

– Към цивилизация, основаваща се на „умствената“ наука. През цялата известна история на човечеството всеки напредък е бил постигнат предимно във физикалната технология, в способността да се управлява неодошевеният свят, заобикалящ човека. Контролът на собствената личност и на обществото е бил оставен на случайността или на неясните търсения на интуитивни етични системи, основаващи се на вдъхновение и емоции. В резултат никога не е съществувала култура с по-голяма стабилност от петдесет и пет процента, и то само в резултат на голямо човешко нещастие.

– А защо ориентацията, за която говорим, не може да бъде спонтанна?

– Защото голям брой човешки същества са умствено пригодени да участват в развитието на физическите науки и всички получават грубите и видими облаги от това. Но само незначително малцинство са надарени да водят човека през по-големите усложнения на „мисловната“ наука, а облагите, получавани от нея, макар и да са по-дълготрайни, са по-трудно забележими и по-неуловими. Освен това, тъй като подобна ориентация би довела до развитието на доброжелателна диктатура на най-добрите в умствено отношение – фактически по-високостоящи, – срещу нея ще възникне негодувание и тя няма да е стабилна без прилагане на сила, което ще принизи останалото човечество до грубо ниво. Подобно развитие е неприемливо и трябва да се избегне.

– В какво е разрешението тогава?

– Разрешението е Планът на Селдън. Условието са така подбрани и поддържани, че за едно хилядолетие след началото – шестотин години от сега нататък, ще бъде създадена Втора галактическа империя, в която човечеството ще бъде готово за водачеството на „умствената“ наука. В същия времеви интервал Втората Фондация в нейното развитие ще е извела напред група психолози, готови да поемат водачеството. Или както сам често съм мислил, Първата Фондация създава физическата рамка на единствена политическа общност, а Втората Фондация дава умствената рамка на готова управляваща класа.

– Разбирам. Доста задоволително. Смятате ли, че всяка Втора Империя, дори и създадена по времето, определено от Селдън, ще бъде осъществяване на Плана?

– Не, Говорителю, не мисля. Има няколко възможни Втори Империи, които биха могли да се образуват в периода между деветстотин и хиляда и седемстотин години след началото на Плана, но само една от тях е истинската Втора империя.

– И с оглед на всичко това, защо е необходимо съществуването на Втората Фондация да се крие и преди всичко от Първата Фондация?

Ученика потърси скрито значение на въпроса и не го откри. Отговорът му беше неуверен.

– По същата причина, поради която подробностите на Плана като цяло трябва да се пазят в тайна от човечеството. Законите на психоисторията са статистически по същност и стават невалидни, ако действията на отделни хора нямат произволен характер. Ако значима група хора узнае ключови подробности от Плана, техните действия ще се ръководят от това им знание и вече няма да са случайни според аксиомите на психоисторията. С други думи, те вече няма да са напълно предсказуеми. Извинете, Говорителю, но чувствам, че отговорът ми не е задоволителен.

– Добре е, че го усещате. Отговорът ви е изцяло непълен. Самата Втора Фондация трябва да остане скрита, а не просто Планът. Втората Империя още не е създадена. Все още имаме общество, което ще се възпротиви на управляваща класа от психолози, ще се опасява от създаването ѝ и ще се бори срещу нея. Разбирате ли го?

– Да, Говорителю. Просто това никога не е било изтъквано...

– Не омаловажавайте. Никога не е било изтъквано... в класната стая, но би трябвало да сте способен сам да направите извода. Това и много други неща ще вършим в близкото бъдеще по време на вашия стаж. Ще се видим отново след една седмица. Дотогава бих желал да пригответе коментар за известен проблем, който сега излагам пред вас. Не искам пълна и строга математическа обработка. Тя би отнела цяла година на специалист, а не само седмица на вас. Но моля ви за указания на тенденциите и насоките...

Тук има разклонение в Плана през периода от време от около преди половин век. Необходимите подробности са включени. Ще се уверите, че пътят, следван от предполагаемата реалност, се отклонява от всички планирани предвиждания, като вероятността ѝ е под един процент. Ще пресметнете колко време може да продължи отклонението, преди да се превърне в непоправимо. Изчислете вероятния край, ако то не се поправи, и предложете разумен метод за оправяне.

Ученика превъртя наслуки апарата за разчитане и огледа всички

пасажи, появили се на малкия вграден екран.

– Защо точно този проблем, Говорителю? – попита той. – Явно той има и друга значимост, а не само чисто академична.

– Благодаря ви, моето момче. Схващате толкова бързо, колкото очаквах. Проблемът не е предполагаем. Преди близо половин век Мулето нахлу в историята на Галактиката и в продължение на десет години беше единственият решаващ фактор във Вселената. Не беше предвиден, нито бяха направени изчисления за него. Навреди на Плана сериозно, макар и не фатално.

Но за да бъде спрян, преди да стане фатално, бяхме принудени да се намесим активно срещу него. Разкрихме съществуването си и което е много по-лошо – част от нашата мощ. Първата Фондация научи за нас и сега техните действия се предвиждат въз основа на това им знание. Вгледайте се в проблема. Ето тук... и тук. Естествено, няма да говорите за това на никого.

Последва ужасена пауза, докато Ученика осъзна постепенно значението на информацията.

– Значи Планът на Селдън се е провалил! – възкликна той.

– Още не. Само би могъл да не се изпълни. Според последното изчисление вероятностите за успех все още са двадесет и един и четири десети процента.

9. Конспираторите

За господин Даръл и Пелеас Антор вечерите минаваха в приятелски разговори, а дните в приятно бездействие. Това би могло да се нарече обикновено гостуване. Доктор Даръл представи младия мъж като братовчед от далечния космос и баналността скоро притъпи интереса към него.

Но някак си в обичаен разговор беше възможно да се спомене някакво име. Последваше леко замисляне. Доктор Даръл можеше да каже „Не“ или „Да“. По откритата комуникационна вълна се отправяше нехайно подхвърлена покана: „Искате ли да се запознаете с моя братовчед?“

А подготовката на Аркадия протичаше по своеобразен начин. Същност нейните действия можеха да се смятат най-малко нормални от всички други.

Например в училище тя принуди Олинтус Дам да ѝ подари

саморъчно изработен звукоприемник чрез методи, които сочеха за нея бъдеще, обещаващо опасност за всички мъже, с които би могла да има контакт. За да избегнем подробностите, нека споменем, че тя прояви такъв интерес към саморекламираното хоби на Олинтус (той имаше работилница в дома си), който, съчетан с удачното прехвърляне на този интерес към грозноватите черти на Олинтус, накара нещастният юноша да установи: първо, че нашироко и разпалено обсъжда принципите на хипервълновия двигател; второ, че замаяно се вглежда в големите, поглъщащи го очи, втренчени така безгрижно в неговите, и трето – че насила ѝ пхнаше в ръцете своето най-велико творение – вече споменатия звуков приемник.

По-късно Аркадия обръщаше постепенно все по-малко внимание на Олинтус, но достатъчно дълго, за да отстрани всякакви съмнения, че единствено звуковият приемник е бил причината за тяхното приятелство. В течение на дългите следващи месеци Олинтус непрекъснато си спомняше благодарение на нежните филизи на паметта за този кратък период от своя живот, докато накрая, поради липсата на по-нататъшни дразнителни, се отказа и позволи на всичко това да се изличи.

Когато настъпи седмата вечер и петима души седяха във всекидневната на Дарълови, вече похапнали и запушили по цигара, писалището на Аркадия на горния етаж беше предвидливо заето от напълно неразпознаваемото саморъчно произведение на изобретателния Олинтус.

И така, петима души. Доктор Даръл, разбира се, с посивяващата си коса и изрядно облекло, изглеждаше малко по-възрастен от действителните си четиридесет и две години. Пелеас Антор, в момента сериозен и с бързо бягащ поглед, изглеждаше млад и неуверен в себе си. И тримата нови мъже: Джол Турбор, телекоментатор, едър и с пълни устни; доктор Елвет Семик, заслужил професор по физика в университета, мършав и сбръчкан, запълващ наполовина дрехите си; Хомир Мун, библиотекар, дългност и чувстващ се крайно неудобно.

Доктор Даръл говореше с лекота, с нормален прозаичен глас.

– Това събиране, джентълмени, бе устроено поради малко по-различни от обичайните светски причини. Може би сте се досетили. Тъй като съзнателно бяхте подбрани заради миналото ви, вероятно ще успеете да отгатнете също, че съществува опасност. Няма да я омаловажаваме, но ще изтъкна, че във всеки случай ние сме осъдени хора.

Ще забележите, че всички вие сте поканени без какъвто и да било намек за тайнственост. От никого не е било изисквано да дойде тук незабележимо. Прозорците не са регулирани, за да не прозират. В стаята

няма никакви завеси. Достатъчно е да привлечем вниманието на врага, за да бъдем погубени, а най-добрият начин да ни забележат е като възприемем фалшива и театрална тайнственост.

(Аха, помисли си Аркадия, наведена над гласовете, които излитаха леко дрезгаво от малката кутия.)

– Разбирате ли това?

Елвет Семик присви долната си устна и оголи зъби в сбръчканата гримаса, която предшестваше всяко негово изречение.

– Е, хайде разправяйте. Разкажете ни за младежа.

– Името му е Пелеас Антор – каза доктор Даръл. – Беше студент на моя стар колега Клайзе, който почина миналата година. Преди да умре, Клайзе ми изпрати неговия мозъчен модел до пето подниво и този модел сега бе сверен с мъжа пред вас. Знаете, разбира се, че модел на мозъка не може да се подправи дотолкова, дори от учени психолози. Ако не ви е известно, ще се наложи да приемете моето твърдение, че е така.

– Все ще трябва с нещо да започнем – заяви Турбор с присвити устни. – Ще приемем думите ви за това, особено защото след смъртта на Клайзе вие сте най-големият електроневролог в Галактиката. Поне така ви описвам в един мой видеокоментар и дори сам си вярвам. На колко години сте, Антор?

– На двадесет и девет, господин Турбор.

– Хм-м-м. И вие ли сте електроневролог? Известен?

– Само изучавам тази наука. Но работя упорито и съм облагодетелстван от обучението на Клайзе.

Мун се намеси. При напрежение леко заекваше.

– Аз... аз бих искал да... да започнете вие. Мисля, че всич... всички говорят прекалено много.

Доктор Даръл повдигна вежди и погледна към Мун.

– Прав сте, Хомир. Започвайте, Пелеас.

– Не още – отвърна Пелеас Антор бавно, – защото преди да започнем, макар да оценявам чувствата на господин Мун, трябва да поискам данни за мозъчните вълни.

– Какво е това? – намръщи се Даръл. – За какви мозъчни вълни намеквате?

– Моделите на всички вас. Вие взехте моите, доктор Даръл. Налага се аз да сменя вашите и на всички останали. И трябва сам да извърша измерванията.

– Няма причини да ни се доверява, Даръл – рече Турбор. – Младежът има право.

– Благодаря ви – каза Антор. – Тогава, ако ни поведете към вашата лаборатория, доктор Даръл, ние ще ви последваме. Тази сутрин си позволих да проверя апаратурата ви.

Науката енцефалография беше едновременно и нова, и стара. Стара в смисъл, че познанието за микротоковете, пораждани от нервните клетки на живи същества, принадлежаха към онази огромна категория от човешки знания, чиито източник бе напълно загубен. Беше знание, проблеснало още в зората на човешката история...

И в същото време беше нова. Фактът за съществуването на микротокове дремеше през десетките хиляди години на Галактическата империя като един от онези ярки и причудливи, но достатъчно безполезни раздели на човешкото познание. Някои се бяха опитвали да класифицират вълновото излъчване на мозъка при сън и бодърстване, в покой и при стрес, спрямо болния и здравия човек, но дори и най-широките понятия имаха безбройни опорочаващи ги изключения.

Други бяха опитвали да докажат съществуването на групи мозъчни вълни, аналогични на добре известните кръвни групи, и да сведат човешката външност до определящ фактор. Това бяха расистки настроени личности, които твърдяха, че хората се делят на подвидове. Но подобна философия не можеше да процъфти, противопоставяйки се на вселенската енергия, съдържаща се в колосалната Галактическа империя. А тя бе политическа същност, която обхващаше дванадесет милиона звездни системи – от централния свят на Трантор (сега великолепен и невъзможен спомен от великото минало) до най-самотния астероид в Периферията. Освен това в обществото, отдадено, както беше това при Първата Империя, на физическите науки и неодушевената технология, някакъв неясен, но мощен тласък отхвърляше встрани изучаването на мозъка. Това не беше особено престижно, защото не можеше да донесе незабавна полза, и тъй като не беше доходно, се финансираше зле.

След разпадането на Първата Империя настъпи раздробяване на организираната наука и тя отстъпи по-назад дори от основните принципи на атомната енергия – към химическата енергия на въглищата и петрола. Разбира се, единственото изключение беше Първата Фондация, където искрата на науката се съживяваше, разпаднаше се, поддържаеше се и се разгаряше в пламък. Но и там управляваше физикалното, а мозъкът, с изключение на хирургията, беше пренебрегната област.

Хари Селдън пръв изрази онова, което по-късно започна да се приема като истина.

„Невралните микротокове – бе казал той на времето, – са носители

на искрата на всеки променлив импулс и реакция, съзнателен или подсъзнателен. Мозъчните вълни, записани върху карирана хартия в треперещи върхове и вдлъбнатини, са огледало на комбинираните мисловни импулси на милиарди клетки. Теоретичният анализ ще разкрие мислите и емоциите на индивида до най-малките подробности. Би трябвало да се намерят разлики, които се дължат не само на големи физически недостатъци, наследени или придобити, но също и на променящи се състояния на чувствата, на усвоеното образование и опит, дори на нещо толкова фино, като промените във философията за живота на субекта. “Но даже Селдън не бе постигнал нещо повече от предположение.

А сега в продължение на петдесет години хората от Първата Фондация се втурваха в този неимоверно огромен и сложен склад на нови познания. Естествено, подходът беше осъществяван чрез нова техника, като например „живвяването“ на електроди в шевове на черепа, поставяни по нови начини, които позволяваха да се осъществява контакт направо със сивите клетки, без да е необходимо дори да се бръсне част от косата. А съществуваше и записващо устройство, което автоматично отбелязваше данните за мозъчните вълни като цяло и като отделни функции на шест независими променливи величини.

Най-значимото, може би, беше нарастващото уважение към енцефалографията и енцефалографите. Клайзе, най-великият от тях, участваше в научни конференции наравно с физиците. Доктор Даръл, макар вече да не се занимаваше активно с наука, беше известен заради блестящия му принос за напредъка на енцефалографския анализ почти толкова, колкото и с това, че беше син на Байта Даръл, великата героиня на миналото поколение.

И така, сега доктор Даръл седеше в собственото си кресло с деликатното докосване на леките като пера електроди, които едва притискаха черепа му, докато поставените във вакуум игли трептяха напред-назад. Гърбът му беше обърнат към записващото устройство – в противен случай, както е добре известно, видът на движещите се криви би предизвикал несъзнателно усилие да ги управлява със забележим резултат, – но знаеше, че централната скала показваше силно ритмичната и слабо променяща се крива Сигма, както трябваше да се очаква от неговото мощно и дисциплинирано съзнание. Тя щеше да се засили и пречисти на допълнителната скала, която регистрираше вълната на малкия мозък. Щяха да се появят острите, почти прекъснати подскоци от фронталния лоб и не толкова силните трептения от подкорвите райони с тесния си обхват от честоти...

Той познаваше така добре собствения си модел на мозъчни вълни, както някой артист би бил напълно уверен в цвета на очите си.

Пелеас Антор не каза нищо, когато Даръл стана от наклоненото кресло. Младият мъж откъсна седемте записа, погледна ги с бързия трениран поглед на човек, който знае точно какви, почти нищожни детайли търси.

– Ако нямате нищо против, доктор Семик.

Пожълтялото от възрастта лице на Семик беше сериозно. Електроенцефалографията беше наука, разкриваша старостта му, за която знаеше малко, плашило, срещу което леко негодуваше. Знаеше, че е стар и че моделът на мозъчните му вълни ще го покаже. Личеше по бръчките на лицето му, приведената му походка, треперенето на ръцете – но те говореха само за тялото му. Моделът на мозъчните вълни можеше да разкрие, че мозъкът му също е остарял. Неудобно и неоправдано нахлуване в последната предпазваща крепост на човека – собственото му съзнание...

Електродите бяха нагласени. Разбира се, манипулацията не беше болезнена. Причиняваше само лек гъдел далеч под нивото на усещане.

После дойде ред на Турбор, който седя спокойно и безчувствено през цялата процедура от петнадесет минути, и на Мун, който потрепна при първото докосване на електродите, а после по време на сеанса въртеше очи, сякаш искаше да ги обърне назад и да гледа през дупка в тила си.

– А сега... – поде Даръл, когато всичко приключи.

– А сега – каза Антор с извинителен тон, – в къщата има още една личност.

– Дъщеря ми? – намръщи се Даръл.

– Да. Ако си спомняте, предложих тази вечер да си стои у дома.

– За енцефалографски анализ ли? Защо, за бога?

– Не мога да продължа без него.

Даръл повдигна рамене и се заизкачва по стълбите. Предупредена навреме, Аркадия бе изключила звуковия приемник, когато той влезе. После го последва с кротко подчинение. За първи път в живота ѝ – с изключение, когато снеха основния ѝ мозъчен модел като бебе за целите на идентификацията и регистрирането ѝ, тя попадеше под електродите.

– Мога ли да видя – попита тя, когато процедурата приключи, и протегна ръка.

– Няма нищо да разбереш, Аркадия – отвърна доктор Даръл. – Не е ли време да си лягаш?

– Да, татко – каза тя съдържано. – Лека нощ на всички.

Аркадия изтича нагоре по стълбите и се вмъкна в леглото с минимална подготовка. Със звукоприемника на Олинтус, облегат до възглавницата, тя се почувства като героиня от филмокасиета, наслаждавайки се с възторг на „шпионирането“.

Първите думи, които чу, бяха на Антор.

– Всички анализи, джентълмени, са задоволителни. Включително и на детето.

„Дете“, помисли си Аркадия с отвращение и сред мрака се наежи срещу Антор.

Антор бе отворил чантата си и извади от нея няколко десетки записи на мозъчни вълни. Не бяха оригинални. Нито пък чантата имаше обикновена ключалка. Ако друга, а не неговата ръка бе държала ключа, съдържанието ѝ щеше безшумно и мигновено да оксидира и да се превърне в неразпознаваема пепел. А щом бъдеха извадени от чантата, записите щяха и без това да се самоунищожат след половин час.

Но в периода на краткия им живот Антор бързо обясни:

– Тук имам записи от няколко дребни правителствени чиновници на Анакреон. Това е психолог в университета Локрис; това – индустриалец от Сиуена. Другите сами ги вижте.

Струпаха се по-наблизо. За всички, освен за Даръл записите бяха само дракулки върху пергамент. На Даръл те говореха с милион езици.

Антор посочи небрежно:

– Привличам вниманието ви, доктор Даръл, към равната област сред вторичните тау-вълни във фронталния лоб, което е общото във всички тези записи. Бихте ли използвали моята аналитична линейка, сър, за да проверите твърдението ми?

Аналитичната линейка можеше да се смята за далечен роднина – както небостъргача към колибата – на играчката, използвана в детските градини – логаритмичната линейка. Даръл я употреби със заучен от дълга практика жест. Начерта резултата със замах и той беше такъв, какъвто го бе предрекъл Антор. Имаше безлични плоски линии в районите на фронталния лоб, където би трябвало да се очакват силни колебания.

– Как бихте изтъкували това, доктор Даръл? – попита Антор.

– Не съм сигурен. Импровизирано бих казал, че не виждам как е възможно. Дори в случаи на амнезия има потискане, но не и изличаване. Може би драстична мозъчна операция?

– О, нещо е изрязано – викна нетърпеливо Антор, – да! Но не физически. Знаете, че Мулето можеше да прави точно това. Той успяваше да

потиска напълно всякакъв капацитет за определено чувство или поведение на съзнанието и да оставя само подобни плоски зони. Или...

– Или може да го е направила Втората Фондация. Това ли е? – попита Турбор с бавна усмивка.

Нямаше нужда да се отговаря на този чисто риторичен въпрос.

– Какво ви накара да подозирате, господин Антор? – попита Мун.

– Не бях аз, а доктор Клайзе. Той събираше модели на мозъчни вълни подобно на планетарната полиция, но по различен начин. Специализираше се за интелектуалци, правителствени служители и изтъкнати бизнесмени. Както разбирате, напълно ясно е, че ако Втората Фондация направлява историческия ход на Галактиката – на нас, – те трябва да го правят хитро и по колкото е възможно по-незабележим начин. Ако работят чрез съзнанията, както би трябвало, те ще бъдат мозъците на хора с влияние – културно, политическо или в индустрията. А с тях той се занимаваше лично.

– Да, но има ли потвърждение? – възрази Мун. – Как действат тези хора – имам предвид с плоските зони. Може би е напълно нормално явление? – той погледна другите със своите подобни на детски очи, но не забеляза поощрение.

– Оставям това на доктор Даръл – каза Антор. – Попитайте го колко пъти е наблюдавал подобни явления при общите си изследвания или е чел в доклади в литературата за миналото поколение. После му задайте въпроса какви са възможностите да се открие един подобен случай на хилядата в категориите, които доктор Клайзе е изучавал.

– Смятам, че няма съмнение – подхвърли доктор Даръл замислено. – Това са изкуствени разсъдъци. Те са били обработени. В известен смисъл подозирах това...

– Зная го, доктор Даръл – прекъсна го Антор. – Известно ми е също, че на времето сте работили с доктор Клайзе. Бих искал да науча защо сте прекъснали.

Във въпроса нямаше действителна враждебност. Вероятно нищо повече от предпазливост, но все пак резултатът беше продължително мълчание. Даръл изгледа един по един гостите си, после рязко каза:

– Защото нямаше смисъл в битката на Клайзе. Той се бореше с неприятел, който беше прекалено силен за него. Разкриваше нещо, което двамата – той и аз – знаехме, че ще открие, че не сме господари на самите себе си. А аз не исках да го узная! Притежавах чувство за собствено достойнство. Харесваше ми да мисля, че нашата Фондация е господар на собствената си колективна душа; че предците ни не са се борили и

умирали съвсем напразно. Мислех, че най-простото ще бъде да отвърна поглед от проблема, докато не съм напълно сигурен. Не се нуждаех от поста си, тъй като правителствената пенсия, отпусната за вечни времена на семейството ми, стигаше за неговите ми нужди. Домашната ми лаборатория щеше да е достатъчна, за да не се отегчавам, и все някой ден животът ми щеше да свърши... После Клайзе почина...

Семик показа зъбите си и каза:

– Този човек Клайзе... не го познавах. Как е умрял?

– Загина – намеси се Антор. – Мислеше по проблема. Половин година преди това ми каза, че твърде много се доближава...

– А сега и ние сме доста близо... нали? – подхвърли Мун с пресъхнала уста, а адамовата му ябълка заподскача.

– Да – отвърна Антор категорично, – но ние и без това сме стигнали дотам. Точно затова всички вие бяхте избрани. Аз съм ученик на Клайзе. Доктор Даръл беше негов колега. Джон Турбор разобличаваше по електронните масмедии сляпата вяра в спасителната ръка на Втората Фондация, докато правителството му затвори устата с помощта на един могъщ финансист, чийто мозък показва онова, което Клайзе наричаше „плато на Тампър“. Хомир Мун притежава най-голямата домашна колекция на Мулиана – ако мога да използвам израза, за да обознача събраните данни за Мулето, – която съществува, и е публикувал няколко статии, съдържащи предположение за естеството и функциите на Втората фондация. Доктор Семик е дал не по-малък принос от всеки друг за математическата страна на енцефалографския анализ, макар според мен да не съзнава, че неговите математически изследвания могат да бъдат приложени по този начин.

Семик разтвори широко очи и се задъха.

– Не, младежо. Аз анализирах вътрешноядрените движения... проблема за n-телата, както знаете. Нищо не разбирам от енцефалография.

– Тогава не е известно в какво положение се намираме. Разбира се, правителството не може да направи нищо по този проблем. Не зная дали кметът или някой друг в администрацията съзнава колко сериозно е положението. Не съм сигурен. Но съм уверен в едно – ние петимата няма какво да губим, а можем да спечелим много. С всяко увеличаване на познанията ни ще се придвижваме в по-безопасна посока. Разбира се, ние сме само в началото.

– Доколко разпространено е – намеси се Турбор, – проникването на Втората Фондация?

– Не зная. Това е честният отговор. Всички прониквания, които

досега сме разкрили, са във външните покрайнини на нацията. Столичният свят може да е все още чист, макар и това да не е сигурно – в противен случай нямаше да ви подлагам на проверка. Към вас, доктор Даръл, имаше подозрения, тъй като бяхте изоставили изследванията на Клайзе. Знаете ли, той никога не ви прости. Мислех, че е възможно Втората Фондация да ви е покварила, но Клайзе винаги настояваше, че сте били страхливец. Ще ме извините, доктор Даръл, че обяснявам това, за да изясня собствената си позиция. Аз лично мисля, че разбирам отношението ви, и ако е било малодушие, смятам, че е извинително.

Даръл пое дъх, преди да отговори.

– Аз избягах! Наречете го, както искате. Опитах се да запазя приятелството ни, но той въобще не ми писа, нито ми се обади до деня, когато ми изпрати модела на вашите мозъчни вълни, а това стана едва една седмица преди да умре...

– Ако не възразявате – прекъсна го Хомир Мун в припадък на нервно красноречие, – не раз... не разбирам какво мислите, че вършите. Ние сме не... нещастна група конспиратори, ако само го... говорим, говорим и... говорим. И не виждам какво друго все пак бихме могли да сторим. Това е де... детинщина. Мо... мозъчни вълни и дрънканици! Има ли поне едно нещо, което възнамерявате да направите?

Очите на Пелеас Антор блестяха.

– Да, има. Нуждаем се от повече информация за Втората Фондация. Това е основното, което ни е необходимо. Мулето прекара първите пет години от управлението си именно в търсене на такава информация и се провали – или поне всички ние сме били принудени да го вярваме. Но после престана да търси! Защо? Защото се е провалил? Или защото е успял?

– О... още приказки – изрече Мун горчиво. – Как ще го разберем?

– Ако ме изслушате... Столицата на Мулето е била Калгън. Калгън не е бил част от сферата на търговско влияние на Фондацията преди Мулето и още не е част от нея. Сега Калгън се управлява от онзи човек, Стетин, освен ако утре не бъде извършен поредният дворцов преврат. Стетин нарича себе си Първи Гражданин и се смята за наследник на Мулето. Ако въобще съществува някаква традиция в онзи свят, тя се свежда до свръхчовешкото и величието на Мулето – традиция, почти суверена по въздействието си. В резултат старият дворец на Мулето се пази като храм. Никой не може да влезе в него без разрешение и нищо в него не е докоснато.

– Е?

– Е, защо е така? Във времена като днешните нищо не се случва без причина. Ами ако не само суеверието прави двореца на Мулето недостижим? Ако Втората Фондация е уредила нещата така? Накратко, в случай, че резултатите от петгодишното търсене на Мулето са довели до...

– О, глу... глупости.

– Защо не? – попита Антор. – През цялата си история Втората Фондация се е крила и се е намесвала в делата на Галактиката само по най-незабележим начин. Зная, че за нас би изглеждало по-логично да се разруши дворецът или поне да се премахнат от него всички данни. Но трябва да вземете предвид психологията на тези опитни учени. Те са селдъновци, те са мулевци и работят косвено, чрез съзнанието. Никога не биха разрушили или премахнали, когато имат възможност да постигнат целите си, като създадат подходящо душевно състояние. Е?

Не последва отговор и Антор продължи:

– И вие, Мун, сте точно човекът, който може да получи информацията, от която се нуждаем.

– Аз ли? – възкликанието беше на изненада. Мун огледа бързо другите. – Не мога да направя подобно нещо. Не съм човек на действието. Не съм телевизионен герой. Аз съм библиотекар. Ако мога да ви помогна в това отношение, добре, даже и рискувайки срещу Втората Фондация, но няма да се впускам в космоса с някаква дон... донкихотовщина като тази.

– Вижте – продължи търпеливо Антор, – двамата с доктор Даръл решихме, че вие сте подходящият човек. Това е единственият начин да се направи естествено. Казвате, че сте библиотекар. Чудесно! Какви са основните ви интереси? Мулиана! Вече притежавате най-голямата колекция от материали за Мулето в Галактиката, Естествено е да пожелаете още, това е по-естествено за вас, отколкото за всеки друг. Вие можете да поискате разрешение за влизане в двореца на Калгън, без да възбудите подозрение за някакви скрити подбуди. Възможно е да ви откажат, но няма да ви заподозрат. Нещо повече, имате едноместен кораб. Известно е, че по време на отпуските посещавате чуждестранни планети. Дори и преди сте били на Калгън. Не разбирате ли, че трябва само да постъпвате, както винаги сте го вършили?

– Но нали не мога само да кажа „Не... не бихте ли били така любезни да ме пуснете във вашата светая светих, гос... господин Първи Гражданино?“

– Защо не?

– Защото, Галактиката да ми е на помощ, няма да ме пуснат!

– Добре, тогава. Няма. В такъв случай ще се върнете у дома и ще измислим нещо друго.

Мун се огледа с безпомощна съпротива. Чувстваше, че го уговарят за нещо, което мразеше. Никой не пожела да му помогне да се измъкне.

Така че накрая в къщата на доктор Даръл бяха взети две решения. Първото беше неохотното съгласие от страна на Мун да излети в космоса, веднага щом започне лятната му отпуска.

Второто беше задкулиското решение от страна на напълно неофициален член на събранието, взето, когато тя изключи звукоприемника и се приготви за закъснелия си сън. Засега второто решение не ни засяга.

10. Наближаващата криза

На Втората Фондация бе изминала една седмица и Първия Говорител отново се усмихваше на Ученика.

– Сигурно ми носите интересни резултати, защото в противен случай нямаше да сте толкова разгневен.

Ученика положи ръка върху купчината изчислителна хартия, която бе донесъл със себе си.

– Сигурни ли сте, че проблемът е реален? – попита той.

– Предпоставките са верни. Нищо не съм изопачил.

– Тогава трябва да приема резултатите, а не желая.

– Естествено. Но какво общо имат желанията ви с това? Добре, кажете ми какво ви смущава толкова. Не, не, оставете настрана вашите решения. По-късно ще ги подложа на анализ. Говорете ми със свои думи. Позволете да преценя доколко сте разбрали.

– Е, тогава, Говорителю... Става съвсем ясно, че е настъпила цялостна промяна в базисната психология на Първата Фондация. Докато са знаели за съществуването на Селдъновия план, без да са им известни неговите подробности, те са били изпълнени с вяра, но несигурни. Сигурни са били, че ще успеят, но не им е било известно кога и как. Поради това непрекъснато е царяла атмосфера на напрежение и точно това е желал Селдън. С други думи, можело е да се разчита на Първата Фондация да работи с максималния си потенциал.

– Съмнителна метафора – подметна Първия Говорител, – но ви разбирам.

– Но сега, Говорителю, те знаят за съществуването на Втората Фондация, и то почти в подробности, а не само като за някакво древно и

неясно твърдение на Селдън. Досещат се за функцията ѝ като пазител на Плана. Известно им е, че съществува някаква формация, която наблюдава всяка тяхна стъпка и няма да ги остави да се провалят. Поради това изоставят целеустремения си ход и позволяват да ги понесат на носилка. Опасявам се, че и това е още една метафора.

– Продължавайте, въпреки това.

– Самият отказ от усилие, нарастващата инерция, изпадането в слабост и в декадентска и хедонистична култура означава провал за Плана. Те трябва сами да се движат напред.

– Това ли е всичко?

– Не, има и още. Реакцията на мнозинството е, както е описана. Но съществува голяма вероятност за реакция на малцинството. Знанието за нашето настояничество и контрол ще предизвикат у малцина не задоволство, а враждебност. Това следва от теоремата на Корилов...

– Да, да. Известна ми е теоремата.

– Съжалявам, Говорителю. Трудно е да се избегне математиката. Във всеки случай ефектът е, че не само намаляват усилията на Фондацията, но част от тях се насочват срещу нас, и то активно.

– Това ли е всичко?

– Остава един друг фактор, вероятността за който е умерено ниска...

– Много добре. И какъв е той?

– Докато усилията на Първата Фондация са били насочени само към Империята, докато единствените им врагове са били огромни и остарели негодни кораби, останали от опустошенията на миналото, те явно са се занимавали само с физическите науки. След като ние заемаме вече голяма част от мислите им, много е вероятно да им се наложи промяна на възгледите. Възможно е да се опитат да станат психолози...

– Тази промяна – прекъсна го Първия Говорител хладнокръвно, – вече е действителност.

Устните на Ученика се присвиха в тънка бледа линия.

– Тогава всичко е свършено. Това е съществена несъвместимост с Плана. Говорителю, щях ли да зная за това, ако живеех... извън?

Първия Говорител отвърна сериозно:

– Чувствате се унижен, млади приятелю, защото като смятате, че разбирате толкова много, така добре, внезапно откривате, че доста очевидни неща не са ви били известни. Мислейки, че сте един от властелините на Галактиката, внезапно установявате, че сте близо до гибел. Естествено е да негодувате срещу кулата от слонова кост, в която сте

живели, изолацията, в която сте били обучавани, теориите, с които сте отгледани.

И аз на времето изпитвах същото чувство. Нормално е. Но все пак беше необходимо през годините на формиране на характера ви да няма-те пряк досег с Галактиката, да останете тук, където цялото знание прониква във вас и вашият разум внимателно се изостря. Можем да ви покажем този... този частичен провал на Плана по-рано и да ви спестим сегашния шок, но нямаше да разберете правилно значимостта му, както ще стане сега. В такъв случай вие не намирате никакво решение на проблема?

Ученика поклати глава и съобщи безнадежно:

– Никакво!

– Е, не е изненадващо. Чуйте ме, младежо. Съществува начин на действие и той се следва от повече от десетилетие. Не е обичаен, но бяхме принудени да го възприемем против волята си. Включва малки вероятности, опасни предположения... Бяхме заставени понякога дори да се занимаваме с индивидуални реакции, защото това беше единственият възможен начин, а вие знаете, че психостатистиката по самата си същност е лишена от стойност, когато се прилага към по-малки от планетарни числа.

– Успяваме ли? – попита задъхано Ученика.

– Все още не може да се каже. Досега поддържахме положението стабилно, но за първи път в историята на Плана е възможно неочаквани действия на отделни индивиди да ни погубят. Регулирали сме минимален брой външни лица до необходимото ни състояние на съзнанието, имаме наши агенти, но техните действия са планирани. Те не смеят да импровизират. Това трябва да ви е ясно. И няма да скрия най-лошото – ако бъдем открити тук, на този свят, ще бъде погубен не само Планът, но и самите ние, физическата ни същност. Затова виждате, че решение-то ни не е твърде добро.

– Но малкото, което описахте, не звучи въобще като решение, а по-скоро наподобява отчаяно налучкване.

– Не. Нека по-добре го наречем интелигентно налучкване.

– Кога ще настъпи кризата, Говорителю? Кога ще знаем дали сме успели, или не?

– Ами, несъмнено, до една година.

Ученика обмисли това и после кимна с глава. Ръкува се с Говорителя.

– Е, добре е да го зная.

Завъртя се на пети и излезе.

Първия Говорител погледна навън, когато прозорецът стана прозрачен. Отвъд гигантските структури, към спокойните, струпани звезди.

Една година щеше да мине бързо. Дали в края ѝ нещо от наследството на Селдън щеше да оцелее?

11. Пътник без билет

Мина малко повече от месец, преди да можеше да се каже, че лятото е започнало. Започнало дотолкова, доколкото Хомир Мун бе написал окончателния си финансов доклад за отчетната година, бе се погрижил заместващият го библиотекар, намерен от правителството, да се запознае достатъчно с тънкостите на пощата (човекът от миналата година се бе оказал доста незадоволителен) и бе уредил да изкарат малкия му кораб „Унимара“ – наречен така заради един деликатен епизод от преди двадесет години – от зимната му паяжина.

Напусна Терминус мрачен и разстроен. Никой не го изпрати на космодрума. Обратното нямаше да е естествено, защото в миналото никой не го бе правил. Много добре знаеше, че това пътуване не трябваше по никакъв начин да се различава от никое от предишните, но въпреки всичко се чувстваше изпълнен с неясно недоволство. Той, Хомир Мун, рискуваше кожата си с най-безумна отчаяна храброст и все пак го оставяха сам!

Поне той така си мислеше.

И понеже грешеше, през следващия ден и на „Унимара“, и в крайградския дом на доктор Даръл цареше объркване. По време бъркотията най-напред настъпи в дома на Даръл благодарение на Поли, прислужницата, чиято месечна отпускат отдавна вече се беше превърнала в спомен. Тя се втурна надолу по стълбите слисана и заекваща.

Добрият доктор я пресрещна и тя напразно се опита да изрази чувствата си с думи, а когато накрая не излезе нищо, му тикна в ръцете лист хартия и някакво кубче. Той ги пое без желание.

– Какво не е наред, Поли? – попита я.

– Отишла си е, докторе.

– Кой си е отишъл?

– Аркадия!

– Какво искаш да кажеш? Къде е отишла? Какво говориш?

Тя тропна с крак.

– Аз не зная. Няма я, а с нея са изчезнали един куфар и някои дрехи и има писмо. Защо не го прочетете, вместо да стоите така? Ах, тия мъже!

Доктор Даръл повдигна рамене и отвори плика. Писмото не беше дълго и с изключение на недодялания подпис „Аркадия“ бе написано с елегантния почерк на нейния транскрибер.

„Скъпи татко,

Щеше да бъде просто прекалено съкрушително да се сбогувам лично с теб. Може би щях да се разплача като малко момиче и ти щеше да се срамуваш заради мен. Затова ти пиша писмо, за да ти кажа колко ще ми липсваш, дори докато изживявам прекрасната лятна ваканция с чичо Хомир. Ще се грижа добре за себе си и няма да мине много време, преди да съм си отново у дома. Междувременно ти оставям нещо, което е лично мое. Сега можеш да разполагаш с него.

Твоя любяща дъщеря
Аркадия“

Прочете го няколко пъти с изражение, което ставаше все по-объркано.

– Изчете ли го, Поли? – попита накрая той вдървено.

Поли веднага възприе отбранително поведение.

– Не можете да ме упрекнете, докторе. Отвън на плика беше написано „Поли“ и нямаше как да разбере, че вътре писмото е за вас. Не си навирам носа в чужди работи, докторе, и през всичките тези години, докато съм при...

Даръл вдигна примирително ръка.

– Много добре, Поли. Не е важно. Просто исках да съм сигурен, че разбираш какво се е случило.

Обмисляше бързо. Нямаше полза да я кара да забрави случката. По отношение на неприятеля „да забрави“ беше безсмислена дума. А подoben съвет, тъй като щеше да направи проблема по-важен, щеше да има обратен ефект.

– Знаеш, че е странно момиче – каза той вместо това. – Много романтично. Откакто уредихме да направим пътуване в космоса това лято, тя беше много възбудена.

– А защо никой не ми каза за това пътуване в космоса?

– Беше решено, докато те нямаше, и просто забравихме. Не е кой

знае какво.

Първоначалните чувства на Поли се съсредоточиха само в силно възмущение.

– Проста работа, а? Бедното хлапе е тръгнало с един куфар, без подходящи дрехи и при това само! Колко време ще отсъства?

– Не бих искал да се безпокоиш, Поли. На кораба ще има достатъчно дрехи за нея. Всичко е уредено. Кажи, моля те, на господин Антор, че искам да го видя. О, най-напред... това ли е предметът, който Аркадия е оставила за мен? – той го повъртя в ръцете си.

Поли отметна глава.

– Никак не зная. Мога само да ви кажа, че писмото беше върху него. Забравили да ми кажат, виж ти! Ако майка ѝ беше жива...

Даръл ѝ махна с ръка да излезе.

– Моля те, повикай господин Антор.

Гледната точка на Пелеас Антор се различаваше напълно от становището на бащата на Аркадия. Първата му реакция беше изразена със свиване на юмруци и дърпане на коси, а после премина към горчиви думи.

– Велики Космос, какво чакаме? Какво чакаме и двамата? Обадете се по визифона на космодрума и ги помолете да се свържат с „Унимара“.

– По-полека, Пелеас, тя е моя дъщеря.

– Но Галактиката не е ваша.

– Почакайте. Тя е умно момиче, Пелеас, и е обмислила всичко внимателно. По-добре ще е да проследим мислите ѝ, докато нещата са все още пресни. Знаете ли какво е това?

– Не. Какво значение има?

– Защото е звукоприемник.

– Това ли?

– Примитивна изработка е, но действа. Изпробвах го. Не разбирате ли? Това е нейният начин да ни съобщи, че е участвала в политическите ни разговори. Знае къде отива Хомир Мун и защо. Решила е, че ще бъде вълнуващо да замине и тя.

– Велики Космос! – изстена младият мъж. – Още едно съзнание, което да опоска Втората Фондация.

– Само дето няма причина Втората Фондация предварително да заподозре, че момиче на четиринадесет години е опасно, освен ако ние направим нещо, с което да привлечем вниманието им към нея, като например да върнем кораба от космоса без друга причина, а само за да я

свалим. Забравяте ли с кого си имате работа? Колко малък е пределът, който ни дели от разкриване? И колко безпомощни ще се окажем след това?

– Но не можем да позволим всичко да зависи от едно безумно дете!

– Тя не е безразсъдна и ние нямаме избор. Не е било необходимо да напише писмото, но тя го е направила, за да не допусне да се обърнем към полицията и да обявим, че едно дете се е загубило. Писмото ѝ подсказва как да превърнем цялата работа в приятелско предложение от страна на Мун да вземе със себе си за кратка ваканция дъщерята на един приятел. И защо не? Той ми е приятел от близо двадесет години. Познава я, от тригодишна, откакто се върнах с нея от Трантор. Съвсем естествена постъпка и всъщност би трябвало да намали подозрението. Един шпионин не води със себе си четиринадесетгодишна племенница.

– Така. А как ще постъпи Мун, когато я открие?

Доктор Даръл повдигна вежди.

– Не мога да кажа... ала предполагам, че тя ще се справи с него.

Но нощем къщата се оказваше твърде самотна и доктор Даръл установи, че съдбата на Галактиката ставаше маловажна при мисълта, че младият лудешки живот на дъщеря му беше в опасност.

Вълнението на „Унимара“, макар и да засягаше по-малко хора, бе значително по-голямо.

В багажния отсек Аркадия установи, първо, че ѝ помага опитът, и второ, че ѝ пречи точно обратното.

Така тя посрещна хладнокръвно началното ускорение и със стоицизъм лекото прилошаване, което придружаваше прилива и отлива на първия скок през хиперпространството. Беше изпитвала и двете при космически скокове преди и се бе подготвила за тях. Знаеше също, че багажните отсеци са включени във вентилационната система на кораба и дори могат да се осветяват от стенните панели. Но тях ги изключи, понеже бяха прекалено неромантични. Стоеше на тъмно, както се полага на конспиратор, дишаше съвсем тихо и се влущваше в различните шумове, които заобикаляха Хомир Мун.

Разнасяха се неразличими звуци, каквито издаваше сам мъж. Търтене на обувки, търкане на плат в метал, шепот на тапицирано кресло, притиснато от тежест, рязко прещракване на контролното табло или леко потупване на длан по фотоелектрическа клетка.

И все пак накрая именно липсата на опит подведе Аркадия. Във

видеокнигите и видеозаписите пътникът без билет сякаш имаше безкрайни възможности за прикриване. Разбира се, винаги съществуваше опасността да бутне нещо, което да падне с трясък, или да кихне – даже там, във видеозаписите беше почти сигурно, че ще кихне. Тя знаеше всичко това и внимаваше. Съзнаваше също, че е вероятно да изпитва жажда и глад. Беше се подготвила за това с провизии от домашния килер. Но оставаха неща, за които никога не се споменаваше във филмите, и Аркадия със смущение разбра, че въпреки най-добрите си намерения можеше да остане скрита в отсека само за ограничено време.

А на едноместен спортен кораб като „Унимара“ обитаемото пространство се състоеше основно от едно помещение, така че не съществуваше дори рискованата възможност да се измъкне от отсека, докато Мун е зает другаде.

С огромно нетърпение чакаше да се разнесат звуците на здрав сън. Ако само знаеше дали хърка... Поне и беше известно къде е разположено леглото и можеше да разпознае шумовете от въртенето в него, когато ги чуеше. Разнесе се продължително поемане на дъх и после прозявка. Зачака в настъпилата тишина, прекъсвана от тихите протести на леглото при промяна на положението или преместване на крак.

Вратата на багажния отсек се отвори лесно при натиска на пръста ѝ и тя подаде глава с изпъната шия...

Последва определено човешки звук, който внезапно се прекъсна.

Аркадия се вкамени. Тишина! Все още тишина!

Опита се да погледне извън вратата, без да движи глава, и не успя. Главата последва очите.

Разбира се, Хомир Мун беше буден – четеше в леглото, окъпан от меката настолна светлина, вглеждаше се с широко отворени очи в тъмнината, а едната му ръка крадливо се промъкваше под възглавницата.

Главата на Аркадия неволно се отдръпна силно назад. После светлината изгасна и гласът на Мун изрече треперливо и рязко:

– Имам бластер и, за бога, ще стрелям...

– Това съм аз. Не стреляй! – изпищя Аркадия.

Забележително е колко крехко цвете е романтиката. Нервен човек с оръжие в ръка можеше да развали всичко.

Светлината отново се разля из целия кораб, а Мун беше седнал в леглото. Леко посивелите косми по гърдите му и наболата едnodневна брада му придаваха напълно измамен вид на непочтеност.

Аркадия пристъпи извън отсека, като подръпваше якето си от метален, за което се предполагаше, че е гарантирано немачкаемо.

След миг на объркване, при което едва не изскочи от леглото, но се усети и само придърпа чаршафа до раменете си, Мун измърмори:

– Как... как... какво... – нищо свързано не му се разбираше.

– Ще ме извиниш ли за минутка? – каза хрисимо Аркадия. – Трябва да си измия ръцете. – Познаваше разположението на помещенията в кораба и бързо се измъкна. Когато се върна отново, придобила кураж, Хомир Мун вече стоеше пред нея в овехтял отвън, но подплатен с блестящ пухкав материал отвътре халат.

– В името на всички черни дупки на космоса... какво пра... правиш на този кораб? Ка... как си се вмъкнала? Какво ми... мислиш, че ще трябва да правя с теб? Какво въобще става тук?

Би могъл да задава въпроси до безкрайност, но Аркадия мило го прекъсна.

– Просто исках да дойда с теб, чичо Хомир.

– Защо? Че аз никъде не отивам!

– Тръгнал си за Калгън, за да събереш информация за Втората Фондация.

Мун нададе див рев и напълно падна духом. За един ужасяващ миг Аркадия помисли, че ще изпадне в истерия или ще започне да си бие главата в стената. Той продължаваше да държи бластера и докато го наблюдаваше, усети корема си да се превръща в ледена буца.

– Внимавай... успокой се... – успя само да каже тя.

Но Мун макар и с усилие си върна сравнително нормалното състояние и хвърли бластера върху леглото с такава сила, че би трябвало той да се задейства и да пробие дупка в корпуса на кораба.

– Как си се качила? – попита той бавно, като много внимателно процеждаше всяка дума през зъби, за да не се разтрепери, преди да я изрече.

– Беше лесно. Просто влязох в хангара с моя куфар и казах „Багажа на господин Мун“ и пазачът само махна с ръка, без дори да вдигне поглед.

– Знаеш, че ще трябва да те върна – заяви Хомир и при тази мисъл бе изпълнен със задоволство. Космосът му бе свидетел, че вината не беше негова.

– Не можеш – спокойно отвърна Аркадия, – защото ще привлече внимание.

– Какво?

– Ти знаеш. Уместно беше именно ти да отидеш на Калгън, защото е естествено за теб да помолиш за разрешение да прегледаш архивите на

Мулето. И се налага да бъдеш толкова естествен, че да не предизвикаш никакво съмнение. Ако се върнеш с контрабанден пътник на борда, това би могло да влезе в телевизионните новини.

– Откъде са ти дошли наум те... тези мисли за Калгън? Такива... де... детинщини... – разбира се, беше прекалено словоохотлив, за да е убедителен, дори за някой, който не знаеше, колкото Аркадия.

– Чух всичко – тя успя напълно да потисне напирашката в нея гордост – с помощта на звукоприемник. Зная всичко, така че се налага да ми позволиш да те придружа.

– А какво ще каже баща ти? – той изигра бързо коза си. – Доколко му е известно, може и да си отвлечена... мъртва.

– Оставих бележка – отвърна тя, като го „прецака“ и той вероятно знае, че не трябва да вдига шум или да предприема нещо. Сигурно ще получиш космограма от него.

За Мун единственото обяснение беше в някаква магия, защото две секунди след като Аркадия млъкна, се разнесе бурният звън на приемателя.

– Обзалагам се, че е баща ми – подхвърли Аркадия.

Наистина беше той. Съобщението не беше дълго и беше адресирано до нея. Гласеше: „Благодаря за чудесния подарък, който съм сигурен, че си използвала добре. Забавлявай се.“

– Виждаш ли? – каза тя. – Това са нареждания.

Хомир свикна с нея. След известно време беше дори доволен, че е на кораба. Накрая се чудеше как ли би се справил без момичето. Тя бърбореше! Беше възбудена! И най-вече изглеждаше съвсем безгрижна. Знаеше, че Втората Фондация е неприятелят, но това не я безпокоеше. Известно ѝ беше, че на Калгън той трябваше да работи с вражески настроена администрация, но едва съдържаше нетърпението си.

Вероятно, защото беше на четиринадесет години.

Във всеки случай, сега едноседмичното пътуване означаваше диалог, а не самоанализ. Разбира се, разговорите не бяха твърде поучителни, тъй като засягаха почти изцяло схващанията на момичето как ще е най-добре да се отнесат към владетеля на Калгън. Забавни и глуповати, но изказвани тежко и обмислено. Хомир установи, че може истински да се усмихва, докато я слушаше, и се питаше от какъв ли точно бисер на историческата проза е извлякла понятията си за голямата Вселена.

Беше вечерта преди последния скок. Калгън се виждаше като ярка

звезда сред полупразните покрайнини на Галактиката. В телескопа на кораба планетата беше бляскаво петно с едва забележим диаметър.

Аркадия седеше с кръстосани крака в единственото удобно кресло. Носеше памучни панталони и не твърде широка риза, които принадлежаха на Хомир. Собственият ѝ по-женствен гардероб бе изпран и изгладен за приземяването.

– Знаеш ли, ще пиша исторически романи – каза тя. Беше съвсем доволна от пътуването. Чичо Хомир нямаше нищо против да я слуша и това правеше разговора много по-приятен, когато можеш да говориш на интелигентен човек, който се отнася сериозно към онова, което казваш.

– Чела съм много книги – продължи тя – за всички велики хора в историята на Фондацията. Като Селдън, Хардин, Малоу, Девърс и останалите. Дори съм изчала повечето от произведенията ти за Мулето, само че не са много забавни онези пасажи, в които Фондацията губи. Не би ли предпочел да се занимаваш с история, в която са изпуснати глупавите трагични периоди!

– Да, наистина – увери я сериозно Мун. – Но няма да е честна история, нали Аркадия? Няма да достигнеш академична почит, ако не излагаш цялата истина.

– О, пфу! Кой го е грижа за академично уважение? – Намираше го за възхитителен. Цели дни не пропускаше да я назовава Аркади. – Моите романи ще бъдат интересни, ще се разпродават и ще станат знаменити. Каква е ползата да пишеш книги, ако те не се продават и не станеш знаменитост? Не искам да ме познават само някои стари професори. А всички.

При тази мисъл очите ѝ потъмняха от удоволствие и тя се намести по-удобно.

– Всъщност, веднага щом успея да накарам татко да ми разреши, ще посетя Трантор, за да събера материал за Първата Империя. Родена съм на Трантор. Знаеше ли го?

Беше му известно, но каза:

– Така ли? – и вмъкна подходяща доза изненада в гласа си. Бе възнаграден с нещо средно между лъчезарна и предвзета усмивка.

– Аха, баба ми... знаеш, Байта Даръл, чувал си за нея... веднъж била на Трантор с дядо ми. Всъщност там възпрели Мулето, когато цялата Галактика се била изправила на пръсти, и щом се оженили, баща ми и майка ми също отишли в столицата. Там съм била родена. Дори съм живяла там, докато мама умряла, само че тогава съм била само на три години и не помня много. Ходил ли си на Трантор, чичо Хомир?

– Не, не съм – облегнат на студения корпус, той я слушаше лениво. Калгън беше доста близо и усети отново да го обзема безпокойство.

– Не е ли просто най-романтичният свят? Баща ми разправя, че при Станел V на него е имало повече хора, отколкото сега на десет свята. Твърди, че бил огромна планета от метал – един голям град, който е бил столица на цялата Галактика. Показвал ми е снимки, които е правил на Трантор. Сега всичко е в развалини, но все още е изумителен. Просто умирам да го видя отново. Всъщност... Хомир!

– Да!

– Защо не отидем там, след като свършим с Калгън?

Върху лицето му отново се появи тревожен израз.

– Какво? Не започвай пак с такива предложения. Тук сме по работа, не за удоволствие. Не го забравяй.

– Но и това ще бъде работа! – изписка тя. – На Трантор сигурно има огромно количество информация. Не мислиш ли?

– Не – той се изправи на крака, – А сега остави компютъра на мира. Трябва да направим последния скок и после можеш да седнеш обратно. – При тези думи той си помисли, че все пак приземяването имаше и една добра страна: повече нямаше да му се наложи да спи върху палтото си на металния под.

Изчисленията не бяха сложни. „Космическият навигационен справочник“ обясняваше ясно маршрута „Фондацията – Калгън“. Настъпи мигновеното трепване на извънвремето преминаване през хиперпространството и последната светлинна година остана зад тях.

Сега слънцето на Калгън си беше истинско слънце – голямо, ярко и жълтеникавобяло; не се виждаше през илюминаторите, които се бяха затворили автоматично на сгряната от него страна.

Калгън отстоеше на едно преспиване разстояние.

12. Владетелят

От всички светове в Галактиката Калгън несъмнено имаше най-забележителната история. Например развитието на планетата Терминус следваше почти непрекъснат възход. А на Трантор, на времето столица на Галактиката – почти непрекъснат упадък. Но Калгън...

Най-напред два века, преди да се роди Хари Селдън, Калгън си бе спечелил слава като свят на забавленията в Галактиката. Беше свят на забавленията в смисъл, че бе направил от тях индустрия – при това

изключително доходна.

И стабилна. Най-солидната индустрия във Вселената. Когато цялата Галактика постепенно загина като цивилизация, върху Калгън не падна нито едно перце от катастрофата. Независимо как се променяха икономиката и социологията в съседните сектори на Галактиката, винаги оставаше един елит, а характерна черта на елита е, че постоянно разполага със свободно време – нещо като разкош, подобаващ на един елит.

Ето защо Калгън обслужваше последователно и успешно хилавите и напарфюмирани контета от имперския двор с техните блестящи и похотливи дами, грубите и хрипливи военачалници, които с желязна ръка управляваха световите, покорили с кръв, и разюзданите им и сладострастни мадами, както и въздебелите и луксозно облечени бизнесмени от Фондацията с техните натруфени и престъпни любовници.

Не се правеше никаква разлика, защото всички те имаха пари. И тъй като Калгън обслужваше всички и не изключваше никого; понеже стоката му винаги се търсеше; и защото притежаваше мъдростта да не се намесва в ничия политика и да не се забърква в проблемите на законността на никого, той процъфтяваше, когато нищо друго не се радваше на успех, и оставаше тлъст, когато всички други слабееха.

Но само преди Мулето. Сетне той също се покори на владетел, неотзивчив към забавленията или каквото и да било освен завоеванията. За него всички планети бяха еднакви, дори Калгън.

Така че в продължение на едно десетилетие Калгън се озова в странната роля на галактическа столица и метреса на великата Империя след края ѝ.

После със смъртта на Мулето, внезапна като загасянето на свещ, настъпи упадък. Фондацията се разпадна. А с нея и след нея и остатъкът от владенията на Мулето. Петдесет години по-късно беше останал само обърканият спомен за онова кратко време на могъщество, подобно на опиумна пустота. Калгън никога не се възстанови напълно. Не успя да се върне към състоянието си на свят на нехайното удоволствие, какъвто бе бил, защото краткият период на властване не отпуска напълно хватката си. Вместо това живя последователно под управлението на няколко мъже, които Фондацията наричаше владетели на Калгън, но те самите се величаеха като Първи Гражданин на Галактиката по подражание на единствената титла на Мулето и които поддържаха измислицата, че също са велики завоеватели.

Настоящият владетел на Калгън беше на поста си от пет месеца. Бе го поел поради положението си като главнокомандващ флотата на

планетата и поради прискърбната липса на предпазливост от страна на предишния владетел. Но никой на Калгън не беше достатъчно глупав, за да се занимава твърде дълго или отблизо с въпроса за законността му. Подобни неща се случваха и беше най-добре да се приемат безкоментарно.

Все пак такъв вид на оцеляване на най-приспособените в допълнение на това, че даваше предимство на жестокостта и злото, понякога допускаше и способността да се излезе напред. Но лорд Стетин беше достатъчно компетентен и с него трудно се работеше.

Не му беше лесно на негово превъзходителство министър-председателя, който с изумителна непредубеденост бе служил на последния владетел също така добре, както и на сегашния. И ако би живял достатъчно дълго, би служил също така усърдно и на следващия.

Не беше лесно и на лейди Калия, която беше за Стетин нещо повече от приятел и нещо по-малко от съпруга.

Тази вечер тримата бяха сами в личните покои на лорд Стетин. Първия Гражданин, обемист и блестящ в адмиралската униформа, която предпочиташе, се мръщеше от нетапицирания стол, на който седеше вдървено като пластмасата, от която беше направен. Министър-председателят му Лев Мейрус стоеше срещу него с празен незаинтересован поглед и дългите му нервни пръсти поглаждаха разсеяно дълбоката бръчка, която извиваше от кривия му нос по слабата, хлътнала буза и стигаше до обраслата със сиви косми брадичка. Лейди Калия се беше разположила грациозно в дълбоката мъхеста покривка на едно канапе и пълните ѝ устни потрепваха леко в неволно цупене.

– Сър – поде Мейрус (това беше единственото обръщение към владетел с титлата Първи Гражданин), – липсва ви известно разбиране за непрекъснатия ход на историята. Вашият живот с неговите огромни промени ви кара да мислите, че и ходът на цивилизацията също се поддава на внезапни скокове. Но не е така.

– Мулето доказва обратното.

– Но кой може да следва неговите крачки?! Спомнете си, че той беше нещо повече от човек. А и не успя напълно.

– Пучи – изскимтя лейди Калия внезапно и се сви при разгневения жест на Първия Гражданин.

– Не ме прекъсвай, Калия – каза грубо лорд Стетин. – Мейрус, умомах се от бездействие. Моят предшественик прекара живота си в усвършенстване на флотата и я превърна в добре настроен уред, който няма равен на себе си в Галактиката. И умря, като превъзходната машина

бездействаше. Трябва ли и аз да продължавам така? Аз, един флотски адмирал? Колко време ще мине, преди машината да ръждяса? Засега тя изсмуква хазната и не дава нищо в замяна. Офицерите ѝ копнеят за завоевания, а войниците за плячка. Цял Калгън желае връщането на Империята и славата. В състояние ли си да го разбереш?

– Това са само думи, но аз схващам какво имате предвид. Завоевания, плячка, слава – приятни, когато ги получаващ, но процесът на придобиването им често е рискован и винаги неприятен. Първоначалното прекрасно опиянение може да не трае дълго. И в течение на цялата история никога не е било разумно да се напада Фондацията. Дори Мулето щеше да е по-умен, ако се беше въздържал...

В сините празни очи на лейди Калия имаше сълзи. Напоследък Пучи едва я забелязваше и този път, когато ѝ беше обещал вечерта да бъде нейна, този ужасен посивял мъж, който винаги гледаше през, а не в нея, се бе довялякъл. А Пучи го бе приел. Но тя не смееше нищо да каже, уплаши се дори от риданието, което неволно се изтръгна от нея.

Ето че сега Стетин говореше с гласа, който тя мразеше – груб и нетърпелив.

– Ти си роб на далечното минало – продължи той. – Фондацията е голяма по обем и население, но хората ѝ не са здраво свързани и ще се разпадне от първия удар. Понастоящем заедно ги задържа само инерцията, която съм достатъчно силен да разбия. Ти си хипнотизиран от доброто старо време, когато само Фондацията е притежавала атомна мощ. Те са успели да избегнат последните удари на умиращата Империя и после са били изправени само пред безмозъчната анархия на военните диктатори, които пресрещали атомните съдове на Фондацията с негодни кораби и реликви.

Но Мулето, драги Мейрус, промени това. Той разпространи знанията, които Фондацията пазеше само за себе си, из половината Галактика и научният монопол изчезна завинаги. Можем да се справим с тях.

– А Втората Фондация? – попита хладнокръвно Мейрус.

– А Втората Фондация? – повтори също така спокойно Стетин. – Знаеш ли какви са намеренията ѝ? Бяха ѝ необходими десет години, за да спре Мулето, ако наистина тя е била факторът, в което някои се съмняват. Нима не ти е известно, че доста от психолозите и социолозите на Фондацията са на мнение, че Селдъновият план е бил напълно разстроен още по времето на Мулето? Ако Планът е провален, тогава съществува вакуум, който аз бих могъл да запълня не по-зле от всеки друг.

– Познанията ни по тези проблеми не са достатъчно големи, за да

оправдаят риска.

– Нашите познания може би, но на планетата имаме посетител от Фондацията. Знаеше ли го? Някой си Хомир Мун, който, както разбирам, е писал статии за Мулето и е изразил мнението, че Селдъновият план вече не съществува.

Министър-председателят кимна.

– Чух за него или поне за трудовете му. Какво иска?

– Моли за разрешение да влезе в двореца на Мулето.

– Така ли? Разумно ще бъде да му се откаже. Никога не е препоръчително да се нарушават суеверията, с които е привикнала планетата.

– Ще го обмисля и ще говорим отново.

Мейрус се поклонил и излезе.

– Сърдиш ли ми се, Пучи? – попита сълзливо лейди Калия.

Стетин се нахвърлил върху нея.

– Не съм ли ти казвал никога да не ме наричаш с това смешно име в присъствието на други хора?

– Ти го харесваше.

– Вече не и да не се случва повече!

Той я загледа мрачно. За него беше загадка защо я търпи напоследък. Беше мекотело с празна глава, приятна при допир, с лесно поддаващи се на влияния чувства, удобен аспект на трудния му живот. Но дори и тази привързаност започваше да го уморява. Тя си мечтаеше за сватба, да стане Първа дама.

Смешно!

Подхождаше му, докато той беше само адмирал, но сега, в качеството му на Първи Гражданин и бъдещ завоевател, се нуждаеше от нещо повече. Трябваша му наследници, които да обединят бъдещите владения, нещо което Мулето никога не бе имал и поради това Империята не бе надживяла странния му нечовешки живот. Той, Стетин, имаше нужда от някой от известните исторически родове на Фондацията, с който би могъл да обединява династии. Запита се раздразнително защо да не се отърве още сега от Калия. Нямахше да е трудно. Щеше да похленчи малко... Отхвърли мисълта. Понякога и тя си имаше качества. Калия си възвръщаше доброто настроение и се съживяваше. Влиянието на Сивата брада си бе отишло, а гранитното лице на нейния Пучи се смекчаваше. Тя се изправи с едно плавно движение и почти се преля към него.

– Нали няма да ми се караш?

– Не! – той я потупа разсеяно. – А сега поседи тихичко за малко. Искам да помисля.

– За човека от Фондацията ли?

– Да.

– Пучи? – последва пауза.

– Какво?

– Пучи, ти каза, че мъжът води със себе си едно малко момиче, помниш ли? Мога ли да го видя, когато дойде? Никога...

– А защо си мислиш, че искам да доведе със себе си хлапачката? Да не би моята зала за аудиенции да е начално училище? Престани с глупостите си, Калия.

– Но аз ще се погрижа за нея, Пучи. Дори не трябва да се занимаваш с нея. Просто почти никога не виждам деца, а знаеш колко ги обичам.

Изглежда я ехидно. Никога не се отказваше от този подход. Тя обичаше деца, тоест неговите деца, неговите законни деца, с други думи – женитба. Изсмя се.

– Тази твоя хлапачка – каза той – е голяма – на четиринайсет или петнайсет години. Вероятно е висока колкото теб.

Калия изглеждаше съкрушена.

– Е, не може ли все пак? Ще ми разкаже за Фондацията. Знаеш, че винаги съм искала да отида там. Дядо ми е бил човек на Фондацията. Няма ли някога да ме заведеш там, Пучи?

Стетин се усмихна при тази мисъл. Може би щеше да я заведе, като завоевател. Благоразположението, което го изпълни при мисълта, се почувства в думите му.

– Добре, добре. Можеш да се срещнеш с момичето и да си говориш с него за Фондацията, колкото си искаш. Но далеч от мен, разбра ли?

– Честна дума, няма да те безпокоя. Ще я поканя в собствените си покои. – Отново се почувства щастлива. Напоследък рядко ѝ позволяваха да върши каквото пожелае. Обгърна врата му с ръце и след кратко колебание усети сухожилията му да се отпускат, а голямата глава кротко легна на рамото ѝ.

13. Дамата

Аркадия тържествуваше. Как се бе променил животът, откакто Пелеас Антор бе опрял глуповатото си лице в нейния прозорец – и само защото бе имала куража да направи каквото трябваше!

Ето че беше на Калгън. Ходи в прословутия Централен Театър –

най-големият в Галактиката – и видя лично някои от певците, които бяха прочути дори в далечната Фондация. Беше пазарувала сама из „Цветната пътека“, модния център на най-веселия свят в космоса. И сама бе избирала, защото Хомир въобще нищо не разбираше от всичко това. Продавачките не възразяваха срещу дългите блестящи рокли с вертикални плохи, които я правеха да изглежда толкова висока, а валутата на Фондацията купуваше много, много неща. Хомир ѝ даде банкнота от десет кредита и когато я смени в калгънди получи страховтно дебела пачка.

Дори си бе сменила прическата – полукъса отзад с две блестящи къдрици над всяко слепоочие. И така бяха обработили косата ѝ, че тя изглеждаше още по-златиста – просто светеше.

Но сега-засега това беше най-доброто. Вярно, палатът на лорд Стетин не беше толкова голям и пищен като театрите или загадъчен и архаичен като стария дворец на Мулето, от който бяха видели единствено самотните кули при полета им над планетата, но представете си – истински лорд! Изпаднаше в екстаз от славата му.

И не само това. Беше лице в лице с любовницата му. Аркадия изписа с главни букви думата в съзнанието си, защото знаеше ролята, която подобни жени бяха играли в историята; известни ѝ бяха техните сила и обаяние. Всъщност често си бе мислила, че и тя би могла да е могъщо и чаровно същество, но някак си любовниците точно тогава не бяха на мода във Фондацията и освен това, ако въобще станеше въпрос, баща ѝ вероятно нямаше да ѝ разреши.

Разбира се, лейди Калия не оправдаваше представата на Аркадия за подобна роля. От една страна, беше по-скоро пълничка и въобще не изглеждаше порочна и опасна. Някак само посърнала и късогледа. При това гласът ѝ беше писклив, а не гърлен, и...

– Искате ли още чай, детето ми? – попита Калия.

– Ще взема още една чаша, благодаря ви, Ваша милост – а не беше ли „Ваше височество“? Аркадия продължи със снизходителността на познавач: – Перлите, които носите, са прекрасни, миледи – (само „миледи“ изглежда беше най-добре.)

– О, така ли мислите? – Калия сякаш изпитваше удоволствие. Сваля ги и ги остави да се полюляват с млечната си белота. – Бихте ли ги взели? Ако искате, можете да ги получите.

– Ох, господи... Наистина ли... – тя ги видя в ръката си, после ги отблъсна тъжно. – Татко няма да одобри.

– Няма да му харесат перлите ли? Но те са много красиви.

– Няма да му хареса, ако ги взема, искам да кажа. Твърди, че не

бива да се приемат скъпи подаръци от други хора.

– Така ли? Но... тези са ми подарък от Пу... от Първия Гражданин. Нима е било нередно, как предполагаш?

– Нямах предвид... – Аркадия се изчерви. Но Калия се бе уморила от тази тема. Тя пусна перлите на пода и каза:

– Готвехте се да ми говорите за Фондацията. Моля ви, разправяйте.

И Аркадия внезапно се затрудни. Какво можеше да се разкаже за един до сълзи отчайващо скучен свят? За нея Фондацията беше крайградска зона, удобен дом, досадната необходимост от образование, безинтересната вечност на един спокоен живот.

– Предполагам, че е същата, каквато я виждате във филмокнигите – поде тя несигурно.

– Гледате ли филми-книги? Заболява ме главата, когато се опитвам. Но, знаете ли, обичам любовни видеофилми за вашите търговци. Такива едри, диви мъже! Винаги е толкова възбуждащо. Вашият приятел господин Мун от тях ли е? Не изглежда достатъчно див. Повечето търговци имат бради и силни басови гласове и са толкова властни спрямо жените... не мислите ли така?

Аркадия се усмихна безжизнено.

– Те са само част от историята, миледи. Имам предвид, че когато Фондацията е била млада, търговците са били първите изследователи, разширявали са границите и са носели цивилизованост в останалите райони на Галактиката. Учихме всичко това в училище. Но онова време е отминало. Вече нямаме търговци – само корпорации и други подобни.

– Наистина ли? Колко жалко. Тогава какво прави господин Мун? Искам да кажа, щом като не е търговец?

– Чичо Хомир е библиотекар.

Калия постави ръка пред устата си и се изкиска.

– Искате да кажете, че се грижи за филмокниги? О, божичко! Изглежда толкова глупаво възрастен мъж да се занимава с подобно нещо!

– Той е много добър библиотекар, миледи. Във Фондацията ценят високо такова занимание. – Аркадия остави дъгоцветната чаена чаша върху покритата с матов метал повърхност на масата. Домакинята проявява загриженост.

– Но, мило дете, не исках да ви засегна. Той сигурно е много интелигентен човек. Познах го по очите му, веднага щом го видях. Те бяха толкова... толкова интелигентни. Трябва да е и много храбър, щом иска да види двореца на Мулето.

– Храбър ли? – Аркадия потръпна от своята прикрита

осведоменост.

Точно това чакаше. Интрига! Интрига! С пълно безразличие, като се взираше в края на палеца си, попита:

– Защо трябва човек да е смел, за да пожелае да види двореца на Мулето?

– Не знаете ли? – очите на Калия се разшириха и тя сниши глас. – Той е прокълнат. Когато умрял, Мулето наредил никой да не влиза в него, преди да се основе Галактическата империя. Никой на Калгън не би се осмелил да стъпи дори в парка му.

Аркадия обмисляше чутото.

– Но това е суеверие...

– Не го казвайте – Калия явно се измъчваше. – Пучи винаги го твърди. Ала казва, че е полезно да се разправя, че не е така, за да укрепва властта си над хората. Само че съм забелязала, че и той никога не е влизал. Нито пък Талос, който беше Първи Гражданин преди Пучи. – Порази я някаква мисъл и тя отново прояви остро любопитство. – Но защо господин Мун иска да види двореца?

И точно тук внимателно разработеният план на Аркадия можеше да се задейства. От книгите, които беше чела, знаеше много добре, че любовницата на владетеля е действителната сила зад трона, че тя е същинският източник на влияние. Поради това, ако чичо Хомир не успееше с лорд Стетин – а тя беше уверена в това, – Аркадия трябваше да оправи провала с помощта на лейди Калия. За нея тя наистина беше нещо като ребус.

Въобще не изглеждаше умна. Но нали цялата история доказваше...

– Има причина, миледи – поде тя, – но ви моля да я запазите в тайна!

– Заклевам се – отвърна Калия, като направи съответния жест над меката, издута белота на гърдта си.

Мислите на Аркадия течаха поне едно изречение пред думите ѝ.

– Знаете ли, чичо Хомир е голям познавач на Мулето. Писал е много книги за него и смята, че цялата история на Галактиката се е променила, откакто Мулето е победил Фондацията.

– О, божичко!

– Той мисли, че Планът на Селдън...

Калия плесна с ръце.

– Зная за Плана на Селдън. Видеофилмите за търговците са винаги все за този План. Предполага се нещата така да се подредят, че Фондацията винаги да печели. Науката има нещо общо с това, но никога не

разбирам какво точно. Винаги ме обзема безпокойство, когато се налага да слушам обяснения. Но продължавайте, скъпа. Когато вие обяснявате е различно. Всичко започва да изглежда толкова ясно...

– Е – продължи Аркадия, – не разбирате ли, че когато Фондацията е била победена от Мулето, Селдъновият план се е провалил и оттогава не действа. Тогава кой ще създаде втората Империя?

– Втората Империя ли?

– Да, някой ден тя трябва да бъде основана, но как? Това е проблемът, нали разбирате? А съществува и Втората Фондация.

– Втората Фондация ли? – Калия се обърка напълно.

– Да, те планират историята, която следва стъпките на Селдън. Те са спрели Мулето, защото се е появил преждевременно, обаче сега вероятно подкрепят Калгън.

– Защо?

– Защото сега Калгън може да предложи най-добрата възможност да стане ядро на нова Империя.

Изглежда лейди Калия неясно схвана това.

– Искате да кажете, че Пучи ще създаде нова Империя?

– Не може да се твърди със сигурност. Чичо Хомир мисли така, но ще трябва да се видят архивите на Мулето, за да се установи окончателно.

– Всичко това е прекалено сложно – изрече със съмнение лейди Калия.

Аркадия се предаде. Беше направила всичко по силите си.

Лорд Стетин беше доста разярен. Срещата с мекушавия мъж от Фондацията премина без никаква полза. Дори по-зле – беше разстройваща. Да си абсолютен владетел на двадесет и седем свята, да притежаваш най-голямата военна машина в Галактиката, да имаш в себе си най-силната амбиция и да разговаряш за глупости с някакъв си антиквар!

По дяволите!

Трябваше да наруши обичаите на Калгън, така ли? Да позволи да се плячкосва дворецът на Мулето, за да може този глупак да напише още една книга? За каузата на науката?! Свещената наука! Велика Галактико! Нима трябваше да му се хвърлят в лицето най-сериозно такива лозунги? Освен това – кожата му се наежи леко – съществуваше и проклятието. Самият той не вярваше в него. Никой интелигентен човек не го взимаше на сериозно. Но ако не го зачетеше, трябваше да е заради по-

добра кауза, отколкото афишираната от оня глупак.

– Какво искаш пък ти? – сонна се той и лейди Калия се присви видимо на прага.

– Зает ли си?

– Да. Зает съм.

– Но тук няма никой, Пучи. Не мога ли да поговоря с теб поне за минутка?

– О, Галактико! Какво искаш? Побързай.

Тя започна да заеква.

– Малкото момиче ми каза, че отиват в двореца на Мулето. Помислих, че можем да ги придружим. Вътре сигурно е разкошно.

– Тя ли ти каза? Е, няма да отидат, а и ние няма да ги придружим. А сега върви да си гледаш работата. Дотегна ми от теб.

– Но, Пучи, защо не? Няма ли да им разрешиш? Малкото момиче каза, че ти ще основеш Империя!

– Пет пари не давам какво казва... Какво, какво? – той пристъпи към Калия и я хвана толкова здраво над лакътя, та чак пръстите му потънаха в меката плът. – Какво каза?!?

– Боли ме! Не мога да си спомня, докато ме гледаш така.

Той я пусна и известно време тя напразно разтриваше червените си белези. Изскимтя.

– Малкото момиче ме накара да обещаая, че няма да разправам...

– Ужасно... Каж ми. Веднага!

– Е, тя рече, че Планът на Селдън бил променен и че някъде друга Фондация уреждала да те накара ти да създадеш Империя. Това е всичко. Разказа, че господин Мун е много голям учен и че в двореца на Мулето ще се открият доказателства за всичко това. Ето какво ми разправи. Сърдиш ли се?

Но Стетин не отговори. Забързано излезе от стаята, а кравешките очи на Калия тъжно гледаха подире му. Преди да изтече и час, бяха издадени две заповеди с официалния печат на Първия Гражданин. С едната петстотин линейни кораба се изпращаха в космоса за – както официално се твърдеше – „военни маневри“. А другата целеше като ефект да хвърли в пълно недоумение един човек.

Когато втората заповед стигна до него, Хомир Мун преустанови подготовката за излитане. Разбира се, беше официално разрешение да влезе в двореца на Мулето. Той го изчете и препрочете без никаква радост.

Но Аркадия беше възхитена. Знаеше какво се е случило. Или поне

така си мислеше.

14. Безпокойство

Поли сервира закуската на масата, като не откъсваше поглед от настолния рекордер на новини, който кротко изхвърляше днешните бюлетини. Лесно го правеше с едно око, без да губи сръчността си. Тъй като цялата храна беше стерилно пакетирана в контейнери, които служеха за еднократно употребяеми готварски съдове, задълженията ѝ по закуската се състояха само да избере менюто и след това да изхвърли остатъците.

Цъкна с език заради онова, което видя, и тихо изохка, като си спомни нещо.

– Ох, хората са толкова порочни – рече тя, а в отговор Даръл само се покашля.

Гласът ѝ придоби високия дрезгав тон, който автоматично възприемаше, когато се готвеше да оплаква злините на света.

– Защо ония ужасни калгънци – тя наблегна на последната сричка и я проточи – постъпват така? Човек би помислил, че ще ни оставят на мира. Ама не, само неприятности, все неприятности. Погледнете заглавията. „Тълпата се бунтува пред консулството на Фондацията“. О, ако само можех да им кажа какво мисля. Те просто не помнят, доктор Даръл, изфирясала е паметта им. Върнете се към последната война, след като Мулето умря – разбира се, тогава бях малко момиче, – ех, какви неприятности и тревоги! Моят чичо бе убит, и то само на двайсет години, а имаше бебе, момиче. Все още си го спомням. С руса коса и трапчинка на брадичката. Някъде пазя триизмерна фотография от него... А сега бебето му има собствен син във флотата и е много възможно, ако се случи нещо...

Тогава действаша патрули срещу бомбардировки и всички стари мъже взимаха поред участие в стратосферната отбрана – представям си какво ли биха могли да направят, ако калгънците бяха стигнали до тук. Майка ни разправяше на нас, децата, за хранителните дажби, цените и данъците. Човек едва е успявал да свърже двата края...

Бихте помислили, че ако имаха разум, хората никога нямаше да пожелаят да започнат отново, просто нямаше да имат нищо общо с подобни събития. Но предполагам, че не обикновените хора го правят, дори калгънците сигурно биха предпочели да си седят у дома при

семействата, а не да се мотаят из корабите и да ги убиват. Виновен е оня ужасен човек Стетин. Чудо е, че оставят такива хора да живеят. Той уби оня старец... как бе казваше... Талос, а сега му се е приискало да стане господар на всичко.

И не зная защо иска да се бис с нас. Неизбежно ще загуби, както става с всички. Вероятно е в Плана, но понякога си мисля, че трябва да е порочен тоя план, щом в него има толкова сражения и убийства, макар да не мога да кажа нищо срещу Хари Селдън, който, сигурна съм, знае повече от мен и вероятно съм глупачка, за да го оспорвам. А и другата Фондация е не по-малко отговорна. Те биха могли да спрат Калгън още сега и да оправят всичко. И без това накрая ще го сторят и човек би помислил, че ще се заемат, преди да бъдат нанесени щети...

– Каза ли нещо, Поли? – вдигна очи доктор Даръл.

Очите на Поли се разшириха и после се присвиха.

– Нищо, докторе, нищо. Нямам какво да кажа. Човек би могъл по-скоро да се задуши в тая къща, отколкото да изрече и една дума. Само върши това, върши онова, но опитай се да издумаеш нещо... – и тя излезе кипнала от яд.

Напускането и направи на Даръл толкова малко впечатление, колкото и приказките й.

Калгън! Глупости! Чисто физически неприятел! Такива като него винаги бяха побеждавани.

И все пак не можеше да се избяга от настоящата криза. Преди седем дни кметът го бе помолил да стане администратор на Отдела за изследвания и развитие. Беше обещал днес да отговори. Е...

Размърда се неспокойно. Защо именно той? Не можеше ли да откаже? Щеше да изглежда необичайно, а не смееше да постъпи странно. Всъщност какво го интересуваше Калгън? За него имаше само един враг. И винаги бе съществувал единствено той.

Докато беше жива жена му, беше доволен само да отлага задълженията, да се крие. Онези дълги спокойни дни на Трантор с руините на миналото около тях! Тишината на разрушения свят и пълната забрава!

Но тя почина. Едва пет години минаха оттогава, но той разбра, че може да живее, само като се бори срещу неясния и страхотен противник, който го бе лишил от мъжкото му достойнство, като управляваше съдбата му. Това правеше живота нещастна борба срещу предопределен край, превръщаше целия свят в омразна и смъртоносна игра на шах.

Наречете я пречистване – самият той й даваше това име, но борбата придаваше смисъл на живота му.

Най-напред в университета Сантани, където се бе присъединил към доктор Клайзе... Бяха добре преживени пет години.

Но Клайзе беше само събирач на данни. Не можеше да успее в истинската цел. А когато Даръл почувства със сигурност, че е така, разбра, че е време да го напусне.

Клайзе може и да е действал тайно, но сигурно е имал хора, които са работили за него и с него. Имаше пациенти, чиито мозъци е изследвал. Един университет го подкрепяше. Всичко това са били слабости.

Клайзе може да е действал тайно, но сигурно е имало хора, които са били наясно. Разделиха се като врагове. Това беше добре, така се налагаше. Трябваше той да напусне като предал се – в случай че някой ги следи.

Докато Клайзе изготвяше графики, Даръл изследваше математически понятия, съхранявайки ги в съзнанието си. Клайзе работеше с много хора, Даръл – сам. Клайзе в университет, Даръл в тихия си крайградски дом.

И почти беше постигнал успех.

Всеки член на Втората Фондация преставаше да бъде обикновено човешко същество, когато ставаше дума за мозъка му. Най-умният физиолог, най-изкусният неврохимик можеха да не забележат нищо, но разликата трябваше да съществува. И тъй като беше в съзнанието, точно там трябваше да е разпознаваема.

Да вземем човек като Мулето – нямаше съмнение, че хората от Втората Фондация притежаваха неговите способности, независимо дали са им дадени или са придобити – с умението му да разпознава и да управлява човешките чувства, за да се изведе от тях необходимата електронна верига и от там да се извлекат последните подробности чрез енцефалограмата, на която това не можеше да не се открие.

А сега Клайзе се бе върнал в живота му в лицето на неговия пламенен почитател и ученик Антор.

Лудост. Лудост! С неговите графики и таблици на хора, които са били обработвани. Още преди години се бе научил да ги разкрива и каква полза имаше? Искаше ръката, а не инструмента. Въпреки това трябваше да се съгласи да се присъедини към Антор, тъй като това беше по-прикритият начин на действие.

А пък сега щеше да стане администратор на Отдела за изследвания и развитие. Това беше по-нормалният начин! Така той съхраняваше своята „конспирация в конспирацията“. Мисълта за Аркадия го подразни за миг и той я отхвърли с потръпване. Ако го бяха оставили на мира, това

никога нямаше да се случи. Ако беше оставен на мира, никой никога нямаше да изпадне в опасност, освен самият той. Ако го бяха оставили...

Усети у него да се надига гняв – срещу мъртвия Клайзе, живия Антор и добронамерените глупаци...

Е, тя можеше да се грижи добре за себе си. Беше доста зряло момиче.

Можеше добре да се погрижи за себе си!

Нещо му го нашепваше в съзнанието...

Но дали наистина беше в състояние?

В момента, когато доктор Даръл си повтаряше печално, че може, тя седеше в студено строгата приемна пред Изпълнителния кабинет на Първия Гражданин на Галактиката. Седеше там от половин час и погледът ѝ се плъзгаше по стените. Когато влезе с Хомир Мун, на вратата стояха двама въоръжени пазачи. По друго време ги нямаше.

Сега беше сама, но усещаше враждебността дори на мебелировката в помещението. И то за първи път.

А защо беше така?

Хомир бе влязъл при лорд Стетин. Нима това не беше в реда на нещата?

Ядоса се. В подобни положения във филмите-книги и видеофилмите главният герой предвиждаше завършека, биваше подготвен за него, а тя... тя само си седеше тук. Всичко би могло да се случи. Всичко! А тя просто си седеше.

Я, да се върне назад, да си припомни... Може би нещо ще ѝ дойде наум.

В продължение на две седмици Хомир бе почти живял в двореца на Мулето. Веднъж, с разрешение на Стетин, я бе взел със себе си. Сградата беше голяма и мрачно сериозна, отдръпнала се от досега с живота, за да спи с отекващите си спомени, и отвръщаше на стъпките с глух тътен или със звучно дрънчене. Не я хареса.

Къде по-добри бяха големите, весели булеварди на столицата, театрите и спектаклите на свят, доста по-беден от Фондацията, но който въпреки това изразходваше повечето от богатството си за показ.

Хомир се връщаше вечер, изпълнен със страхопочитание.

– За мен това е свят на мечтите – прошепваше той. – Ако можех само да разбия двореца камък по камък, слой по слой до основите му! Да можех да го отнеса на Терминус... Какъв музей щеше да стане!

Изглежда бе изгубил първоначалната си неохота. Сега бе вече изпълнен с желание, гореше. Аркадия разбра това по един сигурен признак: през този период той почти никога не заекваше.

– Има извлечения – подметна й той по едно време – от докладите на генерал Притчър...

– Зная за него. Бил е ренегат от Фондацията, претърсил Галактиката, за да намери Втората Фондация, нали?

– Не точно ренегат. Аркади. Мулето го „покръстил“.

– О, същото е.

– Велика Галактико! Претърсването, което спомена, е било безнадеждна задача. В оригиналните документи на Селдъновата конвенция, с които са били създадени и двете фондации преди петстотин години, само веднъж се споменава Втората Фондация. Пише, че разположението ѝ е „в другия край на Галактиката, в Звездокрай“. Това е единственото, от което Мулето и Притчър е трябвало да започнат. Не са разполагали с метод да разпознаят Втората Фондация, дори и да я бяха намерили. Каква лудост!

– Имат архиви – той говореше на себе си, но Аркадия го слушаше жадно, – които обхващат близо хиляда свята, само че броят на световите, които е могло да се изследват, трябва да е бил по-скоро милион. Ние не сме в по-добро положение...

Аркадия го прекъсна загрижено със силно шъткане.

Хомир замръзна и бавно се съвзе.

– Да не говорим – измърмори той.

А сега чичо Хомир беше при лорд Стетин, Аркадия чакаше отвън сама и чувстваше сърцето ѝ да се свива без никаква причина. И това бе по-страшно от всичко друго. Че нямаше видима причина.

От другата страна на вратата Хомир Мун също плуваше в море от желе. Полагаше отчаяни усилия да не заеква и, разбира се, в резултат едва успяваше да изговори две ясни думи.

Лорд Стетин беше в парадна униформа, висок 195 сантиметра, с големи челюсти и сурова уста. Свитите му арогантни юмуци подчертаваха със сила фразите му.

– Е, имахте на разположение две седмици и идвате при мен с празни приказки. Хайде, сър, кажете ми най-лошото. Дали флотата ми няма да бъде разбита на пух и прах? Дали ще трябва да се бия с призраците от Втората Фондация, както и с хората от Първата?

– Пов... повтарям, милорд, че не съм ясно... ясновидец. Просто съм на... напълно объркан.

– Или възнамерявате да се върнете, за да предупредите съгражданиците си? По дяволите с вашите комедии! Искам да ми кажете истината или ще я измъкна от вас заедно с половината ви вътрешности.

– Говоря ви ис... истината само и ви моля да си спом... спомните, ми... милорд, че съм гражданин на Фондацията. Нн... не можете нищо да ми сторите, без да пожънете повече, отколкото ви е нужно.

Владетелят на Калгън се изсмя гръмогласно.

– Заплахи за уплашени деца! Ужасии, с които ще стреснете някой идиот. Хайде, господин Мун, проявих достатъчно търпение спрямо вас! Слушах ви двамадесет минути, докато ми дрънкахте с подробности отегчителните глупости, които сигурно са ви стрували доста безсънни нощи, докато ги съчините. Усилията ви са били напразни. Зная, че сте тук не само, за да се ровите в мъртвата пепел на Мулето и да се греете на жаравата, която откриете – дошли сте за нещо повече от онова, което признавате. Не е ли вярно?

В този миг Хомир не би могъл по-успешно да прикрие изписания в очите му страхотен ужас, освен като почти спре да диша. Лорд Стетин го забеляза и тупна по рамото човека от Фондацията така, че той и столът, на който седеше, се разлюляха от удара.

– Добре. А сега нека бъдем откровени. Вие разследвате Плана на Селдън. Известно ви е, че вече е невалиден. Знаете може би, че аз сега съм неизбежният победител – аз и наследниците ми. Хайде, накрая ще бъдете възнаграден, ще получите достоен дял от плячката! Какво ще търсите във Фондацията? Може би очаквате да се предотврати неизбежното поражение? Да се удължи войната? Или изпитвате само патриотичното желание да умрете за вашата родина?

– А... аз... – накрая Мун се задави от заекване и млъкна. От устата му не успяваше да излезе нито дума.

– Ще останете тук – заяви владетелят на Калгън самоуверено. – Нямаме избор. Почакайте... – сети се за нещо, което почти бе забравил, – научих, че племенницата ви е от семейството на Байта Даръл.

Хомир изненадано изрече:

– Да – в този миг не можеше да рачита на себе си да каже нищо, освен истината.

– То е забележително семейство във Фондацията, нали?

Хомир кимна.

– На което сигурно няма да търпят да се нав... навреди.

– Да се навреди?! Не ставайте глупак, човече. Обмислям точно обратното. На колко години е?

– Четиринадесет.

– Така! Добре, нито Втората Фондация, нито самият Хари Селдън ще успеят да спрат хода на времето – момичетата да се превръщат в жени.

При тези думи той се извърна на пети и отиде до една тапицирана врата, която отвори със силен замах. После изрева:

– За какво, по дяволите, си довялякла треперещия си скелет тук?

Лейди Калия примигна и рече с приглушен глас:

– Не знаех, че има някой при теб.

– Е, има. По-късно ще си поговорим, а сега искам да видя гърба ти и побързай!

Стъпките ѝ се отдалечиха бързо по коридора и заглъхнаха.

Стетин се върна.

– Тя е останка от междинен период, който продължи твърде дълго. Скоро ще свърши. Четиринайсет ли казахте?

Хомир се взираше в него със съвсем различен от предишния ужас.

Аркадия се стресна, когато вратата се отвори безшумно – подскочи, щом зърна с края на очите си лекото ѝ движение. Пръстът, който я приканваше неистово, доста време не предизвика реакция, а после, сякаш в отговор на предпазливостта, която ѝ налагаше самият вид на бледата, трепереща фигура, тя премина по пода на пръсти.

Стъпките им бяха напрегнато шумолене по коридора. Беше лейди Калия, разбира се, и по неизвестна причина нямаше нищо против да я последва. Поне от нея не се страхуваше.

А защо?

Влязоха в малка тоалетна стая, цялата в сладникаво-розово и пухеста. Лейди Калия застана с гръб до вратата.

– Това беше нашият личен вход към моята... – поде тя, – към стаята ми от неговия кабинет, нали разбирате? Неговия... кабинет!... нали разбирате! – и тя посочи с палец, сякаш дори само мисълта за него разяждаше душата ѝ със смъртен страх. – Такъв късмет... късмет... – с размерите си зениците ѝ сякаш бяха почернили сините ѝ очи.

– Можете ли да ми обясните... – започна Аркадия свенливо.

Но Калия се раздвижи неистово.

– Не, Детето ми, не. Няма време. Моля те, свали си дрехите. Ще ти донеса други и няма да те познаят.

Беше в дрешника, нахвърляше безполезни труфила на купчини по

пода, търсеше влудено нещо, което момиче би могло да носи, без да предизвика неканен флирт.

– Ето, това ще стане. Трябва. Имаш ли пари? Ето, вземи ги всичките... и тези – тя сваляше всичко от пръстите и ушите си. – Само си върви у дома... във Фондацията.

– А Хомир, чичо ми – запротестира Аркадия през заглушаващите я гънки на приятно миришещите и луксозни дрехи от метализирана тъкан, които ѝ изхлузваха през главата.

– Той няма да си тръгне. Пучи ще го задържи завинаги, но ти не трябва да оставаш. О, божичко, не разбираш ли?

– Не – Аркадия си наложи да спре. – Не разбирам.

Лейди Калия вкопчи здраво една в друга ръцете си.

– Трябва да се върнеш и да предупредиш вашите хора, че ще има война. Не е ли ясно? – пълният ужас изглежда някак парадоксално бе придал яснота на мислите и думите ѝ, което изобщо не отговаряше на същността ѝ. – Хайде, ела!

Навън по друг път! Покрай служители, които зяпаха след тях, но не намираха причина да задържат някого, когото само владетелят на Калгън можеше да спре безнаказано. Когато минаваха през врати, часовите тракаха токове и отдаваха почест.

За годините, които сякаш продължи пътешествието през двореца, Аркадия си поемаше дъх само от време на време – въпреки това от първото повикване на белия пръст, докато се озова извън входната порта с шум и хора в далечината, бяха изминали само двадесет и пет минути. Тя извърна очи назад с внезапно уплашен поглед.

– Не... не разбирам защо правите това, миледи, но ви благодаря. А какво ще стане с чичо Хомир?

– Не зная – изстена дамата. – Защо не тръгвате? Идете направо на космодрума. Не се бавете. Сигурно вече ви търси.

Но Аркадия продължаваше да се бави. Щеше да зареже Хомир. И със закъснение сега, когато се почувства свободна, стана подозрителна.

– Но защо се тревожите дали ще ме открие?

Лейди Калия прехапа устни и измърмори:

– Не мога да обясня на малко момиче като вас. Би било непристойно. Е, вие ще растете, а аз... аз срещнах Пучи, когато бях на шестнадесет години. Разбирате ли, не мога да допусна да се навъртате тук – в погледа ѝ се четеше полузасрамена враждебност.

Възможните последствия вцепениха Аркадия!

– Какво ще направи, когато разбере? – прошепна тя.

– Не зная – отвърна пискливо дамата, хвана главата си с ръце и се втурна назад по широкия път към замъка на владетеля на Калгън.

Но за една безкрайна секунда Аркадия още не помръдна, защото в последния миг, преди миледи да хукне, тя видя нещо. Уплашените очи на Калия мигновено припламнаха с хладнокръвно веселие.

Огромно нечовешко веселие.

Беше доста трудно да се забележи подобно кратко просветваме в две очи, но Аркадия не се съмняваше какво бе видяла.

Вече тичаше – като обезумяла – и лудо търсеше свободна будка, в която човек можеше с натискане на бутон да повика обществено транспортно средство.

Не бягаше от лорд Стетин; нито от него, нито от всичките човешки хрътки, които можеше да пусне по следите ѝ – нито от всичките му двадесет и седем свята, обединени в едно гигантско чудовище, погнало сянката ѝ.

Бягаше от една крехка жена, помогнала ѝ да се измъкне. От същество, което я бе отрупало с пари и бижута и бе рискувало живота си, за да я спаси. От създание, за което сигурно и окончателно знаеше, че е жена от Втората Фондация.

Въздушното такси кацна с лек шум на рампата. Вятърът от негово движение облъхна лицето на Аркадия и раздвижи косата ѝ под качулката с пухеста подплата, която Калия ѝ бе дала.

– Къде да карам, млада госпожице?

Тя положи отчаяни усилия да направи по-плътен гласа си, за да не прилича на момичешки.

– Колко космодрума има в града?

– Два. Кой желаете?

– Кой е по-близо?

Той се взря в нея.

– Калгън сентръл, госпожице.

– Карайте към другия. Имам пари – в ръката си държеше банкнота от двадесет калгънда. Стойността на банкнотата не ѝ правеше впечатление, но шофьорът на таксито се захили одобрително.

– Както наредите, лейди. Такситата от Скайлайн ще ви откарат навсякъде.

Тя разхлади бузата си, като я допря в леко плесенясалата облицовка. Край нея бавно преминаваха светлините на града.

Как да постъпи? Какво трябваше да направи?

В този миг разбра, че е глупаво, празноглаво малко момиче, далеч

от баща си и уплашено. Очите ѝ бяха пълни със сълзи, а дълбоко в гърлото ѝ се таеше слаб беззвучен вик, от който я болеше.

Не се боеше, че лорд Стетин ще я залови. Лейди Калия щеше да се погрижи това да не стане. Лейди Калия! Стара, дебела и глупава, но някак задържаше своя господар. Охо, сега беше вече достатъчно ясно. Всичко беше очевидно.

Чая при Калия, където се бе държала така хитро. Умната малка Аркадия! Нещо вътре в нея я задави и тя изпита омраза към себе си. Приемът бе маневра, а и Стетин вероятно бе манипулиран, за да разреши все пак на Хомир да изследва двореца. Тя, глупавата Калия го бе пожелала и бе уредила хитрата малка Аркадия да послужи за безопасно оправдание, което нямаше да предизвика подозрение в съзнанието на жертвите и в същото време щеше да изисква минимална намеса от нейна страна.

Тогава, защо беше на свобода? Хомир беше затворник, разбира се...?

Освен ако...

Освен ако тя се върнеше във Фондацията като примамка... примамка, която да доведе други в... техните ръце.

Така че не можеше да се върне там...

– Космодрума, лейди. – Въздушното такси беше спряло. Странно! Не бе дори забелязала. В какъв свят на сънища живееше!

– Благодаря – тя му тикна банкнотата, без да вижда нищо, и излезе с препъване от вратата, после затича по еластичния паваж.

Светлини. Равнодушни мъже и жени. Големи светещи информационни табла с движещи се фигури, които проследяваха всеки пристигащ или заминаващ кораб.

Къде отиваше? Не я интересуваше. Знаеше само, че няма да се върне във Фондацията! Всякъде другаде, щеше да е по-добре.

О, трябва да благодари на Селдън за онзи незабравим миг – последната секунда, когато Калия се бе уморила от ролята си, защото имаше работа само с дете и бе допуснала облекчението ѝ да изскочи на повърхността!

А после Аркадия се сети за още нещо, което я мъчеше от началото на бягството – нещо, което завинаги погуби четиринадесетте ѝ години.

И разбра, че трябва да се скрие.

Това преди всичко. Макар да намереха всеки конспиратор във Фондацията, дори да заловяха собствения ѝ баща, тя не можеше, не смееше да рискува да ги предупреди. Не биваше да поставя и в най-малка опасност собствения си живот, дори заради цялото кралство Терminus. Тя

беше най-важната личност в Галактиката.

Разбра го, още докато стоеше пред автомата за билети и се чудеше къде да отиде.

Защото в цялата Галактика тя и само тя, с изключение на самите тях, знаеше местоположението на Втората Фондация.

15. През мрежата

ТРАНТОР – Към средата на Междучарствието Трантор беше сянка. Сред колосалните руини живееше малка общност от фермери...

ЕНЦИКЛОПЕДИЯ ГАЛАКТИКА

Нищо не може и никога не би могло да се сравни с оживен космодрум в покрайнините на столица на гъсто населена планета. Имаше огромни машини, отпуснали се величествено на отредените им места. Ако избереш подходящо време, ще видиш впечатляващата гледка как кацаш гигант се отпуска за почивка или още по-настръхващото, ускоряващо се излитане на стоманен мехур. Всички процеси бяха почти безшумни. Движещата сила беше тихият взрив на нуклеони, които се превръщаха в по-компактни вещества...

По отношение на площта, деветдесет и пет процента от космодрума бяха току-що описани. Квадратни километри, отредени за машините, хората, които ги оживяват, и компютри, които служат и на едните, и на другите.

Едва пет процента от космодрума са отделени за потоците хора, за които той е спирка към всички звезди в Галактиката. Със сигурност може да се твърди, че само някои от анонимното множество спират и се замислят за технологичната мрежа, която плетат космическите маршрути. Вероятно някои от тях ги засърбява от мисълта за хилядите тонове спускаща се стомана, които изглеждат толкова малки в далечината. Един от тези циклопски цилиндри би могъл (допустимо е) да се отклони от водещия лъч и да се тресне на половин километър от предвиденото място за кацане – може би върху стъкления покрив на огромната чакалня, – така че да останат само раздробени фосфати и малко пара, за да отбележат смъртта на хиляди хора.

Но това никога не можеше да се случи с устройствата за безопасност, които се използват, и само твърде невротизираните биха допуснали подобна възможност за повече от миг.

За какво мислеха тогава? Разбирате, че те не са просто тълпа. А тълпа с определена цел. Тази цел надвисва над полето и съгъства атмосферата. Нареджат се опашки, родители събират децата си, багажите се разпределят в точно изчислени маси – хората отиват нанякъде...

Щом е така, представете си пълната психическа изолация на един-единствен човек от тази страхотна целеустремена тълпа, който не знае къде да отиде и в същото време чувства по-силно, отколкото е възможно да го усещат другите, необходимостта да се отпрати някъде, където и да е! Или почти където и да е!

Дори при липсата на телепатични способности или друг от грубите методи за свързване на едно съзнание с друго, съществуват достатъчно сблъсъци в атмосфера, в неосезаемото настроение, достатъчни, за да се отчае човек.

Достатъчни? Даже предостатъчни, за да прелеят, да го окъпят и удавят.

Аркадия Даръл, облечена във взети назаем дрехи, застанала на чужда планета, съвсем не на своето място и както изглежда дори във взет назаем живот, копнееше пламенно за сигурността на майчината утроба. Не знаеше точно какво иска. Известно ѝ беше само, че самата незащитеност на откритото пространство представляваше голяма опасност. Мечтаеше за някакво затворено местенце – някъде далеч – в неизследвано кътче от Вселената, където никой нямаше да я търси.

И ето я, на четиринадесет и нещо години, уморена достатъчно за осемдесет и повече, уплашена за по-малко от пет.

Кой ли непознат от стотиците, които минаваха покрай нея и чието докосване тя усещаше, беше човек от Втората Фондация? Кой ли странник би могъл да я погуби незабавно заради престъпното ѝ знание – уникалната осведоменост, – защото ѝ беше известно къде се намира тя, Втората Фондация?

Гласът, който се намеси в мислите ѝ, бе гръмотевица, той замрази вика ѝ в гърлото в безгласна рана.

– Ей, госпожице – рече той раздражено, – ще използвате ли автомата за билети или просто си стоите тук? За първи път установи, че е застанала пред машината. Поставяш банкнота с висока стойност в по-мощното устройство, която изчезва. Натискаш бутона под името на желаното място и билетът излиза заедно с точното ресто, определено от електронно сканиращо устройство, което никога не греша. Беше нещо съвсем обикновено и нямаше причина някой да стои пред него в продължение на пет минути.

Аркадия постави банкнота от двеста кредита в отворстието и внешне видя бутона с надпис „Трантор“. Трантор, мъртвата столица на загиналата Империя – планетата, на която беше родена. Не стана нищо, само червените цифри се запремятаха, като отчитаха 172,18 – 172,18 – 172,18...

Обозначава недостигащата сума. Още една банкнота от двеста кредита. Изплю към нея билета. Освободи се, когато го докосна, а след него се изсипа и рестото.

Тя го грабна и хукна. Усети мъжът зад нея да се доближава, да търси възможността и той да се възползва от машината, но Аркадия се измъкна пред него, без да се огледа назад.

Ала нямаше накъде да бяга. Всички бяха врагове.

Без да го съзнава, заглеждаше гигантските светещи надписи, които трепкаха във въздуха: Стефани Анакреон, Фермус... Имаше дори един, който изписваше Терминус и тя изпита силно желание да тръгне към него, но не посмя...

За дребна сума можеше да вземе под наем известяващо устройство, което щеше да е настроено за всяко желано от нея направление, и поставено в чантата и, щеше само тя да го чуе петнадесет минути преди времето за отлитане. Но такива устройства са за хора достатъчно лишени от грижи, които могат да поспрат и се сетят за тях.

После, като се опитваше едновременно да се оглежда на две страни, тя се блъсна в някакъв мек корем. Очите ѝ бавно се фокусираха и успя да го погледне. Беше възпълен и по-скоро нисък. Имаше бяла гъста коса, вчесана назад, за да създава ефект „помпадур“, но изглеждаше странно неуместна над кръглото червено лице, което разгласяваше селския си произход.

– Какво става? – рече той най-накрая с откровено примигващо любопитство. – Изглеждате уплашена.

– Съжалявам – измърмори Аркадия обезумяло. – Трябва да вървя. Моля да ме извините.

Но той не обърна никакво внимание на думите ѝ.

– Внимавайте, девойче – каза мъжът. – Ще си изтървете билета. – Той го взе от нейните несъпротивяващи се бели пръсти и го погледна с израз на задоволство. – Така си мислех. – После изрева с бичи рев: – Майко!

Веднага до него се появи една жена, малко по-ниска, още по-закръглена и червендалеста. Нави на пръст немирна сива къдрица, за да я тикне обратно под доста старомодна шапка.

– Татенце – отвърна тя с неодобрителен тон, – защо викаш сред такава тъпна? Хората те гледат, сякаш си побъркан. Да не мислиш, че си във фермата? – тя се усмихна лъчезарно на nereагиращата Аркадия и прибави: – Има мечешки маниери. – После остро му нареди: – Татенце, пусни малкото момиче! Какво правиш?

Но татенцето само размахна билета пред нея.

– Погледни – отвърна той, – тя отива на Трантор.

Лицето на мамичка веднага светна.

– От Трантор ли сте? Пусни й ръката, нали ти казах, татенце. – Обърна претъпкания куфар, който носеше, настрана и с лек, но неумолим натиск принуди Аркадия да седне. – Седнете – рече тя, – и оставете крачката ви да си починат. До един час няма да има кораб, а пейките са заети от спящи безделници. От Трантор ли сте?

Аркадия пое дълбоко въздух и се предаде.

– Родена съм там – отвърна тя дрезгаво.

Мамчето плесна весело с ръце.

– От един месец сме тук и досега не сме срещнали никого от родината. Много мило. Родителите ви... – тя се огледа със съмнение.

– Не съм с родителите си – внимателно отвърна Аркадия.

– Съвсем сама? Малко момиче като вас? – мамчето веднага се превърна в смесица от възмущение и съчувствие. – Как е станало?

– Мамче – татенцето я дръпна за ръкава, – нека ти кажа. Нещо не е наред. Мисля, че е уплашена. – макар да се стараше да шепне, Аркадия чуваше много добре гласа му. – Бягаше – наблюдавах я – и не гледаше къде върви. Преди да успее да се отдръпна, се сблъска с мен. И знаеш ли какво? Мисля, че е в беда.

– Хайде, затваряй си устата, татенце. Всеки може да се блъсне в теб. – Но тя приседна до Аркадия на куфара, който уморено изскърца под допълнителната тежест, и обгърна с ръка потръпващото рамо на момичето. – Май бягаш от някого, миличка? Не се страхувай да ми кажеш. Ще ти помогна.

Аркадия погледна добрите сиви очи на жената и усети устните си да треперят. Една част от съзнанието й подсказваше, че тези хора бяха от Трантор и беше възможно да отиде с тях, можеха да и помогнат да остане на планетата, докато реши какво да прави по-нататък, къде да върви. Но друга част от мозъка й, по-гласовитата, говореше объркано и неразбираемо, че не си спомня майка си, че е смъртно уморена да се сражава с Вселената, че иска само да се сгуши на малка топка в силни благи ръце, които да я прегръщат, че ако беше жива майка й, тя би

могла... би могла!...

И за първи път тази вечер тя се разрева, плачеше като бебе и беше доволна, притискаше се плътно до старомодната рокля и мокреше обилно едно ъгълче от нея, докато меките бели ръце я притискаха, а добрата длан на майчето гладеше къдриците ѝ.

Татенцето стоеше и безпомощно ги гледаше двете, бъркаше неловко из джобовете си за кърпа, а когато най-сетне я извади, беше дръпната от ръката му. Майчето го изгледа с предупреждение да мълчи. Хората отминаваха покрай малката група с пълното безразличие на безличните тълпи навсякъде. Наистина бяха сами.

Накрая плачът замря и Аркадия се усмихна леко, като изтриваше зачервените си очи с взетата назаем носна кърпа.

– Божичко – прошепна тя, – аз...

– Шш... т... Не говори – каза майчето загрижено. – Засега само си седи и почивай. Поеми си дъх. После ни разкажи какво не е наред и ще видиш, че ще го оправим и всичко ще е добре.

Аркадия се замисли. Не можеше да им каже истината. С никого не биваше да я споделя... Но беше прекалено изтошена, за да съчини правдиво звучаща лъжа.

– Сега съм по-добре – пошепна тя.

– Хубаво – рече майчето. – А сега ми разкажи защо си в беда. Нали не си направила нищо лошо? Разбира се, каквото и да си сторила, ще ти помогнем, но ни кажи истината.

– За приятел от Трантор всичко... – добави татенцето сърдечно, – нали, майчице?

– Затваряй си устата, татенце – беше беззлюбният отговор.

Аркадия бъркаше в чантата си. Поне тя все още беше нейна, въпреки скоростната смяна на дрехите, която ѝ бе наложена в покоите на лейди Калия. Намери, каквото търсеше, и го подаде на майчето.

– Това са документите ми – заяви тя стеснително. Беше бляскав синтетичен пергамент, издаден от посланика на Фондацията в деня на пристигането ѝ и заверен от съответния калгънски чиновник. Беше голям, цветен и правеше впечатление. Майчето го погледна безпомощно и го подаде на татенцето, който се задълбочи в съдържанието му, като важно мърдаше устни.

– От Фондацията ли сте? – попита той.

– Да. Но съм родена на Трантор. Вижте, там пише...

– Аха. Изглежда ми да е наред. Казвате се Аркадия, а? Хубаво транторско име. Но къде е чичо ви? Тук пише, че сте дошли, придружена от

Хомир Мун – чичо.

- Арестуваха го – каза тъжно Аркадия.
- Арестуван! – викнаха и двамата едновременно.
- За какво – попита майчето. – Извършил ли е нещо?

Аркадия поклати глава.

– Не зная. Просто бяхме на посещение. Чичо Хомир имаше работа с лорд Стетин, но... – не й се наложи да се преструва, че трепери. Тръпките си бяха в нея. На татенцето казаното направи силно впечатление.

– С лорд Стетин. Хм-м, чичо ви трябва да е голям човек.

– Не зная за какво е било, но лорд Стетин настояваше аз да остана... – спомни си последните думи на лейди Калия, които тя бе изрекла театрално заради нея. Тъй като Калия – както вече знаеше – беше специалист, историята можеше да послужи и втори път. Тя замълча и мамчето попита заинтригувано:

– А защо точно вие?

– Не съм сигурна. Той... той искаше да вечеря с мен насаме, но аз отказах, защото исках и чичо Хомир да присъства. Гледаше ме странно и непрекъснато ме държеше за рамото.

Устата на татенцето се бе разтворила леко, но майчето внезапно се изчерви и разгневи.

- На колко години си, Аркадия?
- Почти на четиринайсет и половина.

Майчето пое рязко въздух и каза:

– Защо ли оставят да живеят такива хора?! Уличните кучета са по-добри от тях. От него бягаш, мила, нали?

Аркадия кимна утвърдително.

– Татко – нареди майчето, – върви на информацията и провери кога точно излиза на космодрума кораб за Трантор. Побързай!

Но татенцето направи една крачка и спря. Над главите им прогърмяха високо метални думи и пет хиляди чифта очи стреснато се вдигнаха нагоре.

– Мъже и жени – се разнесе с рязка сила. – Космодрумът се претърсва за опасен беглец и е блокиран. Никой не може да влезе, нито да излезе. Но претърсването ще се извърши много бързо и през това време никакъв кораб няма да кацне или излети, така че няма да изпуснете полета си. Повтарям, никой няма да изпусне полета си. Никой от вас да не напуска квадрата, в който се намира, докато не бъде вдигната мрежата, тъй като в противен случай ще бъдем принудени да използваме неутронните си камшици.

През минутата или по-малко, докато гласът доминираше сред огромния купол на космодрума, Аркадия не би успяла да помръдне, дори и цялото зло в Галактиката да се беше съсредоточило в топка и да се бе върнуло към нея.

Можеше да се отнася само за нея. Не беше необходимо дори да оформя тази идея в мисъл. Но защо...

Калия бе устроила бягството ѝ. А тя беше от Втората Фондация. Защо тогава се предприемаше това претърсване сега? Беше ли се провалила Калия? Можеше ли Калия да не успее? Или това беше част от плана, чиито тънкости ѝ убягваха?

За един зашеметяващ миг пожела да скочи и извика, че се предава, че ще тръгне с тях, че... че...

Но ръката на майчето я бе хванала за китката.

– Бързо! Бързо! Ще отидем в женската тоалетна, преди да започнат.

Аркадия не разбра. Тя само я последва сяпко. Промъкнаха се сред тълпата, която бе замръзнала на групички, а гласът продължаваше да изгърмява последните си думи.

Мрежата вече се спускаше и татенцето я гледаше със зяпнала уста как се снижава. Беше чувал и чел за нея, но никога не бе ставал нейна жертва. Заблестя в пространството, просто поредица от кръстосани тънки лъчи, които караха въздуха да свети в безвредна мрежа от мигащи светлини.

Винаги се контролираше така, че да се спуска бавно отгоре, за да изглежда като падаща мрежа с всичките психологически последствия от залавянето в капан.

Беше вече на височината на кръста – три метра разстояние между светещите линии във всяка посока. В неговия сектор от девет квадратни метра татенцето се оказа сам, но съседните квадрати бяха претърпени. Почувства се очебийно изолиран, но знаеше, че за да се включи в по-голямата анонимност на някоя група, трябваше да прекоси една от светещите линии, да задейства алармената система и да си докара неутронния камшик.

Той зачака.

Над главите на мрачно притихналата и чакаща тълпа забеляза отдалеченото раздвижване от редицата полицаи, които претърсваха огромната площ квадрат по квадрат. Мина много време, преди човек в униформа да стъпи в неговия сектор и внимателно да отбележи координатите му в официален бележник.

– Документите!

Татенцето ги подаде и те бяха внимателно разгърнати и прегледани.

– Вие сте Прийм Палвер, родом от Трантор, на Калгън за един месец и се връщате на Трантор. Отговорете с да или не.

– Да, да.

– Каква работа имате на Калгън?

– Аз съм търговски представител на нашата фермерска кооперация. Водих преговори с Министерството на земеделието на Калгън.

– Х-м-м. Жена ви с вас ли е? Къде е? Записана е в документите.

– Моля. Съпругата ми е в... – той посочи.

– Ханто! – изрева полицаят. Друг човек с униформа дойде при него. – Още една жена в кенефа, по дяволите – каза първият студено. – Сигурно ще се пръсне от тях. Запиши името ѝ – той посочи графата в документите, където беше включена.

– Има ли друг с вас?

– Племенницата ми.

– Няма я в документите.

– Тя дойде отделно.

– Къде е? Няма значение, зная. Запиши и името на племенницата, Ханто. Как се казва? Запиши Аркадия Палвер. Ще се занимаем с жените, преди да си тръгнем.

На татенцето чакането му се видя вечно. После, след много, много време майчето вече вървеше с твърда стъпка към него, хванала здраво Аркадия за ръка, а двама полицаи се мъкнеха подире ѝ.

Влязоха в квадрата на татенцето.

– Тази стара креслива жена вашата съпруга ли е?

– Да, сър – отвърна умиротворително татенцето.

– Тогава по-добре ѝ кажете, че ще си навлече беля, ако приказва така с полицията на Първия Гражданин – той разкърши гневно рамене. – Това ли е племенницата ви?

– Да, сър.

– Искам документите ѝ.

Като гледаше в очите на съпруга си, майчето леко, но решително поклати глава.

След кратко мълчание татенцето каза с извинителна усмивка:

– Май не мога да го сторя.

– Какво искате да кажете? – полицаят протегна яката си длан. – Дайте ги.

– Дипломатически имунитет – отвърна татенцето кротко.

– Какво искате да кажете?

– Вече ви уведомих, че съм представител на моята фермерска кооперация. Акредитиран съм към калгънското правителство като официален чуждестранен представител и документите ми го доказват. Показах ви ги, а сега не желая да бъда обезпокояван повече.

За миг полицаят се слиса.

– Трябва да проверя документите ви. Това е заповед.

– Разкарайте се! – намеси се внезапно майчето. – Когато ни потривате, ще ви повикаме, ах, ти... ти... нехранимайко.

Полицаят стисна устни.

– Дръж ги под око, Ханто. Ще доведе лейтенанта.

– Побързай! – викна майчето след него. Някой се изсмя, но бързо заглуши смеха си.

Претърсването привършваше. Тълпата започваше да проявява опасно нетърпение. Бяха изминали четиридесет и пет минути, откакто мрежата бе започнала да се спуска, а това е прекалено дълго за оптималния ефект. Поради това лейтенант Диридж бързо си проправи път към плътния център на навалицата.

– Това ли е момичето? – попита той уморено. Изглежда я и тя явно отговаряше на описанието. Всичко заради едно дете...

– Документите й, ако обичате! – рече той.

– Вече обясних... – поде татенцето.

– Зная какво сте обяснили и съжалявам – отвърна лейтенантът, – но има нареждания и не мога да ги пренебрегна. По-късно ще имате възможност да протестирате, ако желаете. Междувременно, ако се наложи, ще използвам сила.

Последва мълчание, а лейтенантът чакаше търпеливо.

– Дай ми документите си, Аркадия – поиска с дрезгав глас татенцето.

Аркадия поклати глава, обзета от паника, но татенцето кимна.

– Не се страхувай. Дай ми ги.

Тя безпомощно протегна ръка и му ги подаде. Татенцето ги разгърна и внимателно прегледа, после ги предаде. На свой ред лейтенантът внимателно ги провери. За един продължителен миг вдигна поглед и го отпрати към Аркадия, после рязко затвори книжката.

– Всичко е наред – рече той. – Хайде, да вървим.

Тръгна си и след малко повече от две минути мрежата изчезна, а гласът над главите им съобщи за завръщането към нормалната рутина.

– Как... как – заекна Аркадия.

– Шшт – предупреди я татенцето. – Не казвай нито дума. Да вървим на кораба. Сигурно скоро ще бъде на стоянката.

Бяха на кораба. Имаха отделна кабина и собствена маса в столовата. Вече две светлинни години ги делиаха от Калгън и Аркадия най-последно се осмели отново да повдигне въпроса.

– Но те мен търсеха, господин Палвер – поде тя, – и сигурно са имали подробното ми описание. Защо ме пуснаха?

Татенцето се усмихна широко над ростбифа.

– Е, Аркадия, детето ми, беше лесно. Когато си имаш работа с агенти, купувачи и конкурентни кооперативи, научаваш някои номера. Учил съм ги двайсет години. Разбираш ли, детето ми, когато лейтенантът разтвори документите ти, той намери вътре сгъната банкнота от петстотин кредита. Просто, нали?

– Ще ви ги върна... честна дума, имам много пари.

– Е – по лицето на татенцето плъзна смутена усмивка и той махна с ръка, – за една съотечественичка...

– Но – настоя Аркадия, – какво щеше да стане, ако беше взел парите и въпреки това ме бе арестувал. И ме обвинеше в опит за даване на подкуп?

– И да се откаже от петстотин кредита? Познавам тези хора по-добре от теб, момичето ми.

Но Аркадия знаеше, че не ги познава по-добре. Поне не тези хора. В леглото си тази нощ тя внимателно размисли и разбра, че никакъв подкуп не би предотвратил залавянето ѝ от полицейския лейтенант, освен ако това е било планирано. Те не са искали да я хванат, но въпреки това извършиха всички възможни действия за тази цел.

Защо? За да са уверени, че ще замине! И то за Трантор. Дали двамата недосетливи и мекосърдечни хора, с които пътуваше сега, не бяха само два инструмента в ръцете на хората от Втората Фондация, също толкова безпомощни, колкото и тя? Сигурно бяха!

И все пак...

Всичко беше безполезно. Как би могла да се бори срещу тях! Каквото и да направеше, можеше да е само онова, което страховитите всемогъщи същества желаеха тя да стори.

Въпреки всичко трябваше да ги надхитри. Трябваше. Трябваше!

16. Началото на войната

По известни или неизвестни за членовете на Галактиката причини по времето, което обсъждаме, Интергалактическото стандартно време дефинира основната си единица, секундата, като времето, за което светлината изминава 299 776 километра. Условно се приема, че 86 400 секунди се равняват на един стандартен интергалактически ден, а 365 такива дни – на една интергалактическа стандартна година.

Защо 299 776? Или 86 400? Или 365?

Традиция, твърди историкът, като сякаш измолва въпроса. Поради редица различни загадъчни числени съотношения, казват мистиците, привържениците на различни култове, номеролозите, метафизиците. И само твърде малко хора отговарят: защото първоначалната планета – родина на човечеството е имала определени естествени периоди на въртене и оттам могат да се извлекат тези съотношения.

Но никой не го знаеше с положителност.

Въпреки това датата, на която корабът на Фондацията „Хобър Малоу“ пресрещна калгънската ескадра начело с „Безстрашният“ и след като отказа да допусне да го претърсят, бе превърнат в димящ скелет, беше 185; 11692 Г.Е. С други думи, 185-ия ден на годината 11692-а от галактическата ера, чието летоброене започваше от коронясването на първия император от традиционната династия Кембъл. Беше също 185, 419 Р.С. – от раждането на Селдън, или 185; 348 У.Ф. (от учредяването на Фондацията). На Калгън тази дата беше 185; 56 П.Г., тоест от установяването на титлата Първи Гражданин от Мулето. Разбира се, във всеки от случаите за по-голямо удобство годината се определяше така, че да дава същото число на деня, независимо от действителния ден, в който е започнала ерата.

И в допълнение за всичките милиони светове в Галактиката съществуваха безброй местни времена, основаващи се на движението на техните небесни тела.

Независимо дали ще изберете: 186; 11692-419-348-56 или нещо друго, това беше денят, който по-късно историците сочеха, когато говореха за началото на Стетиновата война.

Но за доктор Даръл не беше нито една от тези дати. А само просто тридесет и втория ден, откакто Аркадия бе напуснала Терминус.

Никой не знаеше какво бе струвало на Даръл да се държи безчувствено през това време.

Но Елвик Семик мислеше, че може да отгатне. Беше стар човек и обичаше да твърди, че невронните му щитове са вкаменени до степен, при която мисловните му процеси бяха се схванали и вдървили. Сам изтъкваше и посрещаше с удоволствие подценяването на западащите си сили, като пръв се смееше над тях. Но очите му, макар да бяха избледнели, още виждаха, а мозъкът му не бе по-малко опитен и мъдър от някога, макар и вече не толкова подвижен.

Той само изкриви присвитите си устни и попита:

– Защо не направиш нещо?

Звукът действа на Даръл като физическо разтърсване, от което потръпна.

– Докъде бяхме стигнали? – рече той дрезгаво.

Семик му хвърли сериозен поглед.

– Ще трябва да направиш нещо за момичето. – Редките му пожълтели зъби се показаха в разтворената въпросително уста.

– Проблемът е – отвърна студено Даръл, – дали е възможно да се вкара резонатор на Саймс-Молф в необходимия обхват?

– Е, казах, че е възможно, а ти не слушаше...

– Съжалявам, Елвет. Нещата стоят така. Това, което ние сега вършим, може да се окаже по-важно за всеки от Галактиката, отколкото въпросът дали Аркадия е в безопасност. Поне за всеки, освен за нея и за мен, а аз съм готов да се присъединя към мнозинството. Колко голям ще бъде резонаторът?

Изражението на Семик издаваше съмнение.

– Не зная. Ще го намериш някъде из каталозите.

– Все пак колко? Един тон? Половин килограм? Дълъг колкото сграда?

– О, мислех, че имаш предвид точни размери. Малка буболечка е – той показа първата става на палеца си. – Горещо-долу толкова.

– Добре, можеш ли да направиш нещо такова? – Даръл бързо нахвърли една скица в бележника си, който държеше в скута си, после го подаде на стария физик и той се взря в нея със съмнение, а после се изхили.

– Знаеш ли, когато остарееш колкото мен, мозъкът се калцира. Какво се опитваш да изобретиш?

Даръл се поколеба. В момента копнееше да притежава физическите познания, заключени в съзнанието на другия, за да не е необходимо да изразява мислите си с думи. Но копнежът му беше безполезен и той обясни.

Семик поклати глава.

– Ще трябва хиперрелета. Единствените устройства, които ще работят достатъчно бързо. Огромно количество от тях.

– Но може ли да се направят?

– Ами да.

– Ще успееш ли да намериш всичките части? Имам предвид, без да предизвикаш приказки? Просто като част от обичайната ти работа.

Семик повдигна горната си устна.

– Не мога да взема петдесет хиперрелета. Не бих използвал толкова през целия си живот.

– Сега работим над отбранителен проект. Не си ли в състояние да се сетиш за нещо безобидно, за което ще са необходими? Имаме достатъчно пари.

– Хм-м-м. Може и да измисля нещо.

– Колко малко можеш да направиш цялото устройство?

– Възможно е да се намерят хиперрелета с микроразмери... проводници... транзистори... Космосът ми е свидетел, в него има няколко-тин схеми!

– Зная. Колко голямо?

Семик показа с ръце.

– Прекалено голямо е – рече Даръл. – Трябва да го нося на колана си.

Той бавно смачка скицата в малка топка. Когато стана колкото жълто зърно, го хвърли в контейнера за смет и то изчезна с белия блясък на молекулното разграждане.

– Кой е на вратата ти? – попита Даръл.

Семик се наведе над писалището към малкия млечен екран на сигнала над вратата.

– Младежът Антор. С него има още някой.

Даръл бутна стола си назад.

– Засега не казвай нищо на другите, Семик. Ако разбере, знанието ще представлява смъртна опасност, а засега е достатъчно да се рискуват два живота.

Когато се втурна в кабинета на Семик, Пелеас Антор беше пулсиращо кълбо от енергия и активност и просто изглеждаше чудно как стоят въпреки това успяваше да съхрани спокойното достолепие на своя вече немлад собственик. Свободно развяващите се летни ръкави на туниката на Антор сякаш все още потрепваха от външния бриз и това като че ли правеше тихия кабинет много по-просторен.

– Доктор Даръл, доктор Семик – това е Орум Диридж.

Непознатият мъж беше висок. Дългият прав нос придаваше навъсен вид на слабото му лице. Даръл протегна ръка. Антор се усмихна леко.

– Полицейски лейтенант Диридж – поясни той. После прибави многозначително: – От Калгън.

Даръл се обърна, за да се взре втренчено в младия мъж.

– Полицейски лейтенант Диридж от Калгън – повтори той отчетливо. – И го водите тук. Защо?

– Защото е последният човек на Калгън, който е видял дъщеря ви. Почакайте, човече.

Тържествуващото изражение на Антор внезапно се превърна в загриженост и той застана между двамата мъже, като здраво задържаеше Даръл. Бавно и не много нежно принуди по-възрастния човек да седне отново в креслото.

– Какво се опитвате да направите? – Антор отметна кестенява къдрица коса от челото си, приседна леко на писалището и замислено разлюля крака си. – Мислех, че ви нося добри новини.

Даръл заговори направо полицаая:

– Какво има предвид, като ви нарича последния човек, който е видял дъщеря ми? Тя мъртва ли е? Моля, кажете ми без предисловие. – Лицето му бе побеляло от страх.

– Изразът беше „последният човек на Калгън“ – изрече безизразно лейтенант Диридж. – Вече не е на Калгън. Не зная нищо повече.

– Ей – намеси се Антор, – позволете ми да обясня. Докторе, съжалявам, ако съм прекалил малко с драматизацията. Така нечовешки се държите, че забравих за чувствата ви. Най-напред, лейтенант Диридж е наш човек. Роден е на Калгън, но баща му е бил от Фондацията, попаднал на Калгън в служба на Мулето. Отговарям за лоялността на лейтенанта към Фондацията. Свързах се с него в деня, когато престанахме да получаваме ежедневните отчети на Мун...

– Защо? – прекъсна го брутално Даръл. – Мислех, че бе напълно ясно решено, че няма да предприемаме нищо по въпроса. Рискували сте техния живот и нашия.

– Тъй като – беше не по-малко резкият отговор, – аз съм в тази игра по-отдавна от вас. Понеже имам някои контакти на Калгън, за които не знаете нищо. Защото моите действия се обосновават на по-пълни познания, разбирате ли?

– Мисля, че сте напълно луд!

– Ще ме изслушате ли?

Настъпи мълчание и Даръл сведе поглед.

Устните на Антор се изкривиха в полуусмивка.

– Добре, докторе. Дайте ми няколко минути. Разкажете му, Диридж.

– Доколкото ми е известно, доктор Даръл, – обади се спокойно Диридж, – дъщеря ви е на Трантор. Поне на източния космодрум имаше билет за там. Беше с един търговски представител от онази планета, който твърдеше, че му е племенница. Дъщеря ви изглежда има странна колекция от роднини, докторе. Май това беше вторият ѝ чичо за две седмици, а? Транторианецът дори се опита да ме подкупи – вероятно мисли, че заради това са се отървали. – Той се усмихна мрачно при тази мисъл.

– Как е тя?

– Здрава и читава, доколкото успях да видя. Уплашена. Не мога да я виня за това. Преследваше я целият отдел. Все още не зная защо.

Даръл пое дъх, сякаш за първи път от няколко минути. Усети, че ръцете му треперят, и с усилие ги успокои.

– Тогава е в безопасност. Кой беше търговският пътник? Разкажете за него. Каква роля играе той?

– Не зная. Известно ли ви е нещо за Трантор?

– На времето живеех там.

– Сега е селскостопански свят. Изнася главно фураж и зърнени храни. С високо качество! Продават ги из цялата Галактика. На планетата има десетина-двадесет кооперации, всяка със свои представители в чужбина. При това са отракани кучи синове – познавам досието на този. Бил е и преди на Калгън, обикновено с жена си. Напълно почтен. Съвсем безобиден.

– Хм-м-м – обади се Антор. – Аркадия е родена на Трантор, нали докторе?

Даръл кимна.

– Връзва се, нали разбирате? Искала е да се махне бързо и надалеч – и Трантор и се е натрапил в съзнанието. Не мислите ли и вие така?

– А защо да не се върне тук? – попита Даръл.

– Може би са я преследвали и е помислила, че е необходимо да тръгне в друга посока, а?

На доктор Даръл не му стигна кураж да продължи да пита. Е, тогава нека бъде на сигурно място на Трантор, доколкото можеше човек да бъде в безопасност, където и да е в тази тъмна и ужасна Галактика. Помъкна се към вратата, усети лекото докосване на Антор до ръкава му, но

не се обърна.

– Имате ли нещо против да се върна у дома с вас, докторе?

– Елате, разбира се – беше автоматичният отговор.

До вечерта повърхностният слой от личността на Даръл, който вли-
заше в пряк досег с други хора, се бе възстановил. Докторът беше отка-
зал да вечеря и вместо това се бе върнал с трескава настойчивост към
бавния напредък на сложните математически формули на енцефалог-
рафския анализ.

Едва към полунощ влезе отново във всекидневната.

– Здравейте. Не сте ли в леглото?

– Часове гледам видео и се опитвам да хвана нещо друго освен но-
вини. Изглежда, че „Хобър Малоу“ се бави по маршрута и все още не се
обажда.

– Така ли? Какво подозират?

– Какво мислите? Калгънско мошеничество. Съобщава се, че са за-
белязали калгънски кораби в космическия сектор, откъдето за последен
път са се обадили от „Хобър Малоу“.

Даръл повдигна рамене, а Антор потърка със съмнение челото си.

– Вижте какво, докторе – каза той, – защо не заминете за Трантор?

– Защо да ходя?

– Защото тук нямаме полза от вас. Не сте на себе си. И не можете
да бъдете. А като отидете на Трантор, ще успеете да свършите нещо по-
лезно. Там е старата имперска библиотека с пълните протоколи от засе-
данията на Селдъновата комисия...

– Не! Библиотеката е преровена и на никого не е помогнала.

– На времето е улеснила Еблинг Майс.

– Откъде знаете? Да, той заявил, че е намерил Втората Фондация, и
майка ми го убила пет секунди след това като единствен начин, за да не
допусне неволно да разкрие местоположението и на Мулето. Но с тази
си постъпка тя също – разбирате – е направила невъзможно въобще ня-
кога да се установи дали Майс наистина е знаел къде се намира. Все
пак, никой друг никога не е успял да научи истината от тези архиви.

– Ако си спомняте, Еблинг Майс е работил под емоционалния на-
тиск на Мулето.

– И това ми е известно, но именно поради този признак съзнанието
на Майс е било в ненормално състояние. Знаем ли с вас нещо за свойст-
вата на мозък, който се намира под емоционалния контрол на друг, за
възможностите и недостатъците му? Във всеки случай аз няма да отида
на Трантор.

– Добре де, защо е тази жар? – намръщи се Антор. – Просто предложих като... е, Космосът ми е свидетел, че не ви разбирам. Изглеждате с десет години по-стар. Явно изживявате същински ад. Тук не вършите нищо полезно. Ако бях на ваше място, щях да отида и да доведа момичето.

– Точно така! И аз искам да го направя. Именно поради това няма да го сторя. Вижте, Антор, опитайте се да разберете. Вие играете, и двамата играем с нещо, което надвишава силите ни за борба. Хладнокръвно погледнато, ако успеете да запазите самообладание, ще го проумеее, каквото и да мислите в донкихотовските си мигове.

От петдесет години ни е известно, че Втората Фондация е истинският наследник и следовник на Селдъновата математика. А това означава, и вие го знаете, че нищо не става в Галактиката, което да не играе известна роля в техните сметки. За нас целият живот е поредица от случайности, които трябва да посрещаме с импровизации. За тях животът има определена цел и е необходимо да се справят с него чрез предварителни изчисления.

Но те също имат слабости. Трудовете им са статистически и само колективната дейност на човечеството е наистина неизбежна. А на мен не ми е известно как аз, като индивид, играя някаква роля в предвидения ход на историята. Вероятно нямам определена роля, тъй като Планът оставя на индивидите неопределеност и свободна воля. Но аз съм от значение и те – те, разбирате ли – могат да са изчислили вероятната ми реакция. Затова не се доверявам на инстинктите си, желанията си и вероятните си реакции.

Бих предпочел по-скоро да им представя невероятна реакция. Ще остана тук, въпреки факта, че ужасно искам да замина. Няма! Тъкмо защото изпитвам отчаян копнеж да замина!

По-младият мъж се усмихна кисело.

– Не познавате така добре собственото си съзнание, както те биха могли да са го изучили. Да предположим, че като ви познават, могат да разчитат на вашата мисъл, само на мисълта ви. Какво е за вас невероятна реакция, след като предварително им е известно как ще разсъждавате!

– В такъв случай няма изход, защото, ако се съглася със съображенията, които току-що изложихте, и отида на Трантор, те може да са предвидили и това. Съществува безкраен цикъл на двойна-тройна-четворна и така нататък измама. Докъдето и да проследя този цикъл. Възможно е само да замина или да остана. Сложните действия, с които да

се примами дъщеря ми да прекоси половината Галактика, не могат да имат за цел да ме накарат да остана, където съм, тъй като сигурно щях да си седя тук, ако не бяха предприели нещо. Вероятно единственото им намерение е да ме принудят да тръгна, затова няма да ходя никъде.

Освен това, Антор, не всичко носи отпечатъка на Втората Фондация; не всички събития са резултат от тяхното дърпане на конците. Възможно е да нямат нищо общо с бягството на Аркадия и тя да бъде в безопасност на Трантор, след като всички ние измрем.

– Не – отвърна Антор рязко, – тук грешите.

– Имате ли друго обяснение?

– Да... стига да ме изслушате.

– Е, добре, говорете. Не ми липсва търпение.

– Добре ли познавате дъщеря си?

– Доколкото даден индивид може да познава някой друг. Явно познанията ми не са достатъчни.

– На тази основа и моите също, вероятно още по-малко – но поне аз я видях с непредубеден поглед. Първо, тя е ужасна малка романтичка, единствена дъщеря на затворен в кула от слонова кост академичен учен, израстваща в нереалния свят на телевизионните приключения и филмокинигите. Живее със свръхестествена самоизградена фантазия, състояща се от шпионаж и интриги. Второ, в това отношение тя е интелигентна, поне достатъчно, за да ни надхитри. Внимателно е планирала да подслуша първата ни сбирка и е успяла. Целенасочено е планирала да отиде на Калгън с Мун и успя. Трето, нечестиво превъзнася геройството на баба си – вашата майка, която е победила Мулето.

Мисля, че дотук съм прав, нали? Добре. А сега, за разлика от вас получих пълен доклад от лейтенант Диридж и в допълнение моите многобройни източници на Калгън го потвърждават. Знаем, например, че в разговор с лорда на Калгън на Хомир Мун е бил отказан достъп до двореца на Мулето и че отказът е бил отменен внезапно, след като Аркадия е разговаряла с лейди Калия, твърде добра приятелка на Първия Гражданин.

– И откъде ви е известно всичко това? – прекъсна го Даръл.

– Първо, Мун е бил разпитан от Диридж като част от полицейската кампания по издирването на Аркадия. Естествено, разполагаме с пълен списък от въпросите и отговорите.

Да вземем и лейди Калия. Носят се слухове, че Стетин е загубил интерес към нея, но мълвата не се потвърждава от факти. Тя не само не е сменена, не само е била способна да превърне отказа на лорда в

разрешение за Мун, но е успяла и открито да организира бягството на Аркадия. А десетина от войниците в административната сграда на Стейн са свидетелствали, че миналата вечер те са били видени заедно. И все пак тя остава ненаказана. Въпреки факта, че Аркадия е издирвана с всички признаци на усърдие.

– Но какво е заключението ви от целия този поток несвързани данни?

– Че бягството на Аркадия е било устроено съзнателно.

– Както казах и аз.

– С едно допълнение. Че Аркадия сигурно е знаела, че е организирано, че Аркадия, умното малко момиче, което вижда навсякъде интриги, е разбрало и тази и е последвало собствения си начин на мислене. Искали са да се върне във Фондацията и затова е отишла на Трантор. Но защо на Трантор?

– Да, защо?

– Защото точно там Байта, бабата, която боготвори, е отишла, когато е била преследвана. Съзнателно или не, Аркадия е постъпила като нея. Чудя се в такъв случай дали Аркадия е бягала от същия неприятел.

– Мулето ли? – попита Даръл с учтив сарказъм.

– Разбира се, че не. Като казвам враг, имам предвид съзнание, с което не е могла да се пребори. Бягала е от Втората Фондация или някакво подобно явление, което би могло да съществува на Калгън.

– За какво влияние говорите?

– Нима очаквате Калгън да е имунизиран против подобна вездесъща заплаха? И двамата стигнахме до заключението, че бягството на Аркадия е било нагласено. Така ли е? Търсили ли са я и са я намерили, а Диридж съзнателно я е оставил да се измъкне. Диридж, разбирате ли? Но как е станало? Нали той е наш човек! Как са го узнали? Дали са разчитали на него, че ще действа като предател? Е, докторе?

– Сега твърдите, че искрено са искали да я заловят. Откровено казано, Антор, малко ме уморявате. Завършете разказа си. Искам да си легна.

– Бързо ще го приключа – Антор бръкна в джоба си за малък куп фотокопия. Бяха с познатите криволици на енцефалограф. – Мозъчните вълни на Диридж – подхвърли Антор небрежно, – снети след завръщането му.

Даръл ги разпозна ясно с невъоръжено око и когато вдигна поглед, лицето му бе посивяло.

– Той е манипулиран.

– Точно. Позволил е на Аркадия да избяга, не защото е наш човек, а понеже е човек на Втората Фондация.

– Дори и след като е знаел, че отива на Трантор, а не на Терминус? Антор повдигна рамене.

– Имал е указания да я пусне. Той не е могъл по никакъв начин да промени това. Бил е само инструмент, нали разбирате. Аркадия просто е възприела най-малко вероятния ход и сигурно е в безопасност. Или поне до времето, когато Втората Фондация ще може да промени плановете, за да включи в тях сегашното състояние на нещата...

Антор млъкна. Малката сигнална светлина на видеоапарата бляскаше. Включена в независима верига, тя означаваше наличието на спешна информация. Даръл също я видя и с механично движение, придобито от дълъг опит, включи видеоапарата. Чуха средата на едно изречение, но още преди да завърши, узна, че „Хобър Малоу“ или по-точно неговите останки са били намерени и че за първи път от почти половин век Фондацията отново е във война.

Антор здраво стисна зъби.

– Добре, докторе, чухте съобщението. Калгън е нападнал, а той е под контрола на Втората Фондация. Ще последвате ли дъщеря си и ще отидете ли на Трантор?

– Не. Ще рискувам. Тук.

– Доктор Даръл, вие не сте толкова умен, колкото дъщеря си. Питам се до каква степен можем да ви се доверим. – За миг спокойният му втрещен поглед задържа очите на Даръл и после той излезе, без да каже повече нито дума.

А Даръл остана да седи в нерешителност и почти в отчаяние.

Незабелязван, видеоапаратът бе смесица от възбудени звуци и кадри, докато описваше с нервни подробности първия час на войната между Калгън и Фондацията.

17. Война

Кметът на Фондацията причеса безполезно оградката от коса, която обрамчваше черепа му. Въздъхна.

– Колко години изгубихме. Какви възможности пропуснахме. Не отправям упреци, доктор Даръл, но заслужаваме поражение.

– Не виждам причина за липса на увереност в събитията, сър – отвърна спокойно Даръл.

– Липса на увереност? Липса на увереност! О, Галактико, доктор Даръл, с какво бихте обосновали всяко друго отношение? Хайде, елате...

Полуповеде, полупринуди Даръл да се приближи към прозрачното яйце, грациозно кацнало върху стойката от силово поле. Когато ръката на кмета го докосна, то засвети отвътре и се появи точен триизмерен модел на двойната спирала на Галактиката.

– В жълто – заобяснява кметът възбудено – е районът от космоса под контрола на Фондацията, а в червено – секторът под властта на Калгън.

Даръл видя червена сфера сред опъната жълта длан, която я обграждаше от всички страни, с изключение на посоката към центъра на Галактиката.

– Галактографията – каза кметът – е най-големият ни враг. Нашите адмирални не крият почти безнадеждното ни стратегическо положение. Вижте. Неприятелят има вътрешните комуникационни линии. Той е съсредоточен. Може еднакво лесно да ни пресрещне във всички направления. И да се защитава с минимални сили.

Ние сме разпръснати. Средното разстояние между населените системи на Фондацията е почти три пъти по-голямо от това на Калгън. За да се отиде от Сантани до Локрис, например, трябва да се пропътуват две хиляди и петстотин парсека за нас, но само осемстотин за тях, ако останем в съответните територии...

– Разбирам всичко това, сър – вмъкна Даръл.

– И не ви е ясно, че е възможно да означава поражение?

– Войната не е само разстояния. Твърдя, че не можем да загубим. Абсолютно невъзможно е.

– И защо го твърдите?

– Заради собствената ми интерпретация на Селдъновия план.

– Охо – устните на кмета се изкривиха, а ръцете му зад гърба плеснаха една в друга. – В такъв случай и вие разчитате на мистичната мощ от Втората Фондация.

– Не. Само на помощта на неизбежността... на храбростта и настойчивостта.

Но въпреки спокойната си увереност той се чудеше...

Ами ако...

Е, ами ако Антор беше прав и Калгън беше пряк инструмент на умствените чародеи? Ами ако целта им беше да победят и разрушат Фондацията? Не! Нямахме смисъл! И все пак...

Той се усмихна горчиво. Винаги същото. Все същото надничане през масивния гранит, който за неприятеля беше толкова прозрачен.

Галактографските факти на положението не бяха неизвестни и на Стетин. Владетелят на Калгън стоеше пред двойник на галактичния модел, който бяха огледали кметът и Даръл. Само че там, където кметът се бе намръщил, Стетин се усмихна.

Адмиралската униформа блестеше импозантно върху масивното му тяло. Яркочервената лента на Ордена на Мулето, с който бе награден от предишния Първи Гражданин, когото шест месеца по-късно той бе изместил, не без помощта на насилие, лежеше диагонално върху гърдите му от рамото до кръста. Вляво на гърдите му хвърляше брилянтни искри Сребърната звезда с двойка комети и кръстове.

Обърна се към хората от генералния щаб, чиито униформи бяха по-малко бомбастични само от неговата, и към министър-председателя си, слаб и посивял – мрачна паяжина, залутана сред блясъка.

– Мисля, че решенията са ясни – поде Стетин. – Можем да си позволим да чакаме. За тях всеки ден на забавяне ще означава още един удар на деморализация. Ако се опитат да защитават всички части на владенията си, ще разпръснат силите си и ще успеем да направим пробив чрез две едновременни нападения тук и тук. – Той показа направлението върху модела на Галактиката – две чисто бели копия, пробиващи жълтата длан откъм червената топка, която обгръщаше, – те изолираха Терминус от две страни с тясна дъга. – По този начин разделяме флотата им на три части, които могат да бъдат разгромени поотделно. Ако съсредоточат силите си, ще предадат доброволно две трети от владенията си и вероятно ще поемат риска от бунт.

В последвалата тишина се просмука само тънкият глас на министър-председателя.

– За шест месеца Фондацията ще стане шест пъти по-силна. Както ни е известно, техните ресурси са по-големи, по брой флотата им е мощна, резервите им от хора са почти неизчерпаеми. Вероятно едно бързо нападение ще бъде по-сигурно.

Неговият глас беше най-малко влиятелният в помещението. Лорд Стетин се усмихна и махна с ръка.

– Шестте месеца, или ако е необходимо, година, на нас няма нищо да ни струват. Хората във Фондацията не могат да се подготвят. Неспособни са идеологически. Самата им философия ги кара да вярват, че

Втората Фондация ще ги спаси. Но не и този път, нали?

Хората в стаята се размърдаха неспокойно.

– Струва ми се, че ви липсва увереност – подхвърли студено Стетин. – Необходимо ли е още веднъж да описвам докладите от нашите агенти на територията на Фондацията или да повтарям какво е открил господин Мун, агентът на Фондацията, който вече е на наша... хм... служба? Хайде да прекъснем засега, джентълмени.

Стетин се върна в покоите си с все още замръзнала усмивка върху лицето. Понякога се питаше относно този Хомир Мун. Странен безгръбначен тип, който не потвърди надеждите, които даваше отначало! И все пак той беше натъпкан с интересна информация, която при това беше убедителна, особено в присъствието на Калия.

Усмивката му се разтегна. Тая дебела глупачка все пак се оказа полезна. Поне измъкваше повече от Мун с ласкателните си примамки, отколкото той успяваше, и то с по-малко неприятности. Защо ли не я дадеше на Мун? Намръщи се. Калия. С нейната глупава ревност. Космос! Ако все още беше при него онова момиче Даръл... защо не й смачка главата за това?

Не успя да определи причината.

Може би, защото се разбираше с Мун. А на него Мун му беше необходим. Например, именно Мун доказа, че поне Мулето е вярвал, че няма Втора Фондация. Адмиралите му се нуждаеха от подобно уверение.

Би искал да публикува доказателствата, но по-добре беше да остави Фондацията да вярва в несъществуващата помощ. Дали в действителност Калия го бе изтъкнала? Правилно. Тя го бе казала.

О, глупости! Тя не можеше нищо да твърди. И все пак...

Той поклати глава, за да проясни мислите си, и тръгна нататък.

18. Призракът на един свят

Трантор беше свят на останки и възраждане. Разположен като избледнял диамант в средата на зашеметяващо гъмжило от слънца в центъра на Галактиката – сред купове и рояци от отрупани с безцелна щедрост звезди, – той последователно мечтаеше за миналото и бъдещето.

Беше време, когато невидимите нишки на контрол се протягаха от металната му обвивка до самите краища на звездното царство. Беше само един единствен град, приютил четиристотин билиона

администратори; най-могъщата столица, която някога въобще е съществувала.

Докато накрая го бе настигнала разрухата на Империята и след Великия грабеж преди един век западащите му сили се бяха обърнали срещу него и го бяха прекършили завинаги. От гърмящата разруха на смъртта металният му корпус, който обгръщаше планетата, се бе набръчкал и свил в болезнено подобие на някогашното си собствено величие.

Оцелелите разкъсаха металната обвивка и я разпродадоха на други светове срещу семена и добитък. Почвата бе оголена отново и планетата се върна към началото си. Сред все по-разширяващите се площи на примитивно земеделие тя забрави своето сложно и велико минало.

Или щеше да го забрави, ако не бяха все още мощните чирепи, които въздигаха масивните си останки към небето в горчиво и достолепно мълчание.

С тръпнешо сърце гледаше Аркадия металната лента на хоризонта. За нея селото, в което живееха Палверови, беше само купчина къщи – малки и примитивни. Нивите, които го обграждаха, бяха златистожълти, отрупани с пшеница пространства.

Но там, отвъд познатите места се извисяваше споменът за миналото, все още блестящ и пламтящ в неръждясало величие, където слънцето на Трантор се отразяваше ярко. Беше ходила там веднъж през месеците, откакто се намираще на Трантор. Беше се изкатерила по гладкото покритие и се бе осмелила да влезе в мълчаливите, засипани с прах структури, където светлината проникваше през дупките в разрушени стени и прегради.

Бе същинска душевна мъка. Истинско светотатство.

Избяга оттам, като тичаше шумно, докато краката ѝ отново усетиха под себе си земя.

И оттогава можеше само да гледа назад с копнеж. Не смееше още веднъж да обезпокои могъщата замислена грамада.

Знаеше, че е била родена някъде на този свят – близо до старата имперска библиотека, която беше най-истинският Трантор. Най-свещеното от всичко свещено, светиня на светините! От целия свят само тя бе оцеляла от Великия грабеж и цял век бе останала пълна и недокосната, сякаш предизвикваща цялата Вселена.

Там Хари Селдън и групата му бяха изтъкали невъобразимата си паяжина. Там Еблинг Майс бе разкрил загатката и бе седял парализиран от неописуемата си изненада, докато го бяха убили, за да не се

разпространи тайната.

В имперската библиотека дядо ѝ и баба ѝ бяха живели в продължение на десет години, докато Мулето бе умрял, и после бяха успели да се приберат във възродената Фондация.

Там, в имперската библиотека собственият ѝ баща се бе върнал с младата си съпруга, за да намери отново Втората Фондация, но не бе успял. Там тя се бе родила и майка ѝ бе умряла.

Би искала да посети библиотеката, но Прийм Палвер поклати кръглата си глава.

– Много километри са, Аркади, а тук има доста работа. Освен това не е добре да се създават неприятности. Знаеш, че тя е храм...

Но Аркадия разбра, че той просто не гореше от желание да посети библиотеката – сигурно по същата причина, поради която калгънци избягваха двореца на Мулето. Суеверният страх, сковаваш днешните пигмеи пред реликвите на гигантите на миналото.

Ала щеше да е ужасно, ако заради това изпитваше яд към странния дребен човек. Намираше се на Трантор вече трети месец и през цялото време той и тя – татенцето и мамчето – се отнасяха прекрасно към нея.

И с какво щеше да им отвърне? Ами ако ги забъркаше в общата бъркотия? Може би все пак ги беше предупредила, че е белязана за унищожение?! Не! Нали им позволи да приемат смъртоносната роля на защитници... Изпитваше непоносимо угризение на съвестта – но имаше ли избор?

С нежелание слезе по стълбите за закуска. Чу гласовете им.

Прийм Палвер затъкна салфетката в яката на ризата си, като извъртя дебелината си шия, и посегна с несдържано удоволствие към яйцата на очи.

– Вчера бях в града, майче – каза той, размахвайки вилицата и едва не удуши думите с огромна хапка.

– И какво има в града, татенце? – попита мамчето с безразличие, като седна, огледа бързо масата и стана отново за солта.

– Ох, не е добре. Един кораб пристигна от района на Калгън с тамошни вестници. Там бушува война.

– Война! Така! Е, нека си трошат главите, щом в тях няма повече разум. Дойде ли разплащателният ти документ? Татенце, казвам ти още веднъж. Предупреди оня старец Коскър, че това не е единствената кооперация в света. Достатъчно неприятно е, че плащат толкова, че ме е срам да го спомена пред приятелките си, ами поне парите да идваха навреме!

– Навреме, навреме – отвърна татенцето раздразнително. – Слушай, не ме карай да говоря за глупости на закуска, иначе ще ми засяда всяка хапка в гърлото – и като го каза, той предизвика хаос сред намазаните с масло препечени филии. Сетне добави малко по-спокойно: – Сраженията са между Калгън и Фондацията, вече продължават два месеца.

Ръцете му се вкопчиха една в друга сякаш в подигравателно подобие на космическа битка.

– Хм-м-м... И как вървят нещата?

– Зле за Фондацията. Е, ти видя Калгън. Само войници! Те са били готови. А Фондацията не и така... пуф!

Внезапно мамчето остави вилницата си и изсъска:

– Глупак!

– Какво?

– Дървена глава! Голямата ти уста непрекъснато дърдори!

Тя бързо посочи с ръка и когато татенцето погледна през рамо, видя Аркадия, застанала вкаменена на прага.

– Фондацията е във война? – попита тя.

Татенцето погледна безпомощно мамчето и кимна.

– И те губят?

Той кимна отново.

Аркадия усети гърлото ѝ непоносимо да се стяга и бавно се приближи към масата.

– Свършено ли е? – прошепна тя.

– Да е свършила? – повтори татенцето с фалшива сърдечност. – Кой е казал, че е свършила? На война могат да се случат много неща. И... и...

– Седни, мила – намеси се мамчето успокоително. – Никои не трябва да говори преди закуска. Не си в добро здравословно състояние без храна в стомаха.

Но Аркадия не ѝ обърна внимание.

– Стигна ли са калгънците до Терминус?

– Не – отвърна сериозно татенцето. – Новините са от миналата седмица и Терминус продължава да се сражава. Честна дума. Говоря ти самата истина. И Фондацията е все още силна. Искаш ли да ти донеса вестниците?

– Да!

Чете ги, докато преглъщаше, каквото успяваше, и очите ѝ се насълзиха. Сантани и Корел се бяха предали без бой. Една ескадра от флотата на Фондацията попаднала в капан в редкия на слънца сектор Ифни и

била унищожена почти до последния кораб...

И сега Фондацията отново се бе свила до сърцевината от четири кралства – началната общност, изградена при първия кмет Салвор Хардин. Но продължаваше да се сражава и все още имаше някакъв шанс. Ала каквото и да станеше, тя трябваше да осведоми баща си. Да стигне до ушите му по някакъв начин. Трябваше!

Но как? Щом като се водеше война...

След закуската попита татенцето:

– Ще пътувате ли скоро с нова мисия, господин Палвер?

Татенцето седеше в голямото кресло на предната поляна и се печеше. Между пълните му пръсти димеше дебела пура и той изглеждаше като блажен боксер.

– Мисия ли? – повтори той лениво. – Кой знае. Ваканцията е приятна, а отпуската ми още не е свършила. Защо да говорим за нова мисия? Неспokoйна ли си, Аркади?

– Аз ли? Не, тук ми харесва. Много сте добри към мен двамата с госпожа Палвер.

Той махна с ръка, за да омаловажи думите ѝ.

– Разсъждавах за войната – продължи Аркадия.

– Хайде, не мисли за нея. Какво можеш ти да направиш? Щом е нещо, което не зависи от теб, защо да си създаваш грижи?

– Спомних си обаче, че Фондацията е загубила повечето от селскостопанските си светове. Вероятно са въвели дажба за храна.

– Не се безпокой. Всичко ще се оправи. – Татенцето сякаш изпитваше неудобство. Тя почти не го слушаше.

– Бих искала да им закарам храна, точно така. Знаете, че след като умря Мулето и Фондацията се разбунтува, за известно време Терминус бе изолиран, а генерал Притчър, който наследи Мулето, го обсади. Тогава са им останали твърде малко храни и баща ми ми е разправял, че неговият баща му казал, че имали само сушени аминокиселини, чиито вкус бил отвратителен. Ами едно яйце е струвало двеста кредита! После пробили обсадата точно навреме и от Сантани дошли кораби с храна. Сигурно е било ужасно време. Вероятно сега отново е същото. – Последва мълчание, после Аркадия продължи: – Знаете ли, обзалагам се, че сега Фондацията е готова да плаща за храна пари като за контрабанда. Двойно, тройно и повече. Хей, ако някоя кооперация, например тук на Трантор, се земе, биха могли да загубят няколко кораба, но се обзалагам, че преди да свърши войната, ще станат милионери! На времето търговците от Фондацията са го правели непрекъснато. Избухвала война и

те продавали, каквото много се търсело, и поемали рисковете. Божичко, само от един полет изкарвали до два милиона кредита чиста печалба! И то само от това, което могли да натоварят на един кораб.

Татенцето се размърда. Пурата му беше загаснала, без да забележи.

– Сделка с храна, а? Х-м-м... Но Фондацията е толкова далеч.

– Е, да, зная. Предполагам, че не ще успеете да я осъществите от тук. Ако вземете редовен голям кораб, вероятно няма да стигнете по-близо от Масена или Смушик и след това ще се наложи да наемете малък разузнавателен кораб или нещо друго, за да се промъкнете през бойните линии.

Докато обмисляше чутото, ръката на татенцето разроши косата му.

Две седмици по-късно подготовката на мисията беше завършена. През повечето време майчето роптаеше... Първо, срещу неизлечимия инат, с който той се навираше в същинско самоубийство. После, заради невероятното упорство, с което отказваше тя да го придружи.

– Майче, защо се държиш като стара жена – рече татенцето. – Не мога да те взема. Това е мъжка работа. Какво си мислиш, че е войната? Забавление? Детска игра?

– Тогава защо ти отиваш? Да не би ти да си мъж, стари глупчо – с единия крак и половин ръка в гроба! Остави да вървят някои младежи, които не са толкова плешиви като теб!

– Не съм оплешивял – отвърна татенцето с достойнство. – Все още имам доста коса. А защо аз да не взема комисионната? Защо да върви някой младеж? Слушай, това може да донесе милиони!

Не й каза нищо ново и тя замълча.

Преди да отпътува, Аркадия го видя още само веднъж.

– На Терминус ли отивате? – попита тя.

– Защо не? Сама каза, че се нуждаят от хляб, ориз и картофи. Е, ще сключа сделка с тях и ще ги получат.

– Ами тогава... само едно нещо. Ако стигнете на Терминус, бихте ли... ще се срещнете ли с баща ми?

Лицето на татенцето се сбръчка и той сякаш се разтопи от съчувствие.

– Охо... трябваше май да чакам ти да ми го кажеш! Разбира се, че ще го видя. Ще му съобщя, че си в безопасност и всичко е наред, а когато войната свърши, ще те върна там.

– Благодаря. Ще ви обясня как да го намерите. Казва се Торан

Даръл и живее в Станмарк. Намира се в покрайнините на град Терминус и можете да стигнете с редовен самолетен рейс, който лети до там. Къщата ни е на „Чанъл Драйв“ 55.

– Почакай, ще си го запиша.

– Не, не – Аркадия вдигна бързо ръка. – Не бива нищо да записвате.

Трябва да го запомните... и да го намерите без чужда помощ.

Татенцето се озадачи. После вдигна рамене.

– Добре де. „Чанъл Драйв“ 55 в Станмарк, до град Терминус и се отива със самолетен рейс. Така ли е?

– И още нещо.

– Да?

– Ще му съобщите ли нещо за мен?

– Разбира се.

– Искам да ви го пошепна.

Той наведе пълната си буза към нея и тихият шепот премина от нейната уста до неговото ухо. Очите на татенцето се окръглиха.

– Това ли искаш да му предам? Но в него няма смисъл.

– Той ще разбере. Само обяснете, че аз го изпращам и че той би трябвало да знае какво означава. И го повторете, точно както аз ви го казах. Без никаква разлика. Нали няма да забравите?

– Как бих могъл? Три малки думи. Виж какво...

– Не, не! – тя заподскача от силата на обзелите я чувства. – Не го повтаряйте. Никога да не сте го изговорили пред никой друг. Забравете го, освен когато се видите с баща ми. Обещайте ми.

Татенцето отново повдигна рамене.

– Добре! Обещавам! – Прекрасно – рече тя тъжно и когато той слезе до въздушното такси, което го чакаше, за да го откара на космодрума, се запита дали не беше подписала смъртната му присъда. Зачуди се дали щеше да го види някога отново.

Аркадия едва се осмели да се върне в къщи и да се изправи пред доброто, мило майче. Може би, когато всичко свършеше, най-добре щеше да направи да се самоубие, заради всичко, което им бе сторила.

19. Краят на войната

КОРИСТОН. БИТКАТА ПРИ... – Станала на 9. 17. 377 от ерата на Фондацията между силите на Фондацията и на лорд Стетин от

Калгън. Това е последното значително сражение по времето на Междуцарствието...

ЕНЦИКЛОПЕДИЯ ГАЛАКТИКА

Джол Турбор в новата му роля на военен кореспондент видя едрото си туловище, облечено в морска униформа, и това му хареса. Радваше се отново да лети и част от ужасяващата безпомощност в безползната битка срещу Втората Фондация се загуби сред възбудата на друг вид сражения с реални кораби и обикновени хора.

Наистина, борбата на Фондацията не се отличаваше с победи, но все пак беше възможно този факт да се приеме философски. След шест месеца сърцевината на Фондацията не беше засегната и основната част от флотата ѝ продължаваше да съществува. С новите добавки, откакто войната бе започнала, тя беше почти също толкова многобройна и по-силна в техническо отношение, отколкото преди поражението при Ифни.

А междувремето, планетарните отбранителни системи укрепваха, въоръжените сили бяха по-добре обучени; ефикасността на администрацията бе изстискана от водата в нея, а голяма част от победоносната флота на Калгън биваше погълната от необходимостта да окупира „завладените“ територии.

В момента Турбор беше с Третата флота в покрайнините на сектора Анакреон. В съответствие с политиката да представя събитията като „война на обикновените хора“, той интервюираше Фенел Лаймор, инженер трети ранг, доброволец.

– Разкажете нещо за себе си – поде Турбор.

– Няма много за разправяне – Лаймор размърда крака и допусна лека свенлива усмивка да се появи на лицето му, сякаш виждаше милионите хора, които несъмнено го гледаха в момента. – Аз съм от Локрис. Работех в един завод за аерокари; бях началник цех и получавах добра заплата. Женен съм, имам две деца, и двете момичета. Ей, мога ли да им кажа, здравейте... в случай, че гледат?

– Разбира се. Екранът е ваш.

– Ехей, благодаря – издърдори той. – Здравей, мила, ако ме слушаш, чувствам се прекрасно. Съни добре ли е? И Тома? През цялото време си мисля за вас и може би, когато кацнем, ще изляза в отпуска. Получих вашия колет с храна, но ви го връщам. Ние се храним редовно, но разправят, че на цивилните им било малко трудно. Май това е всичко.

– Ще я потърся следващия път, когато съм на Локрис, и ще се погрижа да не ѝ липсва храна. О'кей?

Младият мъж се усмихна широко и кимна с глава.

– Добре. Хайде сега ни разкажете... Вие сте доброволец, нали?

– Разбира се. Ако някой започне да се бие с мен, не е нужно никой да ме дърпа. Присъединих се в деня, когато чух за „Хобър Малоу“.

– Какъв боен дух! Били ли сте в много сражения? Виждам, че имате две звезди за участие в битки.

– Пфу! – възкликна Лаймор. – Не бяха битки, а преследване. Калгънци не се бият, освен ако имат надмощие от пет към един или повече в тяхна полза. Дори в такъв случай те се промъкват и се опитват да ни разделят кораб от кораб. Мой братовчед е бил при Ифни и на кораб, който успял да избяга, стария „Еблинг Майс“. Разправя, че и там е било същото. Главната им флота е била хвърлена само срещу една наша дивизия и даже когато сме останали само с пет кораба, те продължавали да дебнат, вместо да се бият. В това сражение ние сме разрушили два пъти повече техни кораби.

– В такъв случай смятате ли, че ще спечелим войната?

– Обзалагам се със сигурност, още повече сега, когато вече не отсъпваме. Дори и нещата да тръгнат съвсем зле, тогава очаквам, че ще се намеси Втората Фондация. Все още имаме Селдъновия план и те го знаят.

Устните на Турбор се изкривиха леко.

– Значи разчитате на Втората Фондация?

– Ами нали всеки се надява на нея? – беше искрено изненаданият отговор.

След предаването младши офицер Типелум влезе в кабината на Турбор. Подаде цигара на кореспондента и килна под опасен ъгъл фуражката на тила си.

– Взехме пленник – каза той.

– Така ли?

– Дребен налудничав човек. Твърди, че е неутрален... дипломатически имунитет, нито повече, нито по-малко. Струва ми се, че не знаят какво да го правят. Казва се Палвро, Палвер... нещо подобно и твърди, че е от Трантор. Какво ли, по дяволите, прави в зоната на бойни действия?

Но Турбор бе вече седнал на леглото си и дрямката, която възнамеряваше да си позволи, беше забравена. Спомни си много добре последния разговор с Даръл в деня след обявяването на войната, когато той се

готвеше да отлети.

– Прийм Палвер – каза той. Беше по-скоро твърдение, отколкото въпрос.

Типелум помълча и пусна дим от едната страна на устата си.

– Аха – отвърна той, – откъде, по дяволите, знаете?

– Няма значение. Мога ли да го видя?

– Космосът да ми е на помощ, не аз мога да разреша. Стария го е замъкнал в кабината си, за да го разпита. Всички смятат, че е шпионин.

– Съобщете на Стария, че го познавам, стига да е същият, за който се представя. Аз ще поема отговорността.

Капитан Диксил от флагманския кораб на Третата флота наблюдаваше упорито Големия детектор. Никакъв кораб не можеше да избегне да бъде източник на атомно излъчване – дори да лежеше като инертна маса – и всяка фокусна точка на такова излъчване бележеше малка искра върху триизмерното поле.

След като заловиха дребния шпионин, който твърдеше, че е неутрален, всички кораби на Фондацията бяха отчетени и не оставаше нито една искра. За известно време този чужд кораб бе предизвикал оживление в капитанската рубка. Можеше да се наложи набързо да се сменя тактиката. Но засега...

– Уверени ли сте в изчисленията?

Командор Сен кимна.

– Ще преведа ескадрата си през хиперпространството: радиус 10,00 парсека; тета 263,52 градуса; фи 84,15 градуса. Връщане в начална позиция в 13.30. Цялото отсъствие – 11.03 часа.

– Точно така. Ще разчитаме на абсолютна точност на връщането по отношение както на пространството, така и на времето. Разбирате ли?

– Да, капитане. – Той погледна часовника си. – Корабите ми ще бъдат готови до 1.40 часа.

– Добре – каза капитан Диксил.

Засега калгънската ескадра все още не беше в обсега на засичане, но скоро щеше да навлезе в него. По въпроса имаше независима информация. Без ескадрата на Сен силите на Фондацията щяха да се окажат пред голямо числено превъзходство, но капитанът беше напълно уверен. Напълно спокоен.

Прийм Палвер се огледа печално. Най-напред насочи поглед към мършавия адмирал, после към другите, всички в униформи. След това

към последния, едър и як мъж с отворена яка и без вратовръзка – не като останалите, – който бе казал, че иска да говори с него.

– Напълно разбирам, адмирале – рече Джол Турбор, – твърде сериозните последствия, но повтарям, че ако ми бъде разрешено да поговоря с него няколко минути, възможно е да бъда в състояние да разреши съществуващата несигурност.

– Има ли причина, поради която не бива да го разпитвате пред мен?

Турбор облиза устни, а видът му издаваше упоритост.

– Адмирале – продължи той, – откакто съм командирован към вашите кораби, действията на Трета флота се отразяват прекрасно в средствата за масово осведомяване. Ако желаете, поставете часови пред вратата и можете да се върнете след пет минути. Но междувременно проявете малко снизхождение към мен и отношенията ви с обществеността няма да пострадат. Разбирате ли ме?

Разбра го.

Когато останаха сами, Турбор се обърна към Палвер.

– Бързо... как е името на момичето, което отвлякохте?

Палвер успя само да го зяпне с широко отворени очи и да поклати глава.

– Без глупости – настоя Турбор. – Ако не отговорите, ще означава, че сте шпионин, а шпионите по време на война ги разстрелват без съд.

– Аркадия Даръл! – изрече задъхано Палвер.

– Добре! Много добре. Тя в безопасност ли е?

Палвер кимна.

– Дано сте сигурни в това, защото в противен случай няма да е добре за вас.

– Здрава е и напълно в безопасност – заяви Палвер преbledнял.

Адмиралът се върна.

– Е?

– Сър, този човек не е шпионин. Можете да му вярвате. Гарантирам за него.

– Така ли? – адмиралът се намръщи. – Значи той е представител на селскостопанска кооперация на Трантор, която иска да сключи договор с Терминус за доставка на зърнени храни и картофи. Много добре, но засега не мога да го пусна.

– Защо? – попита бързо Палвер.

– Защото ни предстои сражение. След като приключи – ако сме живи, ще ви закараме на Терминус.

Калгънската флота, която се бе разпростряла в космоса, засече

корабите на Фондацията от невероятно разстояние и сама беше открита. Подобно на светулки по екраните на големите детектори тя се приближаваше през празното пространство.

Адмиралът на Фондацията се намръщи и каза:

– Това трябва да са основните им нападателни сили. Вижте колко са. – После добави: – Но те няма да ни устоят, ако може да се разчита на ескадрата на Сен.

Командор Сен бе тръгнал преди няколко часа, веднага щом бяха засечени вражеските кораби. Сега вече не можеше да се промени планът. Независимо дали той щеше да се осъществи или не, адмиралът се чувстваше доста спокоен. Също като офицерите. И като войниците.

Отново се вгледа в светулките.

Те проблясваха в точни формации като при смъртоносен танц.

Флотата на Фондацията бавно се оттегляше. Минаваха часове, а тя все така мудно отстъпваше и примамваше напредващия неприятел, карайки го да променя все по-рязко курса си.

В умовете на авторите на плана за битката беше определено място в пространството, което трябваше да се заеме от калгънските кораби. Бойните единици на Фондацията бавно се измъкваха от това място; в него навлизаха калгънците. Корабите, които напускаха, отново биваха подлагани на мълниеносни и ожесточени атаки. Онези, които оставаха вътре, не бяха атакувани. Всичко зависеше от неохотата на корабите на лорд Стетин да поемат инициативата в свои ръце – от желанието им да остават там, където не ги нападаха.

Капитан Диксил се взираше хладнокръвно в часовника на ръката си. Беше 13.10 часа.

– Остават ни двадесет минути – съобщи той.

Лейтенантът до него кимна напрегнато.

– Дотук всичко изглежда наред, капитане. Повече от деветдесет процента от тях са концентрирани. Ако успеем да ги задържим...

– Да! Ако...

Корабите на Фондацията отново пълзяха напред – доста бавно. Не толкова бързо, за да предизвикат оттегляне на калгънците, и не с такава скорост, че да обезсърчат напредването им. Те предпочетоха да изчакат.

А минутите течаха.

В 13.25 часа на седемдесет и пет кораба на Фондацията зазвуча зу-мерът на адмирала и те достигнаха максимално ускорение по посока на фронталната равнина на калгънската флота от триста единици. Калгънските защитни екрани се включиха и огромните енергийни лъчи се

разгърнаха. Всяка от тристата бойни единици се съсредоточи в същата посока, към полуделите нападатели, които продължаваха неумолимо да напредват, без да обръщат внимание и...

В 13.30 часа петдесет кораба под командването на командор Сен, само с един скок през хиперпространството, изникнаха от никъде в точно изчисленото място и време и се нахвърлиха яростно в тила на неподготвените калгънци.

Капанът действа безотказно.

Калгънците все още имаха числено превъзходство, но не бяха в настроение да се бият. Първият им подтик беше да избягат, а след като нарушиха формацията си, те станаха само по-уязвими, като отделните кораби препречваха пътя си един на друг.

След известно време битката се превърна в лов на плъхове...

От тристата калгънски кораба, сърцевината и гордостта на тяхната флота, около шестдесет или по-малко, при това много от тях безнадеждно повредени, достигнаха до Калгън. Загубите на Фондацията бяха осем кораба от общо сто двадесет и пет.

Прийм Палвер кацна на Терминус, когато празненството бе достигнало кулминацията си. Големият възторг го разсейваше, но преди да напусне планетата, свърши две неща и му бе отправена една молба.

Двете свършени неща бяха: първо, сключването на споразумение, според което кооперацията на Палвер трябваше да достави двадесет корабни товара определени храни без съответния военен риск, благодарение на наскоро приключилото сражение, и второ, съобщаването на трите кратки думи от Аркадия на доктор Даръл.

В първия миг на изненада докторът се вираше в него с широко отворени очи, докато накрая отправи молбата си – да отнесе отговор на Аркадия. На Палвер му хареса – беше прост отговор и в него имаше смисъл. Гласеше: „Сега се връщай. Няма никаква опасност.“

Лорд Стетин беше побеснял от безсилие. Да наблюдава как всички му оръжия се трошат в ръцете им; да чувства как здравият материал на военната му мощ се разпада като гнили конци, в каквито внезапно се бе преобразил – това би превърнало дори невъзмутимото спокойствие във вулканична лава. И въпреки това беше безпомощен и го съзнаваше.

Не беше спал добре от седмици. От три дни не се бе бръснал. Отмени всички аудиенции. Адмиралите му бяха оставени сами на себе си и никой не знаеше по-добре от владетеля на Калгън, че нямаше да измине

още много време, наситено с поражения, преди да се наложи да се справя с вътрешен бунт.

От Лев Мейрус, министър-председателя, не можеше да очаква помощ. Стоеше пред него спокоен и неприлично стар, и както винаги тънките му пръсти поглаждаха дълбоката бръчка от носа до брадичката.

– Хайде – викна му Стетин, – измисли нещо! Победени сме, разбраш ли? Победени! И защо? Не ми е известно. Точно така. Не зная защо. А ти знаеш ли?

– Мисля, че да – отвърна Мейрус спокойно.

– Предателство! – думата бе изречена спокойно и също така спокойно я последваха други. – Знаел си за предателството и си мълчал. Служеше на глупака, когото свалих от поста Първи Гражданин, и мислиш, че ще можеш да служиш и на мръсния плъх, който ще ме замести. Ако си действал така, ще те изкормя и ще изгоря червата ти пред очите ти, докато още си жив.

Мейрус запази присъствие на духа.

– Не веднъж, а много пъти се опитвах да ви внуша моите съмнения. Навирах ви ги в ушите, но предпочетохте съветите на други, защото по-добре раздуваха самодоволството ви. Нещата се развиха не както се опасявах, а по-зле. Ако сега не желаете да слушате, сър, кажете и аз ще напусна, а като му дойде времето, ще работя с приемника ви, чието първо действие несъмнено ще бъде да подпише мирен договор.

Стетин го гледаше със зачервени очи, а огромните му юмруци бавно се свиваха и разпускаха.

– Говори, сив плужек. Говори!

– Често съм ви казвал, сър, че не сте Мулето. Можете да управлявате кораби и оръдия, но не и съзнанието на поданиците си. Съзнавате ли, сър, срещу кого се биете? Сражавате се с Фондацията, която никога не е била побеждавана, която е пазена от Плана на Селдън и е предопределена да създаде нова Империя.

– Не съществува никакъв План. Вече не. Така каза Мун.

– Тогава Мун греши. Но дори и да е прав, какво от това? Ние с вас, сър, не сме народът. Мъжете и жените на Калгън и на подчинените му светове вярват непреклонно и дълбоко в Селдъновия план, също като всички жители в този край на Галактиката. Близо четиристотин години история ни учат на факта, че не е възможно да се победи Фондацията. Нито кралства, нито военни диктатури, нито старата галактическа Империя са успели да го сторят.

– Мулето го постигна.

– Точно така, но той беше извън пресмятанията, а вие не. По-лошото е, че хората го знаят. Затова вашите кораби започват битките, опасявайки се, че ще бъдат победени по някакъв неизвестен начин. Нематериалността на Плана виси над главите им, така че те са предпазливи и се оглеждат, преди да нападнат, и си задават прекалено много въпроси. Докато от другата страна същата нематериалност изпълва врага с увереност, отстранява страха, поддържа високия им дух, въпреки началните поражения. И защо не? Фондацията винаги е била побеждавана в началото и винаги е печелила накрая.

А вашият дух, сър? Навсякъде сте стъпили на вражеска територия. Не са нахлули във владенията ви и все още не ги заплашва окупация – и въпреки това сте победен. Не вярвате дори в самата възможност от победа, защото знаете, че тя не съществува.

В такъв случай спрете, иначе ще ви принудят да коленичите. Спрете доброволно и може би ще спасите останките. Разчитахте на метал и мощ и те ви поддържаха, доколкото можеха. Пренебрегнахте съзнание-то и духа и те ви изневериха. Сега послушайте съвета ми. Държете човека от Фондацията Хомир Мун. Пуснете го. Изпратете го да се върне на Терминус и той ще отнесе вашето предложение за мир.

Зъбите на Стетин изскърцаха зад стиснатите му преbledнели устни. Но какъв друг избор имаше?

На първия ден от новата година Хомир Мун бързо отлетя от Калгън. Бяха изминали повече от шест месеца, откакто бе напуснал Терминус, и през това време бе избухнала и затихнала една война.

Бе пристигнал сам, но си тръгна придружаван. Бе дошъл като обикновен човек с лични задачи – заминаваше формално неназначен, но въпреки това действителен посланик на мира.

А най-вече се бе променила предишната му загриженост за Втората Фондация. Беше се смял при тази мисъл и си представяше в богати подробности как накрая ще разкрие пред доктор Даръл, пред оня енергичен млад всезнайко Антор, пред всичките...

Той знаеше. Той, Хомир Мун, най-после знаеше истината.

20. „Аз зная...“

Последните два месеца от войната на Стетин не бяха тягостни за Хомир Мун. С необичайния си статут на извънреден посредник той установи, че е център на междузвездните дела – роля, която неволно му се

нравеше.

Нямаше повече големи сражения – само няколко случайни сбивания, които не влизаха в сметката – и условията на договора бяха подработени с малки отстъпки от страна на Фондацията. Стетин си запазваше поста, но почти нищо друго. Флотата му бе разформирана; владенията извън метрополията станаха автономни и им бе разрешено да гласуват дали да си възвърнат предишния статус – пълна независимост или конфедерация с Фондацията – както избираха.

Войната приключи формално на един астероид в звездната система на Терминус – най-старата флотска база на Фондацията. От страна на Калгън подписа Лев Мейрус, а Хомир беше заинтересован наблюдател.

През целия този период не се видя с доктор Даръл, нито с някой от другите. Но това почти не беше от значение. Неговата новина можеше да почака – и при тази мисъл, както винаги, той се усмихна.

Доктор Даръл се завърна на Терминус няколко седмици след деня на победата и същата вечер домът му послужи за сборно място на петимата мъже, които тук преди десет месеца бяха изготвили първите си планове.

Не бързаха да свършат вечерята, после се побавиха с виното, сякаш се колебаеха да заговорят на старата тема.

Джол Турбор беше този, който, взирайки се с едно око в червените дълбини на чашата с вино, промърмори:

– Е, Хомир, както виждам, сега си бизнесмен. Добре се справи с проблемите.

– Аз ли? – изсмя се високо и радостно Мун. Неизвестно защо той от месеци не бе заеквал. – Нямам нищо общо с всичко това. Дело на Аркадия е. Между другото, Даръл, тя как е? Чух, че се връща от Трантор?

– Правилно сте научили – отвърна Даръл спокойно. – Корабът ѝ ще кацне до една седмица. – Изглежда с премрежени очи другите, но се разнесоха само неясни, хаотични възклицания на задоволство. Нищо друго.

– Тогава всичко наистина е свършило – заяви Турбор. – Кой можеше да го предвиди преди девет месеца? Мун ходи на Калгън и се върна. Аркадия беше на Калгън и Трантор и си идва. Водихме война и я спечелихме, Космосът ни е свидетел! Твърди се, че огромните движения на историята могат да се предвиждат, но изглеждаше ли възможно по някакъв начин да се предскаже всичко, което току-що се случи с абсолютната бъркотия за всички, които го преживяхме?

– Глупости! – заяви жлъчно Антор. – Какво ви кара толкова да тържествувате? Говорите, сякаш действително сме спечелили война, докато

всъщност печелим дребно сбиване, което послужи само да отвлече вниманието ни от истинския враг.

Настъпи неудобно мълчание, сред което единствено леката усмивка на Хомир Мун внасяше нотка на несъгласие.

Антор удари по перилото на креслото със свит от гняв юмрук.

– Да, имам предвид Втората Фондация. Никой не я споменава и ако преценявам правилно, се полагат всички усилия да не се мисли за нея. Причината е, че измамната атмосфера на победа, която е обгърнала този свят от идиоти, е толкова привлекателна, че се чувствате длъжни да вземете участие в празненството! Тогава подскачайте, преметайте се до стената, потупвайте се по гърбовете и пускайте конфети от прозорците. Вършете, каквото пожелаете, само го изхвърлете от главите си – и когато свършите и отново си възвърнете собствената същност, елате и нека тогава обсъдим проблема, който съществува сега, точно както и преди десет месеца, когато седяхте тук и хвърляхте погледи през рамо от страх пред нещо неизвестно. Нима наистина мислите, че господарите на съзнанието от Втората Фондация са станали по-малко опасни, защото сте победили някакъв глупак, втурнал се в космоса с бойни кораби?

Млъкна задъхан и със зачервено лице.

– Ще изслушате ли мен сега, Антор? Или предпочитате да продължите да играете ролята си на бомбастичен конспиратор? – поде Мун спокойно.

– Кажете си приказката, Мун, – подметна Даръл, – но нека всички се въздържа от прекалено образни изрази. Много са добри, когато се употребяват на място, но сега ме отегчават.

Хомир Мун се облегна в креслото и внимателно напълни отново чашата си от шишето до лакътя му.

– Бях изпратен на Калгън – започна той, – за да открия каквото успея от архивите в двореца на Мулето. Занимавах се с това няколко месеца. Не търся признание за извършеното. Както вече обясних, получих достъп благодарение на находчивото набъркване на Аркадия. Независимо от това остава фактът, че към първоначалните ми познания за Мулето и неговото време, за които твърдя, че не бяха малко, прибавих плодотворно много труд по първични източници, които не са били на разположение на никой друг. Поради това аз имам уникалната възможност да преценя истинската опасност от Втората Фондация, много повече, отколкото нашия раздражен приятел тук.

– И – изръмжа Антор – каква е преценката ви за опасността?

– Ами, нулева.

Настъпни кратка пауза и Елвет Семик попита с вид на изненада и неверие:

– Искате да кажете, че опасността е нулева?

– Разбира се. Приятели, не съществува Втора Фондация!

Автор бавно притвори клепачи, седеше с пребледняло и безизразно лице.

Мун продължи, вниманието на всички беше съсредоточено върху него и това му се нравеше.

– И нещо повече, никога не е съществувала!

– Върху какво – попита Даръл – основавате изненадващото си заключение?

– Отричам да е неочаквано – отвърна Мун. – На всички ви е известна историята как Мулето е търсил Втората Фондация. Но какво знаете за интензивността на издирването – за неговата целенасоченост? Той е имал на свое разположение огромни ресурси и не ги е пестил. Бил е изключително целеустремен и не е успял. Не е била намерена Втора Фондация.

– Едва ли би могло да се очаква да я открият – изтъкна Турбор неспокойно. – Тя разполага със средства за защита срещу любознателни умове.

– Дори и когато любознателният ум е съзнанието на мутант като Мулето? Мисля, че не е така. Но сигурно не смятате, че ще ви предам същността на петдесет тома доклади за пет минути. Според условията на договора след време те всички ще станат част от историческия музей на Селдън и ще можете напълно свободно и без да бързате да правите анализи също като мен. Ще намерите заключението му изразено ясно, а аз вече ви осведомих за него. Няма и никога не е имало Втора Фондация.

– Тогава какво е спряло Мулето? – намеси се Семик.

– О, Галактико, какво предполагате вие, че го е въздържало? Смъртта – тя ще спре и всички нас. Най-голямото суеверие на века е, че Мулето е бил възпрепятстван наред с завоевателната му кариера от някакви загадъчни същества, по-висши дори от него самия. Това е резултат от факта, че на всичко се гледа през погрешен фокус.

Вярно, никой в Галактиката не е могъл да не знае, че Мулето е бил ненормален както физически, така и умствено. Умрял е на тридесет и няколко години, защото непригодното му тяло не е могло повече да поддържа скърцащата машина. В продължение на няколко години преди смъртта си той е бил инвалид. При най-добро здраве би бил не

повече от твърде слаб човек. Добре, тогава. Завладял е Галактиката и следвайки нормалния ход на природата, е починал. Цяло чудо е, че е издържал толкова дълго и така успешно. Приятели, написано е съвсем ясно. Трябва единствено да проявите търпение. Достатъчно е само да се опитате да погледнете на всичко през нов фокус.

– Добре, нека да опитаме, Мун – каза замислено Даръл. – Ще бъде интересен опит и ако не друго, поне ще помогне да смажем мислите си. А обработените хора, чиито енцефалограми Антор ни донесе преди почти една година, какво ще кажете за тях? Помогнете ни да ги видим през нов фокус.

– Лесна работа. На каква възраст е енцефалографския анализ? Или да поставим въпроса по друг начин – доколко развито е изучаването на невронните вериги?

– В това отношение сме в началото. Признавам – рече Даръл.

– Точно така. В такъв случай доколко можем да бъдем сигурни в тълкуването на онова, което чувах двамата с Антор да наричат плато на Тампер? Имате вашите теории, но доколко сте сигурни. Достатъчно, за да ги смятате за твърда основа на съществуването на могъща сила, за която всички доказателства са отрицателни? Винаги е лесно да се обяснява неизвестното, като се постулира някаква свръхчовешка и произволна воля.

Напълно човешко явление. През цялата история на Галактиката е имало случаи, когато изолирани планетни системи са се връщали към варварство, и какво сме научили за тях? Във всеки от тези случаи такива варвари са приписвали неразбираемите за тях природни сили – бури, епидемии, суши – на разумни същества, по-мощни и деспотични от хората.

Струва ми се, че това се нарича антропоморфизъм, и в този смисъл ние още сме варвари и даже това ни удовлетворява. Понеже знаем твърде малко за науката за разума, отдаваме всичко, което не ни е известно, на супермени – в конкретния случай от Втората Фондация, като се основаме на намеците, подхвърлени от Селдън.

– Охо – прекъсна го Антор, – значи все пак се сетихте за Селдън. Мислех, че сте го забравили. Именно Селдън е казал, че съществува Втора Фондация. Вкарайте това във фокуса.

– А вие познавате ли всички цели на Селдън? Известно ли ви е какви необходими са диктували изчисленията му? Втората Фондация може да е била твърде нужно плашило с оглед на крайно специфична цел. Как победихме Калгън, например? Какво писа в последната си

поредица от статии, Турбор?

Турбор размърда едрото си тяло.

– Да, разбирам накъде избивате. Към края бях на Калгън, Даръл, и беше съвсем ясно, че духът на планетата е невероятно нисък. Преглеждах старите им новини и... ами, те са очаквали, че ще бъдат победени. Всъщност били са напълно обезкуражени от мисълта, че накрая Втората Фондация ще се намеси – на страната на Първата, естествено.

– Точно така – потвърди Мун. – Бях там през цялото време на войната. Казах на Стетин, че няма Втора Фондация, и той ми повярва. Чувстваше се в безопасност. Но нямаше начин да се накарат хората внезапно да престанат да вярват повече в нещо, в което са били убедени през целия си живот. Така че митът послужи на много полезна цел в Селдъновата космическа игра на шах.

Антор внезапно отвори очи и се вгледа злъчно в изражението на Мун.

– Аз твърдя, че лъжете!

Хомир пребледня.

– Смятам, че не трябва да приемам, а още по-малко да отговарям на подобно обвинение.

– Казвам го без намерение да ви обидя лично. Принуден сте да ни мамите, не го съзнавате. Но въпреки това лъжете.

Семик сложи костеливата си ръка върху рамото на младия мъж.

– Поемете си дъх, младежо!

Антор се отърси не особено кротко от него и продължи:

– Губя търпение с вас. Този човек съм го виждал не повече от пет-шест пъти в живота си и въпреки това намирам промяната у него за невероятна. Вие останалите го познавате от години, но не й обръщате внимание. Човек може да полудее. Нима наричате мъжа, когото слушате, Хомир Мун? Той не е онзи Хомир Мун, когото аз познавам.

Настъпи всеобщо объркване и сред него се надигна гласът на Мун.

– Твърдите, че съм измамник?

– Може би не в обикновения смисъл – надвика шума Антор, – но въпреки това сте лъжец. Млъкнете всички! Настоявам да ме изслушате!

Подчини ги със зловещата си гримаса.

– Спомня ли си някой за Хомир Мун като мен – за съсредоточения в себе си библиотекар, който никога не говореше без явно смущение, за човека с напрегнат и нервен глас, който заекваше при произнасяне на несигурните си изречения? Нима този човек ви звучи като него? Той говори плавно, самоуверен е, пълен е с теории и, по дяволите, не заква!

Същата личност ли е?

Дори Мун изглеждаше объркан и Пелеас Антор продължи:

– Е, ще го подложим ли на проверка?

– Как? – попита Даръл.

– Вие ли питате как? Съществува очевиден начин. Нали имате енцефалографските му графики от преди десет месеца? Направете нови и ги сравнете. – Посочи към смръщения библиотекар и продължи яростно: – И нека само посмее да откаже да се подложи на анализ!

– Не възразявам – отвърна Мун предизвикателно. – Аз съм същият човек, който винаги съм бил.

– В състояние ли сте вие да го знаете? – подхвърли Антор презрително. – Ще отида и по-далеч. Нямам доверие на никого тук. Искам всички да се подложат на анализ. Водеше се война. Мун беше на Калгън; Турбор на борда на разни кораби из всички военни зони. Даръл и Семик също ги нямаше – нямам понятие къде са били. Само аз останах тук в изолация и сигурност и вече нямам доверие на никого от всички вас. И за да бъде играта честна, аз също ще се подложам на проверка. Съгласни ли сте? Или да напусна още сега и да вървя по собствен път?

– Аз нямам възражения – рече Турбор и повдигна рамене.

– Вече казах, че съм съгласен – обади се Мун.

Семик направи жест на мълчаливо съгласие с ръка и Антор зачака Даръл. Накрая и Даръл кимна с глава.

– Да почнем с мен – предложи Антор.

Иглите чертаеха деликатните си пътеки по карираната хартия, докато най-младият невролог седеше замръзнал в наклоненото кресло, тежко замислен, със спуснати клепащи. Даръл извади от архива си папката, съдържаща старата енцефалограма на Антор. Показа му я.

– Това е вашият подпис, нали?

– Да, да. Моята енцефалограма е. Направете сравнението.

Скенераът проектира на екрана новата и старата. Всички криви на двата записа бяха там и в мрака гласът на Мун прозвуча с груба яснота.

– Ей, вижте тук! Има промяна.

– Това са първичните вълни от фронталния лоб. Нищо не означава, Хомир. Допълнителните криви, които сочите, са само от гнева. Другите са важни. Той натисна едно копче и шестте чифта криви се сляха и съвпаднаха. Само най-дълбоките амплитуди на първичните вълни се раздвояваха.

– Доволни ли сте? – попита Антор.

Даръл кимна рязко и зае креслото. След него седна Семик, а

Турбор го последва. Енцефалограмите бяха направени мълчаливо и не по-малко мълчаливо – сравнени.

Мун последен се настани в креслото. За миг се поколеба, после каза с леко отчаяние в гласа:

– Вижте какво, аз съм последен и съм под напрежение. Надявам се, че ще го отчетете.

– Не се безпокойте – увери го Даръл. – Съзнателните ви емоции ще засегнат само първичните вълни, а те не са от значение.

Сред настъпилата тишина сякаш изминаха часове...

– Разбира се, разбира се – обади се прегракнало Антор сред мрака при сравнението. Това е само начало на комплекс – не ни ли го каза самият той? Няма намеса; само глупава антропоморфична представа... Но погледнете тук! Съвпадение, предполагам.

– Какво има? – извика Мун.

Ръката на Даръл легна върху рамото на библиотекаря.

– Мълчете, Мун, били сте обработен. Просто са ви поставили под контрол.

После светнаха лампите и Мун се огледа неспокойно, като направи ужасяващ опит да се усмихне.

– Невъзможно е да говорите сериозно. Правите го нарочно. Подлагате ме на изпитание!

Но Даръл само поклати глава.

– Не, не, Хомир. Вярно е.

Очите на библиотекаря бяха изпълнени със сълзи.

– Не се чувствам никак различно – каза той ненадейно. – Не мога да повярвам. – И с внезапна убеденост продължи: – Вие всички сте се наговорили. Това е заговор!

Даръл се опита да го успокои с жест, но Мун отблъсна ръката му и изръмжа:

– Възнамерявате да ме убие. По дяволите, готвите се да ме ликвидирате!

Антор се хвърли върху него. Разнесе се остро тракане на кост върху кост и Хомир се отпусна безволево със замръзнало изражение на страх върху лицето. Младежът се изправи разтреперан.

– Най-добре е да го вържем и да му запушим устата. По-късно ще решим какво да правим. – Той приглади назад косата си.

– Как отгатнахте, че нещо не е наред с него? – попита Турбор.

Антор се обърна ядосано към него.

– Не беше трудно. Разбирате ли, случайно зная, къде е Втората

Фондация!

Последователните шокове оказват намаляващ ефект... Ето защо Семик попита с истинска мекота:

– Сигурен ли сте? Искам да кажа, че току-що се справихме с Мун...

– Не е съвсем същото – отвърна Антор. – Даръл, в деня, когато избухна войната, говорих съвсем сериозно с вас. Опитах се да ви накарам да напуснете Терминус. Тогава, ако можех да ви се доверя, щях да ви кажа, каквото ще ви съобща сега.

– Твърдите, че от половин година сте знаели отговора? – усмихна се Даръл.

– Зная го, откакто научих, че Аркадия е заминала за Трантор.

Смаян, Даръл внезапно се изправи на крака.

– Какво общо има Аркадия с всичко това? За какво намекувате?

– Нищо, което да не е ясно с оглед на събитията, които са ни добре известни. Аркадия отива на Калгън и бяга ужасена към самия център на Галактиката, вместо да се върне у дома. Лейтенант Диридж, най-добрият агент на Калгън, е обработен. Мулето завоюва Галактиката, но изнедадващо направи на Калгън главната си квартира и започвам да се питам дали е бил завоевател или просто инструмент. На всяка крачка се сблъскваме с Калгън, Калгън и нищо освен Калгън, светът, който в продължение на цял век оцелява недокоснат от всички битки между военните диктатори.

– Какво е заключението ви?

– Явно е – погледът на Антор беше напрегнат, – че Втората Фондация е на Калгън.

– Аз бях на Калгън, Антор – прекъсна го Турбор, – Бях там миналата седмица. Ако там има Втора Фондация, аз съм луд. Лично аз смятам, че вие сте побъркан.

Младият мъж се нахвърли яростно върху него.

– Тогава сте дебел глупак! Какво си мислите, че е Втората Фондация? Нима смятате, че лъчисти полета изписват в зелено и червено „Втора Фондация“ по маршрутите на пристигащите кораби? Чуйте ме, Турбор. Където и да са, те образуват непроницаема олигархия. Те трябва да са добре скрити на света, в който съществуват, както и самият им свят в Галактиката като цяло.

Челюстните мускули на Турбор затрепераха.

– Не ми харесва поведението ви, Антор.

– Това наистина ме безпокои – беше саркастичният отговор. – Огледайте се тук, на Терминус. Ние сме в центъра – сърцевината –

първоизточника на Първата Фондация с всичките ѝ знания в областта на физическата наука. Е, колко от населението ѝ са физици? Можете ли вие да привеждате в действие станция за пренасяне на енергия? Какво знаете за работата на хиператомен двигател? А? Броят на истинските учени на Терминус – дори на Терминус – е по-малък от един процент от населението!

Какво да кажем тогава за Втората Фондация, където тайната трябва да се пази? Там ще бъдат още по-малко осведомените и те ще са скрити дори от собствения си свят.

– Ей – обади се Семик внимателно, – ние току-що победихме Калгън!

– Наистина. Наистина – отвърна Антор жлъчно. – Охо, ние празнуваме тази победа. Градовете все още са празнично осветени, все още в тях има фойерверки; дикторите продължават да крещат по телевизорите. Но сега, сега, когато отново търсим Втората Фондация, кое е последното място, към което ще погледнем, къде е последното място, в което въобще някой ще търси? Правилно! Калгън! Не сме им навредили много, разбирате ли, не истински. Разрушихме няколко кораба, убихме няколко хиляди, раздробихме Империята им, отнехме им част от търговската и икономическата мощ, но всичко това не означава нищо. Обзалагам се, че нито един член от истинската управляваща класа на Калгън не е ни най-малко разтревожен. Точно обратното, сега те са избавени от любопитството. Но не и от моето. Какво ще кажете, Даръл?

Даръл повдигна рамене.

– Интересно. Опитвам се да го съчетая със съобщението, което получих от Аркадия преди няколко месеца.

– О, съобщение ли? – попита Антор. – И какво беше?

– Ами не съм сигурен. Три думи. Но е интересно.

– Вижте какво – намеси се Семик с неспокоен интерес, – има нещо, което не разбирам.

– Какво?

Семик подбираше внимателно думите си, старческата му горна уста се повдигаше при всяка дума, сякаш ги изговаряше поотделно и с нежелание.

– Ами Хомир Мун току-що твърдеше, че Хари Селдън се е лъгал, когато е казал, че е основал Втора Фондация. А сега ни уверявате, че не е така, че Селдън не се е мамил, а?

– Правилно, не е. Селдън е заявил, че е основал Втора Фондация, и го е направил.

– Добре тогава, но той е казал и нещо друго. Че е основал две фондации в противоположни краища на Галактиката. Сега, младежо, това лъжа ли е, защото Калгън не е в противоположния край на Галактиката?!

Антор изглеждаше раздразнен.

– Това е маловажно. Може да е било прикритие, за да ги предпази. Но все пак, помислете. Каква реална полза би имало да се разполагат майсторите на съзнанието в противоположния край на Галактиката? Каква е тяхната функция? Да помагат да се опази Планът. Кои са главните играчи в Плана? Ние, Първата Фондация. В такъв случай, къде ще могат най-добре да ни следят и да служат на собствените си цели? В противоположния край на Галактиката? Смешно! Всъщност те са на разстояние петдесет парсека, което е по-разумно.

– Харесва ми този довод – заяви Даръл. – В него има смисъл. Виждате, от известно време Мун е в съзнание и предлагам да го развържем. Всъщност не може да направи никаква беля.

Антор имаше несъгласен вид, но Хомир кимаше усърдно. След пет секунди също така усърдно разтриваше ръцете си.

– Как се чувствате? – попита го Даръл.

– Ужасно – отвърна Мун нацупено, – но няма значение. Искам да попитам нещо тоя млад умник. Чух какво разправяше и моля само за разрешение да задам въпроса какво ще правим по-нататък.

Настъпи странно и нелепо мълчание.

– Да предположим, че Калгън наистина е Втората Фондация – усмихна се горчиво Мун. – Кои на Калгън са те? Как ще ги откриете? И ако ги намерите, как ще се справите с тях?

– Е – каза Даръл, – аз мога да отговоря, колкото и да е странно. Да ви разправа ли какво сме вършили със Семик през последната половина година? Ще изложи още една причина, Антор, поради която толкова желеах да остана на Терминус през цялото време.

– На първо място – продължи той, – работих върху енцефалографския анализ по-целестремено, отколкото някой от вас би могъл да подозира. Да се открие съзнание от Втората Фондация е малко по-трудно, отколкото да се установи само плато на Тампер – и аз всъщност не успях напълно. Но съм доста близо.

Знае ли някой от вас как действа контролът на емоциите? Това е била популярна тема още от времето на Мулето и много глупости са се изговорили, писали и записвали за нея. Към него са се отнасяли най-вече като към нещо загадъчно и окултно. Той, разбира се, не е. Всекиму е

известно, че мозъкът е източник на безброй малки електромагнитни полета. Всяко мимолетно чувство променя тези полета по повече или по-малко сложен начин и всеки би трябвало да знае и това.

Възможно е да си представим съзнание, което долавя тези променящи се полета и дори резонира с тях. С други думи, съществува специален орган в главния мозък и той приема всякакви модели на полетата, които би открил. Нямам представа как точно става, но това не е от значение. Ако бях сляп, например, въпреки това бих могъл да науча значението на фотоните и енергийните кванти и за мен ще е разумно предположението, че поглъщането на един фотон такава енергия би могла да предизвика химически промени в някой телесен орган, така че присъствието му да може да се разпознае. Но, разбира се, от това няма да успее да разбере какво е цвят. Следите ли всички?

Автор кимна уверено, а другите колебливо.

– Такъв хипотетичен резониращ на съзнание орган, като се настройва на полетата, излъчвани от други съзнания, би могъл да „чете емоции“ или дори „да чете мисли“, както го наричат популярно, но всъщност е нещо дори по-fino. Оттук е по-лесно да си представим подобен орган, който би могъл действително да регулира друго съзнание. С силното си поле той би успял да насочва по-слабото поле на другия мозък – доста подобно на начина, по който силен магнит ориентира атомните диполи в пръчка желязо и след това тя остава намагнетизирана.

Реших математически „второфондационизма“ в смисъл, че изведох функция, която предвижда необходимата комбинация от невронни пътища, изискваща образуването на такъв орган, какъвто току-що описах, но за съжаление функцията е твърде сложна, за да се реши с известните засега математически инструменти. Твърде неприятно е, тъй като означава, че никога не ще успее да открия майстор на съзнанието само чрез енцефалографския му модел.

Но мога да направя нещо друго. С помощта на Семик съм в състояние да конструирам нещо, което ще опиша като устройство на статичното съзнание. По силите на съвременната наука е да създаде енергиен източник, който да наподобява точно енцефалографски модел на електромагнитно поле. Нещо повече, той може да се премества напълно произволно, като създава, доколкото се отнася за специално съзнание – сетиво, нещо като „шум“ или „смущения“, които да прикриват други съзнания, с които може да е в контакт. Следите ли все още?

Семик се изхили. Несъзнателно му бе помагал да го създаде, без да е наясно, но бе правил предположения и те се оказаха верни. Старият

човек все още не бе забравил всичко...

– Мисля, че разбирам – обади се Антор.

– Устройството – продължи Даръл – се произвежда съвсем лесно, а аз имах на разположение всички ресурси на Фондацията, тъй като те се водеха към изследванията за военни цели. И сега службите на кметството и законодателното събрание са обградени от смущения на излъчванията на съзнанието. Същото важи и за повечето от нашите най-важни заводи. Както и тази сграда. Накрая всяко място, което пожелаем, ще можем да направим напълно сигурно спрямо Втората Фондация или някой бъдещ мутант. Това е всичко.

Той завърши съвсем просто с жест на разтворената си длан.

Турбор изглеждаше поразен.

– Тогава всичко е свършило, Велики Селдън, всичко е свършило!

– Е – поправи го Даръл, – не е точно така.

– Защо да не е? Нима има още нещо?

– Да, още не сме открили разположението на Втората Фондация!

– Какво – изрева Антор, – нима се опитвате да кажете...

– Да, точно така. Калгън не е Втората Фондация.

– От къде ви е известно?

– Просто е – измърмори Даръл. – Разбирате ли, аз случайно зная къде е наистина Втората Фондация.

21. Отговорът, който задоволява

Турбор внезапно се разсмя – смя се на огромни буйни приливи, които се отблъскваха звучно и замираха задъхано. Накрая поклати немощно глава и каза:

– Велика Галактико, това продължава цялата нощ. Един след друг издигаме плашила, които събаряме. Забавляваме се, но доникъде не стигаме. Велики Космос! Може би всичките планети са Втора Фондация. А може би те въобще нямат планета, а само най-важните им хора са пръснати по всички планети. И какво значение има това, щом като Даръл твърди, че разполагаме със сигурна защита?

Даръл се усмихна печално.

– Съвършената защита не е достатъчна, Турбор. Дори моето устройство за смущения на полето на съзнанието ни държи на едно място. Не можем завинаги да останем със стиснати юмруци и да се оглеждаме неистово във всички посоки, за да търсим неизвестния враг.

Трябва да знаем не само как да спечелим, но и кого да победим. И все пак наистина има специфичен свят, на който неприятелят съществува.

– Говорете по същество – рече Антор уморено. – С каква информация разполагате?

– Аркадия – обясни Даръл – ми изпрати съобщение и преди да го получа, въобще не бях видял очебийното. Вероятно никога нямаше да го разбере. При това посланието е съвсем просто: „Кръгът няма край“. Разбирате ли?

– Не – отвърна Антор упорито и явно го каза заради другите.

– Кръгът няма край – повтори Мун замислено и челото му се набръчка.

– Е – продължи Даръл нетърпеливо, – за мен беше ясно... Какъв е единственият абсолютен факт, който знаем за Втората Фондация, а? Ще ви кажа! Известно ни е, че Хари Селдън я е разположил в противоположния край на Галактиката. Хомир Мун ни съобщи теорията си, че Селдън е излъгал по отношение съществуването на Фондацията. Пелеас Антор има теория, че Селдън е говорил истината по отношение на съществуването ѝ, но е излъгал за местоположението на Втората Фондация. А пък аз твърдя, че Хари Селдън не е лъгал за подробностите; той е казал чистата истина.

Но какво е другият край? Галактиката с плоска, с формата на леща. Ако направим сечение в плоскостта ѝ, ще получим кръг, а кръгът няма край – както го е разбрала Аркадия. Ние – ние, Първата Фондация, се намираме на Терминус на ръба на този кръг. По дефиниция сме в края на Галактиката. А сега проследете ръба и намерете другия край. Колкото и да издирвате, няма да намерите друг край. Само ще се върнете в началната точка... И там ще откриете Втората Фондация.

– Там? – повтори Антор. – Нима искате да кажете тук?

– Да, точно така, тук! – викна енергично Даръл. – Та къде другаде би могла да се намира? Сам вие твърдите, че ако хората на Втората Фондация са пазители на Селдъновия план, не е вероятно те да се намират в така наречения друг край на Галактиката, където щяха да са така изолирани, колкото е мислимо въобще. Смятате, че разстояние от петдесет парсека е по-разумно. А къде ще се намират в най-голяма сигурност? Кой би ги търсил тук? Това е старият принцип, че най-очебийното място е най-малко подозрително.

Защо бедният Еблинг Майс е бил толкова изненадан и обезкуражен, когато е открил местоположението на Втората Фондация? Той я е

търсил отчаяно, за да я предупреди за идването на Мулето, само за да открие, че Мулето с един замах вече е завладял и двете фондации. И защо Мулето се е провалил в издирването? Защо? Когато търсиш непобедима заплаха, едва ли ще се оглеждаш за враговете, които току-що си победил. Затова майсторите на съзнанието съвсем спокойно са успели да съставят плановете си за спирането на Мулето и да го обуздаят.

Влудяващо просто е. Защото ето ни нас, с нашите заговори и интриги, мислим, че пазим тайната си, докато през цялото време се намираме в самия център на крепостта на нашите врагове. Комично е.

Скептицизмът не се изличи от лицето на Антор.

– Действително ли вярвате в тази теория, доктор Даръл?

– Напълно съм убеден.

– Тогава всеки от съседите ни, всеки човек, когото отминем на улицата, би могъл да е член на Втората Фондация, а съзнанието му да наблюдава нашето и да опипва пулса на мислите ни.

– Точно така.

– И са ни позволили през цялото време да продължаваме, без да ни безпокоят?

– Без да ни безпокоят ли? Кой ви го е казал? Самият вие доказахте, че Мун е бил обработен. Какво ви кара да мислите, че по начало сме го изпратили на Калгън по наша собствена воля – или че Аркадия ни е подслушала и го е последвала по собствено желание? Ха! Вероятно непрекъснато са се намесвали в работите ни. И всъщност, защо да правят нещо повече от онова, което са сторили? Много по-изгодно е за тях да ни заблуждават, отколкото да ни спират!

Антор потъна в размисъл и се отърси с израз на недоволство.

– В такъв случай това не ми харесва. Вашето устройство за смущения на съзнанието не струва и пет пари. Не можем да останем завинаги в тази къща, а веднага щом излезем, ако е така, както мислим, ще бъдем погубени. Освен ако сте в състояние да направите малка машинка за всеки човек в Галактиката...

– Да, но не сме напълно безпомощни, Антор. Хората от Втората Фондация притежават специално сетиво, от което ние сме лишени. Например, съществува ли някакво нападателно оръжие, което да е ефикасно срещу човек с нормално зрение, но безполезно срещу слепец?

– Разбира се – бързо откликна Мун. – Светлина в очите.

– Точно така – потвърди Даръл. – Силна заслепяваща светлина.

– Е, и какво от това? – попита Турбор.

– Но аналогията е ясна. Аз притежавам устройство за смущение на

съзнанието. То създава изкуствен електромагнитен спектър, който за мозъка на човек от Втората Фондация ще бъде като светлинен лъч за нас. Но устройството за смущения на съзнанието е калейдоскопично. То се измества бързо и непрекъснато, по-бързо, отколкото може да следи приемащият мозък. Тогава да допуснем, че е мигаща светлина; такава, че да ви причини главоболие, ако продължава достатъчно дълго. Нека да засилим тази светлина или електромагнитно поле, докато стане заслепяваща – и ще се превърне в болка, непоносима болка. Но само за онези със съответното сетиво – не и за лишените от него.

– Наистина ли? – попита Антор с нарастващ ентузиазъм. – Изпробвали ли сте го?

– Върху кого? Естествено, че не съм. Но ще действа.

– Добре де, къде е контролното табло за полето, което обкръжава тази къща? Бих искал да го видя.

– Тук – Даръл бръкна в джоба на самото си. Беше малък предмет, едва издуваше джоба му. Подхвърли на Антор черния цилиндър, целия в копчета.

Антор го огледа внимателно и вдигна рамене.

– Като го гледам, не ставам по-умен. Даръл, какво не трябва да докосвам? Нали разбирате, не бих искал случайно да изключи защитата на къщата.

– Няма – отвърна Даръл с безразличие. – Съответният бутон е блокиран.

Той побутна един двупозиционен ключ, който не помръдна.

– А какво е това копче?

– Променя скоростта на изменение на шаблона. А това тук засилва интензитета. Него имах предвид.

– Мога ли... – попита Антор с пръст върху скалата за интензитета. Другите се струпаха до него.

– Защо не? – вдигна рамене Даръл. – Нас няма да ни засегне.

Бавно, почти с потръпване Антор завъртя копчето, най-напред в една посока, после в обратната. Турбор скърцаше зъби, а Мун бързо примигваше. Сякаш се мъчеха да изострят недостатъчния си сетивен апарат, за да уловят импулса, който не можеше да ги засегне.

Накрая Антор повдигна рамене и хвърли кутията за управление в скута на Даръл.

– Е, предполагам, че можем да вярваме на думите ви. Но е наистина трудно да си въобразиш, че нещо се е случило, когато завъртях копчето.

– Естествено, Пелеас Антор – съгласи се Даръл с пестелива

усмивка. – Това, което ви дадох, е макет. Виждате ли, имам друго. – Той разгърна сакото си и хвана увисналата на колана му кутия за управление, чието копие Антор бе разгледал. – Ето – и Даръл с един жест завъртя копчето за интензитет на максимум.

С нечовешки крясък Пелеас Антор се свлече на пода. Завъргала се в агония, а побелелите му сгърчени пръсти хващаха и скубеха безпомощно косата му.

Мун забързано вдигна крак, за да избегне допира до гърчещото се тяло, а очите му бяха два дълбоки кладенеца на ужас. Семик и Турбор бяха сякаш гипсови отливки – вцепенени и пребледнели.

Даръл мрачно завъртя обратно копчето. Антор потръпна леко веднъж или два пъти и остана да лежи неподвижно. Беше жив, дишането раздираше тялото му.

– Сложете го на канапето – каза Даръл, като хвана главата на младия мъж. – Помогнете ми.

Турбор посегна към краката. Сякаш вдигаха чувал с брашно. После, след няколко минути дишането се успокои и клепачите на Антор потръпнаха и се отвориха. Лицето му беше ужасяващо жълто, косата и тялото му бяха просмукани от пот, а когато заговори, гласът му бе преракнал и неузнаваем.

– Недейте – измърмори той, – недейте! Не го правете отново! Не знаете... Не знаете... О-о-о-х! – завърши той с продължителен треперещ стон.

– Няма да го включвам отново – рече Даръл, – ако ни кажете истината. Вие сте член на Втората Фондация, нали?

– Дайте ми малко вода – помоли Антор.

– Донеси му, Турбор – нареди Даръл, – и бутилката уиски.

Той повтори въпроса, след като наля на Антор малко уиски и две чаши вода. Нещо сякаш се отпусна у младия мъж...

– Да – отвърна той уморено. – Аз съм член на Втората Фондация.

– Която се намира – продължи Даръл – тук, на Терминус?

– Да, да. Прав сте във всички подробности, доктор Даръл.

– Добре! А сега обяснете какво ставаше през изтеклата половина година. Разкажете ни!

– Бих искал да поспя – прошепна Антор.

– По-късно! Сега говорете!

Треперлива въздишка. После думи... тихи и забързани. Другите се наведоха над него, за да ги доловят.

– Положението ставаше опасно. Знаехме, че Терминус и неговите

физици започват да проявяват интерес към моделите на мозъчните вълни и че е назряло времето да се създаде нещо като устройство за смущения на съзнанието. Нарастваше и враждебността към Втората Фондация. Налагаше се да я спрем, без да провалим Селдъновия план. Ние... опитахме се да вземем под контрол движението. Да се присъединим към него. Това щеше да отклони от нас подозренията и усилията. Погрижихме се Калгън да обяви война като още нещо за отвличане на вниманието. Затова изпратих Мун на Калгън. Предполагаемата любовница на Стетин беше една от нас. Взехме мерки Мун да направи необходимите стъпки...

– Значи Калия е... – викна Мун, но Даръл му махна с ръка да мълчи.

Антор продължи, без да усети прекъсването.

– Следваше Аркадия. Не бяхме разчитали на нея – не всичко може да се предвиди, – затова Калия я подтикна да отиде на Трантор, за да предотвратим намесата. Това е всичко. Ако не броим нашата загуба.

– Опитайте се да ме отпратите на Трантор, нали? – попита Даръл.

Антор кимна.

– Трябваше да ви отстраня. Нарастващото тържествуване в съзнанието ви беше достатъчно ясно. Разрешавахте проблема с устройството за смущения на съзнанието.

– Защо не ме поставихте под контрол?

– Не можех... не можех. Имах заповед. Работехме по Плана. Ако бях импровизирал, щях да проваля всичко. Планът предвижда само вероятности... знаете го... Също като Плана на Селдън. – Говореше с болезнено задъхване и почти неразбираемо. Главата му се въртеше от една на друга страна в неспокойна треска. – Работехме с отделни личности... не с групи... твърде слаби вероятности... загубихме. Освен това... ако ви бях поставил под контрол... друг щеше да изобрети устройството... няма смисъл... трябва да се контролира времето... по-изтънчено... плана на Първия Говорител... не знаем всички възможности... освен... нищо не стана, аа-а-а... – той заглъхна.

Даръл го разтърси грубо.

– Още не бива да заспivate. Колко като вас са тук?

– А? К'во казахте... о... не много... ще се изненадате... петдесет, няма нужда от повече.

– Всичките ли са на Терминус?

– Пет... шест в космоса... като Калия... трябва да спя.

Размърда се внезапно, сякаш полагаше отчаяно усилие, и

изражението му се проясни. Беше последен опит за самооправдание, да направи поражението си по-умерено.

– Почти ви хванахме накрая. Щяхме да изключим отбраната ви и да ви заловим. Щяхме да разберем кой е главният. Но ми дадохте фалшива кутия за управление... през цялото време сте ме подозирали...

И накрая той заспа.

– От колко време го подозирате, Даръл? – попита с благоговение Турбор.

– Още откакто дойде тук – беше спокойният отговор. – Твърдеше, че идва от Клайзе. Но аз познавах Клайзе и знаех как се бяхме разделили. Той беше фанатик по отношение на Втората Фондация и аз го бях изоставил. Собствените ми намерения бяха разумни, тъй като мислех, че е най-добре и най-сигурно сам да развия схващанията си. Но не можех да ги споделя с Клайзе, а дори и да бях, той нямаше да ме изслуша. За него бях страхливец и предател, дори агент на Втората Фондация. Той не прощаваше и оттогава почти до деня на смъртта си нямаше никакви отношения с мен. После внезапно, през последните няколко седмици от живота си ми писа – като стар приятел – да приема неговия най-добър и най-обещаващ ученик като сътрудник и да започна отново старото разследване.

Не му подходеше. Как би могъл да направи подобно нещо, без да е под външно влияние? Започнах да се питам дали единствената му действителна цел не е да ме накара да имам доверие на истински агент на Втората Фондация. Е, оказа се, че е така... – той въздъхна и за миг затвори очи.

– Какво ще правим с всички тях – поде Семик неуверено, – с тия хора от Втората Фондация?

– Не зная – отвърна тъжно Даръл. – Предполагам, че бихме могли да ги пратим в изгнание. На Зоранел, например. Възможно е да се откарат там и планетата да бъде наситена с устройства за смущения на съзнанието. Половете ще бъдат разделени или още по-добре стерилизирани и след петдесет години Втората Фондация ще се окаже забравен сън. А може би спокойната смърт ще бъде нещо по-милостиво за тях.

– Предполагате ли – обади се Турбор, – че ще успеем да придобием това тяхно сетиво? Или те се раждат с него, подобно на Мулето?

– Не зная. Мисля, че се развива чрез продължителна тренировка, тъй като има указания от енцефалографията, че потенциалните заложби са латентни в човешкия мозък. Но за какво ви е това сетиво? На тях не им помогна.

Той се намръщи. Макар да не каза нищо повече, мислите в главата му крещяха...

Беше прекалено лесно – твърде лесно. Също като злите герои в роман, тези непобедими същества се бяха сгромолясали и това не му харесваше.

Галактико! Кога може човек да е сигурен, че не е марионетка? Как може да разбере, че не е кукла на конците?

Аркадия скоро се връщаше у дома и мислите му потръпнаха заради онова, пред което би могъл да бъде изправен накрая.

Тя си беше вкъщи от една седмица, после седмиците станаха две, а той все още не успяваше да се освободи от здравата хватка на тези мисли. И как би могъл? Чрез някаква странна алхимия по време на отсъствието си Аркадия от дете се бе превърнала в млада жена. Тя беше връзката му с живота, с един горчивосладостен брак, който едва бе надживял медения месец.

Най-сетне една вечер той я попита, колкото можа по-безразлично:

– Аркадия, какво те накара да решиш, че и двете фондации са на Терминус?

Бяха ходили на театър; на най-добрите места с лични триизмерни бинокли за всеки; тя имаше нова рокля за случая и беше щастлива.

Аркадия се вгледа за миг в него и после подхвърли:

– О, не зная, татко. Просто ми хрумна.

Леден пласт обгърна сърцето на доктор Даръл.

– Помисли – рече напрегнато той. – Важно е. Какво те накара да решиш, че и двете фондации са на Терминус?

– Ами – тя се смръщи леко, – например лейди Калия. Знаех, че тя е от Втората Фондация. И Антор го потвърди.

– Но тя беше на Калгън – настоя Даръл. – Какво те накара да решиш, че е Терминус?

Този път Аркадия изчака няколко минути, преди да отговори. Какво я бе накарало да реши? Изпитваше ужасяващото чувство, че нещо й се изплъзва.

– Тя знаеше доста неща – отвърна Аркадия, – лейди Калия имам предвид, и сигурно е получавала информацията си от Терминус. Не звучи ли правилно, татко?

Но той поклати отрицателно глава.

– Татко – викна тя, – аз знаех. Колкото повече мислех, толкова по-

уверена ставах. В това просто имаше смисъл!

Очите на баща ѝ гледаха разсеяно.

– Не обяснява нещата, Аркадия. Не е достатъчно. Когато става въпрос за Втората Фондация, интуицията е подозрителна. Разбираш го, нали? Би могло да е интуиция – а може и да се окаже контрол!

– Контрол! Искаш да кажеш, че са ме обработили? О, не. Не, не биха могли! – тя се заотдръпва от него. – Но нали Антор потвърди, че съм права? Призна го. Призна всичко. И ти откри цялата им група на Терминус. Не ги ли намери? А? – тя дишаше задъхано.

– Зная, но, Аркадия, ще ми позволиш ли да направя енцефалографски анализ на мозъка ти? Тя поклати буйно глава.

– Не, не! Страх ме е!

– От мен ли, Аркадия? Няма от какво да се плашиш. Разбираш го, нали?

След това тя го прекъсна само веднъж. Стисна ръката му точно преди да бъде завъртяно последното копче.

– Какво ще стане, ако наистина съм различна, татко? Какво ще се наложи да направиш?

– Нищо не ще трябва да правя, Аркадия. Ако си различна, ще напуснем. Двамата с теб ще се върнем на Трантор и... пет пари няма да даваме за нищо друго в Галактиката.

Никога през целия живот на Даръл анализ не бе извършван толкова бавно, не му бе струвал толкова много и когато свърши, Аркадия се сви в креслото и не смееше да погледне. После да го чу да се смее и това ѝ бе достатъчна информация. Скочи и се хвърли в разтворените му обятия.

Докато се прегръщаха, той бърбореше оживено.

– Къщата е под максимално силни смущения на съзнанието, а твоите мозъчни вълни са нормални. Наистина ги хванахме в капан, Аркадия, и вече можем да се върнем към живота.

– Татко – задъха се тя, – сега ще им позволим ли да ни наградят с ордени?

– От къде знаеш, че съм помолил да ме изключат от списъка? – за известно време я задържа на разстояние от себе си, после отново се изсмя. – Няма значение, на теб всичко ти е известно. Добре, ще получиш ордена си на трибуна и с речи.

– И, татко...

– Да?

– Може ли от сега нататък да ми викаш Аркади?

– Но... добре де, Аркади.

Много бавно величието на победата се просмукваше в съзнанието му и го засищаше. Фондацията – Първата Фондация, а сега единствената, беше абсолютен господар на Галактиката. Никаква преграда не съществуваше вече между нея и Втората Империя – крайното осъществяване на Селдъновия план.

Трябваше само да протегнат ръце...

Благодарение на...

22. Верният отговор

Неизвестна стая на неизвестен свят!

И човек, чийто план бе успял.

Първия Говорител вдигна поглед към Ученика.

– Петдесет мъже и жени – каза той. – Петдесет мъченици! Те знаеха, че това означава смърт или доживотен затвор, и дори не можехме да ги обработим, за да ги предпазим от слабост – тъй като обработката би могла да се разкрие. И въпреки това не изпаднаха в безсилие. Изпълниха плана, защото обичаха по-големия План.

– Не беше ли възможно да са по-малко? – попита Ученика със съмнение.

Първия Говорител бавно поклати глава.

– Това бе най-ниската граница. Наистина бяха най-малкия възможен брой. По-малко нямаше да е убедително. Всъщност чисто обективно би трябвало да са седемдесет и пет, за да се предвиди възможна грешка. Няма значение. Разучихте ли хода на действията, както е бил разработен от съвета на Говорителите преди петнайсет години?

– Да, Говорителю.

– И го сравнихте с действителния развой?

– Да, Говорителю. – И след кратко мълчание: – Бях поразен, Говорителю.

– Зная. Винаги настъпва изумление. Ако ви беше известно само колко хора са работили в продължение на месеци – години всъщност, – за да се постигне съвършенство, нямаше да сте толкова изненадан. А сега ми обяснете с думи какво се случи. Искам вашето тълкувание на математическите изрази.

– Да, Говорителю. – Младият мъж събра мислите си. – Най-напред, беше необходимо хората от Първата Фондация да са напълно убедени,

че са открили и унищожили Втората Фондация. По този начин се постига връщане към желанния първоизточник. Всъщност Терминус отново няма да знае нищо за нас, няма да ни включва в сметките си. Още веднъж сме скрити и в безопасност – с цената на петдесет души.

– А целта на войната с Калгън?

– Да се покаже на Фондацията, че може да срази физически неприятел, да се заличат ударите по самоуважението им и самоувереността им, нанесени им от Мулето.

– Тук анализът ви е недостатъчен. Спомнете си, че населението на Терминус гледаше на нас с явна двойственост. Мразеше ни и завиждаше на нашето превъзходство, но при това разчиташе безрезервно на нас да го опазим. Ако бяхме „унищожени“ преди войната с Калгън, в цялата Фондация щеше да настъпи паника. В такъв случай никога нямаше да им стигне храброст да се изправят срещу Стетин, ако той тогава би нападнал, а той щеше да го направи. Само сред пълното тържество на победата можеше да стане „унищожението“ с минимални неблагоприятни ефекти. Дори изчакване от една година след това би могло да означава прекалено понижаване на духа.

Ученика кимна.

– Разбирам. В такъв случай ходът на историята ще продължи без отклонение в посоката, обозначена в Плана.

– Освен, ако – изтъкна Първия Говорител, – се случат още някои непредвидени и индивидуални инциденти.

– А заради тях – каза Ученика, – ние все още съществуваме. С изключение... С изключение... Един аспект на сегашното положение на нещата ме безпокои, Говорителю. Първата Фондация разполага с устройството за смущения на съзнанието – мощно оръжие срещу нас. Поне това е отклонение от предишното състояние.

– Правилна забележка. Но няма срещу кого да го използват. Превърна се в безполезно устройство; също както без подтика от заплахата от наша страна енцефалографският анализ щеше да се преобрази в стерилна наука. Сега други клонове на познанието отново ще станат важни и ще добият непосредствено значение. Така че, това първо поколение учени, занимаващи се със съзнанието, ще бъде и последното – а след един век устройството за смущения на съзнанието ще бъде почти забравен предмет от миналото.

– Добре... – Ученика правеше изчисления наум. – Предполагам, че сте прав.

– Но онова, което най-много искам да осъзнаете, младежо, заради

бъдещето ви в Съвета, са дребните взаимовръзки, които бяха внесени принудително в нашия план през последните петнайсет години, просто защото работехме с отделни индивиди. Например начинът, по който Антор трябваше така да предизвика подозрение спрямо себе си, че то да съзрее в подходящ момент – а това беше просто.

Също така начинът, по който атмосферата беше така манипулирана, че на никой на Терминус не би му хрумнало предварително, че е възможно същата планета да е центърът, който търсят. Това трябваше да се подсказва на момичето Аркадия, на което да обърне внимание само баща ѝ. После трябваше да бъде изпратена на Трантор, за да сме сигурни, че няма да влезе преждевременно в контакт с баща си. Те двамата бяха двата полюса на хиператомен двигател: всеки от тях не действаше без другия. Лостът трябваше да се включи – да се осъществи контакт – в точно подходящия момент. Аз се погрижих за това!

И последната битка трябваше да се режисира добре. Беше необходимо флотата на Фондацията да се залее от самоувереност, докато калгънската флота да се подготви за бягство. За това също се погрижих!

– Изглежда ми, Говорителю – поде Ученика, – че вие... искам да кажа всички ние... сме разчитали доктор Даръл да не заподозре, че Аркадия е наш инструмент. Според моята проверка на изчисленията съществуваше тридесет процента вероятност той да се усъмни. Какво щеше да стане в такъв случай?

– Бяхме се погрижили за това. Какво са ви учили за платото на Тампер? Какво представлява то? Със сигурност не е доказателство за въвеждане на емоционална обратна връзка. Тя може да се осъществи без никаква възможност за разкриване дори и чрез най-съвършен енцефалографски анализ. Следствие от теоремата на Леферт, нали разбирате. Пролитава само премахването, изрязването на предишна емоционална обратна връзка. То трябва да се разпознае.

– И разбира се, Антор се е погрижил Даръл да узнае всичко за платото на Тампер.

– Но... Кога може дадена личност да бъде поставена под контрол, без това да проличи? Там, където няма предишна емоционална обратна връзка, която да се отстрани. С други думи, когато индивидът е новородено с празно съзнание. Аркадия Даръл беше такова новородено тук, на Трантор преди петнайсет години, когато бе написан първият ред от структурата на плана. Тя никога няма да научи, че е била под контрол, и така ще е по-добре, тъй като контролът налагаше у нея да се развие преждевременна и интелигентна индивидуалност. Първия Говорител се

изсмя тихо. – В известен смисъл иронията във всичко това е изумителна. В течение на четиристотин години толкова хора са били заслепявани от думите на Селдън „другия край на Галактиката“. Те са използвали мисълта на собствената си физическа наука за разрешаване на проблема, като са измервали разстоянието до другия край с линии и ъгломери и накрая са завършвали или в някоя точка от Периферията на сто и осемдесет градуса от ръба на Галактиката, или там, откъдето са тръгнали.

Но най-голямата опасност за нас се крие във факта, че съществува възможно решение, основано върху физикалния начин на мислене. Знаете, че Галактиката не е просто плосък овоид, нито Периферията е затворена крива. Всъщност тя е двойна спирала с поне осемдесет процента от населените планети в главното рамо. Терминус е единият външен край на спиралното рамо, а ние сме другият – тъй като какво е противоположното на края на спиралата? Ами центърът.

Но това е дреболия. Решението е случайно и без особено значение. То би могло да се получи веднага, ако търсещите го само биха си спомнили, че Хари Селдън е бил социолог, а не физик и биха пригостили мисловния си процес съобразно това. Какво би могло да означава „противоположни краища“ за социолог? Противоположни краища по картата? Разбира се, че не. Това е само механично тълкуване.

Първата Фондация е разположена в Периферията, където първоначалната Империя е била най-слаба, където е било най-малко влиянието на нейната цивилизация, където благосъстоянието и културата почти са отсъствали. А къде е социално противоположният край на Галактиката? Ами там, където първоначалната Империя е била най-силна, където влиянието на нейната цивилизация е било най-голямо и е имало най-висока култура и благосъстояние.

Тук! В центъра! На Трантор, столица на Империята по времето на Селдън.

И това е било неизбежно. Хари Селдън е оставил след себе си Втората Фондация, за да поддържа, подобрява и разширява неговото дело. Това се е знаело или се е подозирало в продължение на петдесет години. Но къде е могло да се осъществи това най-добре? На Трантор, където групата на Селдън е работила и където са събирани данни в продължение на десетилетия. И целта на Втората Фондация е била да пази Плана от неприятели. Това също е било известно! А къде е бил източникът на най-голямата опасност за Терминус и Плана?

Тук! Тук на Трантор, където Империята, макар и загиваща, в

продължение на три века все още е могла да разруши Фондацията, ако просто би решила да го стори.

После, едва преди един век, когато Трантор паднал, бил разграбен и напълно унищожен, ние вече сме могли да пазим нашата главна квартира. Така на цялата планета Имперската библиотека и района около нея са останали недокоснати. Това е било добре известно на Галактиката, но дори и този очевиден намек им е убегнал.

Тук, на Трантор, Еблинг Майс ни откри и тук ние се погрижихме той да не надживее находката си. За тази цел беше необходимо да уредим нещата така, че едно нормално момиче от Фондацията да победи огромните сили на мутанта Мулето. Сигурно подобно явление би могло да предизвика съмнение на планетата, на която е станало. Именно тук за първи път изучихме Мулето и планирахме окончателното му поражение. Тук Аркадия бе родена и се сложи начало на поредицата събития, които доведоха до великото завръщане на Селдъновия план.

И всички тези пропуски в нашето засекретяване, всичките пролуки, останаха незабелязани, защото Селдън бе използвал израза „другия край“ по свой начин, а те го бяха тълкували по техен.

Първия Говорител отдавна бе престанал да говори на Ученика. Всъщност, това бе изложение пред самия него, докато стоеше пред прозореца и гледаше към невероятно блестящото небе, към огромната Галактика, която вече беше в безопасност завинаги.

– Хари Селдън е нарекъл Трантор „Звездокрай“ – прошепна той, – и защо да не остане този поетичен образ. На времето цялата Вселена е била управлявана от тази скала; всички връзки от звездите са стигали до тук. „Всички пътища водят до Трантор“, казва една стара поговорка, „и там свършват всички звезди“.

Десет месеца преди това бе гледал с лоши предчувствия същите отрупани звезди – никъде толкова нагъсто, както в центъра на огромния куп материя, който хората наричат Галактика, но сега мрачно задоволство бе изписано върху кръглото и червендалесто лице на Прийм Палвер – Първия Говорител.

КРАЙ

© 1953 Айзък Азимов
© 1992 Александър Хрусанов, превод от английски

Isaac Asimov
Second Foundation, 1953

Източник: <http://sfbg.us>

Публикация:

ВТОРАТА ФОНДАЦИЯ. 1992. Изд. Орфия, София. Биб. Фантастика, No.13.
Фантастичен роман. Превод: от англ. Александър ХРУСАНОВ [Second Foundation,
Isaac ASIMOV]. Художник: ---. Страници: 262. Формат: 16 см. Цена: 14.00 лв. ISBN:
954-444-016-X.

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/379>]